

THƯ VIỆN TỈNH BẾN TRE

DC

1.076

ĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH
BẢO TÀNG TỈNH BẾN TRE

Những lá thư THỜI MƯA BOM, LỬA ĐẠN

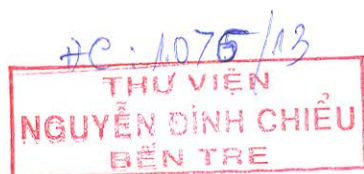
THÁNG 9 NĂM 2012

<https://tieulun.hopto.org>

DC.8
NH 556 L

SỞ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH
BẢO TÀNG TỈNH BẾN TRE

Những lá thư THỜI MƯA BOM, LỬA ĐẠN

THÁNG 9 NĂM 2012

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1-2

Lời giới thiệu

Chiến tranh tàn khốc trên đất nước Việt Nam đã đi vào dĩ vãng, song ký ức về thời mưa bom, lửa đạn vẫn hằn sâu trong tâm thức, không chỉ có niềm tự hào, lòng căm thù giặc mà còn có cả nỗi đau của nhiều thế hệ người Việt Nam chúng ta.

Nhằm lưu giữ những hiện vật về thời mưa bom, lửa đạn của các thế hệ cha ông, hơn 30 năm qua, Bảo tàng Bến Tre đã sưu tầm nhiều bộ sưu tập hiện vật lịch sử cách mạng nhưng chưa có điều kiện để giới thiệu, trưng bày. Trong đó có nhiều bộ sưu tập hiện vật chất liệu giấy, bao gồm công văn, chỉ thị, nghị quyết của tổ chức Đảng, các văn bản chỉ đạo của các tổ chức chính trị, quân sự,...các hình ảnh tư liệu lịch sử, ảnh lưu niệm, những lá thư gửi người thân, bạn bè, tổ chức....

Trong phạm vi cho phép, được sự đồng ý của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Bảo tàng Bến Tre xuất bản ấn phẩm văn hóa “Những lá thư thời mưa bom, lửa đạn”.

Ấn phẩm “Những lá thư thời mưa bom, lửa đạn” được tuyển chọn từ bộ sưu tập những lá thư của những chiến sĩ cách mạng viết trong hoàn cảnh mưa bom, lửa đạn và

đã vượt qua lửa đạn, mưa bom, ngục tù, xiềng xích để đến với người thân, bạn bè và được gìn giữ cho đến ngày cách mạng thành công.

Tác giả của “Những lá thư thời mưa bom, lửa đạn” có người đã anh dũng hy sinh, có người từ trần, có người đã trải qua cuộc chiến tranh với nhiều thương tích, bệnh đau lúc trái gió, trở trời; cũng có người may mắn hơn... Tất cả họ đã để lại cho người xem bức tranh sinh động về tình yêu quê hương, đất nước, người thân, về ý chí bất khuất, kiên trung của một dân tộc, về tội ác của kẻ thù và về niềm tin thắng lợi của cách mạng Việt Nam dưới sự lãnh đạo tài tình của Đảng.

Theo dòng thời gian, những lá thư đã phai mờ, vàng ố, nhưng giá trị lịch sử, giá trị tinh thần thật là vô giá!

Ấn phẩm “Những lá thư thời mưa bom, lửa đạn” được bố cục theo thứ tự: tác giả là người lớn tuổi từ trần, là liệt sĩ và những tác giả hiện còn sống, tuổi đời lớn nhỏ theo thứ tự trước sau (có kết hợp sắp xếp gần nhau cho những tác giả có liên quan để dễ theo dõi), bao gồm phần tóm tắt vài nét về tác giả, bản đánh máy, kèm chú thích và nguyên bản thư được scan.

Tuy có nhiều cố gắng sưu tầm và biên tập, nhưng không sao tránh khỏi những hạn chế, thiếu sót, rất mong sự cảm thông của độc giả.

Ban Biên tập xin trân trọng giới thiệu đến độc giả ấn phẩm văn hóa “Những lá thư thời mưa bom, lửa đạn”. Rất mong nhận được góp ý và được tiếp tục nhận những lá thư viết trong hoàn cảnh mưa bom, lửa đạn do tổ chức và cá nhân đang lưu giữ, để lần xuất bản sau được đầy đủ và phong phú hơn.

BAN BIÊN TẬP

6 _____ **Những lá thư THỜI MƯA BOM, LỬA ĐẠN**

Ông Trần Văn An

Bí thư chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên của tỉnh Bến Tre.

Ông Trần Văn An sinh năm 1905 tại làng Tân Xuân, huyện Ba Tri trong một gia đình nhà nho yêu nước. Năm 1927, ông gia nhập tổ chức Việt Nam Thanh niên Cách mạng Đồng chí Hội. Năm 1930, ông được bầu giữ chức Bí thư chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở Bến Tre.

Trong những năm kháng Pháp ông bị địch bắt giam ở Khám Lớn và bị kết án khổ sai, lưu đày Côn Đảo. Sau Cách mạng tháng Tám, ông trở về đất liền, tiếp tục sự nghiệp Cách mạng ở cương vị Bí thư Huyện ủy Ba Tri và sau đó được bầu vào Tỉnh ủy phụ trách báo Đoàn Kết. Năm 1951, ông được điều về công tác ở miền Tây. Năm 1954, ông được điều trở về Bến Tre.

Khi bước vào tuổi 50, do bị lộ nên ông không còn điều kiện tham gia các hoạt động hợp pháp. Năm 1963, ông được điều động về công tác tại Tỉnh ủy Bến Tre. Năm 1965, do bị bệnh bại liệt và bệnh tim tái phát, ông được nghỉ công tác để điều trị bệnh.

Những lá thư của ông trong “ Những lá thư thời mưa bom, lửa đạn” được viết gửi cho hai người con là Bình và Thu đang sống và học tập ở miền Bắc trong những năm kháng chiến chống Mỹ. Đây là những thông tin về công việc, về gia đình người thân, tình hình chiến sự ở miền Nam và lời dặn dò các con về đối nhân xử thế, về đạo đức làm người, về lòng trung thành đối với Đảng, với Bác Hồ và phải cố gắng học tập tốt. Đây còn là lời tâm sự với con : *“Cha ngày càng yếu sức khỏe càng giảm nhưng cha luôn luôn nhớ lời thề trước lá Đảng kỳ rằng chiến đấu đến hơi thở cuối cùng. Còn một hơi thở là còn chiến đấu. Làm không nổi việc nặng thì làm việc nhẹ tùy khả năng mà phục vụ Đảng và nhân dân”*.

Năm 1971, trong một trận càn của địch vào xã Thạnh Phong, huyện Thạnh Phú, ông Trần Văn An đã anh dũng hy sinh.

Thư của ông Trần Văn An

Báo tin 450

Công Binh¹ con

Hơn sáu năm nay không có Hoàn-Oanh viết thư cho con. Nay có dịp cha viết thư này cho con thăm con và báo tin nhà cho con rõ².

Bà ngoại con đã qua đời rồi độ vài mươi ngày trước khi cha viết thư này cho con. Con viết thư về an ủi³ mẹ con.

Sao độ này con có khỏe không? Năm nay con có vợ con gì chưa? Lớn rồi cũng nên có đôi bạn. Về mặt học tập có tiến kịp với đời không? Nên cố gấn⁴ lên con nhé.

Cha năm này đã lớn tuổi rồi (54) nhưng cha cũng cố gấn⁵ để làm tròn nhiệm vụ công dân đối với đất nước.

Gia đình 3 em con cũng mạnh Lập, Hồng, Liên nay cũng lớn hết. Con Sáu đã chết năm 55 rồi.

Gởi cho cha đi đường riêng gởi về cấp ủy Bentre⁶ c/g⁷.

Thôi cha chút⁸ con mạnh và tiến bộ.

Cha của⁹ con

An

20 – 12 – 60

Phần viết thêm, khác tuồng chữ :

Thơ này nhận lâu rồi. Không biết ai ở đâu mà trao. Nay nhờ xem thơ anh 10 mới gởi¹⁰ ra cho anh Trọng già và nhìn ra tuồng chữ và trực nhớ lại. Thu và Bình và con anh Mười – 29/7 Năm Cang.

Ghi chú:

1. Bình	7. chuyển giao
2. rõ	8. chúc
3. ừi	9. của
4, 5. gắg	10. gởi
6. Bến Tre	

Con Bình yêu mến!

Hôm Tết cha được thơ con, cha chưa trả¹ lời cho con vì bận việc. Cha mới đổi² công tác khác. Bước đầu cũng còn bỡ ngỡ công việc nên cha fải³ lo nghĩ nhiều nên việc viết thơ cho con cha chưa làm được.

Gần đây cha được thơ của⁴ Thu gởi⁵ về nó thăm bà con cô bác. nó⁶ nói nhiều lắm gần 2 tờ poulure nhưng còn thiếu là cha mẹ các em nó ơ⁷ hể đá động đến.

Thơ con cha đã làm xong theo ý của con muốn. Khi nào thằng Kiếm gởi⁸ cho cha, cha sẽ⁹ gởi¹⁰ cho con.

Cha có ý chờ cho Lập viết thơ gởi con rồi cha sẽ viết nhưng chắc nó mắc lo làm cỏ nên tuần lễ nay cha

chưa được thơ nó. Lập năm nay 15 tuổi nhưng công việc nhà cha nhờ nó nhiều nói cho đúng từ 6,7 năm nay cha o¹¹ có ở gia đình. Hơn cả năm cha mới về phép ít ngày hôm tết.

Tình hình miền nam¹² ngày càng gai¹³ gắt¹⁴ thêm, nhơn dân càng đau khổ. Cái sống của N.D từ giờ từ fúc¹⁵ o¹⁶ khác gì với thời 9 năm kháng fáp¹⁷. Còn hơn thời ấy là nạn đồn dân đuổi nhà lập khu lập ấp chiến lược.

Đều¹⁸ đáng mừng là trình độ ND ngày nay lên cao trong thời 9 năm. Mặc dầu tàn sát bắn giết nhưng o¹⁹ bao giờ luồn²⁰ bước trước hành động giả-man²¹ của²² quân thù. Sự kiện đấu tranh ở miền nam²³ ngày nay bút mực nào tả cho hết được.

Cha năm nay đã 56 tuổi rồi, theo tuổi này đối với đời cũng chưa fải²⁴ là lớn nhưng đối với cha thì yếu nhiều. o²⁵ nói con cũng biết; hơn 8 năm gian khổ nhục hình của²⁶ đế-quốc, da bọc xương, thân hải như xác khô, thoát khỏi cái chết ấy rồi đến 9 năm khản²⁷ pháp^{27a} tính thêm 8 năm tranh đấu với Mỹ - diệu thì làm sao khỏi mòn mõi²⁸. Nghĩ đến sức khỏe thì cũng hơi bi quan nhưng chỉ đấu tranh và lòng cương quyết thì o²⁹ lúc nào lệt³⁰ lạc.

Hai con ra Bắc cha yên tâm, cha rất tin tưởng 2 con đã nhờ sự giúp giáo dục của Đ-^{30a} và các Bác, chú của con Bắc và Nam tập kết. Thu thì cha cũng đánh giá tánh tình của³¹ nó được fần³² nào. Con thường đến luôi³³ nhắc nhỡ³⁴ nó, trao đổi với nhau về việc xử³⁵ thế.

12 _____ Những lá thư THỜI MƯA BOM, LỬA ĐẠN

Cha xem thơ nó gởi³⁶ về, suốt cả cái thơ cha o³⁷ thấy nó nói đến cha má hay các em của nó, làm cha fải³⁸ suy nghĩ, chắc có rơi tờ nào rồi chẳng? Xem số thứ tự thì o³⁹ mất, như vậy là; có lẽ thăm mên mong⁴⁰ rồi thấy viết nhiều quá rồi thôi, chấm dứt⁴¹. Cọng⁴² lại với lời bác Tấu⁴³ (nhắc nhở cho nó viết thơ về cho anh) Như vậy viết thư là việc nó bị bắt buộc chớ o⁴⁴ fải⁴⁵ tự giác tự nguyện nhớ cha mẹ anh em mà viết.

Thôi cha thăm hai con mạnh và học hành tốt cho xứng đáng người con yêu của⁴⁶ tổ quốc.

Cha của⁴⁷ 2 con
An

Ghi chú:

1. trả	20. lùi
2. đổi	21. đã man
3, 24, 38, 45. phải	25. Không
4,22, 26, 31, 46, 47. của	27. kháng
5, 8, 10, 36. gởi	28. mỗi
6. Nó	30. lịch
7, 11, 16, 19, 29, 37, 39, 44.
không	30a. Đẳng
9. sẽ	32. phần
12, 23. Nam	33. lui
13. gay	34. nhở
14. gắt	35. xử
15. phút	40. mênh mông
17,27a. Pháp	41. dứt
18. điều	42. Cọng
	43. Tấu

Chú năm c/g¹

Bình, Thu hai con thân yêu
Của cha, má!

Lâu quá cha khg² được thơ hai con gửi về. Cha cũng thường hỏi thăm hai con nhưng ít ai biết.

Hôm tháng 6.62 cha bị trận biệt kích bằng trực thăng cha thoát khỏi nhưng thơ từ các con gửi về đều hư hỏng cả. Cha nhớ cha có viết thơ cho Hai con về việc này hôm ngày 4.9.62 nghĩa là sau khi mừng ngày lễ Độc-lập rồi thì cha viết cho chúng bây đấy.

Về fân³ cha năm này sức khỏe yếu nhiều càng ngày càng xuống ơ⁴ thấy lên lúc nào. Cũng do sức khỏe này mà được TU^{4a} cho dưỡng bệnh với thời gian dài hạn. Mặc dầu, dưỡng bệnh nhưng cha ơ⁵ để⁶ cơ thể cũng như trí óc bị động⁷ mà cha kiếm việc để làm cũng như, trồng trọt⁸ chẳng⁹ nuôi, viết bài cho Binh-báo vv.

Về gia đình của¹⁰ mình thì kể¹¹ như sống cũng vững. Má và em Lập của¹² con năm này chắc cũng được 100 gia lúa. Má con năm nay bả cấy giỏi lắm ngoại¹³ việc cấy 5 công ruộng nhà ra bà con¹⁴ cây¹⁵ được 1.200.00 tiền cấy mướn. Kể như Lao-động là dừng¹⁶ đấy.

Phần viết thêm ngoài lề giấy: Kết quả chừng 60 gia (cha nghe Anh¹⁷ em nói chớ cha chưa được tin nhà)

Lập năm này thì dừng¹⁸ lắm rồi. Nói về việc lao-

động thì cỡ tuổi nó trong xã cũng chưa mấy chú ăn qua nghề bắt cá thì chiếm số một trong xã ai cũng biết danh. Cha gởi¹⁹ thư về bảo mẹ con gởi²⁰ nó đến cho cha đăng cha cho nó đi học và cũng để²¹ tránh việc bắt lính của²² địch nữa, nhưng đến nay chưa thấy. Cha nghĩ có lẽ bà đợi làm lúa rồi, mà cũng có lẽ để²³ gần tết mẹ con sẽ²⁴ đi thăm cha.

à ²⁵ thằng Bon con chú năm Cẩm nghe nó đi học ở²⁶ Lien-So²⁷ có o²⁸? Trước đây chú có viết thư cho cha nhờ cha hỏi dùm 2 con. Có lẽ, cha đã viết thư hôm 4-9 rồi cho 2 con đấy.

Năm này mùa mần²⁹ kể ra cũng được khá, lúa trúng. Huyện nào cũng khá cả. Về mùa dưa hấu thì bị thất nặng. Nghề hạ-bạc thì bình thường o³⁰ được³¹ bực lấm³² nói tóm lại như dân năm này đều dễ³³ chịu cả. Còn cái khổ của N-D hơn hết là giặc đe dọa mãi ít bữa thì nghe ruồng bố. Vừa rồi chúng nhả³⁴ dù xuống Cồn Kẽm nhưng không thiệt hại gì. Lúc bây giờ N-D cũng đã có ý thức nhiều rồi luôn luôn là cảnh³⁵ giác để fòng³⁶ khg³⁷ chủ quan khinh địch nữa.

Lần hồi, ngày qua tháng lại, lần tay tín³⁸ lại thì cha con mình xa nhau đã 9 năm rồi. Thật là chín năm trong một giắt³⁹ chiêm bao. Cha nhớ lại; mỗi hồi nào đây cha đưa con xuống tàu đi tập kết, thế rồi, bây giờ là chín năm. Chín năm đau khổ của⁴⁰ cha cũng như N-D miền nam⁴¹. Càng nhắc càng căm⁴² thù mỹ-Diệm⁴³.

Thôi cha mừng 2 con năm mới đến “Qui⁴⁴ mảo⁴⁵”
hai con sẽ học-tập tiến bộ nhiều!!

Cha hai con.

An

25 -12

Cha viết thư này gần cả tháng nay. Viết rồi kể cha bị
bệnh nặng nên nay cha mới gửi cho 2 con. Thôi cha hun
2 con nhé!

An

20 -1 - 63

Ghi chú:

1. chuyển giao	25. À
2, 4, 5, 28, 30, 37. không	26. ở
3. phần	27. Liên Xô
4a. Tỉnh uỷ	29. màn
6, 21, 23. để	31. vượt
7. động	32. lăm
8. trượt	33. dễ
9. chặn	34. nháy
10, 22, 40. của	35. cảnh
11. kể	36. phòng
12. cửa	38. tính
13. ngoài	39. giắc
14. còn	41. Nam
15. cấy	42. cầm
16, 18. vững	43. Mỹ-Diệm
17. anh	44. Quý
19, 20. gửi	45. Mảo
24. sẽ	

Hai con Bình, Thu!!

Cha nhận được thư 2 con Hô^m¹ tháng 5/60 nhưng cha chạy trận biệt kích của địch làm mất hết thư 2 con.

Cha ngày càng yếu sức khỏe càng dảm² nhưng cha luôn luôn nhớ lời thề trước lá Đảng kỳ rằng chiến đấu đến hơi thở cuối cùn³. Còn một hơi thở là còn chiến đấu. Làm ơ⁴ nổi việc nặng thì làm việc nhẹ tùy khả năng mà fục⁵ vụ Đg⁶ và N/D^{6a}.

Hai con ngày nay được học Hai⁷ con fải⁸ nhớ và biết ơn Đg⁹ ơn N/D^{9a} chớ đừng nghĩ biết ơn cha mà thôi. Cha cũng là một hột cát lòng bẽ¹⁰ cát cha cũng nhờ Đảng dạy võ¹¹ mà trở¹² nên người. Nếu ơ¹³ có Đg¹⁴ thì chưa chắc cha đã được như ngày nay.

Mấy em cữa¹⁵ 2 con chúng nó vẫn mạnh và có đi học. Riêng về Lập thì cha chưa biết mẹ con có cho nó đi học ơ¹⁶? 2 tháng nay cha ơ¹⁷ được thư nó gởi. Có lẽ tháng nầy nó mắc bận việc cấy. Lập ngày một lớn bần¹⁸ chất hiền hậu ít nói ít đùa như các chú nhỏ khác. Nghề bắt cá thì đứng số một trong xã đến các chú lớn cũng nẽ¹⁹ tài. Lý lăm ơ²⁰ sợ ma cỏ gì cã²¹, đêm hôm đi lu bù nó cũng như cha hồi thuở²² tuổi²³ ấy.

Thằng Kiếm thì cha nghe nó bị thương, thữ²⁴ lựu đạn sao đó, cũng nhẹ. Mẹ Bình nghe đâu đi về Mỹ-tho thì fải²⁵! À chú 10 Lựu có gởi thư cho con chú đã nói các sự

kiện nầy cho con nghe rồi chớ?

Thôi việc nhà ơ²⁶ hơi đâu nghĩ tới mà làm cho tổn²⁷ hao thì giờ. 2 con đẽ²⁸ thì giờ lo nghĩ ấy biến thành thì giờ học-tập cho tiến bộ kịp với phong-trào²⁹. Cha đã già sức đã yếu, trí đã cùn nhưng ý-muốn thì luôn luôn muốn tiến bộ nhưng ơ³⁰ thế nào theo kịp với đời.

Thôi cha suyết³¹ tay 2 con.

Cha cũa³² con

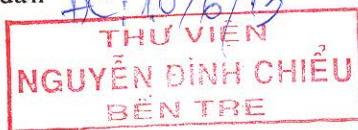
An

2-9-63

Nhận 22-9-63

Ghi chú:

1. hôm	15, 32. của
2. giảm	18. bản
3. cùng	19. nề
4, 13, 16, 17, 20, 26, 30. không	21. cả
5. phục	22. thuở
6, 9, 14. Đẳng	23. tuổi
6a, 9a. Nhân dân	24. thử
7. hai	27. tổn
8, 25. phải	28. để
10. bề	29. phong trào
11. đỡ	31. siết
12. trở	

Do anh 10 an¹ gửi ra

Bình, Thu, hai con thân yêu của cha.

Năm rồi, cha có được thư của Thu gửi về thăm cha má. Gần đây cha được thư của Bình. Theo thư Bình thì Bình sẽ cưới vợ vào thang² 12-64. Việc này chắc con đã thi hành rồi. Như vậy là cha đã được cô Dâu lớn rồi đây.

Còn chú ba thì sao, có hứa hôn với cô nào chưa? Cha năm nay gần 60 tuổi rồi cũng mong sao các con có đôi có bạn đầy đủ³ để⁴ rồi tương lai nhà ta sẽ được “tứ tôn mưu vệ” nhất là ngày nước nhà được Độc-lập thống nhất các con kéo về đầy nhà o⁵ chỗ⁶ mà ngồi.

Cha được Đg⁷ cho nghỉ dưỡng bệnh hơn 2 năm nhưng bệnh tình còn dây dưa chưa mạnh. Theo lời Bác sĩ cho biết trái tim cha lớn đến sường⁸ số⁶. Gần một năm chuyên chữa⁹ o¹⁰ hiểu nó dảm¹¹ được mấy lần¹² o¹³ có bác sĩ để mà khám lại, chỉ thấy chung là bớt hồi hộp. Mặc dầu trong hoàn cảnh bom đạn nhưng cha cũng cố dè nén trấn an. Ở trên TU13a có cấp cho cha 1 cận vệ để giúp đỡ lúc ăn ở cũng như đi đứng. Đây cha thấy ơn của Đảng nghĩ đến công lao cha đối với sự nghiệp C.M.13b trong tỉnh¹⁴. Từ trước đến sau cha vẫn một lòng đối với Đảng. Lúc Đảng mạnh cũng như lúc¹⁵ lạc cũng tự tiem¹⁶ cơ sở o¹⁷ bao giờ theo Đạo này hay đảng¹⁸ kia, tin tưởng tuyệt đối chủ nghĩa C.S^{18a} sẽ thành công ở tương lai.

à ¹⁹ Bình bảo với cha Bình đã vào Đảng năm 61 như vậy cha thấy hơi trẻ²⁰ chớ. Còn Thu thì đã hay ...²¹ nếu chưa thì trẻ lắm đà nhé. Ráng khắc phục²² những khuyết điểm, cải tạo tư tưởng, trao đổi đạo đức. Mấy tặc²³ xấu o²⁴ còn ở trong người mình thì nhứt định việc gần Đg²⁵ o²⁶ khó.

Qua các thư 2 con gởi về cha biết 2 con ngày nay đã có tài rồi nhưng có tài fải²⁷ có đạo đức mới nên người tốt. Đức Khg²⁸ có nói: “Đức thắng tài vì quân tử, tài thắng đức vì tiểu nơn”. Thời nào người đời cũng trọng đức, có tài fải²⁹ có đức thì con người mới toàn thiện toàn mỹ.

Sớm giờ cha đi sâu việc đời với 2 con mà quên báo tin nhà để 2 con rõ.

Ở Nhà³⁰ hiện nay mẹ và 2 em con Hồng, Liên năm nay cũng lớn hết. Hồng năm nay 16 tuổi. Liên 12 cũng còn đi học ở³¹ xã. Vừa học vừa giúp việc nhà với mẹ. Hồng cầy giỏi, con Liên thì ở xóm anh chị em ban cho nó cái tên là Mai-liên vì cô ta đen quá giống người miên. Mùa nầy được 5-6 chục gạ lúa chắc đủ³² ăn.

Về lần³³ cha chắc gần đây cha sẽ tạo 1 cái nhà ở với chú bảo vệ, vì ở nhà Dân chúng cũng có trở ngại cho người ta. Vì cha mà nười ta mất tự-do nên cha o³⁴ muốn, già rồi, cha o³⁵ chịu tiếng nói lớn, chơi dờn³⁶, vì lẽ ấy mà cha fải³⁷ cất nhà.

à³⁸, về việc Bình hỏi về thằng Kiếm. Lúc Kiếm chết

cha đã có viết thư cho con hay rồi mà, thế là con o³⁹ được thư ấy. Nó công tác du-kích xã bị giặc bắn chết năm 63. Còn mẹ con thì đã lâu rồi o⁴⁰ nghe về Tân Xuân nữa. Khi nào cha được tin mẹ con về cha viết thư cho con.

Mai⁴¹ o⁴² cha quên nói chú Tư Lập cho 2 con biết. Lập đã đi chiến đấu 2 năm rồi, năm nay nó 18 tuổi. Công tác ngành Qu⁴³ Y tỉnh, vừa rồi được ngành tiên⁴⁴ dương. Năm nay nó lớn, cao hơn cha, có lẽ nó bắn⁴⁵ anh hai nó.

Cha mong nước nhà sớm thống nhất đặng gia-đình mình được sum hợp⁴⁶. Chừng ấy chúng con tề tựu về đủ mặt thôi, sung sướng biết mấy./.

Thôi cha mừng 2 con mạnh.

Cha 2 con

An

22 - 4 - 65

T.B. Con cho cháu Phon hay, cha nó trong⁴⁷ tin nó lắm. Nó về nước đã 2 năm rồi sao o⁴⁸ viết thư cho cha nó hay. Vậy là thiếu tình cảm lắm nhé.

Ghi chú:

1. An	6. chổ
2. tháng	7, 25. Đảng
3, 32. đủ	8. sườn
4. để	9. chữa
5, 10, 13, 17, 24, 26, 34, 35, 39,	11. giảm
40, 42, 48. không	12, 33. phần

13a. Tỉnh uỷ	27, 29, 37. phải
13b. Cách mạng	28. Khổng
14. tỉnh	30. nhà
15, 21. không nhận dạng
được chữ	31. ở
16. tìm	36. giỡn
18. đảng	41. May
18a. Cộng sản	43. Quân
19, 38. À	44. tuyên
20. trẻ	45. bằng
22. phục	46. hộp
23. tạt	47. trông

Gửi về Nam HT-BC 135

Hà nội¹

Con, Nguyễn Yến thân yêu.

Hơn cả² năm rồi cha khg³ được thư Bình và Thu gởi⁴ về, nay lại được thư con. Đọc qua tựa thư cha cũng đoán được con là⁵ con dâu của cha. Bình trước ngày làm lễ cưới có báo tin cho cha biết còn tháng nữa sẽ thành hôn. Hôm nay cha được thư con thì cũng là việc dễ hiểu.

Cha đọc thư con cha còn thắc mắc một việc mà con thiếu sót. Sao con khg⁶ báo tin nhà của con cho cha biết. anh⁷, chị suôi⁸ còn sông⁹ toàn khg¹⁰? Anh chị em con mạnh giỏi thế nào.vv –

Bình còn công tác cũ hay có thay đổi gì khg¹¹? Con chưa có con hay sau¹² mà khg¹³ báo tin biết cha mừng. Già rồi chưa có chút cháu nội nào cũng buồn nhĩ¹⁴.

Còn chú ba Thu kén vợ lắm à! Bắc, nam¹⁵ cũng thế thôi. Người đời thường nói “già kén chọn hôm¹⁶”. Fải¹⁷ người fải¹⁸ ta là được rồi. Việc cần chọn là người có đạo đức hay khg¹⁹, chớ đừng chú trọng nhan sắc. Nhan sắc khg²⁰ fải²¹ là yếu-tố của vấn đề hôn nhân, mà fải²² là đạo đức là căn bản²³.

Trước đây mấy tháng cha có được cái hình của²⁴ Thu mà khg²⁵ có một chữ nào õ²⁶ sau hình cũng như thư riêng, mai²⁷ mà hình nó không thay đổi nên dễ nhìn.

Mấy tháng nay cha ỏ²⁸ được gập²⁹ má con có lẽ cấy xong bà sẽ đi thăm cha. Cha 4 năm nay được Đg³⁰ cho nghỉ dưỡng-bệnh nhưng bệnh già thấy càng yếu chớ ỏ³¹ thấy mạnh hẳn. Cha cũng nuôi hy vọng sống đến ngày Đất Nước được thống nhất để rồi gia đình mình được đoàn tụ cha gập³² con, con gập³³ cha, ông gập³⁴ cháu.

Tình hình miền nam³⁵ nầy sống được ngày là mừng một ngày. Bơm³⁶ đạn ỏ³⁷ ngày nào là ỏ³⁸ có. giặc³⁹ gần ngày diệt vong chúng càng ngoan cố và càng liều lĩnh dám động đến trái tim thân yêu của⁴⁰ một Dân tộc V.N.^{40a} Hùng cường anh dũng. Chúng đã lắm to. một⁴¹ dân tộc có mấy ngàn năm văn hiến đây mà!

Con xin hình cha không fải⁴² hẹp lượng điều đó, nhưng trước đây cha đã có đề nghị về trên rồi khi nào

có cha sẽ gửi cho.

Viết thư cho con nay là 3 ngày mà chưa xong vì giấc đe dọa mang viết ít chữ^{42a} rồi nghỉ để chạy máy bay – thật đồ khốn kiếp.

Cha sẽ viết thư cho Thu để nói nhiều với nó về việc hôn nhân.

à⁴³ Bình muốn biết tin má Lớn nó. Cha thú thật hai ba năm rồi cha o⁴⁴ được liên lạc với địa phương⁴⁵ nhà nên o⁴⁶ rõ bà có về đó o⁴⁷! Khi nào cha được tin cha sẽ cho con hay.

Cha mừng 2 con được mạnh khỏe và tiến bộ, mau con./

Cha An 11/8.66

TB Cha mới nhận được thư con ngày 7/8. Tin ra gần 6 tháng tệ quá.

Ghi chú:

1. Nội	9. song
2. cả	12. sao
3, 6, 10, 11, 13, 19, 20, 25,	14. nhĩ
28, 31, 37, 38, 44, 46, 47.	15, 35. Nam
không	16. hom
4. gửi	17. Phải
5. là	18, 21, 22, 42. phải
7. Anh	23. bản
8. sui	24, 40. của

24 _____ **Những lá thư THỜI MƯA BOM, LỬA ĐẠN**

26. ở

27. may

29, 32, 33, 34. gặp

30. Đăng

36. Bom

39. Giặc

40a. Việt Nam

41. Một

42a. chữ

43. À

45. phương

**Ông Huỳnh Tấn Phát -
nguyên Phó Chủ tịch Hội đồng Nhà nước
và phu nhân Bùi Thị Nga -
nguyên Ủy viên Ban chấp hành Trung
ương Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam**

Ảnh cổ Kiến trúc sư Huỳnh Tấn Phát - Nguyên Phó Chủ tịch Hội đồng Nhà nước và phu nhân Bùi Thị Nga

Kiến trúc sư Huỳnh Tấn Phát (Sáu Phát, Tám Chí) – một điển hình của thế hệ “xếp bút nghiên lên đường tranh đấu”; một trí thức yêu nước lớn; một nhà hoạt động chính trị suốt đời theo đuổi lý tưởng cách mạng; một đảng viên kiên cường, tận tụy với cách mạng, có tinh thần đoàn kết rộng rãi, tập hợp được đông đảo trí thức và mọi tầng lớp nhân dân trong cuộc đấu tranh cho sự nghiệp giải phóng dân tộc. Ông sinh năm 1913 tại xã Tân Hưng (nay là xã Châu Hưng) – huyện Bình Đại – tỉnh Bến Tre. Năm 1938, ông đậu thủ khoa ngành kiến trúc tại trường Mỹ thuật Đông Dương ở Hà Nội. Cuối năm 1941, ông đoạt giải nhất cuộc thi thiết kế và xây dựng Khu trung tâm hội chợ triển lãm Đông Dương. Ông sớm nổi danh và trở thành một kiến trúc sư nổi tiếng của Sài Gòn thời đó. Song với nhiệt huyết của một trí thức yêu nước, ông chuyển sang hoạt động chính trị, tham gia phát triển nhiều phong trào yêu nước (Chủ nhiệm Tuần báo Thanh Niên, truyền bá quốc ngữ, cứu tế nạn đói ở miền Bắc, Trưởng ban cổ động phong trào Thanh niên Tiền phong). Ông được kết nạp vào Đảng Cộng sản Đông Dương vào ngày 05/3/1945. Trong kháng chiến chống thực dân, đế quốc xâm lược ông được cử đảm nhiệm nhiều chức vụ quan trọng: Phó Chủ tịch kiêm Tổng thư ký Ủy ban Trung ương Mặt trận Dân tộc giải phóng Miền Nam Việt Nam, Chủ tịch Chính phủ Cách mạng lâm thời Cộng hòa miền Nam Việt Nam, ...

Người bạn đời cùng chung chí hướng với ông – bà

Bùi Thị Nga (Sáu Hồng), sinh năm 1922 tại Hà Nội, từ nhỏ đã cùng gia đình chuyển vào sinh sống ở Sài Gòn. Cha mất sớm, sau khi tốt nghiệp thành chung, bà dạy học ở một trường tư giúp mẹ nuôi em nhỏ. Đầu tháng 6 năm 1945, sau buổi lễ cưới đơn sơ, cô dâu Bùi Thị Nga về nhà chồng trên chiếc xe du lịch sơn đen, không trang trí. Sau những ngày hạnh phúc bên nhau, người vợ trẻ dần dần hình dung được những việc làm của chồng và bắt đầu tham gia hoạt động cách mạng vào đầu năm 1946, làm công tác giao liên, người tiếp tế, người cán bộ quần chúng. Trong kháng chiến chống Mỹ bà công tác ở Ban Trí vận Mặt trận T4; là nhân viên văn thư, đánh máy ở cơ quan Ủy ban Trung ương Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam. Bà là người phụ nữ dịu dàng, thủy chung, một nữ đảng viên kiên trung, bất khuất; đã cùng ông chấp nhận hy sinh hạnh phúc của riêng mình, đặt lợi ích nước nhà lên trên lợi ích cá nhân.

Gần như cả cuộc đời ông bà dành trọn vẹn cho Tổ quốc. Ngoài những giây phút hiếm hoi được bên nhau mà ông bà rất trân trọng, còn lại tất cả những lời yêu thương, lo lắng, động viên nhau, những hờn trách nhau đều được nhấn nhủ trong những cánh thư mà ông bà trao nhau: *“Anh rất cảm động và sung sướng với món quà ấy. Món quà rất thường nhưng cũng là rất không thường, chỉ trong chiến đấu, gian lao trong sống chết có nhau mới có món quà kiểu ấy và kiểu cho quà độc đáo ấy ...”*; *“... Hồi trưa này anh lấy hình ra xem, nhìn kỹ lại*

hình em chụp với anh nhứt là hình của em thấy mặt của em...càng dễ yêu hơn bao giờ hết và nhớ em...cũng hơn bao giờ hết ..."; Và hơn thế, việc nước nhà cũng len vào từng cánh thư đó: "... Được các tin em gửi cho, mê lắm! Càng mê người gửi nó. Biết em ngồi viết lại mấy tin đó cũng mệt cho em lắm và fải "hết mình" với anh và các bồ trong Z em mới làm được. Mỗi bản tin càng nhắc và gọi lại thêm cho anh nhiều hình ảnh của em để rồi cuối cùng ... cũng để "ân hận" thêm đối với em ...", " ...Em vừa được thơ của Anh bàn về Tình hình Sgòn. Đúng là lạc quan CM ! mà đều có hơi ... quá ! Nói vậy chứ ftrào Sgon có bước fát triển tốt và mới rất fấn khởi, nhg cũng còn nhiều mặt nhược cơ bản kéo dài cũng khó khắc fúc nhanh vì fải tiến hành hàng loạt vđề đi vào căn cơ mới chuyển lên được tốt hơn. Về mặt tốt thì đúg như anh đã nhận định, nhg¹³ chắc cg cần đi sâu vào mặt khó khăn fức tạp và khả năng tác đg chủ quan của ta mới đánh giá đg và mới thấy cần fải làm gì ? Tiện đây em gửi cho anh cái tài liệu một "vài ý kiến về Sgòn" ... ",/.

**Thư của ông Huỳnh Tấn Phát –
nguyên Phó Chủ tịch Hội đồng Nhà nước
và phu nhân Bùi Thị Nga -
nguyên ủy viên Ban chấp hành
Trung ương Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam**

5/10/68

Em 6 Hồng ,

Anh đi tới nay không có viết thư cho em là vì nhiều lần đã định trở¹ về sớm rồi lại không về và cuối cùng anh 10 bảo anh ở lại luôn cho hết đám giỗ².

Kỳ này anh có gặp³ anh 5 Thới và anh ⁴ Ánh được biết thêm nhiều tin tức về lớp trên. Nhưng cũng chưa đi sâu được lắm vì anh 5 Thới cũng chỉ⁴ ở⁵ được có mấy ngày và thảo luận bao nhiêu việc rồi nhận chủ trương trở⁶ về gấp dưới để thực hiện cho kịp. Dầu sao tình hình thành, kỳ này anh nắm cũng được khá rõ⁷, có gì để làm quà cho em và bà con mình.

Nhưng nghe nói hôm⁸ rày em cũng đi săn tin lắm cho khách fải⁹ khg¹⁰. Anh 4 Chi nói có gặp¹¹ em và cả¹² anh 6 Vũ (BV) nữa.

Kỳ này mình có nhiều cơ sở¹³ thực tế 3 đợt qua để tin tưởng¹⁴ hơn nữa ở¹⁵ đường lối của Đ.¹⁶, ở¹⁷ sự kết thúc thắng lợi của giai đoạn ... mặc dù cũng còn nhiều khó khăn mà phải¹⁸ có nổ¹⁹ lực chủ quan lớn mới khắc phục²⁰ được. (Anh 4 C nói kỳ này bước vào đợt 4, anh²¹ thấy tin tưởng²² hơn cả²³ khi vào đợt 1 vì nắm được thực tế trường²⁴, hiểu được ý đồ và sức của địch rõ²⁵ hơn qua độ sức với địch ở²⁶ ngay tại vị trí đứng chân của chúng và bộ đội ta có nhiều kinh nghiệm hơn tr²⁷ ch²⁸ đấu qua ...)

Em hôm²⁹ nay vẫn mạnh mẽ³⁰ em, và có gì buồn không? Về công tác của em kỳ này anh 10 cũng sẽ giải quyết dứt khoát. Các anh³¹ sẽ bố trí sắp³² xếp cán bộ lại; đang kiểm điểm³³ bình tướng lại sử³⁴ dụng và fát³⁵ huy tốt hơn khả³⁶ năng của cán bộ.

Sau đám giỗ này sẽ³⁷ thành lập Z Saigon³⁸ với 1 BCH³⁹ hoàn chỉnh⁴⁰ và nó sẽ⁴¹ có sinh hoạt riêng.

Em chắc đã gặp⁴² Chị 7 Y. rồi, hôm⁴³ rày chỉ có nói chuyện nước ngoài cho khách nghe ch⁴⁴ng. Và chắc em cũng đã fở⁴⁴ bi⁴⁴ến cho chỉ tình hình thành nói chung và tình hình trí thức và lớp trên nói riêng.

Anh tướng⁴⁵ được về sớm hơn nên chưa bàn kỹ⁴⁶ công tác được của Chỉ. Nhưng trong lúc chưa bàn được cụ thể công tác thì chỉ cố xấp vô với khách gây quan hệ tình cảm⁴⁷ tốt trước để làm cơ sở⁴⁸ cho công⁴⁹ tác vận động tới.

Nhưng nếu bên Dân Y có hội nghị gì về ch/môn⁵⁰, cứ để cho Chỉ dự, vì về sau Chỉ vẫn với vị trí trí thức và ch/môn⁵¹ của Chỉ mà Chỉ làm công^{51a} tác trí vận, nhứt là với

các H.N về khu trọng điểm⁵² (nếu bên D.Y đồng ý). Anh đã nói với anh 9 Chiến.

Hai con mình bên Trung Quốc đã về Hanôì⁵³ chung với gần 300 học sinh M.Nam⁵⁴ khác.

Anh tranh thủ về sớm vì ở⁵⁵ lâu đây cũng sốt ruột mặc dầu hôm⁵⁶ nay học tập và nắm được nhiều tình hình. Nếu được thì ngày 8/10 về, trễ⁵⁷ thì 10/10.

Chắc em và Chị 7 hôm⁵⁸ rày giữ được sinh hoạt của khách tốt. Cần nhất là giữ vững sinh hoạt tin tức cho đều và lỏng qua đó động viên và giáo dục (sâu nhưng nhẹ nhàng) về nội dung đúng đắn⁵⁹ về Dân tộc, Dân chủ⁶⁰, HB TL, chánh sách của ta vv...

Z ở⁶¹ Saigon⁶² vẫn phát triển⁶³ về tổ chức và phát⁶⁴ huy ảnh hưởng⁶⁵ của nó. Có 7 nhóm LM trong trí thức (ở⁶⁶ fải⁶⁷ là người của ta mượn danh nghĩa LM mà hoạt động, mà thật sự là người tán thành LM mà mình liên hệ và đạo⁶⁸ được). Đó là nói về tổ chức, còn ảnh hưởng⁶⁹ thì rộng. Đang tiến lên lập LM ở⁷⁰ cấp Quận.

Thôi, vài bữa nữa anh sẽ về và tranh thủ chạy qua thăm em. Vì hôm⁷¹ rày cũng nhớ em lắm ... yêu em lắm!

Anh của em

8 Chí

5/10/68

Em nói anh thăm các bác các anh. Anh về sẽ báo cáo nhiều tình hình của thành và chung rất fấn⁷² khởi.

(Hôm HN LM S, có đến > 30 người ra dự, trong đó

cã⁷³ thiếu một⁷⁴, nhưng chỉ hợp 1 ngày rồi trở⁷⁰ vô. Anh 5
Thối hẹn kỳ này sẽ đưa thiếu và 2 cháu ra.

Ghi chú:

1, 6. trở	35,64. phát
2. giỡ	36. khả
3, 11,42. gặp	37,41. sẽ
4. chỉ	38,62. Sài Gòn
5,15,17,26,55,61,70. ở	39. Ban Chấp hành
7, 25. rõ	40. chính
8, 29,43,56,58,71. hóm	44. phổ
9,18,67. phải	46. kỹ
10. không	47. cảm
12, 23, 73. cả	49,51a. công
13, 48. sở	50,51. chuyên môn
14, 22, 45. tưởng	52. điểm
16. Đảng	53. Hà Nội
19. nỗ	54. miền Nam
20. phục	57. trẻ
21, 31. ảnh	59. đấn
24. chiến trường	60. chủ
27. trong	63. phát triển
28. chiến đấu	65,69. ảnh hưởng
30. hả	66. không
32. sắp	68. lãnh đạo
33. kiểm điểm	72. phần
34. sử	74. Một

14-3-69

Em Sáu Hồng

Anh đã được đây đủ các bản tin tức đặc biệt của em gói¹ từ bản số I đến bản số VIII.

3 bản VI, VII, VIII anh vừa được đây thôi chưa đọc kịp nhưng anh viết thư trả² lời ngay để em yên tâm. Vả lại cũng vì muốn gói³ thư cho em hôm rày nhưng công việc tới dồn dập, không viết được.

Được các tin em gói⁴ cho, mê lắm! Càng mê người gói nó. Biết em ngồi viết lại mấy tin đó cũng mệt cho em lắm và fải⁵ “hết tình” với anh và các bồ trong Z em mới làm được. Mỗi⁶ bản tin càng nhắc và gợi lại thêm cho anh nhiều hình ảnh⁷ của em để rồi cuối cùng ... cũng để “ân hận” thêm đối với em. Nhứt là hôm rồi, anh em khai cái thùng tài liệu đưa anh một gói lớn tài liệu tin tức (trích bản tin tham khảo) đề ngoài là của anh. Anh coi lại là số tài liệu mà em có một lúc ngồi cả buổi làm và khi anh hỏi, em nói là “không có việc gì làm, bài⁸ chuyện ra làm chơi”. Anh lúc bấy giờ nghe như nói xóc anh, anh tức, nhưng cũng hiểu sự buồn tủi của em mà bây giờ càng hiểu hơn nữa, thông cảm⁹ với tâm trạng em lúc đó hơn nữa và càng thêm “ân hận” và ... yêu em, nhớ em hơn nữa¹⁰ !!

Anh đã gửi lên anh 10 biên bản¹¹ của sinh hoạt hằng tháng (với kiểm điểm¹² và kế hoạch hằng tháng) và dự án ngày “một năm thành lập Z”. Chắc là anh 10 đ¹³ có

ngày giờ coi mà giao lại cho em coi để theo dõi¹⁴ và tóm tắt lại cho anh¹⁵. Có kèm theo cái b/c¹⁶ của Chị 7 Hồng và anh 3 Chậm, anh để nguyên văn gởi¹⁷ lên, để anh 10 theo dõi¹⁸ sự biến chuyển¹⁹ trong đ.v.

Tất nhiên là khi gởi²⁰ biên bản²¹ như thế, có những điểm²² viết khg²³ rõ²⁴, và anh cũng o²⁵ thể sửa²⁶ nhiều được nhưng cứ gởi²⁷ lên như thế cũng vừa để đỡ thì giờ anh làm b/cáo²⁸ những khi anh kẹt vừa để anh 10 theo dõi²⁹ sinh hoạt và hoạt động của CB.

Mấy buổi sinh hoạt CB hằng 10 ngày để kiểm điểm thực hiện kế hoạch hằng tháng và có kế hoạch 10 ngày trên đó có cần gởi³⁰ lên khg³¹?

Ghi chú:

1,3,4,17,20,27,30. gởi	11,21. bản
2. hỏm	12. kiểm điểm
5. phải	13,23,25,31. không
6. Mỗi	14,18,29. đôi
7,15. ảnh	19. chuyển
8. bày	22. điểm
9. cảm	24. rõ
10. nữa	26. sửa

3/4/69

Em 6 Hồng,

Bữa nay có 1 tin buồn báo cho em. Anh hay hỏm¹ rày lâu rồi mà anh thấy chưa tiện cho em hay. Vì anh

biết em hay chắc em buồn lắm nên để khi anh lên trên đó anh cho em hay luôn và vì việc buồn đó cũng đã xảy² ra lâu rồi, mấy tháng nay (cách nay vài tuần được cái điện của anh 9 Quyền chia buồn với mình anh mới biết).

Sở dĩ bữa nay anh cho em hay là vì thằng Thành (con chị Hai) tưởng⁴ anh đã cho em hay nên hôm qua nó viết thư chia buồn với em làm anh bữa nay fải⁵ gấp viết thư này cho em rõ việc ấy để em đỡ băn khoăn về cái tin ấy mà đáng lẽ⁶ anh fải⁷ cho em hay trước người khác.

Theo điện của anh 9 Quyền, anh hay là Me của chúng mình đã mất gập⁸ dịp anh của 5 Luận vừa đến (do anh 9 Quyền gởi⁹ lên) anh hỏi thăm thì mới biết rằng Me mất rồi thì em Tu có quàng lại tại nhà thương St Paul rất lâu để chờ em Mi về rồi mới chôn cất. Theo ãnh¹⁰, tới bữa cơ sở cho biết là đã quàng đến 2 tuần và cũng khá tốn kém trong việc quàng ấy (mỗi ngày mấy ngàn rồi càng nhiều ngày càng bớt đi sau đó). Nhưng vì tình cảm, em Tu muốn cho Mi về thấy mặt được Me trước khi an tá¹¹. Anh không được biết sau đó Mi có về được chăng; chắc thế nào cũng về thôi, hay là thời gian 2 tuần đó là Mi đã về vì anh của 5 Luận khg¹² biết rõ và cũng có thể là cơ sở cho biết quàng đến 2 tuần mới an tá¹³.

Me mất do bệnh già yếu và trước khi mất, Tu đưa Me vào chữa bệnh ở nhà thương St Paul.

Anh chắc em được tin này em buồn lắm, nhưng anh

cũng nghĩ rằng chắc mỗi¹⁴ chúng mình cũng như ai đi chiến đấu đều cũng chuẩn bị tư tưởng¹⁵ đối với việc có thể có những sự đau buồn đó, lúc nào đó, xảy¹⁶ ra và mình cũng đã xác định rằng đó cũng là một sự hy sinh cũng như muôn ngàn sự hy sinh của bao đồng bào và anh chị em chiến sĩ¹⁷ khác có khi còn hết sức lớn lao hơn, đau đớn hơn.

Tuỳ¹⁸ đã xác định như thế, nhưng cũng không khỏi fải¹⁹ một thời gian đau buồn nhiều. Nhứt là đối với em, tuy ỡ²⁰ ngoài như thế, nhưng rất nhiều tình cảm. Anh băn khoăn và tiếc trong những lúc này anh không có điều kiện gần em.

Tuy thế anh cũng biết rằng em có nhiều cương nghị và khi đã xác định rõ²¹ như trên trong tư tưởng²² thì em cũng lược²³ qua được thôi. Nhứt là lúc này em đang có nhiều công tác, em cũng giải quyết được đau buồn ấy trong công tác, biến tâm²⁴ thù đế quốc thành hành động hằng ngày say sưa khẩn trương trong chiến đấu.

Anh định viết thư (qua ngõ^{24a} bên Fáp²⁵) đề nghị em Tu cho 2 đứa con mình về bên bà nội, rồi cho Quốc đi ra ngoài này. Em lo cho Quốc cũng đúng vì để nó trong đó nhứt định bị bắt lính thôi. Anh đã nói với anh 5 Thỏi trước kia và anh cũng đã viết thư cho anh 9 Quyền nhắc giùm.

Anh viết thư về em Tu để cùng chịu tang với 2 em. Em cũng viết gởi về cho anh chuyển đi bằng ngõ^{25a} Fáp²⁶.

Gấp quá, anh tranh thủ viết sớm để em khỏi lo nhiều sau khi được thơ của Thành.

Hôn em
8 Chí

Ghi chú:

1. hỏm	12. không
2,16. xẩy	14. mỗi
3. Sở	17. sĩ
4,15,22. tưởng	18. Tuy
5,7,19. phải	20. ở
6. lẽ	21. rõ
8. gặp	23. lướt
9. gởi	24. cấm
10. ảnh	24a,25. ngỗ
11,13. táng	25,26. Pháp

Em 6 Hồng

- Anh viết thơ báo tin buồn cho em hôm qua, anh mong rằng thơ bữa nay gặp¹ em trong một tâm trạng ít nhiều nào nguì² ngoai hơn. Me đã già yếu nhiều không tránh khỏi ngày ấy. Và tuy tình hình còn ác-liệt nhưng Me cũng thấy được thắng lợi của ta quá rõ³ ràng và tin tưởng⁴ ở⁵ ngày vinh quang của dân tộc không xa, tin tưởng⁶ ở⁷ tiền đồ của con cháu, chắc Me nhắm mắt cũng được an lòng hẳn⁸ nào và vui với những thắng lợi lớn lao và tương lai sáng⁹ lạn của dân tộc và gia đình.

Em viết thơ về nhà gởi¹⁰ xuống đây anh nhờ Chị 7

Vân hoặc Chị 7 Hồng hay anh 2 Thanh chuyển giùm. Anh sẽ gửi¹¹ địa chỉ người nhà của Chị 7 Vân lên em nhưng anh muốn rằng có kèm theo thư của Chị 7 dặn người ấy cho chắc chắn hơn. Hoặc anh nhờ anh 2 Thanh hay chị 7 Hồng vì cảnh¹² gia đình của Chị 7 Vân cũng đang gặp¹³ khó khăn nhiều (Cả¹⁴ 2 vợ chồng của đứa con trai và chàng rể đều bị địch bắt hết).

- Anh gửi¹⁵ kèm theo đây thư của Chị Minh ở Hanội¹⁶ gửi¹⁷ về.

- Ngày mai sẽ¹⁸ gửi¹⁹ lên anh 10 biên bản của buổi họp cuối tháng của CB và vài bữa sau biên bản²⁰ buổi họp xây dựng CB 4 tốt.

Đang viết những văn kiện theo ý kiến chỉ đạo của anh 10.

Hôn em!

8 Chí

4.4.69

Cơ quan đang sơ tán nên có bê bối. Khg²¹ viết thư dài cho em được!

Ghi chú:

1,13. gặp

2. nguôi

3. rõ

4,6. tưởng;

5,7. ở

8. phần

9. xán	16. Hà Nội;
10,11,15,17,19. gửi	18. sê;
12. cảnh	20. bản;
14. Cả	21. Không.

6/4/69

Em 6 Hồng

Anh có được thư của em với “chút tình” em gửi¹ qua mấy cây tăm tre. Anh rất cảm động và sung sướng với món quà ấy. món² quà rất thường nhưng cũng là rất không thường, chỉ trong chấu³, gian lao trong sống chết có nhau mới có món quà kiểu ấy và kiểu⁴ cho quà độc đáo ấy. Có trong cảnh⁵ đó mấy cây tăm tre nặng tình nặng nghĩa đó mới đáng gửi⁶ từ mấy chục cây số xa và nó có nhiều ngôn ngữ đi thẳng⁷ vào lòng anh, gợi lại bao hình ảnh⁸ của em và làm cho anh vừa thấy yêu em thêm nhiều vừa thấy thấy thêm hối tiếc⁹ những việc anh không hiểu em và để tuổi mình đến lúc này mới hiểu nhau nhiều yêu nhau đậm, mới thấy hạnh phúc tương đối đầy đủ hơn trong tình yêu. Và càng thấy như thế càng kết luận thêm được rõ¹⁰ hơn rằng vấn đề “tư tưởng¹¹” quan hệ thật, chỉ vì kẹt trong những tư tưởng¹² không đúng mà hạnh phúc của chúng mình bị bao nhiêu hạn chế và từng lúc nào đó bị uy hiếp. Và anh cũng giục mình nghĩ rằng nếu không có Cách mạng thì còn như thế nào. Và càng nghĩ¹³ đến đó càng thương bao nhiêu gia đình đã xây dựng trong chế độ cũ¹⁴...

Bữa nay em được vui¹⁵ ngoại chút nào với cái tin buồn hôm rồi chưa em. Em có tìm được an ủi mức nào hơn trong công tác và trong công mấy cái thơ của con em không?

Anh đã định giải quyết vấn đề 2 đứa nhỏ của mình như đã nói với em trong thư trước (đề nghị với em Tu cho nó về bên Bà Nội rồi anh em đến đón Quốc vào trong Khu 9¹⁶ chỗ anh 9 Quyền công tác hay lên đây nếu ở dưới thấy khả năng nó không giúp được nhiều mà nặng lo thêm cho anh em. Nhưng anh cũng có suy nghĩ¹⁷ em Tu ở¹⁸ một mình chắc buồn lắm, nhưng để Dũng ở¹⁹ với em Tu thì có nặng lo cho nó chẳng vì nó đơn chiếc và bận đi làm và Dũng ở²⁰ 1 mình thì cũng dễ²¹ “bung sường²²” lắm. Em nghĩ²³ sao góp ý kiến với anh.

Em có được xấp bài đã gửi²⁴ lên đài phát²⁵ thanh trg²⁶ tháng 3 chưa và thơ của 2 đứa nhỏ + thơ của Chị Minh.

Em hôm²⁷ rày ăn được chẳng? Có từng lúc anh búi công việc mà chậm viết thư cho em thôi chớ đâu có “ở xấu” với em mà em “không thèm” viết thư cho anh.

Hôn em thật nhiều

8F

Cơ quan đã sơ tán. Chỉ có anh + anh 4 Nhân và bộ phận²⁸ Th.niên²⁹ ở lại làm việc.

+ Anh đã được đầy đủ³⁰ xấp bài anh nhờ anh 7 Lý trao lại và được 2 bản³¹ tui em gửi³² cùng 1 chuyến với

thơ có tám tre.

+ Vài bữa nữa anh sẽ gọi lên:

+ 1 b/c³³ học tập chỉ thị 71CTNT

+ 1 biên bản họp cuối tháng của CB

+ Chỉ tiêu CB 4 tốt

Đang xúc tiến:

+ Chuẩn bị kỷ niệm 1 năm?

+ Viết mấy văn kiện phục³⁴ vụ ftrào³⁵ theo mấy điện của anh 10

Ghi chú:

1,6,24,32. gọi

2. Món

3. chiến đấu

4. kiểu

5. cảnh

7. thẳng

8. ảnh

9. tiếc

10. rõ

11,12. tưởng

13,17,23. nghĩ

14. cũ

15. nguôi

16,18,19,20. ở

21. dễ

22. sườn

25. phát

26. trong

27. hỏm

28. phân

29. Thanh niên

30. đủ

31. bản

33. báo cáo

34. phục

35. phong trào

21- 4 - 69

Em 6 Hồng,

Hôm¹ rày anh đến chỗ² anh 10 Út để được ãnh³ fô⁴ biến N.Q mới. Trong thời gian anh ơ⁵ có ở⁶ nhà có thể có thơ em mà anh khg⁷ có trã⁸ lời (anh đi từ bữa 15 đến bữa nay 21 – Trong 1 giờ đồng hồ nữa anh sẽ⁹ đi trở¹⁰ về dưới)

Anh tranh thủ viết thăm em và hôn em nhiều qua cái thơ này. Anh có nghe anh 10 nói về em, rồi vừa gặp¹¹ anh 5 Thu được nghe thêm về em và gặp¹² nhiều anh em khác làm việc ở¹³ đây hôm¹⁴ rày cũng có nhiều người hỏi tin về em cũng như thuật chuyện hôm Tết rủ em về chỗ¹⁵ anh.v.v...

Qua các câu chuyện, được biết em bình yên và vui vẻ fấn¹⁶ khởi làm việc, anh rất mừng. Anh biết em ở¹⁷ đó có điều kiện nắm tình hình chung được, anh thấy cũng đúng theo ý anh như trước đây đã nói với em nên anh cũng rất vui; em có ý tiếc cho anh ơ¹⁸ có điều kiện dự được những buổi sinh hoạt trên đó có thể nắm tình hình chung nhưng anh thấy em được điều ấy anh cũng thỏa¹⁹ mãn rồi vì đó là một ước nguyện của anh vì sự ấy sẽ²⁰ giúp em tiến toàn diện..

Cũng như vừa rồi trong 1 câu chuyện anh 10 Út có nói qua rằng em cũng khá nhạy khi nghe tình hình... nghe rồi có ý kiến nhận xét hay đề xuất; nghe được thêm 1 điểm²¹ gì tốt về em anh cũng thấy trong lòng

mừng thêm.

Trông được kỳ tới gập²² em được thấy em có nhiều tiến bộ về nhiều mặt, nhận thức lý luận cũng như về tư tưởng²³ và tổ chức.

Hồi trưa này anh lấy hình ra xem, nhìn kỹ²⁴ lại hình em chụp với anh nhứt là hình của em thấy mặt của em...càng dễ²⁵ yêu hơn bao giờ hết và nhớ em...cũng hơn bao giờ hết.

Anh 9 An có gởi cho em 1 cái vòng kiề²⁶ anh có sẵn²⁷ giầy²⁸. Hôm đi, lộp chụp, quên đem để gởi²⁹ cho em.

Hanoi³⁰ có gởi cho ? một số radios và vòng với fente nóc và máy ghi âm. Anh 10 có bảo đưa ảnh³¹ 2 cái trong đó có 1 cái ảnh sẽ³² cho em để lấy tin cho tốt (vì là radio 3 bandes Sony).

Anh sẽ³³ gởi³⁴ lên ảnh³⁵, nhưng anh lấy trước cái anh có mang theo.

Chi 7 Hồng có gởi³⁶ 1 thơ cho em (kèm theo đây). Trong thơ có chỗ³⁷ chỉ tưởng³⁸ em tặng anh bài thơ vì chỉ o³⁹ đó là cái code (vì anh có đưa cho chỉ cái thơ của em nói về lời Tuyên bố để chỉ nghiên cứu viết theo ý kiến chỉ đạo của anh 10 Út).

Thôi, sẽ⁴⁰ viết thơ dài hơn cho em kỳ sau.

Hôn em, Hôn em

8 Chí

Ghi chú:

1. Hổm	16. phần
2,15,37. chỗ	19. thoả
3,31,35. ảnh	21. điểm
4. phổ	23. tưởng
5,7,18,39. không	24. kỹ
6,13,17. ở	25. dễ
8. trả	26. kiểu
9,20,32,33,40. sẽ	27. sẵn
10. trở	28. dây
11,12,22. gặp	29, 34,36. gửi
14. hỏm	30. Hà Nội

26/4/69

Em 6 Hồng,

Hôm anh gặp¹ anh 10, trước khi về anh có viết cho em một thư, em có được không?

Về nhà anh búi quá khg² có viết thư được cho em. Về đến nhà chiều 22/4 mệt quá. Tối ỏ³ viết gì nổi, sáng dậy sớm rồi cùng với anh em ráng để ra bản thông cáo của Hội nghị cho kịp chiều ngày 23/4 gửi qua đài (vì ĐH⁴ dời lại ngày 25/4 do tình hình, nhưng ngày 20/4 các nơi đã gửi điện mừng rùm trên đài rồi, nên phải tranh thủ ra cái thông cáo nếu chưa ra được các văn kiện chính).

Xong rồi thì hoàn chỉnh⁵ bản báo cáo chtrị⁶ cho kịp Đại Hội, còn 2 văn kiện Lời tuyên bố về H.N⁷ Paris và Lời kêu gọi (đ/với⁸ ftrào⁹ thành) thì ĐH¹⁰ giao cho UBTƯ¹¹ ra sau.

Đại hội làm đúng ngày 25/3, làm trong 1 ngày lúc tình hình cũng êm thôi (đưa khách về chỗ¹² cũ làm rồi đi). Trang trí đẹp hơn các lần trước và tổ chức cũng chu đáo, văn kiện và tham luận cũng kịp và khá hơn trước ... Nên trong tình hình động mà làm được như thế khách cũng fấn¹³ khởi và ổn định thêm tư tưởng¹⁴ khách nhứt là họ nghe điện các nơi, kể cả ở nước ngoài mừng họ, họ rất thoã mãn¹⁵.

Đài đã phát thanh bản¹⁶ thông cáo ngày 25/4 (fát¹⁷ trọn nguyên văn) Anh 10 có nghe và có ý kiến gì không.

Còn bản¹⁸ báo cáo CT¹⁹ đang đánh máy lại, mai sẽ gởi²⁰ lên anh 10. (Anh đã gởi²¹ bản²² thông cáo lên hôm kia).

*

* *

Vừa được tin anh 9 Quyền cho hay đang bố trí đón thẳng Quốc ra Em muốn để nó ở²³ chỗ²⁴ anh 9 Quyền hay lên trên này?

Em có viết thư ra cho Gương về vụ thẳng Tuấn chưa? Em có được thư của Tuấn và Thảo anh đã gởi²⁵ lên em chẳng, khg²⁶ thấy em cho biết.

Lâu rồi khg²⁷ được thư riêng nào của em, chỉ được

mấy bản²⁸ tin tức em gửi đến VI' VII'. 3 bản tin sau này giúp anh thấy được tình hình rõ thêm (nó cũng xác minh thêm nhân định của cấp ủy trg²⁹ học tập NQ³⁰ vừa rồi) và thấy được 1 số âm mưu của địch về chtrị³¹ mình cần theo dõi³².

Hôn em thật nhiều !!

8 Chí

Ghi chú:

1. gặp	14. tưởng
2,3,26,27. không	15. thoả mãn
4. Đại hội	16,18,22,28. bản
5. chỉh	17. phát
6,19. Chính trị	20,21,25. gửi
7. Hội nghị	23. ở
8. đối với	29. trong
9. phong trào	30. Nghị quyết
11. Ủy ban Trung ương	31. chính trị
12. chỗ	32. dõi
13. phần	

12/6/69

Em yêu của anh,

Có lẽ¹ em đã nghe trên đài những việc đã làm. Trong thời gian làm cuộc ấy anh túi bụi quá không sao viết thư cho em được, chắc em cũng hiểu cho anh.

Nay coi như đã xong việc chính, nhưng rồi fải² bắt

tay vào bao việc khác nó để ra, tổ chức ăn ở³, bộ máy làm việc, nhân sự, ... và bao việc đối ngoại fải⁴ làm.

Về việc củ⁵ cũng fải⁶ sắp⁷ xếp lại và ổn định tư tưởng⁸, tổ chức...

*

*

*

Cũng có nhiều ngày rất mệt nhưng cũng cuốn vô công việc thì cũng quên mệt và có điều trái ngược là mấy bữa gần đây anh lại ăn ngon và bất buồn ngủ⁹ hoài nên mặt anh no tròn.

Làm kỳ này cũng long trọng lắm hơn cả¹⁰ Đại hội lần thứ 2 của MTDTGP11. Cũng có uy thế lắm đúng với tầm quan trọng của sự kiện lịch sử¹² ấy. Có chụp hình quay phim nhiều, xây dựng được ngay một cuộn phim cho Télévision gởi¹³ đi vài ngày sau. Phim cũng khá đẹp và đang xây dựng phim tài liệu ...

Trong lúc làm việc này, nhớ đến em lắm. Và khách cũng thường hỏi sao không rước em về chơi (họ hỏi theo quan niệm của họ) Nhưng fải¹⁴ có em ở¹⁵ đây, anh nghĩ¹⁶ chắc cũng vui và giúp anh nhiều, nhất là khi mệt hôn em chắc cũng thấy khoẻ lắm nhưng cũng đồng thời lo âu túi bụi quá ăn ngủ¹⁷ và làm việc không giờ giấc và vô tổ chức chắc cũng ơ¹⁸ khỏi bị em nhằn hoài.

Sức khoẻ của em hôm rày ra sao, em. Em đã được số thuốc anh nhờ anh 3 Hương đem về cho em không.

Em nhớ uống thuốc nghe em.

Anh 6 Cung cho biết hôm ỡ¹⁹ M.Bắc²⁰ có gặp²¹ Gương và thăm mấy đứa con của mình. Gương đã nhờ anh nói với anh Khai phụ²² trách tổ chức để cho Tuấn vào trường Thiếu niên quân đội. Anh Khai hứa sẽ giải quyết.

Hôm²³ rày anh ỡ²⁴ có về nhà lâu rồi, nên có thể có 1 số thơ em mà anh chưa coi và trả²⁵ lời. Bữa nay anh về nhà.

Hôn em nhiều

8

- Anh về nhà sẽ²⁶ lấy thêm thuốc gửi qua em, vì còn 1 lần²⁷ ỡ²⁸ nhà anh ỡ²⁹ dám gửi³⁰ theo đường thường sợ mất.

- Kèm theo đây 1 số hình khi anh với anh 10 đi cõ³¹ tác.

Ghi chú:

1. lẽ	13,30. gửi
2,4,6,14. phải;	16. nghĩ
3,15,19,28. ở	18, 24, 29. không
5. cũ	20. miền Bắc
7. sắp	21. gặp
8. tưởng	22. phụ
9,17. ngủ	23. Hở
10. cả	25. trả
11. Mặt trận Dân tộc Giải	26. sẽ
phóng	27. phần
12. sử	31. công

28-8-69

Em 6 Hồng

Được thơ em “tấn công nhồi” anh vì được cái sau cách cái trước 2 ngày, nhưng coi lại thì chính thơ em viết trước (có thơ và hình gói¹ cho Tu Mi) lại đến sau.

Vùng em ở² độc mà nghe em đau anh không yên tâm đầu là nghe em bị cãm³ chớ o⁴ fải⁵ sốt rét ... và vừa nghe thêm là c/c của em ở⁶ lại fải⁷ dời đi nữa!

Anh nhớ em ngồi làm việc trên đó cũng đúng vào giờ có muỗi⁸ nhiều và ngồi kiểu em khó lay động chơn có thể bị muỗi⁹ chích nhiều. Anh em mới bày 1 cách để¹⁰ đỡ bị muỗi¹¹. Anh vẽ¹² kèm theo đây cho em, để¹³ làm thôi mà anh thử¹⁴ cũng rất có hiệu quả¹⁵, khỏi fải¹⁶ chụm lửa¹⁷ lôi thôi như mình làm hôm trước.

Kỳ thơ tới đi Pháp, anh sẽ¹⁸ viết thơ về thăm nhà. Và kèm theo thơ anh thăm Tuấn và Thảo tới đây anh sẽ¹⁹ gửi thêm cho 2 đứa nó hình của anh và em và gửi cho Gương cái xà rong.

Bữa nay anh cho em một món quà (anh để trong thơ niêm lại kèm theo đây).

Còn về thg²⁰ Hùng, thì tình cờ hôm anh về lại gặp²¹ thủ trưởng²² của nó đi họp trên đó rồi lại về cùng đường với anh. Anh ấy cho biết giờ chót kế hoạch vô đột làm

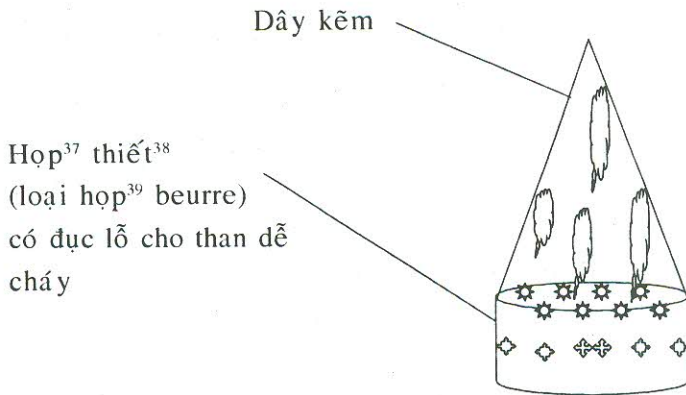
thay đổi chương trình đi lên trên ấy và ãnh²³ về fỏ²⁴ biến tại chỗ cho các cán bộ nên đã hũy²⁵ điện kêu số ấy lên. Anh còn hỏi lại anh cần cho Hùng về không, anh cũng nói lại là khi nào cần cho công việc mấy ãnh²⁶ thôi chớ về để thăm mình thì ơ²⁷ nên, để cho nó làm nhiệm vụ, nhưng chỉ cần là nó viết thư về cho em.

*

* *

Anh đã được cây súng và cái radio em nhờ anh 6 Quang ch/giao²⁸. Anh cũng đã chuyển²⁹ cái thư của anh 6 Quang đến tay cô Hồng kèm theo cái vớng của anh 9 An cho ãnh³⁰. Radio đến nơi vẫn tốt. Sau, xin rút kinh nghiệm! Không thành nếp

Em bỏ chút than nhà bếp bên dưới và phủ lên bằng mặt cửa (vì ỡ³¹ cơ quan thường cửa củi có mặt cửa nhiều, em trữ và fớ³² cho khô), còn ứt chút cũng ơ³³ sao). Em cầm sợi dây kẽm quơ qua quơ lại cho than ngún rồi mặc cửa cháy có khói vừa đủ để đuổi muỗi³⁴ (không khói nhiều vì cái hộp³⁵ cũng nhỏ). Và cứ châm mặt cửa vào hoài thì nó cháy hoài lâu tàn và ơ³⁶ nóng lắm, để gần cạnh em được.

Ghi chú:

1. gói	18,19. sẽ
2,6,31. ở	20. thẳng
3. cảm	21. gặp
4,27,33,36. không	22. trưởng
5,7,16. phải	23,26,30. ảnh
8,9,11,34. muối	24. phổ
10. để	25. hủy
12. vẽ	28. chuyển giao
13. dễ	29. chuyển
14. thử	32. phơi
15. quả	35,37,39. hộp
17. lửa	38. thiết

17-9-69

Em Sáu Hồng,

Anh có viết cho em một thơ từ hơn 3 tuần nay có kèm theo 1 hộp¹ thuốc bổ của chị 7 H gởi^{1a} cho em. Anh trông thơ em trả² lời cho anh yên tâm hộp³ thuốc đã đến em nhưng đến nay vẫn không thấy thơ em.

Sau đó xảy đến cái tang vô cùng đau đớn của cả nước vừa qua, đầu óc của anh cũng không còn nghĩ⁴ gì khác được hơn cái tang và những trách nhiệm hằng ngày...

Và anh nghĩ⁵ chắc em cũng thế nên em không có viết thơ cho anh.

Và chẳng⁶ những lòng mình như thế mà thực tế công việc cũng không để có rảnh rỗi⁷ gì được: luôn gần 2 tuần nay anh vừa lo cuộc tổ chức tang lễ⁸ vừa lo chỉnh huấn của anh em và tiến hành cg⁹ việc xây dựng bộ máy CP TƯ ...

Nhưng hỡm¹⁰ rầy sự im lặng của em cũng làm cho anh nhớ đến em và lo ngại, khg¹¹ hiểu vì chịu tang hay do em đau mà em không viết thơ cho anh. Anh vừa gặp¹² người trên vùng đó xuống nói về tình hình sốt rét trên đó anh càng lo.

Được thơ này em tranh thủ viết cho anh vài chữ, - vài chữ thôi cũng được - để cho anh đỡ lo.

Anh ngại em ngồi làm việc kiểu em có thể dễ¹³ bị

muối¹⁴ cần nhiều. Trong thơ hôm rồi anh có vẽ¹⁵ cho em một kiểu làm bếp ung bằng cái lon rất tiện. – Ngoài ra anh cũng nghĩ¹⁶ em ngồi làm việc có thể lấy một cái bao ba lô (kiểu¹⁷ bông bột) đút 2 chân vào, muối không chích được.

Bữa nay anh bài¹⁸ em cách ăn lúc làm việc ban đêm khi fải¹⁹ thức khuya. Anh hỡm²⁰ rày có món ăn và cách làm món ăn không fải fiền²¹ rộn đến ai vì giờ anh thức làm việc và ăn cũng ỏ²² còn ai thức hết. Bây giờ đã sanh tạt làm việc khuya một chút, khg²³ ăn thấy đói cào ruột khó chịu.

Anh mua bánh lạt và còn gói thịt chà bông củ²⁴ (cũng hơn 2, 3 tháng rồi) hơi mùi mốc hay mùi gì ăn thường khg²⁵ ngon.

Anh làm việc, có đèn bảo²⁶, anh lấy một miếng giấy để lên trên nắp²⁷ đèn rồi anh để thịt chà bông lên đó như là xấy²⁸ nó. Nó khô lại hơi dòn, thơm. Rồi anh lấy xuống để mấy miếng bánh lạt lên bỏ quên nó đó một lát, nó rất dòn. Thế là anh ăn bánh lạt với thịt chà bông đó rất ngon. Mà khg²⁹ mất công gì, anh cứ vẫn làm việc, bỏ quên nó trên nắp³⁰ đèn một lúc là được, cũng khỏi fải³¹ mất công ai ...

Em lúc nào làm việc đêm thức khuya làm như thế ăn để không mất sức (bánh lạt để lâu được, tiện hơn bánh mì)

Em hỡm³² rày có tái lại sốt rét hay không em, em có

ôm hơn trước không, có ăn hay ngủ được hơn như thế nào chẳng, em nhớ viết cho anh ít chữ. Công việc của em hôm trước nghe nói có bận cái đột xuất gì đó, nay em đã đỡ “búi” chưa.

Anh đã viết thư cho má rồi và có thăm các bà con. Anh cũng đã gởi³³ hình của Thảo về nhà.

Hôn em

8 Chí

17-9-69

Hòm thư anh bây giờ là H.T 2170 X

Đây là hòm thư Chánh quyền

Còn ht củ³⁴ 2048 X thì thư cũng tới nhưng nó chạy về Z.

Ghi chú:

1,3. hộp	14. muối
1a,33. gởi	15. vẽ
2. trả	16. nghĩ
4,5. nghĩ	17. kiểu
6. chẳng	18. bà y
7. rảnh rồi	19,31. phải
8. lễ	21. phải phiền
9. công	24,34. cũ
10,20,32. hỏm	26. bão
11,22,23,25,29. không	27,30. nấp
12. gắp	28. sẩy
13. dễ	

25-10-69

Em yêu của anh,

- Anh vừa được thư của em với món quà tình cảm “quí nhất” em cho anh trong đó Anh vẫn mạnh khoẻ, em hãy yên tâm, mặc dầu là anh có bị cúm 5 ngày nhưng bệnh ấy chỉ là thêm 1 cái test để chỉ rõ¹ anh còn sức của “tuổi trẻ” vì ngày thứ tư anh đã làm việc lại như thường mặc dầu người ta nói thường cúm làm mất sức lâu.

Anh kỳ này chậm viết thư cho em không hẳn² vì đau mà vì một cuộc đấu tranh bản thân mà rốt cuộc anh thua:

Chính vì anh muốn làm cho em vui mà ngược lại anh đã làm cho em hẳn³ buồn không được thư anh và anh cũng phải mỗi đêm ngồi lại bàn viết thấy thêm bức rút trong lòng vì không sớm viết được thư cho em.

Nguyên là vì anh muốn viết thư cho Hùng, vì nhớ con và cũng vì biết làm việc ấy là làm cho em vui. Anh nhất định viết thư cho kỳ này là hẳn⁴ có món quà tình cảm⁵ ấy: báo cho em hay đã viết thư cho Hùng.

Nhưng rồi ngày này ngày qua ngày khác anh vẫn túi bụi với công việc, thư gửi⁶ cho con chỉ viết được nửa⁷ chừng và hiện còn nằm trong tập ... vì lâu ngày viết thư cho con anh cũng muốn ngoài tình cảm⁸, có những ý kiến xây dựng động viên con (xây dựng cách nào mà con em khg⁹ thấy anh làm “chánh trị” với nó quá). Chính vì vậy mà lâu và khi túi bụi công việc, ơ¹⁰

tập trung tư tưởng¹¹ viết được và cũng ơ¹² an tâm mà ngồi viết thơ khi biết bao công tác rất cần mà anh còn đang fải¹³ hoãn¹⁴ lại đó.

Và chính vì không viết được thơ cho Hùng mà anh không viết được thơ cho em và vì anh cứ tự hứa cố gắng để làm cho em vui mà lần lựa hoài khg¹⁵ viết thơ cho em được mặc dầu mỗi¹⁶ ngày vẫn thấy hối hận đối với em nhất là khi được nghe anh 10 Tê nói cơ quan trên đó đau nhiều và được thơ anh 8 Nhân cho biết em không khỏe ...

Nhưng ngày hôm qua được thơ em rồi, thấy không thể kéo dài được nữa. Không đem lại được cho em cái quà kia thì cũng đừng làm cho em buồn và lo thêm vì ơ¹⁷ có thơ của anh!

Anh xin hẹn lại thơ sau cái quà đó. Em khg¹⁸ giận anh hả em?

Hôm trước anh gập¹⁹ đ/c²⁰ thủ trưởng²¹ của Hùng đang đi lạc đường giữa một trắng trống. Anh em ngại máy bay thúc hối anh đi mau qua trắng và đ/c²² ấy cũng fải²³ lo đi tìm đường nên anh cũng khg²⁴ nói chuyện được gì nhiều. Ầnh²⁵ chỉ hỏi lại anh lần nữa cần rút nó về trên này không ... rồi anh mất²⁶ chỉ vẽ đường cho Ầnh²⁷ rồi đi thôi, chỉ nhờ Ầnh²⁸ nói với Hùng nhớ viết thơ cho em. Anh cũng chẳng²⁹ gởi³⁰ cho nó được đồng nào vì hôm đi về anh fải³¹ đi đường đặc biệt như em biết, tiền MN³² anh đã gởi lại em giữ gìn hết

Trên đó em cứ gửi³³ thắng³⁴ tiền cho nó vì đường
thơ gửi cho Hùng cũng bắt đầu từ trên đó:

H.T 86.300 Y.K

ch/giao³⁵ cho H.T.H

*

* *

Trời hôm³⁶ rày, đêm mưa dầm dề, nằm nhớ em quá !
Anh hình dung lại rất rõ³⁷ trong trí nhớ người của em,
với nước da trắng xanh của em và vóc vạt em gầy hơn
trước, anh càng yêu em ... và càng lo, lấy thơ em đọc đi
đọc lại 2, 3 lần thấy nó ngắn quá không thỏa³⁸ mãn nhưng
cũng ơ³⁹ muốn em viết dài vì ngại em ngồi viết, muỗi
mòng nhiều, cũng không tốt vì em cũng chưa thật mạnh
và công việc em lúc sau này chắc cũng nhiều. Anh chỉ
cần được thơ em, thấy từng chữ em cũng mừng rồi, dù
là ngắn và cũng ơ⁴⁰ đòi hỏi cao vì qua bản thân anh cũng
thấy nếu đặt yêu cầu viết dài thì chắc lâu lắm mới có
một cái thơ.

(Anh nhiều lần mừng hụt hoài vì ỡ⁴¹ chỗ⁴² em có 1
người nào viết thơ gửi⁴³ tài liệu xuống cho anh có từng
chữ giống của em quá)

*

* *

Chị 7 Hồng nghe nói vùng em có bệnh sốt rét nhiều,

chị gởi⁴⁴ lên cho 2 hộp⁴⁵ “Diéménal” (cho em 1 hộp⁴⁶ và anh chị em 1 hộp⁴⁷). Chị nói thuốc này chữa bệnh sốt rất tốt, có 1 lúc người ta ít dùng, chạy theo thứ khác, sau này người ta thấy nó là công hiệu và tốt hơn nhiều thứ khác nên đã dùng lại nhiều (Đường đi “động” anh o⁴⁸ muốn gởi⁴⁹ chuyển này, e nặng nề cho ll⁵⁰).

Công việc của anh ngày càng nhiều nhưng có anh em cán bộ, có bộ máy và sự sửa⁵¹ đổi llv của anh, việc cũng chạy tương đối. Điều tốt nhất là nội bộ đoàn kết dầu là mới làm việc với nhau. Nhưng nói chung bộ máy xây dựng còn chậm. Riêng chỗ⁵² anh thì tương đối ổn định, còn những bộ phận⁵³ khác thì không đơn giản như trước kia anh tưởng⁵⁴ nên có chậm đối với chỉ tiêu.

Tình hình đường không yên nên anh không tiện nói nhiều.

Hẹn lại với em thơ sau
Và hôn em thật nhiều !!

8 C

Ghi chú:

1,37. rõ	14. hoãn
2,3,4,13,22,31. phải	16. mỗi
5,8. cảm	19. gặp
6,30,33,43,44,49. gởi	20,22. đồng chí
7. nửa	21. trưởng
9,10,12,15,17,18,24,39,40,48.	25. Ảnh
không	26. mắc
11,54. tưởng	27, 28. ảnh

29. chẳng	41. ở
32. miền Nam	42,52. chỗ
34. thẳng	45,46,47. hộp
35. chuyển giao	50. lực lượng
36. hỏm	51. sửa
38. thỏa	53. phận

15-11-69

Em Sáu Hồng

Thơ trước gửi¹ cho em lúc tình hình đang “động”. Viết nhưng ơ² hy vọng thơ ấy tới lắm hoặc có tới cũng chậm. Vì thế hỏm nay rất lâu ơ³ được thơ em anh nghĩ rằng cũng có thể do thơ ơ⁴ tới tay em nhưng cũng lo rằng không biết em có đau khg⁵ mà khg⁶ thấy trả⁷ lời, hay em lại buồn anh việc gì ...

Nhưng may vừa rồi qua bên anh Hai Mai gập⁸ anh Quang (bác sĩ⁹) ỡ¹⁰ trên đó mới về tới cách nay vài ngày. Được biết bữa ănh¹¹ đi thì em cũng mạnh, hỏm¹² rày sức khoẻ của em có trời có sứt nhưng nói chung cũng đỡ, ơ¹³ đau gì nhiều ... anh mừng lắm ! Và anh có mời anh bữa nay đến chơi với anh, anh tha hồ hỏi tin về em. Được biết thêm tuy sức em không fải¹⁴ khoẻ gì lắm nhưng có fần¹⁵ nào có da thịt ... và gần đây em chịu uống thuốc hơn trước và có nuôi con gà cũng khây khoã¹⁶, hằng ngày o bế cái chuồng gà nên cũng đỡ nặng đầu ... anh càng yên tâm hơn, nhứt là khi được biết em chịu uống thuốc

hơn trước.

Anh lo nhất là thần kinh em yếu dễ¹⁷ nhức đầu và tê chân yếu chân anh có tranh thủ¹⁸ hỏi một bác sĩ chuyên môn thần kinh (anh Huấn) mà TỰ¹⁹ gởi²⁰ vô để chữa bệnh cho anh 7 Xụi. Anh²¹ nói chủ yếu là tổ²² chức làm việc sao cho ít căng đầu nhiều và đề nghị uống B.1 kết hợp²³ với B.12.

Không ngờ cũng trùng hợp²⁴ với việc anh Quang đã có – trước khi đi – bố trí cho anh em đi lấy về cho em thuốc Princi B cũng là 1 thứ thuốc kết hợp²⁵ cả²⁶ B1 + B6 + B12. Như vậy là em nên uống thuốc ấy, đúng theo bệnh em lắm.

Anh cũng còn hỏi thêm thuốc Alvitine cho em. Sáng sớm mai, anh viết thư qua hỏi Chị 7 Hồng; nếu có Chỉ sẽ²⁷ đưa cho anh Quang đem về em (mai chỉ sẽ²⁸ đến dự cuộc nói chuyện ch/môn²⁹ của Dân – Y, có anh Quang dự).

Ngoài ra, anh nghe ãnh³⁰ nói em thuốc nhức khớp³¹ xương và tê ... của Trung quốc³² nhưng em còn ít và khg³³ dám uống. ãnh³⁴ có bảo em uống và có gởi³⁵ mua 5 chai khác. Em cứ uống đi em, anh sẽ³⁶ mua trã³⁷ lại cho ãnh³⁸.

Lúc này trời trở³⁹ Đông, hơi lạnh anh lo trên rừng fía⁴⁰ đổ lạnh hơn đây và trời hết mưa thì lại cũng dễ⁴¹ có “mò” mặc dầu đỡ được sự ẩm ướt ...

Đêm hơi lạnh và có bữa cũng có lai rai ngọn gió

bất⁴², anh hơi khó ngủ hơn trước ... Ơ⁴³ fải⁴⁴ vì lạnh mà vì ... nhớ em nhiều và cũng nhớ những mùa lạnh khác có anh có em thì đêm cũng đỡ lạnh lửng cho em hã⁴⁵ em?

Và bây giờ anh có bộ máy làm việc tốt hơn trước, nội bộ đoàn kết hơn trước ... nên lắm lúc cũng nghỉ⁴⁶ giá như lúc này 2 đứa mình công tác gần nhau ..., nhưng cũng còn ngại một điều là anh vẫn thức khuya quá (nói chung anh vẫn khg⁴⁷ ngủ⁴⁸ trước 11g.30 và sáng thì lối 4g.15 hay 4g.30 đã thức giấc) chắc chưa làm cho em vui được về mặt ấy.

Nhớ em lắm, muốn viết nhiều việc lắm và cũng trông có dịp ... hôn em thật nhiều!

Anh của em
8 Chí

TB. Thiếm Một đã lên đến P.D. và ngày 20/11 tới đây sẽ xuống, anh đang bố trí cho đón (Thím ra cùng với 2 đứa nhỏ - và bà Kiết).

Anh gởi⁴⁹ kèm theo đây: 1 hộp⁵⁰ “Diéménal” như anh đã báo cho em và 1 chai thuốc bổ (loại kết hợp⁵¹ nhiều vitamine, calcium, acides, minérales ...)

TB: Có việc này chắc cũng là mối lo cho em anh nghe tin địch lúc này vét lính dữ lắm. Nó vừa bắt Học sinh sinh năm 1951 rút tú tài kỳ một này đi quân dịch. –

Không hiểu con mình thành Quốc, lọt vào tuổi đó không và thì tốt chăng?

Nhưng nếu chưa fải⁵² tuổi đó thì lúc nào đó nó cũng bắt tới thôi và o⁵³ lâu đâu vì nó fải⁵⁴ gấp rút xây dựng nguy quân trong âm mưu VN⁵⁵ hoá chtrh⁵⁶ và đang trong thế thất bại bị ta diệt nhiều và tan rã cũng mạnh hơn trước. Tuổi con mình cũng “khít nút” lớp đó rồi nếu chưa đúng. – Và nếu không bị bắt lính thì cũng bị sung⁵⁷ vào fòng⁵⁸ về dân sự.

Anh 9 Quyền vừa lên trên nầy (ảnh⁵⁹ yếu, và anh 4 Ánh cho lên ở⁶⁰ trên nầy, vừa để lo tìm tài liệu fục⁶¹ vụ cg⁶² tác trí vận và viết cho “trí thức mới”). Ảnh⁶³ cho biết anh em trong thành nói: ...để nó ở đó thì khôg⁶⁴ bị bắt lính thì cũng làm fòng⁶⁵ vệ dân sự. Anh nghe chữ⁶⁶ fòng⁶⁷ vệ dân sự, cũng thấy đau và nhục cho con mình và cho mình quá và có trách nhiệm với đại cuộc cũng như với con nếu không tìm cách đưa nó ra.

Bấy lâu nay, tuy mình có ... anh em tổ chức cho nó ra, nhưng mình chưa dứt khoát lắm vì còn thấy tội cho em Tu đang buồn vì má mất và rút luôn thành Quốc thì nó càng buồn và đơn chiếc ... Nên khi anh em báo rằng gia đình khg⁶⁹ chịu cho Quốc ra thì mình cũng không đặt lại vấn đề và thấy thơ của Em Tu nói rằng nó còn được hoãn dịch vì đang học thi tú tài, và nếu khg⁷⁰ nữa thì cũng có cách giải quyết ... mình có fần⁷¹ nào trông vào

việc ấy mà không tiếp tục và dứt khoát đặt vấn đề đưa Quốc ra.

Anh nghĩ⁷² nhận thức và tư tưởng^{72a} trên của mình không đúng. Mình thiếu cảnh⁷³ giác đ/với⁷⁴ địch. Tình hình nào, nó cũng quơ hết thanh niên thôi, và nếu khg⁷⁵ đi lính thì cũng bắt buộc làm fòng⁷⁶ vệ dân sự mang súng canh gác và giết lại chiến sĩ⁷⁷ ta. Mình thương em Tu nhưng trách nhiệm với đại cuộc và với con mình, mình khg⁷⁸ thể để như vậy – nhất là với cương vị của mình. Nếu mình ơ⁷⁹ có khã⁸⁰ năng đưa ra thì còn hiểu⁸¹ được, chứ ...⁸² còn khã⁸³ năng (anh em đã liên hệ được) thì nên cương quyết đưa con ra, dầu không đưa lên được trên này mà ở dưới được, miễng⁸⁴ ra được vùng giải fóng⁸⁵ và fục⁸⁶ vụ được CM⁸⁷ thì còn hơn để quân địch đẩy⁸⁸ vào chỗ⁸⁹ nhục cầm súng giết lại đồng bào, chưa đến nói bị đẩy⁹⁰ vào chỗ⁹¹ chết nhục cho chúng nó.

Anh nghĩ⁹² như trên - và thấy không thể chần chờ - nên định trong thư tới (anh chắc rằng em cũng đồng ý thôi) viết thư bằng đường bên Fáp⁹³ nói với Má giải thích cho em Tu – hoặc viết khéo thắg⁹⁴ cho em – để cho Quốc đi ra. Đồng thời anh điện cho anh 4 Ánh nhờ anh em bố trí cho con ra sớm. Tuổi đó và tình hình này địch cũng bắt thôi và không lâu đâu, mình fải⁹⁵ giải quyết gấp, nên khg⁹⁶ có trao đổi với em được và cũng vì chắc rằng em không thấy vđ⁹⁷ khác hơn anh.

Ghi chú:

1,20,35,49. gửi	46,72,92. nghỉ
2,3,4,5,6,13,33,43,47,53,64,	48. ngủ
69,70,75,78,79,96. không	50. hộp
8. gặp	55. Việt Nam
9,77. sĩ	56. chiến tranh
10,60. ở	57. xung
11,30,38,59. ảnh	58,65,67,76. phòng
12. hỏm	61,86. phục
14,44,52,54,95. phải	62. công
15,71. phần	66. chữ
16. khỏ	68,82. không nhận ra được
17,41. dễ	chữ
18. thủ	72a. tưởng
19. Trung ương	73. cảnh
21,34,63. Ảnh	74. đối với
22. tổ	80,83. khả
23,24,25,51. hợp	81. hiểu
26. cả	84. miễn
27,28,36. sẽ	85. phóng
29. chuyên môn	87. Cách mạng
31. khớp	88,90. đẩy
32. Quốc	89,91. chỗ
39. trở	93. Pháp
40. phía	94. thẳng
42. bắc	97. vấn đề
45. hả	

23-11- 69

Em 6 Hồng,

Anh đã được thơ của em kèm theo bản¹ tin tức.

Trước nhứt, báo cho em hay anh đã gởi² thơ cho Hùng, 1 cái thơ “đáng cái thơ”. Và cũng thú thật là hôm trước anh chưa gởi³ (nên trong cái thơ vừa rồi nhờ anh Quang ch/giao⁴ cho em, anh kẹt quá, già⁵ quên việc ấy để em khỏi buồn). Nhưng rủi mà quá thành may là anh gởi⁶ trễ nên gởi⁷ đúng theo địa chỉ cho em sau. Nhưng thật ra địa chỉ anh nói hôm trước là địa chỉ của Cục chánh trị, nhờ đó ch/giao⁸ cũng có thể được.

Còn ý kiến anh về bản tin như em hỏi thì:

- Bản đó rất tốt. Gom được tin tức rõ⁹ và súc tích, viết gọn, chữ¹⁰ rõ¹¹ có tiến hơn trước, nắm được vấn đề hơn... Nó cũng đến lúc anh đang chuẩn¹² bị cuộc họp Hội đồng Chánh phủ vào hạ tuần tháng 12/69. Anh em sẽ¹³ dựa vào thông báo của TV và bản¹⁴ đó để làm bản¹⁵ báo cáo tình hình Saigon¹⁶ và đô thị. Em ráng cho thêm phần¹⁷ II (Tình hình fe fái¹⁸ chánh trị), chú ý cho nhiều tin cụ thể về “lực lượng thứ ba” từ bọn Minh Đôn, bọn trong Thượng hạ nghị viện, các đảng fái¹⁹ fân²⁰ hóa đến nhóm Trần.ng.Liêng. Nếu có thêm tin cụ thể của nhóm ...Lang ở Pháp càng hay. Chuyển biến trong các khuynh hướng ấy. Đánh giá và chủ trương của ta.

Nếu hằng tháng hay 2 tháng 1 lần có bản²¹ tin tức

kiểu²² đó thì anh có thể dựa vào đó làm bản²³ thông báo tin cho Hội đồng Chführ²⁴, cho UBCM²⁵ Saigon²⁶, Hội đồng cố vấn và LM. (gởi ra cho mấy ông LM và HĐCV²⁷ đang ở M.B²⁸)

Viết cách đó thì cũng tốt nhưng hơi khó và mất nhiều công cho em vì đòi hỏi phải²⁹ biết gom, nắm mấy cái chính, nhận xét cô lại... kiểu³⁰ 1 báo cáo tổng³¹ quát ở Hội nghị (của em đôi chỗ còn hơi theo hững của kiểu³² viết bài báo). Chưa kể là còn cái khó trong hành văn nếu viết kiểu đó...

Nhưng vì em nói em muốn viết như vậy để tập luôn và em tương đối có ngày giờ hơn trước thì em tiếp tục như thế cũng được.

Còn nếu kẹt ngày giờ thì em viết kiểu plan déstailé cũng được nhưng cũng chỉ ghi những điểm chính (ví dụ bản³³ tin hôm rồi, như thế vừa, các tên đó cũng là những tin chính ở³⁴ vụn vặt) và nhận xét đánh giá.

Viết sao đáp ứng yc³⁵ dưới đây:

a/ - Cho thấy được đặc điểm³⁶ tình hình (đặc điểm³⁷ thôi, vì dưới này cũng có theo dõi³⁸, nhưng thấy lẻ mề nhiều, trên đó có tổng hợp³⁹, thấy được đặc điểm⁴⁰), thấy được cái mới của tình hình, b/c⁴¹ tháng này hay quý này phải⁴² thấy có gì mới, khác hơn b/c⁴³ tháng hay quý trước, (sự kiện mới, hay cũng sự kiện cũ⁴⁴ mà mức độ mới, hay cách làm của địch mới .v.v... hay tình hình chứa

đựng chất lượng gì mới, mở⁴⁵ ra những triển vọng, khã⁴⁶ năng gì mới, đánh dấu cái gì mới về ý nghĩa.v.v...)

b/ Nhận xét đánh giá trên đó: ý nghĩa, tác dụng, xu thế phát⁴⁷ triển⁴⁸, so sánh tương quan lượng⁴⁹ .v.v...

Nhận xét đánh giá của TV, hay B. ng/cứu⁵⁰ hay của riêng em cũng được. Cái nào của em thì nói của em, đúng trật gì chẳng⁵¹ sao, nó cũng gợi ý cho anh được.

c/ Chủ trương, hướng⁵² tới của ta. Nếu chưa thành chủ trương của TV, thì nêu vấn đề cũng được, những vấn đề cần suy nghĩ⁵³ do tình hình ấy có thể đặt ra, anh em đang nghĩ⁵⁴ tới hay theo dõi⁵⁵, tìm hiểu.v.v...

Nêu yêu cầu như thế nhưng o⁵⁶ như thế thiết bản tin nào em gửi⁵⁷ đều fải⁵⁸ cho biết hết đúng theo các yêu cầu ấy. Như thế để em mạnh dạn gửi⁵⁹, đừng cầu toàn. Thơ này chưa suy nghĩ hay nhận xét thì thơ sau cũng được... anh chỉ⁶⁰ đặt như thế để em có ý tìm hiểu và giúp anh em dưới này thôi.

Thôi dứt thơ ở⁶¹ đây và hôn “đột kích” em thật mạnh thật nhiều!!!

Anh của em

8 Chí

23.11.69

Bữa nay thơ dài và có tin anh đã gửi thơ cho con, em thoã⁶² mãn chưa?

- Anh Quang đã về tới và chuyển giùm cái thơ của

anh cho em chưa? (có kèm thuốc một ít thuốc)

- Bữa nay thuốc của Chị 7 Hồng mua bên Fáp⁶³ đã đến rất nhiều. Chỉ nói hôm trước có gỏi⁶⁴ mua nhiều thứ em cần, có lẽ trong kỳ thuốc⁶⁵ Có. Được, anh sẽ⁶⁶ gửi ngay lên...⁶⁷ Nhớ có thuốc bổ gì cứ đem ra uống để nâng sức đề kháng của cơ thể ít mất⁶⁸ bệnh.

Ghi chú:

1,14,15,21,23. bản	35. yêu cầu
2,3,6,7,57,59,64. gỏi	36,37,40. điểm
4,8. chuyển giao	38,55. đôi
5. giả	39. tổng hợp
9,11. rõ	41,43. báo cáo
10. chữ	44. cũ
12. chuẩn	45. mở
13,66. sẽ	46. khả
16,26. Sài Gòn	47. phát
17. phần	48. triển
18. phe phái	49. lực lượng
19. đảng phái	50. nghiên cứu
20. phân	51. chẳng
22,30,32,33. kiểu	52. phương
24. Chính phủ	53,54. nghĩ
25. Ủy ban Cách mạng	60. chỉ
27. Hội đồng cố vấn	61. ở
28. miền Bắc	62. thỏa
29,42,58. phải	63. Pháp
31. tổng	65. bị mất chữ
34,56. không	68. mắc

6 - 12 - 69

Em 6 Hồng của anh,

Đã mấy ngày lạnh nhiều, anh nhớ đến em, muốn viết thơ cho em nhưng vì công việc, lần lựa mãi¹ đến nay quyết viết thơ cho em thì lại được cái thơ của em. Được thơ của em thì anh vui, nhưng được nó trước khi anh viết thơ cho em như anh đã định thì hơi “tức”... cho anh. Vì giá như anh đã gởi² đi trước thì cái thơ hôm nay của anh khg³ fải⁴ là thơ trả lời mà là anh đã giành được chủ động “trong “tấn công tình cảm⁵” đối với em. – Và qua cái thơ, một lần nữa em thấy được “những quả tim to đã gập⁶ nhau”, vì trời lạnh, anh cũng có những lo nghĩ⁷ như em... Anh lo nhứt là chơn em lạnh khg⁸ ngủ⁹ được nên anh sửa¹⁰ soạn “hiến kế” cho em là làm như anh: đút chơn vô 2 ống quần, nếu em không còn đôi vớ (anh nhớ em có 1 đôi vớ đen sờn nhưng o¹¹ biết bây giờ còn không). – Phương và Gắng lo cho anh ngủ khg¹² được nên mấy đêm lạnh, lúc mấy phiên gát¹³ của 2 cậu, 2 cậu lấy lửa¹⁴ bỏ vô thùng để¹⁵ dưới giường anh nhứt là lúc gần sáng nên có mấy bữa anh ngủ¹⁶ quên luôn cho tới khi có đài BBC (chớ thường thức giấc vào khoả¹⁷ 4 giờ 15 đầu tối có thức khuya).

*

* *

Thím Một chưa lên tới mặc dầu giấy tờ đã làm rồi. Có lẽ¹⁸ khg¹⁹ lâu đâu vì anh em đưa từng người đi. Bà Kiết đã lên tới mấy bữa rày rồi và nói thím cũng đã

chuẩn bị đi. – Bà Kiết cũng tốt, tiến bộ hơn ông.

*

* *

Anh nghe chuyện con gà của em, anh cũng tiếc quá. Phải còn nó, em cũng vui vui. Thôi, nuôi lại con khác. Em cho nó ăn thì nó sẽ²⁰ quen và thấy em chạy theo thôi.

*

* *

Hôm qua gặp²¹ chị 7 Hồng, nghe nói chỉ có được thơ em. Hôm trước courier thuốc bên Pháp²² qua cũng vừa đúng lúc anh Quang còn ở²⁴ đây nên chỉ gói²⁵ kịp thuốc cho em nên anh cũng mừng quá, nhất là có đúng thứ thuốc em cần (Avitine). – Em cố gắng uống thuốc nghe. Yếu trong người và thiếu vitamine, con mắt nơi yếu vậy. Trên đó khí hậu o²⁶ tốt, tiếp tế ăn uống khó khăn, fải²⁷ bồi dưỡng thêm bằng thuốc để cơ thể có sức đề kháng chống bệnh, chờ người yếu mà bị sốt rét thì sạm nặng và rét dễ²⁸ chuyển²⁹ qua ác tính.

*

* *

Về bản tin kỳ này, anh vừa được và đọc lướt qua, chưa ng/cứu³⁰ kỹ³¹ (vì đang chuẩn bị làm việc với khách). Anh đọc kỹ sẽ góp ý kiến cụ thể với em. Đồng ý về mấy đặc điểm³² mới em nêu ra về tình hình QH bù nhìn.

Như em dặn, anh sẽ cho đánh máy bản tin hôm rồi và bản³³ này và sẽ gói³⁴ lên em mỗi thứ 1 bản, còn bản

viết của em, anh sẽ giữ trong hồ sơ “riêng” của anh.

* *

* *

Bữa nay anh gửi³⁵ tiếp theo thư trước cho Hùng một ít tiền (500\$MN) và cho nó biết rằng gửi³⁶ tạm thử³⁷ trước một ít coi nếu nó được thì sẽ³⁸ gửi³⁹ thêm cho nó.

Thôi, em nhớ tổ chức sao để chống lạnh, ngủ⁴⁰ cho được. Vì thường trời lạnh ngủ không được dễ⁴¹ sanh bệnh lắm. Phải có anh em cũng được ấm lòng hả em...và anh cũng được ấm lòng!

Hôm em nhiều! thật nhiều!!

8 Chí

Ghi chú:

1. mãi	17. khoảng
2,25,34,35,36,39. gửi	18. lẽ
3,8,11,12,19,26. không	20,38. sẽ
4,27. phải	22. Pháp
5. cảm	24. ở
6,21. gặp	28,41. dễ
7. nghỉ	29. chuyển
9,16, 40. ngủ	30. nghiên cứu
10. sửa	31. kỹ
13. gác	32. điểm
14. lửa	33. bản
15. để	37. thử

16-12-69

Em 6 Hồng

Anh được đầy đủ các bản tin tức em gửi¹. Anh đã gập² anh Quang và đúng theo cái thơ của em gửi³ nhờ ãnh⁴ ch/giao⁵ thì ngày sau anh được luôn bản tin em hứa trong thơ ấy.

Anh cho đánh máy hết các bản⁶ tin để cho cã⁷ bên Z và UB S..Anh định giữ bản viết của em lại cho anh, anh gửi⁸ trở⁹ lên em bản¹⁰ đánh máy. Nhưng thấy em đòi bản¹¹ viết và gửi¹² trở lại bản¹³ viết cũng để¹⁴ cho em thấy một số chỗ¹⁵ anh sửa¹⁶ để¹⁷ hơn, nên anh cũng làm theo ý em.

Bữa nay anh gửi¹⁸ trả lại em 2 bản¹⁹:

1/- Vài nét tổng hợp²⁰ tình hình nguy, fe fái²¹ và qchg²² đô thị từ thg²³ 10/69 - đầu thg²⁴ 11/69

2/- Tổng hợp²⁵ tình hình QH nguy trg²⁶ 2 tháng 10 và 11/9

Bản²⁷ tình hình fe fái²⁸ ctri²⁹ (2 tháng 10 và 11) anh có ý sửa³⁰ lại một ít, anh sẽ gửi³¹ lên cho em.

Em được mấy bản³² đánh máy nầy trả³³ lời cho anh ngay để³⁴ anh yên tâm. Chỉ viết vắn tắt đã được bản³⁵ tin gì...thôi, đừng chờ kết hợp³⁶ với việc khác.

Anh nghe nói con mắt em mờ nhiều hơn trước mặc dầu em uống nhiều thuốc bổ và em cũng có fân³⁷ mập hơn trước. – Anh đi hỏi anh 6 Cung thì ãnh³⁸ trả³⁹ lời ngay là do em ỡ⁴⁰ trong thời kỳ Ménofiause, bị insuffiance

ovarienne nên nó làm cho con mắt hơi mờ và tóc bạc sớm, Tê..... Vì thế nên cần uống loại thuốc đem lại thêm cho em Hormones ovariennes. *

Anh sẽ⁴¹ hỏi Chị 7 Hồng để gởi lên cho em. Như vậy cũng có thể giải quyết được em đừng lo.

Hôn em! Nhiều!

8 Chí

* Anh 6 Cung giải thích: vì thời kỳ Ménefiause nên ovaire o^{41a} còn feereter hormones. Do đó nó khg⁴² régulariser một số fonetiong của mấy cơ quan (như đối với con mắt, nó làm cho các museles của con mắt fonetionner tốt nên ãnh hưởng⁴³ đến việc mở cái eristallin con mắt). – Bây giờ cần: mỗi tháng chích cho em 1 ống loại extrait ovarien đồng thời em uống loại vitamine fù hợp⁴⁴ với phụ nữ vì polyvitamine tốt nhưng nóng quá.

Ghi chú:

1,3,8,12,18,31.gởi	14,34. để
2. gặp	15. chỗ
4,38. ảnh	16,30. sửa
5. chuyển giao	17. dễ
6,10,11,13,19,27,32,35.
bản	20. tổng hợp
7. cả	21,28. phe phái
9. trở	22. quần chúng
	23,24. tháng

25,36. hợp
26. trong
29. chính trị
33,39. trả
37. phần

40. ở
41. sẽ
41a,42. không
43. ảnh hưởng
44. phù hợp

31-12-69

Em yêu của anh,

Anh gửi¹ trở lại em hai bản tin của em.

HĐCP^{1a} đến ngày 12 mới hợp, anh chưa làm xong bản² báo cáo tình hình chung và 1 số b/c³ bổ sung (tình hình chtrị⁴ địch – tình hình về Ngoại giao v.v...) cũng mới bắt đầu viết.

Em đã cắt được sốt chưa. Triệu chứng sốt rét hay sốt mò..?, lúc này ve mò nhiều lắm. Và nếu sốt nhiều ngày làm yếu sức thì bệnh dễ⁵ chuyển rắc rối lắm, em đừng coi thường nghe em.

Anh sẽ viết thư cho Tuấn và Thảo.

Thím Một ra hóm⁶ rày, thường hỏi em. Ra cũng vui lắm, có cả⁷ 2 cậu con trai cùng ra, 2 cậu có vẻ cũng thích thú, chưa thấy gì buồn. Em nhớ tranh thủ viết ít chữ thăm thím. Thím ước Tết em xuống được (anh nói em ở⁸ xa 4, 5 ngày đường xe máy và công việc cơ quan trên đó đầu năm lắm việc...)

Em chú ý bọc dưới giường một miếng nylon, bọc

để hở chừng 1, 2 tất⁹, để ầm lừng ngủ được. Vì lúc này lạnh ngủ¹⁰ o¹¹ được dễ¹² đau lắm.

Hôn em!

8 Chí

Ghi chú:

1. gửi	7. cả
1a. Hội đồng Chính phủ	8. ở
2. bản	9. tất
3. báo cáo	10. ngủ
4. chính trị	11. không
5. dễ	12. dễ
6. hỏm	

14 - 12 - 71

Em yêu của anh,

Bữa nay em học xong thêm bài KTCT học tức là em hiểu được toàn bộ chủ nghĩa Mác xít trong những phần lớn của nó.

Chắc là em đã nâng thêm một bước tốt nhận thức về lý-luận, em rãnh¹ nói sơ vài cảm tưởng² của em cho anh nghe coi có giống anh khi được tiếp thu 1 số bài đầu của trường NAQ không.

Hỏm³ rày em có sót lại không. Ráng giữ kỹ^{3a} sức khoẻ để học cho đầy đủ⁴ các bài. Kỳ này có vốn liếng về nhứt định fát⁵ huy được hơn khả⁶ năng của mình trong

cg⁷ tác trước mắt cũng như về sau trong đấu tranh văn hoá và tư tưởng⁸, trong sự xây dựng lớp trí thức mới.

Em chú ý đêm nằm suy nghĩ⁹ liên hệ nhiều với nhận thức của mình về đường lối chs¹⁰ của Đ^{10a} và trong việc giải quyết các vấn đề, từ sự xử thế hằng ngày đến công tác mọi mặt của mình. Chú ý bố trí ngày giờ để ôn tập và củng cố mỗi¹¹ bài hay sau mỗi¹² khi nghe giảng¹³ – Mình có tuổi có chỗ¹⁴ nhược là hay quên, lúc nghe thì hiểu, nắm được, nhưng buông ra thì chỉ nhớ đại ý chung chung, không vận dụng được cụ thể lý luận. Mà khi fát¹⁵ biểu về thu hoạch là fải¹⁶ fát¹⁷ biểu có vận dụng lý luận chớ ư¹⁸ fải¹⁹ fát²⁰ biểu theo ngày thường của mình. Ý đúng là tốt rồi mà còn fải²¹ thể hiện ý ấy có cơ sở lý luận vì dịp này mình học lý luận và tập dợt vận dụng cụ thể nó – Và có như thế thì nhận thức mình vững chắc, sâu, có hệ thống.

*

* *

Anh có gởi²² kèm theo đây cái mền nỉ non cho em để đắp^{21a} thêm cho ấm.

*

* *

Vòng²³ nylon cho con em, anh đã cho ra Sơ long mua. Nhưng cậu Gắng đi về nói đi hết cái chợ mà chỉ còn có 1th 50 nên nó chưa mua được. Vài bữa nữa anh sẽ²⁴ nhờ anh em đi mua nữa – Anh có gởi²⁵ cho Hùng cái áo Têteron (áo chemise theo loại “vía” của anh), nhưng nó chưa trả²⁶

lời cho anh coi có được chăng?

*

* *

Thế Thành có được thơ và tiền của em cho.

Bữa nay nó vừa được tin của 1 cơ sở TN cho biết chị
Hai nó gởi²⁷ ra cho nó 1 số tiền, nó đã đi qua bên ấy.

*

* *

Hôm rày em đã vời²⁸ nhà và ổ định ăn ở²⁹ chưa?

Thôi, hẹn với với em thơ sau. Và hôn em thật nhiều
và nhiều !

Anh

8 Chí

Ghi chú:

1. rảnh

2, 8. tưởng

3. Hổm

3a. kỹ

4. đủ;

5. phát

6. khá

7. công

9. nghĩ

10. chính sách

10a. Đảng

11, 12. mỗi

13. giăng

14. chỗ

15, 17, 20. phát

16, 19, 21. phải

18. không

21a. đắp

22, 25, 27. gởi

23. Vong

24. sẽ

26. trả

28. đời

29. ở

1.10.74

Em yêu.

Hôm rồi Chị Hai có đưa được vợ của cậu Hải ra. Vợ Hải rất mong được gặp¹ em vì có biết em trước đây và 30 năm rồi o² có gặp³ lại, nên kỳ này o⁴ gặp⁵ được em nó rất tiếc. Anh có ra thăm nó cũng mừng lắm dù trước kia nó chưa biết anh. Vợ Hải có gửi lại em 1 corset.

Hôm bữa vợ Hải lên chị Hai có nhắn ra cho biết đã đưa thư của anh và em cho Dũng và Quốc.

Và bữa vợ Hải về, anh có gửi⁶ theo 5, 6 tấm hình có anh và em chụp chung với má, và chụp với Chị Hai. Chị Hai có lên đón vợ Hải đồng thời có gửi⁷ 1 số đồ ra cho anh 8 Sơn, cho vợ anh Kỳ Hoá đồng thời cũng có gửi^{7a} cho anh 1 cái thư của Dũng + 10.000\$ của em Tu gửi cho em và 1 hộp⁸ tôm của Má. Chưa thấy Chỉ cho biết Tu có định ra thăm em không.

Mừng nhất là anh được thư của Dũng vì qua đó cũng thấy được tình cảm⁹ của nó đối với anh và em và các anh và chị nó ngoài này, cũng thấy được ít nhiều sự trưởng¹⁰ thành của nó, cố gắng tránh những gì mà anh và em không muốn (dù trong thư chưa biểu lộ gì theo mức yêu cầu của mình)

Anh muốn gửi¹¹ trọn cái thư của nó để¹² em thấy cả¹³ tuồng chữ của nó cho em mừng, nhưng vì ngại đường liên lạc với em chưa bảo đảm, thư có thể lạc mất, nên

anh chép lại nguyên văn thơ nó cho em, kể cả¹⁴ những chữ nó gạch đứt (Hai câu đầu trong thơ nó anh calquer gần giống tuồng chữ của nó – như vậy cũng hơi giống tuồng chữ của anh), Nó nói Q “không phi hành”, chắc có nghĩ là tuy đi trong không quân nhưng không bay máy bay mà làm việc “tiếp liệu vật dụng” (chắc là ý như thơ của Tu nói hôm trước làm ở¹⁵ tại chỗ¹⁶ không đi đánh ngoài mặt trận).

Về việc Tu ra gặp¹⁷ em hay không chưa thấy Chị Hai trả¹⁸ lời, nhưng có thể nó có nhiều khó khăn, không ra được. Và nếu ra chậm thì anh ngại mùa khô tới nầy tình hình sẽ¹⁹ găng trên đường đi ra (và có khã²⁰ năng năm nay địch đánh sớm mùa khô). Vì vậy anh tranh thủ dịp nào tới đây anh bảo chỉ thôi đừng đón nó ra, tình hình ở²¹ tiện. Nhưng anh đã có dặn vợ của Hải nói lại giùm rằng “nếu tình hình như thế nào mà con của Chỉ như hai đứa nhỏ của mình có nguy cơ bị địch bắt lính hay đẩy²² ra Mặt trận thì chỉ cứ đưa ra theo ngõ²³ của anh Hai con Anh”

Anh đã viết cho em 1 thơ rồi để coi em đã đến nơi chưa, sức khoẻ thế nào và cho anh biết địa chỉ để thơ đi tới thẳng^{23a} đến em cho mau (hoặc người của anh đến thẳng²⁴ được đón em cho mau trong trường hợp²⁵ em Tu ra), nhưng chưa thấy em trả²⁶ lời.

Được thơ nầy em nhớ trả²⁷ lời cho anh (chỉ cần ít chữ thôi vì anh biết em bận việc)

Rất trông thơ em.

Hôn em nhiều!!

Anh, 8 Chí

Ghi chú:

1,3,5,17.gặp

2,4,21. không

6,7,7a,11. gửi

8. hộp

9. cảm

10. trưởng

12. để

13,14. cả

15. ở

16. chỗ

18, 26. trả

19.sẽ

20. khả

22. đẩy

23. ngõ

23a,24. thẳng

25. hợp

5.10.74

Em yêu,

Được thơ em anh cũng rất mừng rồi, huống chi được biết em đang phấn khởi¹ với công tác của em ở² dưới đó và cục u ở³ cổ của em đã nhỏ lại. Như vậy là thuốc “Kêđà” rất có hiệu-nghiệm, anh sẽ báo tin này với anh Hai Kiến với anh Năm Xuân để⁴ xin thêm. Nhưng cũng chưa biết em nói để⁵ anh an lòng chẳng hay sự thật như thế. Vì chị Sáu Khanh cũng mới nhắc bảo em về để Chỉ làm giấy tờ giới thiệu ra A Khám mới chắc, để lâu quá sợ có gì giải quyết không kịp.

Anh đã chuyển⁶ mấy thơ em, nhờ chuyển⁷ nhưng

không kịp lấy thơ trả lời vì ông Tam không đi sớm quá.

Mưa trên này hôm⁹ rày còn dầm dề, nhớ em nhiều, nhưng thấy em có điều kiện công tác đóng góp được với anh chị em dưới ấy, nhất là trong điều kiện tình hình đang lên mạnh ở¹⁰ Thành đòi hỏi ta dồn thêm sức vào địa¹¹ trước...em sống lại được những ngày sôi nổi trước và phục vụ được phong¹² trào, anh cũng mừng!

Anh có viết cho em cái thư thứ 2 có kèm theo các thư của thằng Dũng do Chị Hai đưa ra, em đã được chưa? - Nếu có thư của Dũng thì chắc là em Tu không ra nữa. Nhưng anh sẽ¹³ nhờ dịp Chỉ đưa người thân của một anh em ở¹⁴ đây ra để¹⁵ gửi cho Chỉ 1 thư dặn Chỉ hoãn¹⁶ việc đón em Tu ra vì anh thấy em kẹt công tác nhiều, như thế chắc khó về và đường xá cực nhọc như vậy cũng khó đón em về kịp.

Vả¹⁷ lại nếu em ở¹⁸ dưới có điều kiện cho người về gặp¹⁹ được Tu và mấy đứa nhỏ thì càng tốt. Em nhớ nói em đã được thư của Dũng và có được số tiền 10.000\$ để nó tin (Anh gửi²⁰ kèm theo đây số tiền của em Tu gửi²¹ cho em) Và em báo rằng bệnh em đã thuyên giảm cho nó yên lòng và có dịp nào thuận lợi sẽ²² đón nó ra thăm. Anh đã gửi nhiều hình chụp lần thứ nhì do vợ Hải đem về nhưng không biết Má có nhớ đưa cho em Tu và mấy đứa nhỏ coi chẳng. Hình ảnh²³ của anh em và Hùng chắc cũng gợi nhiều tình cảm²⁴ cho con.

- Anh gửi²⁵ thêm theo đây cho em 2 tấm hình để nếu

cần em gửi cho người về nhà làm tin (hình anh em và Chị Hai, cắt nhỏ lại đừng để thấy cảnh²⁶ vật chung quanh)

- Anh cũng gửi²⁷ thêm cho em mấy viên đại táo hoàn để em ăn ngon, và ngũ²⁸ được hơn. Công tác động náo²⁹ nhiều mà o³⁰ ngủ được thì o³¹ tốt.

- Em chuyển lời thăm các anh chị em, gấp quá anh chưa viết được.

Hôn em nhiều! thật nhiều!!

Anh

8 Chi

Ghi chú:

1. phấn khởi	17. Vả
2,3,10,14,18. ở	19. gặp
4,5,15. để	20,21,25,27. gửi
6,7. chuyển	23. ảnh
8. trả	24. cảm
9. hỏm	26. cảnh
11. phía	28. ngủ
12. phong	29. náo
13,22. sẽ	30,31. không.
16. hoãn	

**Thư của bà Bùi Thị Nga –
gửi cho chồng là ông Huỳnh Tấn Phát**

Ngày 29/11/69

Anh Tám,

Hôm qua mới nhận được thư anh về bản tin, bữa nay cậu Quang vừa về đem thuốc và thư đến cho em, thành ra được tin anh dồn dập, bù [≈]¹ những lúc trông hoài mà o² có gì cả!

Trước hết em rất mừng là anh đã viết thư cho Hùng nhg³ trong lòng cg⁴ buồn và lo o⁵ hiểu thư đó có đến được tay nó o⁶ ? Hôm rày vắng tin của Thảo Tuấn, em cg⁷ băn khoăn nhứt là hôm trước nghe nói có bệnh gì truyền nhiễm cho cả ngàn trẻ con ở Hanoi⁸! Thăng Quốc thì chưa đến tuổi, hình như khai sanh nó sứt 1 hay 2 tuổi gì đó, vẫ⁹ lại năm nay nó chưa thi tú tài I. Em cũng trông thư của Tu cho biết tình hình cụ thể ở nhà ra sao, rồi biên thư cho nó chứ, như tình hình còn tạm sắp xếp đc¹⁰, khó mà nó cho Quốc đi vì cái tin Khanh hy sinh làm nó buồn và khổ lắm đưa Quốc đi chắc nó o¹¹ yên tâm. Để chừng Thím Một tới nơi, anh hỏi thăm xem Thím có biết tin gì về gia đình trước khi đi o¹². Em rất tiếc o¹³ có ở bên

đó để gặp thím và hỏi thêm chuyện nhà.

Hôm rày trời lạnh, em chắc anh khó ngủ hơn trước là do ơ¹⁴ đủ ấm, mà anh đâu có chịu hỏi thêm cái mền! Em nhờ có cái lò than sưởi ấm lắm và có thêm cái mền vải dù nên ơ¹⁵ lạnh gì cả. Mà chỉ lo cho anh và cho con ngoài chiến trường! Năm nay có vẻ lạnh hơn năm ngoái nhiều! Hôm rày ở đây anh em đau quá trời, nay đỡ đỡ rồi, ăn cơm đã đông hơn trước, còn thiếu 1, 2 ng¹⁶ thôi. Em coi vậy mà ơ¹⁷ sao cả! Với số thuốc của anh và của chị 7 Hồng gửi cho, em lại khủng hoảng thừa rồi! Hôm trước anh 2 Văn có mua cho em 5 chai thuốc fong¹⁸ thấp Trung Quốc. Anh đừng có mua nữa nhé. Để em uống hết đã. Bị con mất em lúc này mờ lắm, em biết tại trong ng¹⁹ ơ²⁰ khỏe nên rất siêng uống thuốc anh đừng lo. ơ²¹ uống rui đui lòà, báo đời anh sao? Anh nói tới con gà làm em tin “dị đoan”. Con gà mái của em nó mau lớn cấp kỳ, nó thật đẹp ai cũng khen và thật dễ thương, em đi đâu về là chạy theo sau như con chạy theo mẹ. Nó để được 2 trứng, thì bị bể trứng trong bụng mà chết rồi. Em tội nghiệp nó quá và nghĩ vớ vẩn tại số mình xui!

Về bản tin em cg²² mừng là nó giúp được anh. Như vậy từ nay em sẽ gửi plaudêtaillé qua cho anh. Nhưng cg²³ có mấy ý kiến như sau:

- Phần nhận xét đánh giá, hay chủ trương fương²⁴ hướng tới của ta đã có trong bản thg²⁵ báo hằng thg²⁶ hoặc trong chỉ thị về từng vđ²⁷ quan trọng, nên em ơ²⁸

nói đến mà em cg²⁹ ngán cái món này lắm, viết lời thôi ơ³⁰ fản³¹ ánh được đầy đủ nội dung mức độ của các anh thì nguy to.

- Trong bản tổng hợp tình hình nguy và fe fái³² của em gửi cho anh, chỉ có phần nhận xét đánh giá của em nên ơ³³ bảo đảm lắm đâu anh nhé. Đây chỉ là gợi ý riêng cho anh thôi. Qua tình hình em tổng hợp, cộng với việc nắm tin tức của anh, chắc anh dễ thấy được $\approx$ ³⁴ đặc điểm, nhg³⁵ cái mới hơn em. Mặc dù trong lúc tổng hợp em có chú ý đến $\approx$ ³⁶ điểm này nhg³⁷ vẫn thấy chưa tâm đắc với bản viết của mình. Vậy anh nên n/cứu³⁸ thêm và rút ra $\approx$ ³⁹ kết luận thì trúng thôi. ở⁴⁰ đây anh 3 Tuần tổng hợp toàn diện, và các anh cg⁴¹ đóng góp ý kiến chỉ đạo to bg⁴² bấp tay thôi. Fần⁴³ tình hình của em làm có chi tiết nhiều hơn giúp anh nắm vấn đề cụ thể hơn.

Thôi cứ làm thêm 1 ít lâu rồi rút kinh nghiệm anh nhé. Sẵn còn mới hoàn thành bản tổng hợp tin về QH nguy trg⁴⁴ 2 tháng 10 và 11/69 em gửi kèm theo đây. Còn tình hình fe fái⁴⁵ em sẽ gửi sau.

Nói vậy chứ mỗi kỳ được bản tin của em, anh cg⁴⁶ nên góp ý sơ bộ để em lần lần chú ý thêm nói 1 lần em nhớ ơ⁴⁷ hết đâu. Mà qua từng bản, anh góp ý thì em dễ nắm hơn. Cốt sao em góp được fần⁴⁸ giúp anh, dù là ở xa và công việc viết lách đó cg⁴⁹ bắt buộc em nắm tình hình chắc hơn, tất nhiên cg⁵⁰ còn nhiều mặt em chưa thấy hết. Các anh sẽ bổ túc thêm cho em.

Nếu thích Một về tới anh nhớ nói em gửi lời thăm thích và 2 em nhé. Em sẽ viết thư cho thích.

À có 1 việc mà em quên, mấy bản em gửi qua anh là bản duy nhất của em. Vậy hoặc anh cho đánh máy để dành làm việc rồi gửi trả em bản chánh, hoặc gửi cho em bản đánh máy cg⁵¹ được. Em cần giữ làm hồ sơ để rủi rã⁵² chuẩn bị 1 chuyên đề về fe fái⁵³ thì có tài liệu tham khảo. Em thấy anh cg⁵⁴ cần có để tổng hợp⁵⁵ tình hình mỗi quý hoặc 6 thg⁵⁶ hoặc 1 năm.

Em

Ghi chú:

1,34,36,39. những	31. phản
2,5,6,11,12,13,14,15,17,20,21,28,30,33,47. không	32. phe phái
3,35,37. nhưng	38. nghiên cứu
4,7,22,23,29,41,46,49,50,51,54 cũng	40. Ở
8. Hà Nội	42. bằng
9. vả	43. Phần
10. được	44. trong
16,19. người	45. phe phái
18. phong	48. phần
20. phương	44. phải;
25. thông	45,53. phe phái
26,56. tháng	52. phải
27. vấn đề	53. hợp

(coi tiếp trang sau)

Ngày 4/12/69 →

Anh Tám,

Hôm nay em gửi cho anh tình hình fe fái¹ 2 thg² 10 và 11/69. Có chi tiết hơn để anh dễ nắm mà làm báo cáo. Tiếp sau em sẽ gom lại tình hình TG và tình hình nguy Ty thg³ 11 và đời sống của qchg⁴ đô thị. Như vậy tương đối anh có đủ tư liệu để đúc thành báo cáo tg⁵ hợp sắc gọn hơn.

Chỉ có ftrào⁶ đtr⁷ của CNLD và du kích chtr⁸ ở Sgon⁹ là em ơ¹⁰ có làm thôi. Nếu anh cần em sẽ mượn và chép lại cho anh.

Về tình hình fe fái¹¹ em gom như vậy, có ý kiến gì anh góp cho nhé. Em dựa vào báo cáo của Anh & TC mới về. Nhg¹³ vì em ơ¹⁴ được trực tiếp nghe, chỉ nghe báo cáo lại nên em cg¹⁵ chỉ tận dg¹⁶ được 1 số nét nhận xét về địch lớn thôi.

Em đã nhận được thuốc anh gửi qua hôm trc¹⁷ anh nói có 2 hộp Dieménal, sao anh ơ¹⁸ gửi qua hết để em cho anh em. Em vẫn mạnh có lẽ khá hơn trước nhiều. Trời lạnh nhưng em chịu khó lấy thau nên dễ chịu lắm. Chỉ lo cho anh thôi. À chị 7 Hồng có thai, ơ¹⁹ hiểu có bản khoản gì ơ²⁰ anh chú ý giúp đỡ chị nhé. Ban đêm anh nhớ bận c.áo²¹ sơ mi nỉ cho ấm anh nhé.

Anh nhớ gửi trả em mấy bản tình hình này nhé.

Vì em chỉ có 1 bản đó. Gửi bản đánh máy thì tốt

nhứt vì chắc ít cộm hơn.

Nếu anh thy²² được, anh gửi cho 7 Yên và ông chí²³ dùm em 1 bốn.

Ghi chú:

1,11. phe phái	10,14,18,19,20 không
2,3. tháng	13. Nhưng
4. quần chúng	15. cũng
5. tổng	16. dụng
6. phong trào	17. trước
7. đấu tranh	21. cái áo
8. chiến tranh	22. thấy
9. Sài Gòn	23. Chí

Ngày 11/4/70

Anh Tám,

Hôm rày chưa được thơ em, anh đã nghĩ gì nhiều về em rồi? Luôn luôn anh nghĩ xấu cho em. Đó cg trở thành 1 nếp suy nghĩ của anh! Cơ bản vì anh ơ² hiểu em, ơ³ quan tâm tìm hiểu. Tình cảm chg chg⁴ như vậy đủ rồi! Bởi vậy trong thơ anh viết cho em, vô đầu là 1 đòn và khi kết luận còn hứa hẹn nhiều điều ơ⁵ tươi đẹp lắm. Chuyện đó cg⁶ ơ⁷ lạ gì đối với em. Hôm anh về, em có ý trông thơ nhg⁸ cg⁹ hiểu anh lu bu nhiều chuyện nên hết sức thông cảm và ơ¹⁰ có gì buồn. Và em ơ¹¹ viết cho anh

chữ nào, cũng vì kẹt 1 số công việc gấp để fục¹² vụ cho các anh đánh giá lại toàn bộ tình hình đó. Do đó mà em chỉ tranh thủ gửi bản tổng¹³ hợp thg¹⁴ cho anh, tưởng rằng trong cái chung có cái riêng đậm đà cũng đủ để anh hiểu. Kế đó là fải¹⁵ đi tới đi lui. Hiện em còn đang kẹt ở chỗ anh cho người đón em trước tết. Hôm trước anh 8 Nhân có đề nghị em nên về chỗ anh mười ngày, khi tạm ổn sẽ đón. Nhg¹⁶ em từ chối vì em cảm thấy có gì ơ¹⁷ ổn lẩm đối với em. Kỳ này em hạ quyết tâm sẽ tập đi xe đạp, nhg¹⁸ cũng lo ơ¹⁹ hiểu sức khoẻ và 2 chân của em có bảo đảm được ơ²⁰. Già yếu cg²¹ là 1 mặt hạn chế mặc dù lửa củi CM²² vẫn còn, anh nhĩ?

.....

Em đọc thơ Má mấy lần mà lần nào cg²³ chảy nước mắt. Má lúc nào cg²⁴ tự lực, ơ²⁵ thấy khổ và thấy mình luôn luôn có fước²⁶ do trời ban bố. Anh giống má về điểm lạc quan yêu đời này, trái với Me em và em thì thấy toàn chuyện khổ, ơ²⁷ mấy khi sug sướng²⁸!

Chừng nào có đường giao thông ra Miền Bắc, em mới trả cái thơ của Má lại cho anh gửi đi. Hôm được thơ thím cho hay có thơ của Má, em hết sức trông và nếu có buồn anh là buồn ở điểm anh chậm trễ ơ²⁹ chuyển gấp tin gia đình cho em. Anh vui buồn gì cũg³⁰ ít có ý chia sẻ cho em, bởi vậy nhiều khi em thấy mình cô độc.

Bây gà của em còn 6 con, lớn như thổi, nhg³¹ do em ơ³² có fần³³ nên gà mẹ lẫn gà con đều đi đời cả rồi. Bây

giờ em dứt khoát o34 muốn con gì hết

Tình hình ăn ở bên anh đã ổn chưa? Viết thơ cho em nhé

Ghi chú:

1,6,9,21,23,30.cũng

2,3,5,7,10,11,17,19,20,22,24,25,27,29,32. không

4. chung chung

8,18,31. nhưng

12. phục

13. tổng

14. tháng

15. phải

16. Nhưng

22. Cách mạng

26. phước

28. sung sướng

33. phần

Ngày 22/6/70

Anh Tám,

Em vừa gặp chị 7 Hoà, được tin anh và Hùng em
fấn¹ khởi quá, vội viết thơ cho anh đây – chớ o² thì em
còn chờ nhận được tin anh, mới trả lời! Nói vậy chớ em
thông cảm anh quá, nên đâu có bao giờ mong được thơ
anh trước!

Như thế là Hùng đã được gặp anh, cha con đoàn tụ

trong 1 thời gian dài, dù là còn bận chạy bố. Thật anh đầy đủ hơn em và “có phước” hơn em đó thấy ơ³? Chắc hôm nay Hùng đã về đến đơn vị của nó rồi. Chị 7 Hoà nói nó ra đi hôm 15/6 – Nghe nói sức khỏe nó có khá hơn, em cũng mừng ở chtrường⁴ này, nói chg⁵ tình hình sức khoẻ của anh em bộ đội ta năm nay khá lắm, rất ít sốt, mặc dù là thức ăn có gay. Em cũng mừng - nếu nó giữ được 1 thời gian lâu ơ⁶ sốt, có thể phục⁷ sức và mạnh luôn thì phần⁸ đóng góp của nó cho CM⁹ còn gia tăng hơn nữa! Hôm mẹ con chia tay nhau nó đi một đường, em đi 1 đường. Em hết sức lo, ơ¹⁰ hiểu nó có tìm được đến cơ quan anh ơ¹¹, nhất là 2 ngày sau nghe tin miệt đó ơ¹² yên. Lo mà cg¹³ ơ¹⁴ biết hỏi tin đâu bây giờ. Phần¹⁵ lo cái gánh của anh nặng quá ơ¹⁶ biết có hao hốt gì ơ¹⁷ lung tung đủ thứ chuyện. Tại suốt thời gian sau này em mất ngủ, có tối thức sáng trắng. Phần¹⁸ lớn đêm nào cũng đến 1g, 2g khuya, rồi lục thuốc ngủ ra uống mới chợp mắt được vài tiếng đến 5g sáng. Có lẽ tại có bao nhiêu thuốc bổ, em đều cho con hết, nên lúc sau này ơ¹⁹ có gì uống bồi dưỡng thêm, nên yếu sức ảnh hưởng đến thần kinh. Ngh²⁰ em vẫn mập và mạnh, đi bộ vẫn tốt, đến anh Mười fải²¹ “khâm phục²²” em thì anh hiểu.

Bây giờ nghe nói anh hết gạo hết tiền, chắc bê bối dữ hả anh? Em được tin chị 7 Hồng sanh và anh thổ “cái khi” em cg²³ mừng. Các chị khen tinh thần lạc quan của chị 7 Hồng làm em cg²⁴ fấn²⁵ khởi dậy. Nói chg²⁶ là tình hình tốt rồi anh nhĩ đg²⁷ là fù²⁸ hợp với tình hình chg²⁹.

Chỉ tội nghiệp³⁰ anh 3 Cáp nghe kể chuyện mà thương quá. Hôm đi đường³¹, em cõ³² suýt bị cá rô rửa. Nhờ bình tỉnh lách qua chỗ khác được, nên hôm nay mới còn ngồi đây viết thư cho anh! Đường còn dài, gian nan còn lắm nhưng fải³³ có anh, mình ăn mừng thắng lợi đợt này được rồi anh nhỉ!

Hôm nọ em có nghe đài ngụy về cuộc họp báo của thằng Bửu. Kỳ này nó đg³⁴ là fản³⁵ bội. Chiều nay em chạy hỏi anh 9 Kỷ về số tiền anh gởi đổi nếu có em sẽ gởi qua anh.

Hườn viết thư cho em nhé. Thuật chuyện Hùng cho em nghe nhé anh.

Em gởi lời thăm tất cả các anh chị, các ông bà bên đó nhé. Nghe nói mọi ng³⁶ bình yên em mừng³⁷ lắm. Thím Mọt và 2 cậu nhỏ khá o³⁸ anh?

Thôi em ngừng³⁹ đây, nhớ viết thư cho em nghe Anh!

Em

Ghi chú:

1. phẩn	9. cách mạng
2,3,6,10,11,12,14,16,17.19,38.	13,23,24,32. cũng
không	15,18. Phần
4. chiến trường	20. Nhưng
5,26,29. chung	21,33. phải
7,22. phục	25. phẩn
8. phần	27,34. đúng

28. phù
30. nghiệp
31. đường
35. phản

36. người
37. mừng
39. ngừng

Ngày 9/7/70

Anh,

Kỳ này em thật được đầy đủ được thơ của anh với tin tức của Hùng, kể được hình của Tuấn và thơ của Thảo viết ngày 27/4/70. Mọi mối lo của em đều được cởi mở hết rồi đó. Lý ra em gửi thơ Thảo qua cho Anh, nhg¹ đợi chg² nào được thơ anh trả lời em mới gửi. Như vậy mới có cơ để đôn anh viết thơ cho em chớ. À em ơ³ có nhận được cái thơ nào của anh có vài nét fát⁴ hoạ về em cả. Chỉ có nhận được cái thơ trách móc “xuống thang” hồi tháng 4/70 thôi. Hôm trước mới tính “buồn anh” thì nhận được thơ anh viết hôm 25/6. Em đoán chg⁵ anh cg⁶ đã tiếp đc⁷ thơ em viết ngày 22/6. Em fải⁸ nhớ kỷ, tính kỷ như vậy, bởi vì anh ăn gian lắm. Đã gian mà còn lạnh, em làm đâu có lợi, rút cuộc lúc nào cũng⁹ fải¹⁰ kém hơn thôi. Hình Tuấn đang ngồi nói để anh 2 Chiến thâu băng. Anh ở bên đó có khả năng nghe cái băng đó đấy. Hôm anh 10 về cũng có đem băng thâu tiếng nói của Tuấn nhưng mất uống quá thành em cũng chưa được nghe. Trong hình Tuấn coi ồm hai gò má thỏn cảm nhon ra. Hình chụp tại trường trên Vĩnh Phúc nên em thấy vách phen Thảo thì

học trường MB¹¹ cách nhà có 150m. Nó về ở hẳn với Gương từ hè 69. Nó lúc này cg¹² khoẻ ơ¹³ hiểu nó học có khá hay ơ¹⁴ mà chỉ thấy nói nó sợ lắm vì năm nay thi cử ngặt lắm, chỉ lấy từ trung¹⁵ bình trở lên mà ơ¹⁶ có vớt. Con mình ơ¹⁷ có mấy đứa học khá, chắc là giống mẹ nên ngu chữ gì! Tuấn nó nhắn xin cái đồng hồ nếu nó thi lên lớp 9 đậu. Hôm rồi Hùng nó ước có cái radio, ơ¹⁸ có khả năng cho nó nghĩ cg¹⁹ tội nghiệp. Coi bộ nhg²⁰ gì mình cụ bị cho nó, nó ơ²¹ khoái lắm. Mà cái gì nó khoái, mình lại ơ²² có mà cho. À bên đó nếu anh có thuốc bổ (các loại vitamine) mà ơ²³ uống thì để dành cho em nhé. Hôm rồi em cho Hùng hết nên ơ²⁴ còn thuốc uống, có lúc em mất ngủ cả tuần và tháng rồi có bị sốt 1 ngày em vội uống 1 liều quinine thì hết, nhg²⁵ em đồ chừng tại thiếu thuốc bổ nên dễ bị đau. Ở đây cũng có cho nhưng xin thuốc bổ hoài, coi kỳ quá nên em ơ²⁶ xin ...

Còn số tiền anh gửi anh 9 Kỷ đổi, anh 3 Hùng mới nhắn em qua lấy. Vậy em sẽ lãnh rồi gửi theo đường giao bưu cho anh, hay anh muốn thế nào. Hoặc giữ đây khi có ai đi thì gửi? Nếu có gửi giao bưu em cg²⁷ nhờ anh 10 Tê gửi cho chắc chắn hơn vậy anh cho ý kiến nhé.

Bên anh lúc này ăn ở đã ổn chưa? Tình hình địch, máy bay có ổn ơ²⁸? Em cứ lo cho Z có biến chuyển tư tưởng khi gian khổ quá. Em gửi lời thăm anh 9 Quyền và các anh chị bên đó hết nhé. Thôi em đi ngủ, nghe nói

lúc này anh bị bắt buộc ngủ trước 10g hả? Vậy thì sẽ bớt mâu thuẫn với em nữa²⁹ ơ³⁰ anh? Lúc này anh ăn ngon ơ³¹? Mập ốm thế nào? Anh hay ỷ sức, em rầu anh lắm.

Kỳ này đi ngủ thiệt à.

Em

Anh chuyển cái thơ sau đây cho chị 7 Hồng dùm em nhé. Đừng có quên nghe chưa?

Ghi chú:

1,25. nhưng

2,5. chừng

3,13,14,16,17,18,21,22,23,

24,26,28,30,31. không

4. phác

6,9,12,19,27. cũng

7. được

8,10,29. phải

11. miền Bắc

15. trung

20. những

Ngày 31/7/70

Anh,

Một tháng nay em trông thơ Anh hg¹ ngày mà vẫn chưa được chữ nào. Em biết anh bận đi họp rồi về nhà lại lu bu nhiều việc. Nhg² ít ra cg³ trả lời em vài chữ, chớ anh? Em cũng có nhờ anh chuyển dùm thơ em cho chị 7 Hồng và thím Một, mà cg⁴ ơ⁵ thấy ai trả lời. Em cg⁶ thêm buồn và cg⁷ băn khoăn ơ⁸ hiểu anh có nhớ đưa hay ơ⁹. Vì em ơ¹⁰ hiểu hòm thơ 2048x có thay đổi hay ơ¹¹ nên gởi qua địa chỉ của anh.

Hôm rày trời mưa liên tục hằng đêm, thêm ánh sáng lúc này bị nội quy hạn chế dữ lắm, nhiều khi em vô mừng rất sớm. Nghe¹² lại ngủ sớm ơ¹³ được nên cứ liên miên nhớ hết chuyện này đến chuyện nọ. Vui có buồn có, chứ ơ¹⁴ được như anh lúc nào cg¹⁵ lạc quan yêu đời hẳn¹⁶ khỏi và tin tưởng!

Thằng Hùng có viết thư cho anh ơ¹⁷? Cách đây mấy hôm có dịp gặp 1 đ/c¹⁸ ở gần nó, em có gởi cho nó cái địa bàn của anh 9 An cho và 2m1 vải đen may quần và cái thơ. Hôm gặp em, nó bảo nó cần thêm 1 quần mới đủ mặc lúc đó em lại ơ¹⁹ có vải cho nó. Gởi thư cho nó, chớ cũng ơ²⁰ chắc gì nó trả lời. Anh về mặt này cũng còn khá hơn nó mặc dù có chậm. Đây rồi coi chừng mai mốt dám vài tháng với viết thư cho em 1 lần quá! Có thức đêm mới biết đêm dài và về lâu về dài mới biết ai xuống thang anh nhỉ!

Đời sống bên đó có gì tươi ơ²¹ anh? Anh có được ăn trái cây ơ²²? Có cá tươi ơ²³? B6 tự túc cá trê, cá lóc, rau muống khô mắm khá lắm, nên tuy tiền ít mà ăn vẫn tươi. Anh em đã bắt đầu nuôi gà trở lại, riêng em thì thôi. Em nhớ mấy con gà mái và bầy gà con, em thương hoài nên bây giờ em dứt khoát ơ²⁴ nuôi gà nữa. Vả lại em cũng cạn tiền rồi. Số tiền anh gởi đổi 7500 Ria, anh 10 Tê kỳ này sẽ gởi anh 3 Thái đem về cho anh, do đó mà em ơ²⁵ tiện lấy lại số tiền anh mượn em. Thôi anh cứ giữ đó dùm em coi như tiền để dành khi nào thật cần thì có mà xài. Em định để dành tiền mua cho Hùng cái radio nhỏ.

Tội nghiệp coi bộ nó ước ao dữ lắm. Chắc nó thấy anh o²⁶ cho nên o²⁷ hỏi đấy thôi. Bên này anh 10 Trần bán cái sony kiểu của anh hiện nay 1000 Ria, vì em o²⁸ đủ tiền nên o²⁹ hỏi và cũng o³⁰ khoái lắm vì nó hơi lớn đối với Hùng. Anh liệu có fu³¹ với em được o³²? Em có 500 rồi đó. Hoặc bên đó có thì nài bên đó. Hùng bảo có đài nghe tin có nắm được tình hình hơn và nhiều khi cũng đỡ buồn! Phải³³ liên lạc được với gia đình thì có cả đồng hồ cho nó. Nó đơn giản em cũng mừng nhưng thấy nó thiếu nhiều thứ cần thiết em cũng o³⁴ vui. Anh có cho nó cây viết nào o³⁵ ?

Thôi khuya rồi em đi ngủ đây. Ngày nào mà em chưa nhận được thư anh là ngày đó kém vui hết 1 lần³⁶. Anh luôn luôn là xấu với em!!

Em

Ghi chú:

1. hằng

2,12. Nhưng

3,4,7,15. cũng

5,8,9,10,11,13,14,17,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,32,34,35.
không

6. càng

16. phần

18. đồng chí

31. phụ

33. Phải

36. phần

4/8/70

Anh,

Lý ra em hủy cái thơ viết hôm tối 31/7, vì sáng lại 1/8 thì Anh 6 Lực qua và đem thuốc và thơ anh gửi cho em. Em vẫn gửi kèm theo đây để anh thy¹ em rôg² tin anh là chừg³ mức nào!

Bây giờ thì hết buồn rồi, mà vui và tức cười hoài. Cười anh hên độc lập về kiếm thêm đứa con gái ấy mà! Đúg⁴ rồi, lúc đó em sẽ lo cho anh. Mà điều, fần⁵ anh tự lực là cầm chắc, để tìm 1 ng⁶ thật vừa ý đẹp lòng, đúg⁷ với cái “hồi xuân” của Bác Tám Chí, để sanh cho Bác Tám một chút con muộn cho Bác Tám vui trăm tuổi già. Chớ lúc đó em đâu còn sanh để được. Fụ⁸ nữ già có đỡ hơn thanh niên già. Fải³ anh định gợi ý em quen lần lần với cái triển vọng tối như vậy ơ⁹?

Nghe anh 6 Lực nói bên đó ăn cực lắm hả? Bên tụi này tự túc cá khá lắm nên có cá trê chiên với nước mắm gừng hoài thôi. Tuy ơ¹⁰ fủ fê¹¹ nhg¹² ăn ngon miệng lắm. CƠm trộn bắp em lại khoái hơn nên lúc ný¹³ sức khoẻ khá lắm.

À hôm trước em có gửi Hùng đem thơ cho chị Bảy Hồng và Thím Một. Nghe chị Bảy nói là anh chưa đưa. Như vậy là thơ của Thím Một anh cg¹⁴ quên đưa chớ gì. Hể thím mà buồn em thì tại anh đấy nhé. Anh luôn luôn là “hại” em thôi.

Đề kỳ này em sẽ gửi thơ Gương cho Hùng. Nó được thơ chắc cg¹⁵ mg¹⁶ lắm.

Thôi kỳ này nhớ trả lời thơ em nhé. À đg¹⁷ gửi thuốc cho em nữa. Bây nhiêu đó đủ quá rồi. 2 ngày rồi em uống thuốc filotov đi cầu tốt quá bây nhiêu đó cg¹⁸ đỡ cho em rồi vì lúc sau này trỉ¹⁹ có hành em trở lại. Ngồi chồm hồm đã bắt đầu hơi khó chịu. Già rồi, đau lật vật hoài làm sao sanh con gái cho anh? Mấy chị nói lên anh hôm chị 7 Hồng sanh. Mấy chỉ bảo: Vợ ng²⁰ ta sanh mà ông Tám Chí thở cái khi!

Tình hình c/q²¹ bên này cũng cũng rất hẻo, lo chg²² bình đình²³ đâu có lo c/q²⁴.

Em gửi thơ của Thảo Và hình của Tuấn cho anh đây. Fải²⁵ trả lại em nhé.

Em đi ngủ đây !
Em

Ghi chú:

1. thấy	12. nhưng
2. trông	13. này
3. chừng	14,15,18. cũng
4. Đúng	16. mừng
5. phần	17. đừng
6, 20. người	19. trỉ
7. đúng	21,24. chính quyền
8. Phụ	22. chống
9,10. không	23. định
11. phủ phê	25. Phải

Ngày 19/10/70

Anh,

Hôm rày có trông em và đã khởi sự “suy nghĩ” gì chưa? Đúg¹ là kỳ này em bê trể² nhg³ ơ⁴ fải⁵ ơ⁶ có lý do chánh đáng⁷ đâu nhé, vì em cg⁸ sốt ruột vì chậm trả lời anh, sau khi đã nhận được thơ anh.

Một là em bị đau mấy hôm, đến bữa nay vẫn còn mệt, cứ bắt thở dài mãi, ơ⁹ thì như hơi ngộp thở. Ở đy¹⁰ có chích cho em B1 và em có uống thêm thuốc của anh cho làm như bị suy nhược chug¹² vậy thôi chứ ơ¹³ bị sốt.

Hai là em được thơ của Hùng kèm theo 1 “tác phẩm đầu tay” của nó tựa đề “Trong vòng rào kẽm gai”. Em định chép lại rồi gửi cho anh bản thảo của nó, nhg¹⁴ công việc tới tới mãi (em đau mà cg¹⁵ ơ¹⁶ có nghĩ) nên vẫn chưa chép được. Bữa nay em dứt khoát viết thơ cho anh hay thôi. Kỳ sau em sẽ gửi. À nó vẫn bị sốt lai rai và đã ngủ mừng (tiến bộ ác!) để vui lòng má. Nó hỏi số tiền MN¹⁷ gửi anh đổi và nài nỉ xin 1 cái radio vì rất cần thiết cho nó lúc này. Hiện nó cg¹⁸ tác ở Ban chtrị¹⁹ của Fòng²⁰. Cg²¹ tác có mối nhg²² nó tin tưởng sẽ làm được và vẫn nuôi hy vọng sẽ được đi chiến đấu!

Em định gửi thơ của nó qua cho Anh. Nhưng²³ vừa qua có chuyến đi Hanoi²⁴ em lật đặt biên thơ cho Gương và Tuấn Thảo kèm cả lá thư của Hùng. Chắc anh cg²⁵ ơ²⁶ fiền²⁷ hà gì fải²⁸ ơ²⁹? Tình cảm của anh có bị “chai” rồi

(Hùng nó bảo thế!) Nếu anh có thể gửi mua được cái đài nhỏ cho Hùng, rồi mình sẽ gom tiền gửi sau được ơ³⁰? Hiện em còn 500ta và 100R anh gửi cho Hùng đây. Anh nhớ hỏi số tiền 2500R của Hùng nhé. Bên anh 2 Trinh rất cần tiền MN³¹ mua báo Sgon³¹. Anh đổi bên đó được ơ³²? Do đó mà em chưa trả lời Hùng đợi tin của anh.

3/. Anh 6 D. mới về. Tiếc rg³³ ơ³⁴ có anh để nghe tình hình Sgon³⁵. Anh 6 mạnh và các anh đều mạnh. Điều đg³⁶ mừng là 2 Ngộ và 4 Đen ơ³⁷ có hể hấn gì cả trước toàn tin ơ³⁸ chính xác - mới ra học chính huấn đây. 7 Kiếng mập lù. Anh 5 Thới vẫn ra vô lúc này có mái tóc bạc đi dễ dg³⁹ lắm, đườg⁴⁰ số 4, 4 xe đồ chạy sog sog⁴¹ được. Nhg⁴² đặc biệt là anh đem ra vô số báo của HSSV⁴³ và mấy xấp hình tranh đấu của HSSV⁴⁴. Hình thì em chưa được coi nhg⁴⁵ các tờ nội san của HSSV⁴⁶ đọc fấn⁴⁷ khởi lên tinh thần hết sức. Viết rất hay, nội dung rất cao. Tập trưởng thành ghê lắm. Mỗi tờ quy tụ được từ đôi ba chục đến cả trăm HSSV⁴⁸. Có đọc mới đánh giá được cái chất đấu tranh của HSSV⁴⁹ ở thành, cụ thể ra sao. Trình độ giác ngộ chtrị⁵⁰ cao lắm anh à, hèn chi đtr⁵¹ liên tục quyết liệt dài hơi và đc⁵² đg⁵³ bào ửg⁵⁴ hộ triệt để như vậy. Đọc qua 1 lượt thấy nhớ chtrườg⁵⁵ quá đi, rồi lại thêm lo ơ⁵⁶ biết thằng Quốc ra sao, có được ai giác ngộ chtrị⁵⁷ cho ơ⁵⁸. Ở với dì, tốt vậy thôi chứ chắc ơ⁵⁹ được đog⁶⁰ viên làm gì, vì nhà đơn chiếc quá. Anh 6 chắc ơ⁶¹ có trực tiếp với anh 5 Thới nên em ơ⁶² dám nhờ ảnh. Sợ khi nào ở

nhà muốn gởi Quốc đi, mà o⁶³ biết gởi ai. Để mai một em nhóng thử coi.

Nghe anh 6 nói thằng Hồ V. Bữu bị tội nguy nghi kỵ lăm o⁶⁴ tin dùng nó lăm - nghi ta đưa thằng này về làm “nội tuyến”.

À em mới được đọc bản tình hình Sgòn⁶⁵ từ đầu năm đến thg⁶⁶ 8/70 của anh 6 Chí gởi qua. Như vậy là bộ phận⁴⁴ đô thị bên đó có tập hợp⁶⁷ tình hình, đỡ quá rồi. Có báo Sgòn⁶⁸ cg⁶⁹ dễ làm hơn vì hiện báo Sgòn⁷⁰ cg⁷¹ fản⁷² ảnh tương đối trung⁷³ thực tình hình đtr⁷⁴ ở Sgòn⁷⁵. Bên ny⁷⁶ cg⁷⁷ có, và em cg⁷⁸ dựa vào báo CK thôi, o⁷⁹ hơn gì bên đó đâu. Thấy bên tiểu ban giáo dục cg⁸⁰ có tg⁸¹ hợp tình hình đtr⁸² của HSSV⁸³. Bên đó theo dõi cg⁸⁴ sát lăm.

À em có nghe anh đã dời cơ quan, ổn rồi fải⁸⁵ o⁸⁶? Anh nhớ căn dặn anh em nguy trg⁸⁷ đường đi cho tốt (đi đường⁸⁸ xe bò lớn coi bộ nguy hiểm) và giữ nội quy chặt chĩa như bên này mới được. Kỳ di chuyển ny⁸⁹ cg⁹⁰ ổn thôi hả anh? Máy ông máy bà vẫn vui hả. Lâu quá o⁹¹ thấy Thím Một viết thư cho em. Em bận quá cg⁹² o⁹³ viết chữ nào thăm ổng⁹⁴ bả. Gặp ổng⁹⁵ bả anh nhớ nói em gởi lời thăm chg⁹⁶ cả các ông⁹⁷ bà bên đó hết.

Thôi tới giờ em fải⁹⁸ đi nói chuyện với anh em trg⁹⁹ cơ quan. Nhớ trả lời vụ tiền của Hùng nhanh nhanh cho em trả lời nó.

Mong anh mạnh khỏe, vui vẻ, lạc quan yêu đời và yêu
vợ nhiều nhiều hơn bất cứ 1 ng¹⁰⁰ phụ¹⁰¹ nữ nào khác nhé.

Em

Ghi chú:

1. Đúng	41. song song
2. trẽ	43,44,46,48,49,83. học
3,14,22,45. nhưng	sinh sinh viên
4,6,9,13,16,26,29,30,32,34,37,	47. phần
38,56,58,59,61,62,63,64,79,86,	51,74,82. đấu tranh
91,93. không	52. được
5,28,85,98. phải	53. đồng
7,36. đáng	54. ủng
8,15,25,69,71,77,78,80,84,90,92.	55. chiến trường
cũng	60. động
10. đây	66. tháng
12,96. chung	67. hợp
17,31. miền Nam	72. phản
18. công	73. trung
19,50,57. chính trị	76,89. này
20. Phòng	81. tổng
21. Công	87. trang
23,42. Nhưng	88. đường
24. Hà Nội	94,95. ổng
27. phiến	97. ông
31,35,65,68,70,75. Sài Gòn	99. trong
33. rằng	100. người
39. đáng	101. phụ
40. đường	

Ngày 29-10-70

Anh

Hồi hôm em đi họp về đã 9g30 khuya, nên vô mừng ngay, định nghe đài rồi ngủ¹. Nghe² nhớ tới anh, em lại sốt ruột sao chưa được tin gì hết. Cuối cùng em trở dậy đốt đèn, định viết vài chữ hỏi thăm nữa, thì gặp cái bao thơ hồng trên bàn với tuồng chữ của anh. Em hết lo ngay. Bây giờ thì em an tâm rồi, mặc dù biết anh vẫn chưa khoẻ hẳn! Anh gỏi mua dầu cù la³, xoa thêm ở ngực, tốt lắm anh à, xoa cả ở hàm, em nghĩ cũng tốt thôi. Nghe⁴ anh đâu có siêng để làm mấy chuyện đó! Nếu có em, chắc cũng fải⁵ “gây gổ” lắm mới xoa dầu cho anh được. Em đoán là hôm rủi ro anh đau lắm bình mà rán vậy thôi. Bây giờ thì ngủ⁶ vẫn chưa thắng giấc, ăn thì ơ⁷ nhai được thường, tất nhiên sức khoẻ anh chưa ổn đâu. Anh đừng⁸ có ý y, vì cần fải⁹ mau mạnh để chống càn nữa chứ. Anh fải¹⁰ rán uống thuốc và chích thuốc thêm nhé. Còn ăn thì nên nói với mấy cậu nấu cháo cá hay thịt gà băm nhuyễn, ăn thêm buổi tối đỡ fải¹¹ nhai, anh nhé.

Anh thấy em có lý ơ¹²? Vì mỗi khi đi xe máy cả đoàn em lo nhứt là té xe mà bị xe sau cán mình, nhứt là đường này hay xuống giốc đổ băng băng em ngán ghê lắm. Chắc kỳ sau có đi anh cõ¹³ sẽ rút kinh nghiệm. Già rồi mỗi lần té xe là mỗi lần gay.

Kỳ này em ghi anh ưu điểm vì ơ¹⁴ giấu em chi tiết nào! Fải¹⁵ chuyện nào anh cũng “thật thà” như vậy đỡ

cho em biết bao! Như vậy nếu em có nghi vấn thì đó cg¹⁶ o¹⁷ fải¹⁸ lỗi do em, fải¹⁹ o²⁰ anh?

Anh 6 Đâu vẫn còn ở đây, hôm rày cha con gặp nhau coi bộ ảnh fấn²¹ khởi lăm. Kỳ này ảnh sẽ bắt Dũng theo ảnh xuống chiến trường. Nó cg²² sẵn sàng lăm. Nghe nói nó bị sốt, lá lách bị sưng, nhg²³ vẫn chưa đến nỗi nào. Hôm rồi bị kẹt ở Móc Câu cg²⁴ gian nan lăm nhg²⁵ nhờ “lì” nên cg²⁶ chịu đựng được. Em tiếc là nó ở ngoài anh 6 Bg²⁷, xa quá nên em o²⁸ đi thăm nó được.

Anh 6 nói anh em mình ở T4 mạnh hết, riêng mấy cậu có bị hy sinh 2, 3 đ/c²⁹ trong đó có cậu 6 Điền. Nghe tội quá. Mấy thg³⁰ sau này địch càn quét găng lăm, chỗ ăn ở o³¹ ổn định được. Nhg³² các anh 2 Ng 4 Đen, 7 Kiếng vẫn ra học CH. Chị Anh cg³³ tác cg³⁴ xông xáo lăm. Hôm vụ anh 2T. bị, chỉ còn 1 mình chỉ ở lại giữ các đầu mối. Ftrào³⁵ bên trên lúc này cg³⁶ fấn³⁷ khởi quá fải³⁸ o³⁹ anh? Bên đó mua báo Sgòn⁴⁰ được thì tin tức nhanh hơn bên này. Báo chí fấn⁴¹ ảnh khá tốt các ftrào⁴² đtr⁴³ của MT⁴⁴ Nhân dân Tranh thủ HBHSSV⁴⁵ và TFB. Bên này cg⁴⁶ o⁴⁷ có gì hơn.

Hôm rồi em có đọc bản tập hợp⁴⁸ tình hình Sgòn⁴⁹ của anh 6 chí⁵⁰ gởi qua, thấy có nói tới bản phụ lục fe fải⁵¹ của D104. Em o⁵² để ý, tưởng ở bên đó làm. Kế anh 3 Hương hỏi em tại sao bên đó có bản fụ⁵³ lục fe fải⁵⁴ của D104. Em trả lời hôm anh qua bên này em có trình bày miệng cho anh nghe về tình hình fe fải⁵⁵, o⁵⁶ hiểu về

bến anh trình bày lại và anh em đúc kết lại ra sao thì em o⁵⁷ hiểu. Và vì bên đó muốn chính xác nên giới thiệu là bản fụ⁵⁸ lục của D104. Anh Ba Hg⁵⁹ nghi là em gửi bản đó cho anh. Mặc dù kỳ này ảnh o⁶⁰ làm dữ và o⁶¹ cho em nói với anh. Nhg⁶² em cg⁶³ thuật để anh chú ý thôi. Ở đây các ảnh o⁶⁴ đặt thành vấn đề trao đổi gì đâu! Và bản tập hợp của các anh chắc cg⁶⁵ o⁶⁶ tới tay mấy ông già.

Lần sau nếu có dư bản tập hợp⁶⁷ tình hình Sgòn⁶⁸ nào gửi riêng cho em 1 bản, em giữ tham khảo thêm và khỏi fải⁶⁹ đi mượn khi cần nghiên cứu. Đối với anh 3 Hg⁷⁰ chắc o⁷¹ có tác dg⁷² gì đâu.

Đúng là Hùng ở gần chỗ Anh. Được tin này em cg⁷³ vui, vì hôm rày em cứ áy náy, o⁷⁴ mấy khi nó xin cái đài mà o⁷⁵ có để cho, em cg⁷⁶ buồn buồn. HT của nó là 810.750 mà —> sao nó lại dặn em viết thơ theo HTcũ cho chắc. 86.200YK-05-N₂

Thôi em ngg⁷⁷ đây nhé. Mong anh mau mạnh thật mạnh.

Em

Nhà cửa ổn chưa anh? Chị 7 Hồng có đi cg⁷⁸ với các anh o⁷⁹, hay qua Bộ rồi? Chú Thím 2 Thanh và 2 cậu nhỏ vẫn mạnh hả. Em gửi lời thăm hết các anh em bên đó nhé.

Ghi chú:

1,6. ngủ

2,4,32,62. Nhưng

3. là

5,9,10,11,18,19,38,69. phải

7,12,14,17,20,28,31,39,47,52,
56,57,60,61,64,66,71,74,75,79.
không

8. dừng

13,16,22,24,26,34,36,46,
63,65,73,76. cũng

15. Phải

21,37. phần

23,25. nhưng

27. Bằng

29. đồng chí

30. tháng

3. công

35. Phong trào

40,49,68. Sài Gòn

41. phần

42. phong trào

43. đấu tranh

44. Mặt trận

45. Hoà bình Học sinh
Sinh viên

48,67. hợp

50. Chí

51,54,55. phe phái

53,58. phụ

59,70. Hương

72. dụng

77. ngừng

78. cùng

Ngày 9/12/70

Anh,

Em vừa ra viện hôm qua. Về nhà ai cg¹ khen xem khỏe mạnh hơn trước nhiều. ơ² xanh như trước, lại lạnh lẽo có vẻ “thanh nữ” già! Như vậy là em sốt từ 7/11 đến 24/11 mới dứt hẳn. Ở nhà cg³ chích quinimax cg⁴ uống khg⁵ sinh mà cứ sốt lên xuống⁶ mãi, khi vào trạm xá chỉ sốt thêm có 2 ngày 2 đêm rồi dứt hẳn. Vừa chích quinimax vừa uống⁷ khg⁸ sinh và thuốc bổ. Anh bác sĩ Nghĩa, em út của anh 5 Điều săn sóc và điều trị. Em ở

trạm xá cg⁹ thoải mái như ở nhà tuy là anh chị em đau đông và chật lấm. Em có kết hợp uống thêm thuốc nam của chị Hai Giá được 6 thang. Khi ra về em tiếp tục xin 5 thang để về nhà sắc uống. Uống thuốc này ăn được ngủ được. Do đó mà củ sâm và chai thuốc anh cho em còn để dành đây. Để lúc nào yếu trong ng¹⁰ sẽ dùng đến. Em cg¹¹ chưa uống sâm bao giờ, trừ những khi di chuyển ngậm dọc đường.

Qua nay về nhà dọn dẹp tắm rửa mà em ơ¹² thấy mệt gì cả, còn đọc 1 lô tài liệu ứ độg¹³. Vừa định viết thơ cho anh vì hôm rày em bị sộ hoài, cứ tưởng anh qua từ hôm 1/12 nên ơ¹⁴ trả lời mấy cái thơ của anh, lại nhận đc¹⁵ thơ anh hồi chiều. Mở thơ ra mà trog¹⁶ bực¹⁷ em lo anh sẽ trách em sao ơ¹⁸ viết cho anh vài chữ mặc dù anh có lo. Nhg¹⁹ may anh ơ²⁰ trách gì cả, thiệt cảm ơn đ/c²¹ quá! Lại còn được thơ của Hùng nữa. Em rầu nó quá thôi để chg²² anh qua, em sẽ bàn với anh.

À em được thơ của Thảo và hình của nó hôm nó đi nghỉ hè ở Liên Xô. Em giữ đy²³ để làm quà cho anh. Viết thơ dài lấm có cả thơ của Gương.

Thôi ít hg²⁴ cho anh yên tâm, em ngừng²⁵ đây cho kịp cho kịp chuyển thơ gởi đi 1 lát nữa. Em có gặp anh 4 Hùg²⁶ hỏi thăm về anh và bên đó cả buổi sáng hôm nay.

Em của anh

Ghi chú:

1,3,4,9,11. cũng	17. bụng
2. Không	19. Nhưng
5,8. kháng	21. đồng chí
6. xuống	22. chừng
7. uống	23. đây
10. người	24. hàng
12,14,18,20. không	25. ngừng
13. động	26. Hùng
15. được	
16. trong	

Ngày 30/1/71

Anh,

Hôm mừng hai tết em được thư của Anh, mới biết anh sốt bị kẹt ở Ktài¹. Anh có kịp về ăn tết ở nhà hay khô²? Anh ráng³ uống thuốc cho mau khá đi nhé, đừng y y nửa⁴ nhé. Không chừng anh lại fải⁵ sg⁶ bên này sớm đấy. Em nói lần để anh chú ý uống thuốc và ăn uống bồi dưỡng cho mau khá-để o⁷ thì khi đi mệt, rồi đến nơi lại sốt o⁸ làm việc được.

Bên này ăn tết cũng vui. Riêng em cg⁹ bình thường o¹⁰ có gì vui, vì từ ng¹¹ ba em mất ng¹² tết đối với em chỉ còn ý nghĩa của ng¹³ giỗ ông già. Bên Z các anh bớt sốt và có t/chức¹⁴ được ng¹⁵ tết o¹⁶? Em định viết thư thăm các ảnh mà công việc cứ tới hoài nên cg¹⁷ chưa

rảnh mà viết chữ¹⁸ nào.

Mới bữa nay em ăn cơm biết ngon thì ng¹⁹ nào c²⁰ đau bụng, ít ít thôi, nh²¹ c²² o²³ bình thường. Tuy vậy bữa nay em th²⁴ khoẻ tro²⁵ người, ngủ được và buổi trưa đã cởi được áo lạnh và o²⁶ fải²⁷ đội khăn. Em đã sanh hoạt bình thường nghĩa là từ hôm mừng 3 đã đi nghe tin hằng ngày. Tết mà th²⁸ Hùng c²⁹ chắ³⁰ viết thơ gì cho ba má nó, o³¹ hiểu nó có đau gì, hay kẹt công tác lắm o³²? Con trai cũ³³ vô tình quá fải³⁴ o³⁵ anh?

À Anh 2 Đức về có đem thơ của Tuấn Thảo về, nghe nói gởi anh 4 Hùng đem về cho Anh. Hôm đó em đau nên o³⁶ hay. Vậy anh coi rồi nhớ gởi qua cho em nhanh nhanh nhé. Em mong được tin coi 2 đứa có được lên lớp hay o³⁷? Anh 7 Chi nói th³⁸ Tuấn đã học lớp 9, nh³⁹ em o⁴⁰ chắc lắm. Nhớ gởi thơ của mấy đứa nhỏ cho em nhé. Hôm rồi em có nhắn Anh 2 Võ về vụ Quốc và Dũng. Chừng nào có tin em sẽ cho anh hay. Bên đó anh đã được tin gì chưa?

À hôm rồi nghe anh giữ ba cậu Tuấn lại học NQ⁴¹ rồi mới về nên bữa nay Tuấn xin fép⁴² đi thăm ba nó. Nh⁴³ vì nó o⁴⁴ biết ba nó ở đâu, sẵn chị 3 Hương qua bên này trở về, nó đi theo qua Anh để nhờ Anh chỉ đường cho nó qua thăm Ba nó. Nếu o⁴⁵ có ai đi thì anh giới thiệu nó theo đường giây⁴⁶ qua thăm ông già nó.

Thôi vài hàng mong anh mau mạnh, mau bình fục⁴⁷,

mạnh khỏe hơn năm ngoái bg⁴⁸ năm bg⁴⁹ mười.

Em

Nhớ gửi cho Thành 100 R dùm em nhé.

Ghi chú:

1. Kinh tài	21,39. nhưng
2,7,8,16,23,26,31,32,35,	24. thấy
36,37,40,44,45. không	25. trong
3. rán	28,38. thẳng
4. nữa	30. chẳng
5,27,34. phải	41. Nghị quyết
6. sang	42. phép
9,17,20,22,29,33. cũng	43. Nhưng
11,12,13,15,19. ngày	46. dây
14. tổ chức	47. phục
18. chữ	48, 49. bằng

3/10/71

Anh Tám,

Em vừa được thơ của Anh bàn về Tình¹ hình Sgòn².
Đúng³ là lạc quan CM⁴! mà đều có hơi ... quá! Nói vậy
chứ ftrào⁵ Sgon⁶ có bước fát⁷ triển tốt và mới rất fấn⁸
khởi, nhg⁹ cg¹⁰ còn nhiều mặt nhược cơ bản kéo dài cũng
khó khắc fục¹¹ nhanh vì fải¹² tiến hành hàng loạt vđề¹³

đi vào căn cơ mới chuyển lên được tốt hơn. Về mặt tốt thì đút¹⁴ như anh đã nhận định, nhg¹⁵ chắc cg¹⁶ cần đi sâu vào mặt khó khăn fức¹⁷ tạp và khả năng tác đg¹⁸ chủ quan của ta mới đánh giá đg¹⁹ và mới thấy cần fải²⁰ làm gì? Tiện đây em gởi cho anh cái tài liệu mặt “vài ý kiến về Sgòn²¹”. Anh coi rồi giữ đó khi nào gặp em hãy trả lại em. Đy²² là ý kiến của anh Mười gửi đi. Nói vậy chắc anh hiểu.

Đồng²³ thời gởi cho anh bản kê các t/c²⁴ hợp fáp²⁵ và ½ hợp fáp²⁶ ở Sgòn²⁷. Chưa đủ đâu, tạm tạm thôi.

Em mới được thơ của con trai anh. Anh coi thì biết nó bây giờ quay ra oán trách em rồi. À em hỏi thăm thì bây giờ đg²⁸ hồ có cái cg²⁹ độ 3000 Ria³⁰ thôi. Kỳ này em gởi thêm cho anh 500 R³¹ đây, anh mượn thêm tiền mua cho nó cái đg³² hồ, rồi em sẽ để dành trả lần lần. Được vậy hôn? Anh có lo thì gởi mua ngý³³ để dần dà nó đi chiến trường thì làm sao gởi theo? 200 R³⁴ nhờ anh 2 Tâm gởi cho nó, nó cg³⁵ chưa nhận đc³⁶, xui quá, muốn chắc mà thành rủi. Sẵn anh gởi sửa dùm em cái đg³⁷ hồ luôn nhé. Nó mắc cái gì mà khi chạy khi không.

Thôi muỗi³⁸ quá em ngồi ơ³⁹ yên mà cg⁴⁰ đủ thứ anh đọc ơ⁴¹ hết đâu.

Rán giữ sức khoẻ đừg⁴² ý y thiếu cảnh giác anh nhé.

Em vẫn là “chủ lực” oai lẫm. Lúc ný⁴³ em nhàn rồi, ơ⁴⁴ có gì bận cả.

Em

Ghi chú:

1. tình	18. động
2,7,22,28. Sài Gòn	19. đúng
3. Đúng	22. Đây
4. Cách mạng	23. Đồng
5. phong trào	24. tổ chức
7. phát	25, 26. pháp
8. phần	28, 32,37. đồng
9,15. nhưng	30,31,34. Riel
10,16,29,35,40.cũng	33. ngay
11. phục	36. được
12,20. phải	38. muỗi
13. vấn đề	39,41,44. không
14. đúng	42. đừng
17. phức	43. này

**Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân
Nguyễn Thị Định, nguyên Phó tổng
Tư lệnh Quân Giải phóng miền Nam**

Thiếu tướng Nguyễn Thị Định sinh ngày 15/3/1920 tại xã Lương Hòa, huyện Giồng Trôm, tỉnh Bến Tre.

Ngay từ thời thơ ấu, bà Nguyễn Thị Định sớm giác ngộ về lòng yêu nước, thương dân; lòng căm thù thực dân Pháp xâm lược, trong lòng bà lúc nào cũng cảm thấy nỗi nhục của người dân bị mất nước, nỗi xót xa trước cảnh đời cùng cực của những người nông dân nghèo khổ bị áp bức bóc lột. Bà bắt đầu tham gia cách mạng năm 1936 khi mới vừa tròn 16 tuổi. Năm 1938 được kết nạp vào Đảng Cộng sản Đông Dương. chồng là ông Nguyễn Văn Bích (Tỉnh ủy viên) bị thực dân Pháp bắt giam và hy sinh tại nhà tù Côn Đảo năm 1942.

Năm 1946, bà Nguyễn Thị Định là thành viên trong

đoàn cán bộ của Khu 8, vượt biển ra Bắc gặp Trung ương Đảng, gặp Bác Hồ để báo cáo tình hình cách mạng miền Nam và xin chi viện vũ khí. Tuy ít tuổi, nhưng nhiều mưu trí nên được phân công làm thuyền trưởng trong chuyến tàu đầu tiên chở đầy vũ khí về đến nơi an toàn. Từ đó tên tuổi của bà gắn liền với Đường “Hồ Chí Minh trên biển”.

Sau hiệp định Giơ-ne-vơ, bà Nguyễn Thị Định được phân công ở lại miền Nam và được chỉ định vào Ban Thường vụ Tỉnh ủy bí mật - tỉnh Bến Tre, kiên trì bám đất, bám dân, giữ vững phong trào. Bà cùng Tỉnh ủy Bến Tre lãnh đạo nhân dân nổi dậy phá thế kềm kẹp của địch tại ba xã: Định Thủy, Phước Hiệp và Bình Khánh thuộc huyện Mỏ Cày thành công vào ngày 17 tháng 01 năm 1960, mở đầu cho cao trào đồng loạt nổi dậy trong toàn tỉnh và cả miền Nam lúc bấy giờ.

Tháng 5/1961, bà Nguyễn Thị Định là Khu ủy viên Khu 8, với nhiều kinh nghiệm trong phong trào Đồng Khởi ở Bến Tre, bà tiếp tục xây dựng và phát huy có hiệu quả sức mạnh của đội quân tóc dài, làm cho quân thù khiếp sợ... Thượng tướng Trần Văn Trà nói: “ Bà là người có tài thao lược, ý chí cao, nghệ thuật điều hành của người chỉ huy đội quân tóc dài, vừa hình thành tổ chức, vừa tác chiến ngay tại chiến trường vô cùng phức tạp và đã đem lại chiến thắng vẻ vang”.

Đầu năm 1965, bà là Phó Tư lệnh lực lượng vũ trang

giải phóng miền Nam Việt Nam; ủy viên quân ủy Miền phụ trách phong trào du kích chiến tranh, trong đó có nhiệm vụ tiếp tục củng cố và phát triển đội quân tóc dài làm nòng cốt trong lực lượng đấu tranh chính trị trực diện, hỗ trợ cho quân chủ lực, quân địa phương tiêu diệt sinh lực địch. Tại buổi mít-tinh, kỷ niệm lần thứ 20 ngày thành lập Hội Liên Hiệp Phụ nữ Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh phát biểu *“Phó Tổng Tư lệnh quân giải phóng miền Nam là cô Nguyễn Thị Định, cả thế giới chỉ nước ta có vị tướng quân gái như vậy. Thật vẻ vang cho cả miền Nam, cho cả dân tộc ta.”*

Tháng 4/1974, Nguyễn Thị Định với quân hàm Thiếu tướng, là trưởng đoàn đại biểu Mặt trận, quân đội, Hội Phụ nữ Giải phóng miền Nam ra thăm miền Bắc, sau đó cùng đoàn dự Đại hội Phụ nữ toàn quốc lần thứ IV và đi thăm các nước trên thế giới. Khi trở về, Bà cùng với các đồng chí trong Bộ Tư Lệnh chỉ huy toàn thắng cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa xuân năm 1975.

Sau ngày miền Nam hoàn toàn giải phóng, đất nước thống nhất đến năm 1992, bà Nguyễn Thị Định là một trong những Phụ nữ tiêu biểu của nước ta; được Đảng, nhà nước và quốc tế phân công giữ nhiều chức vụ trọng trách như: ... Phó Chủ tịch Hội đồng Nhà nước - nước Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam, Phó Chủ tịch Liên đoàn Phụ nữ Dân chủ quốc tế, Chủ tịch Hội Hữu nghị Việt Nam - Cuba....

Bà Nguyễn Thị Định có 56 năm hoạt động cách mạng kiên cường, liên tục đã gắn bó với những chặng đường đấu tranh vô cùng oanh liệt của nhân dân. Bà kết hợp hài hòa giữa đức tính can trường, dũng cảm của một người chiến sĩ cách mạng với lòng nhân ái, bao dung, dịu hiền của một người phụ nữ Việt Nam. Ở cương vị nào bà cũng là một tấm gương đạo đức cách mạng để mọi người noi theo. Với sự hy sinh cao cả đó, Bà nhận được nhiều huân, huy chương cao quý: Huân chương Hồ Chí Minh, Huân chương Quân công hạng Nhất, 2 Huân chương Kháng chiến hạng Nhất, Huân chương Chiến công hạng Nhất, Huân chương chiến sĩ vẻ vang Nhất – Nhì – Ba, Huy chương Quân kỳ quyết thắng; Huân chương Liên đoàn Phụ nữ Dân chủ thế giới, giải thưởng hòa bình quốc tế Lê Nin, Huân chương Plâya Giron và Huân chương Ana Maria Granajales của Nhà nước Cu-ba....., ngày 30/8/1995 Chủ tịch nước Cộng Hòa Xã Hội Chủ nghĩa Việt Nam quyết định truy tặng bà danh hiệu *Anh hùng Lực lượng Vũ trang nhân dân*.

**Thư của Phó tổng Tư lệnh Quân
Giải phóng miền Nam
Nguyễn Thị Định gửi Hội Đồng hương
Bến Tre**

Kính gửi: - Các đ/c¹ Hội đồng hương Bến tre².

Các anh các chị thân mến !

Từ lâu tôi không viết thư cho các anh các chị vì bận công việc, cũng có mặt khác viết cho các anh các chị tôi lại nhớ đến con tôi, do đó tôi đã nhiều lần viết nhưng nửa chừng lại bỏ dở. Hôm nay có dịp tôi viết thư này đến thăm các anh các chị và sơ lược báo cáo 1 số đặc điểm tình hình của tỉnh nhà. Đó là 1 món quà năm mới đến với các anh các chị.

Tỉnh ta đã qua những năm đen tối. Từ ngày đồng khởi đến nay phong trào đấu tranh chánh trị vô trang thể hiện bằng tấn công 3 mặt được giữ vững và phát triển không ngừng. Mặc dầu từng lúc có gặp nhiều khó khăn, nhưng nhờ cơ sở chánh trị của quần chúng tốt, tinh thần chiến đấu rất cao, được sự lãnh đạo chặt chẽ của Đảng từ trên xuống dưới có nhiều kinh nghiệm qua

thử thách đến ngày nay. Mặc dầu đế quốc Mỹ tăng quân gây chiến tranh cục bộ, nhưng khí thế của phong trào võ trang chánh trị vẫn đấu tranh quyết liệt để giành từng tấc đất, người dân nhứt là bắt đầu vào đợt Đông xuân³.../ 7, cùng với khí thế đồng khởi năm 19 0⁴, quân dân tỉnh nhà đã đồng loạt tấn công 1 đêm hàng chục đồn bót và hàng chục “Áp⁵ chiến lược” đã giải phóng thêm nhiều vùng rộng lớn, đến nay đã hoàn toàn giải phóng trên 50 xã, nhiều nhứt là Mỏ cày⁶, Giồng trôm⁷ và các xã theo vùng ven biển đều giải phóng cả. Số xã còn lại thì đa số ấp cũng được giải phóng. Vùng tạm chiếm chỉ còn chung quanh thị xã, thị trấn và ven lộ giao thông chiến lược như Bến tre⁸, Ba tri⁹, Bến tre¹⁰ Mỏ cày¹¹ thì bứt hẳn từ Mỏ cày¹² đến Thạnh tú¹³, Bình đại¹⁴. Bến tre¹⁵ phá đứt từng đoạn, các lộ lẻ tẻ không còn lộ nào đi được. Nhân dân trên 500.000 ta đã nắm kiểm soát trên 2/3. Tổ chức Đảng Đoàn được đều khắp trong tỉnh. Lực lượng quân sự và lực lượng chánh trị thường trực so với các tỉnh vẫn khá hơn và giữ vững được truyền thống tốt đẹp trong tấn công và xây dựng. Tuy-nhiên, thỉnh thoảng cũng còn vấp vấp một số khuyết điểm, nhưng khi đã thấy được thì sửa chữa rất nhanh. Hiện nay các đồng chí Tỉnh ủy, Huyện ủy đại đa số còn trẻ tiến lên trong phong trào mới nhiều, Bí thư T.U¹⁶ hiện nay là đ/c¹⁷ Cẩm ở Ba tri¹⁸ (Hồi K/C¹⁹ là bí²⁰ thư xã). Các đồng chí bí²¹ thư Huyện ủy phần nhiều trong kháng chiến là đảng viên hoặc chi

ủy viên. Từ tỉnh đến xã đều có cấp ủy viên là phụ nữ như Tỉnh ủy hiện nay thì đ/c Khao là Thường vụ, đã dự bị thêm chị Sáu Nết (Chị Sáu Nết hiện nay là Hội trưởng phụ nữ tỉnh). Huyện ủy có nơi 2,3 đồng chí nữ, có số xã ủy – bí²² thư là phụ nữ. Lực lượng phụ nữ trong võ trang, ở tỉnh có 1 Trung đội phụ nữ tập trung để làm công tác võ trang tuyên truyền diệt ác ôn phá thế kềm kẹp...thỉnh thoảng có phối hợp tác chiến, trong dân quân du kích có hàng ngàn chị em tham gia trực tiếp cầm vũ khí.

Tóm lại, tình hình phong trào hiện nay vẫn còn tốt và đang trên đà tiến lên sắp đến sẽ có nhiều khó khăn hơn, nhưng chúng ta tin tưởng rằng dân quân tỉnh nhà có truyền thống đấu tranh bất khuất, trải qua nhiều thử thách, sắp đến chiến đấu sẽ thu nhiều thắng lợi hơn.

Đời sống của nhân dân so với các năm trước đây có bị sút kém hơn vì bom đạn và chất độc hóa học, nên hư bao nhiêu cây trái, có nơi hư cả 50%. Ngoài bom đạn máy bay hàng ngày trong tỉnh địch bắn hàng ngàn trái phá²³ vào vùng giải phóng ta. Lúc đầu nhân dân 1 số nơi chạy rối loạn. Nhưng ta kịp thời giáo dục củng cố hầm hào, xây dựng XCD²⁴ chống phi pháo, nhờ đó quần chúng yên tâm đứng lại chiến đấu và sản xuất.

Tuy đời sống nhân dân có bị sa sút, nhưng về tài chính năm nào cũng có tăng lên. Năm 19...5 được 70 triệu, năm 19... cũng có tăng hơn. Vì tôi xa tỉnh nhà lâu

nên chỉ nắm được nét lớn thường xuyên các anh chị theo tin tức trên đài thì biết rõ.

Số đồng chí cũ ở tỉnh đã Hy²⁵ sinh như đồng chí Bùi Ngọc N... hi sinh năm 1959, anh Hai N... chết, anh D.... bị đầy Côn đảo không rõ còn hay mất, anh Ba L..., Anh D.... ở Sóc sãi²⁶ mất tích, Anh 10 D..., anh 7 Ngh... được thả về lâu, công tác tốt. Đ/c²⁷ B... (rể anh 7 H....) ra tù và cũng tiếp tục công tác.

Anh Út Kh.... hiện nay là Khu ủy viên, anh 9 R.... thường vụ HU²⁸, anh 10 A.... phụ trách về Đông tây y nhưng đau yếu lắm, anh 10 Ch.... nghe nói phụ trách căn cứ của Tỉnh ủy, anh Ph... (Ba tri²⁹) hiện làm Bí thư tỉnh ủy An giang³⁰. Còn 1 số nữa tôi nắm không rõ lắm hẹn dịp khác sẽ báo cáo rõ hơn.

Cuối thư kính thăm các anh các chị và năm mới gửi đến các anh các chị lời chúc sức khỏe và tôi gửi tặng các anh các chị 1 tấm ảnh để nhớ lúc xa.

THÂN MẾN SIẾT CHẶT TAY NHAU

Nguyễn thị³¹ Định

Phụ chú: Sức khỏe tôi lúc này khá, vẫn đi lại công tác bình thường. Tôi có nhận thư anh Bẫy Hộ, Anh Hai Tầu, Đ/c³² Đông nhờ tôi chuyển lời thăm các cháu Bến tre³³, chúc các cháu học giỏi xứng đáng là cháu ngoan Bác Hồ và con cháu của quê hương – Bến tre³⁴ anh hùng.

Ghi chú:

1,17. đồng chí	19. kháng chiến
2,8,10,15,33,34. Tre	20,21,22. Bí
3. Xuân	23. pháo
4. 1960	24. xã chiến đấu
5. ấp	25. hy
6,11,12. Cà y	26. Sài
7. Trôm	27,32. Đồng chí
9,18, 29. Tri	28. Huyện uỷ
13. Phú	30. Giang
14. Đại	31. Thị
16. Tỉnh uỷ	

Phụ chú: *Thư này có thể được bà Nguyễn Thị Định viết vào khoảng những năm 1962-1963 khi bà đã rời Bến Tre chuyển về hoạt động ở Khu 8. Trong thời gian này bà là Khu uỷ viên khu 8 và đồng thời là Bí thư Đảng đoàn Phụ nữ Khu 8.*

**Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân
Trần Thị Tiết (bí danh Út Hạnh)
Nguyên Chủ tịch Hội Liên hiệp
Phụ nữ tỉnh**

Bà Trần Thị Tiết sinh năm 1935, quê ở xã Giao Thạnh, huyện Thạnh Phú. Năm 14 tuổi, cô tham gia hoạt động cách mạng. Năm 17 tuổi, bà được kết nạp vào Đảng Cộng sản Việt Nam.

Bà phụ trách việc củng cố và phát triển phong trào cách mạng ở các huyện: Ba Tri, Mỏ Cày và Thạnh Phú. Ngày 1/6/1960, để

chuẩn bị cho Đồng Khởi đợt 2, bà cùng với nhiều đồng chí lãnh đạo của huyện Thạnh Phú tổ chức mít tinh biểu dương lực lượng, thu hút hơn 300 người tham gia với khí thế cách mạng sôi sục. Giặc điên cuồng tổ chức nhiều đợt hành quân càn quét để dập tắt phong trào. Bà không kịp rút vào căn cứ nên đã bị bắt, tuy nhiên bà đã

kip dấu toàn bộ tài liệu xuống bùn, không để cho giặc lấy. Chúng giam bà ở nhà lao huyện Thanh Phú.

Trong chốn lao tù bà là một nữ đảng viên nêu gương sáng về sự kiên trung bất khuất, bọn ác ôn dùng đủ mọi kiểu đòn roi, nhục hình tàn bạo đối với bà, bà đã bị chúng dùng chông đinh đánh vào đầu, tra điện..., thậm chí chúng còn rút cả máu của bà nhưng bà thà chết quyết bảo vệ Đảng bảo vệ cơ sở không khai báo một lời. Sau khi trở về từ cõi chết bà đã viết một bức thư kể lại nỗi căm hờn, là một bản cáo trạng tố cáo tội ác trời không dung đất không tha của bọn cướp nước và bán nước Mỹ - Diêm. Bức thư này đã được gửi ra đồng bào miền Bắc để bà con ngoài ấy hiểu thêm về tội ác của bọn tay sai đế quốc, thêm cảm phục trước một tấm gương trung trinh bất khuất của người con gái xứ dừa.

Sau Đại thắng mùa xuân 1975 - quê hương giải phóng, bà giữ chức hội trưởng Hội Liên hiệp Phụ nữ Tỉnh từ năm 1977 đến 1986, được Chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết ký quyết định phong tặng danh hiệu Anh hùng Lực lượng Vũ trang Nhân dân vào tháng 3/2010.

Qua thời gian bức thư tuy đã phai mờ nhưng là một chứng cứ, một tư liệu quý cần giữ gìn, bổ sung vào sưu tập những hiện vật mang tính chất điển hình về phụ nữ Bến Tre Anh hùng Bất khuất Trung hậu Đảm đang

để trưng bày phục vụ nhân dân, góp phần hun đúc niềm tự hào truyền thống dân tộc, lòng yêu nước và lòng tri ân đối với các anh hùng, liệt sĩ đã hy sinh cống hiến cuộc đời cho Tổ quốc, đồng thời phát huy truyền thống tốt đẹp ấy trong công cuộc xây dựng quê hương Đồng khởi ngày thêm tươi đẹp.

Bức thư máu

Tôi bị bọn Mỹ - Diệm bắt ngày 1-6-1960 tại xã Quới Điền, quận Thanh Phú.

Trời vừa sáng, bọn lính Tiểu đoàn tràn tới, chúng bắn xối xả vào làng, vào nhà, ngoài ruộng làm cho một số nông dân trúng đạn lớp chết lớp bị thương rên la thảm thiết.

Bọn chúng hung hăng không phân biệt gì, cứ xông vào bắn giết. Tôi vô lùm trốn nhưng rồi tôi bị chúng bắt và lôi ra, bọn chúng nói tôi là cán bộ, chúng tra hỏi cơ quan, đến đây làm gì? Và liên hệ với ai? Tôi trả lời:

- Không biết, tôi là người làm ăn.

Một tên ác ôn, hùm hổ lấy báng súng đập vào đầu tôi, máu phun ra xối xả, tôi không còn biết gì nữa. Đến lúc tỉnh dậy thì hai tay tôi bị thúc kìm, máu me thấm đẫm khắp mình.

Chúng lại tiếp tục đá đập vào hông vào bụng mà chửi:

- Đồ đi ngựa nói láo.

Tôi đau quá, lại ngã ra bất tỉnh. Khi tỉnh lại chúng leo lên bụng, nện gót giày khắp cả mình tôi, dẫm đến đầu da thịt tôi sưng bầm đến đó, máu trong miệng trào

ra và tôi lại chết giấc một lần nữa.

Một lát sau, tôi tỉnh dậy, tôi thấy một số binh sĩ bỏ đi ra ngoài, sục sùi không dám ngó tới. Còn lũ khát máu thì vây quanh lờm lờm như muốn ăn tươi nuốt sống. Chúng hỏi:

- Khai không?

- Tôi là người làm ăn, tôi biết gì đâu mà khai.

Chúng chửi tôi là “đồ ngoan cố” và nắm hai chân tôi lộn ngược lại một cái đĩa gần bên trần nước. Tôi dẫy dụa dữ nhưng vị ngộp quá uống nước nhiều tôi ngất đi không còn biết gì nữa.

Khi sống lại, khắp mình mẩy tôi bùn hòa với máu bê bết, miệng ói ra nước và máu có giọt. Khắp mình mẩy đau như dầm.

Không khai thác được gì, chúng lôi tôi ra xe chở đi.

Qua một ngày tra tấn, tôi chết đi sống lại không biết mấy lần. Thiệt là quân tàn nhẫn và man rợ.

Đến chợ Thanh Phú, chúng lôi tôi xuống xe nổi đau nhức lại dày vò, chúng đem một số anh chị em nông dân bị bắt trong cuộc ruồng bố đến bắt buộc tôi phải nhận là có liên hệ với bà con này. Nhìn bà con mình bị đánh đập mặt mày sưng húp, trối thành dọc, lòng đau như cắt, tôi lắc đầu: “Không biết ai hết”.

Chúng tách tôi ra khỏi anh chị em nông dân và đưa

về phòng tra. Chính tên quận Thọ và tên trưởng chi công an trực tiếp đánh tôi. Khi bị đánh bằng cây dầu vuông và liên tiếp không biết bao nhiêu cây nữa, tôi chết giấc, không biết chúng đánh đập hãm hiếp tôi như thế nào nữa không rõ. Khi tôi tỉnh dậy thì thấy quần áo tôi bị chúng lột hết. Khấp mình tôi, mặt mũi miệng cho đến cửa mình máu me bê bết, tay chân tôi không cử động được nữa.

Chiều tối hôm sau, chúng chở tôi vô chợ Qưới Điền, nhiều tên chó săn ra nhìn mặt. Tên cảnh sát Thu hùm hổ tay cầm bàn chông đinh bén nhọn đập mạnh vào đầu tôi liên hồi, máu tuôn xối xả và bất tỉnh.

Khi tôi hồi tỉnh lại, mắt tôi nhắm nghiền không ngồi nổi dậy tai nghe văng vẳng bọn chúng, đưa thì đòi bắn, chặt đầu, mổ bụng, moi gan lấy mật. Nhưng đó chỉ là lối đe dọa. Vì chúng còn muốn hành hạ đánh đập hơn nữa để mong tìm ra manh mối cơ sở, chúng chưa muốn tôi chết bây giờ.

Sau đó, chúng lại chở tôi trở về Thanh Phú điều tra nữa. Chúng hỏi chức vụ, cơ quan tôi đều nói là “không biết”.

Chúng đá tôi nhào xuống đất. Lấy ba trắc đánh trên lưng, hai bàn chân và đập tan nát cùng mình. Lúc đầu tôi đau nhức điếng người nhưng từ đó về sau tôi trở như đá, ê ẩm không còn biết đau đớn gì nữa, tha hồ cho chúng đánh đập.

Sáng nay thứ năm chúng lại đem ra tra khảo nữa.

Tên công an nói: Bữa nay mày chịu khai không? Tao sẽ có nhiều cách buộc mày phải khai.

Tôi lắc đầu: Không biết. Bọn sát nhân lại lôi tôi vào phòng tra, lột hết quần áo, tôi gào thét chống cự dữ nhưng chúng xúm lại đè tôi rẽ tóc cột xuống chân ghế dùng dây lưng trói tôi, lấy bao thấm nước bịt mặt mũi, đem nước xà bông đổ vào bụng tôi bằng một ống cao su. Nước cứ tuôn vào bụng, vừa ngộp vừa sặc, máu trong miệng trào ra, không tài nào vùng vẫy nổi. Khi bụng tôi no nước thì chúng lấy cây bắt dưới bụng cắm lên, nước và máu ói ra xối xả.

Chúng lại tiếp tục đổ nước, lần này trên miệng thì đổ nước, dưới chân thì chúng đánh đập liên hồi, nhất là chúng đánh ngay trên cửa mình và hai bên dây chằng tử cung. Đánh đến khi bố thịt rách da, tôi chết đi sống lại mấy lần. Vậy mà bọn chúng còn chưa vừa lòng, giở trò man rợ ra đâm tiêu thọc vào cửa mình, xát vào chỗ bố thịt rách da.

Trời ơi! Sự đau rát, nóng nảy như có lò lửa đang cháy trong mình. Tôi bứt rứt như sắp tắt hơi.

Hơn một tháng trường, bọn đầu trâu mặt ngựa ở Thạnh Phú đánh đập tra khảo tôi bằng đủ thứ cực hình, không tìm được manh mối gì chúng mới giải tôi lên khám Lá Bến Tre.

Tôi tưởng đầu lên đây là bớt sự khảo tra nhưng tôi lầm. Ở đây chúng tra khảo tôi còn hơn ở Thạnh Phú gấp

trăm lần, tôi cũng không ngờ tôi làm sao mà còn có thể sống được đến ngày nay.

Vừa đến khám Lá Bến Tre, tên Tức, Hải, Nguyễn, Huế và một tên khác, một lũ phản động đầu hàng đến nhìn mặt và biết tôi, chúng vui mừng hí hỏn với nhau và chuẩn bị một cuộc tra khảo quy mô ở đây.

Trước khi kể tiếp tôi xin nói rõ tội ác của mấy tên phản động này mà suốt thời gian ở khám Lá tôi đã chứng kiến để bà con rõ.

Tên Tức, Hải, Nguyễn, Thăng, Huế, Phước, Nhạn, Ba Khai, Chính Tôm và cả một số tên nữa mà nhất là Hải, Tức, Nguyễn, Thăng là những tên đầu hàng phản động nhất. Chính bọn này đã chỉ bắt không biết bao nhiêu người, giết chết cũng không biết bao nhiêu người. Chị em phụ nữ sa vào đây không sao tránh khỏi chúng cưỡng hiếp trước khi tra tấn. Chúng khảo tra bằng đủ thứ cực hình, thịt văng máu đổ, ai vào đây sống chết là do bọn này.

Chính anh Nhất, Đấu, Triệu, Tám Dò, Bảy Mạnh đã bị đày ra Côn Đảo rồi mà chúng còn bắt về khai thác và bỏ đói cho gần chết đem ra mổ bụng thì đã hết máu, chúng lấy gan ra xào ăn.

Cũng chính bọn Tức, Hải, Nguyễn... bắt chị Si, chị Ri ở Bình Đại và lấy ba trăm thọc vào cửa mình máu tuôn ra rồi bắt một ông già ra liếm máu. Ông phản đối bị bọn chúng đánh cho chết giấc. Chị Trương Thị Nuôi ở Lộc

Thuận (Bình Đại) có thai ba tháng, bọn chúng bắt leo lên bụng dậm cho lọt con ra liền tại đó. Chị Mau ở Ba Mỹ, chị Chín Thi và bà Phạm Thị Cánh phải chết rục trong tù. Không chị phụ nữ nào vào đây mà không bị hãm hiếp. Chúng lột hết áo quần đánh cho chết giắc rồi xúm nhau lại vạch cửa mình, đổ nhau còn trinh hay không rồi thi nhau hãm hiếp.

Có một chị chúng bắt về nói là chị làm giao liên, đem tra khảo không ra manh mối chúng rình chị thấy từ thẳng này qua thẳng kia, quay một hồi chị này chết luôn và còn biết bao nhiêu việc tra tấn tàn ác hơn thế nữa mà tôi không có dịp chứng kiến. Khắp cả khám Lá Bến Tre ai cũng cảm hờn và nguyền rủa bọn đầu trâu mặt ngựa ôm chân Mỹ - Diệm này.

Tôi xin kể tiếp việc chúng tra khảo tôi:

Bấy giờ sức tôi không còn nữa chúng phải cho hai người kè hai bên, tay tôi bị còng, cổ tôi còn cột thêm một sợi dây dọi.

Bọn Ty công an chỉ mấy tên phản động Nguyễn, Túc, Hải hất hàm hỏi “Mày có biết mấy người này không?”.

Tôi trả lời: Thử giờ không biết mấy người này.

Chúng dụ dỗ bảo tôi khai, nhưng tôi một mực nói: Không biết.

Một tên nói: Mày hình vóc một nắm, đàn bà ái

không khỏi ngọn cỏ mà nước mẹ gì, đứa nào ngoan cố không khai thì bỏ mạng tại đây, tao đánh chết biết bao nhiêu người rồi, mày liệu hồn.

Không dụ dỗ được nữa, bọn Tức, Nguyễn, Hải đề tôi xuống, lột hết áo quần và tra nước. Vừa đổ nước, vừa đánh khắp mình tôi, mấy vết thương cũ lại văng thịt, văng máu. Khi bụng đã đầy nước thì chúng lại đập lên bụng cho nước vọt ra rồi đổ nữa, lúc nào tôi chết chúng ngưng lại, khi sống lại tra nữa.

Hôm sau, chúng lại tiếp tục đem tôi ra đổ nước xà bông và dầu lửa, nước mắm, nước vôi, có lúc chừng như tra mãi cách này cũng mệt, chúng trói tôi lại đem liệng trong hồ nước, một lát lại vớt lên.

Tra mãi không manh mối gì, lâu ngày sức tôi càng yếu, nhiều khi tôi mê man như đã chết rồi, không biết sao mà tôi còn sống được.

Chúng dùng cực hình khác, trói ké hai tay cột dây rút hòng lên rường nhà, đứng dưới bọn chúng dùng đầu vuông, ba trắc đánh vào chân vào mình tôi như đánh chuông. Tôi chết giấc, khi tỉnh lại bọn chúng lấy kim châm vào đầu vú, vào đầu ngón tay, ngón chân, đau nhức nói làm sao hết được.

Một thủ đoạn khác ác độc hơn, chúng cởi trần truồng mang giấy dính leo lên ngực bụng tôi xoay tròn làm cho da ngực, vú, bụng, cửa mình phải tuột da tróc thịt, máu

tuôn nhỏ giọt.

Vừa tra khảo bọn chúng vừa cười gằn: Tao cho mày nếm đủ mùi tra tấn của công an, cho mày chết dần chết mòn coi mày có khai không?

Một bữa khác chúng đem tôi ra quay điện vào cửa mình, vào đầu vú làm cho tôi phải chết đi sống lại không biết mấy lần.

Ngoài thì chúng đánh đập, trong thì chúng bỏ đói không cho ăn. Chúng dùng đủ mọi cách bắt tôi phải khai. Suốt 13 ngày chúng không cho ăn uống, phần đau nhức rã rời, phần bụng đói không cơm không cháo tôi chỉ còn thoi thóp không ngồi dậy nổi. Chúng lại bày ra cách đem đồ ăn tối xào nấu mùi thơm phức, dọn rượu thịt ra ăn uống. Bọn chúng dụ dỗ: Nay chắc cô đói lắm, tội gì mà cô giấu giếm, khai ra cho đỡ bị đánh, rồi chúng tôi cho cô ăn uống và tha về.

Tôi lắc đầu không trả lời.

Chúng bực tức chửi và đánh đập túi bụi.

Tuy rằng 13 ngày bị bỏ đói nhưng nhờ anh chị em trong khám tìm hết mọi cách giấu cơm vắt cục chuyền vào trong cho tôi ăn đỡ đói.

Liên tiếp cứ một vài ngày hay một tuần là chúng tra khảo một lần. Lúc này sức tôi đã kiệt chỉ còn da bọc xương, không đi được nữa, mắt tôi thì mờ, nóng sốt liên miên. Chúng thấy không khai thác được gì ở tôi và biết

tôi cũng không còn sống bao lâu nên chúng dùng thủ đoạn cuối cùng để giết chết tôi và cũng thu lợi cho chúng. Chúng chích lấy máu!

Bọn Mỹ - Diệm là một lũ tanh hôi man rợ! Tôi nghĩ không còn chữ gì để nói cho hết cái chất độc ác tàn bạo của chúng nữa. Trong người tôi còn một ít máu chúng cũng định bóc lột cho hết. Cứ mỗi lần chúng lấy máu là mỗi lần tôi chết giấc rất lâu. Vài ngày chúng lại chích một lần cho đến khi chúng thấy không còn máu để lấy nữa và tôi không còn cử động được, chúng đem bỏ tôi trong nhà xác!

Nay tôi được cứu thoát về đây, tính ra suốt hơn 1 năm bị khảo tra bằng đủ thứ cực hình nơi khám Lá Bền Tre tôi chưa chết hẳn nhưng người tôi chỉ còn sống từ ngực trở lên, từ bụng trở xuống chân đã tê liệt rồi. Về đây, được bà con hết lòng chăm sóc, ăn uống, thuốc men và nỗi vui mừng thoát khỏi tay giặc, vui mừng trước không khí sôi nổi của bà con, chị em đấu tranh, tôi dù chết hết nửa thân người nhưng sao đầu óc tôi còn sáng suốt lắm, ghi lại mấy dòng này thuật lại một phần nào mà tôi còn nhớ về sự tra tấn dã man của bè lũ Mỹ - Diệm cho ông bà, cô bác, anh chị em nghe với một lòng mong mỗi làm sao mình đấu tranh quyết liệt hơn nữa để tiêu diệt bọn chúng, sớm cứu thoát những anh chị em còn bị giam hãm và đang hấp hối trong lao tù trong khám Lá.

Tôi tuy đã thành phế nhân và không biết còn có thể sống được nữa hay không nhưng vẫn một lòng tin tưởng sắt đá vào sức đấu tranh của đồng bào ta, không bao giờ phai.

Ngày 24 tháng 5 năm 1961

Hạnh

(Thư được viết vào tháng 5-1961 và đến tay đồng bào miền Bắc ngày 9-3-1963 thông qua Hội đồng hương Bến Tre ở thủ đô Hà Nội).

Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân - Nhà thơ Lê Anh Xuân (1940 – 1968)

Nhà thơ Lê Anh Xuân tên thật là Ca Lê Hiến, sinh ngày 5/6/1940 tại thị xã Bến Tre. Quê nội anh ở xã Tân Thành Bình, huyện Mỏ Cày, tỉnh Bến Tre. Năm 1954 anh theo gia đình tập kết ra bắc. Anh tốt nghiệp trường Đại học Tổng hợp, là phụ giảng của khoa sử, được cử đi làm nghiên cứu sinh ở nước ngoài nhưng anh đã từ chối một mực

xin được về Nam chiến đấu. Cuối năm 1964 anh vượt Trường Sơn về Nam, công tác ở Tiểu ban Giáo dục thuộc Ban Tuyên huấn Trung ương Cục, rồi chuyển sang công tác ở ngành Văn, Hội Văn nghệ giải phóng. Năm 1968 anh tham gia đợt 2 Tổng công kích Mậu Thân cùng một số văn nghệ sĩ khác. Ngày 24/5/1968 anh đã anh dũng hy sinh trong trận giặc Mỹ đổ quân bằng trực thăng xuống cánh đồng ấp Phước Quảng, xã Phước Lợi, huyện

Cần Đức tỉnh Long An. Anh ngã xuống khi tuổi đời chưa đến ba mươi nhưng “những tháng ngày Lê Anh Xuân đã sống thật đẹp. Những tháng ngày ấy không dài so với thời gian sống của một đời người, càng ngắn so với lịch sử của dân tộc nhưng đã để lại cho chúng ta, đặc biệt thế hệ trẻ một tấm gương sáng, say mê lí tưởng, chiến đấu hy sinh vô điều kiện cho sự nghiệp thống nhất đất nước.”

Ghi nhớ công lao của anh Nhà nước đã truy tặng anh Huân chương Giải phóng hạng nhất, Giải thưởng Nhà nước về Văn học nghệ thuật và danh hiệu Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân.

Trong 10 năm sáng tác thơ văn anh để lại cho đời ba tập thơ : Tiếng gà gáy (1965), Hoa dừa (1968), Trường ca Nguyễn Văn Trỗi (1968) và tập nhật ký cùng với một số thư anh viết gửi cho cha mẹ, người thân. Cũng như trong tác phẩm, trong nhật ký, những lá thư anh viết đều toát lên lòng yêu quê hương, yêu con người và lý tưởng cách mạng, không gợn chút riêng tư. Chúng ta hãy lắng nghe một đoạn thư của nhà thơ liệt sĩ Lê Anh Xuân viết ngày 29/9/1964 gửi cho cha mẹ để hiểu thêm tình yêu đối với gia đình, quê hương của nhà thơ – một thanh niên thế hệ Hồ Chí Minh đã không chọn “con đường nhung lụa” đi học nước ngoài mà quyết tâm lên đường về Nam chiến đấu góp phần giải phóng miền Nam thống nhất Tổ quốc: “Ba má kính yêu của con, Con đã đọc bài thơ Ba viết tặng cho con, con rất cảm động. Con

sẽ mang theo bài thơ ấy dọc đường đi để tăng thêm sức chiến đấu. Con hứa với Ba Má là con sẽ xứng đáng với lòng tin yêu của Ba Má. Con đi tất nhiên con có lo lắng sợ không làm tròn trách nhiệm của Đảng giao cho, con lo sức khỏe sợ đi không đến nơi. Nhưng tất cả những lo lắng ấy không thể làm chùn bước con đi. Trước khi đi không gặp Ba Má, không gặp Xuân Lan con có buồn nhưng con yên tâm ra đi vì Ba Má và những người thân yêu đang theo dõi bước con đi...”

Những bài thơ, những dòng nhật ký, những lá thư anh để lại là những kỷ vật thiêng liêng, những tư liệu đáng được nghiên cứu về ngôn ngữ - tình cảm thể hiện một cách chân thật. Chúng ta cần nâng niu gìn giữ bởi anh “ không chỉ viết bằng tài năng mà còn viết bằng cả chính máu của mình”.

Thư của nhà thơ Lê Anh Xuân Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân

Hanoi 29/9/64

Ba Má kính yêu của con.

Hôm nay con được về nghỉ phép được 1 tuần để chuẩn bị đến 1 địa điểm tập trung mới. Về đến nhà con nhận được thư và đồ đạc của Má gửi cho con. Con mừng lắm vì Má chăm sóc cho con nhiều quá, Má lo cho con đủ thứ.

Con đã đọc bài thơ của Ba viết tặng cho con, con rất cảm động. Con sẽ mang theo bài thơ ấy dọc đường đi để tăng thêm sức chiến đấu. Con hứa với Ba Má là con sẽ xứng đáng với lòng tin yêu của Ba Má.

Con đi tất nhiên con có lo lắng sợ không làm tròn trách nhiệm của Đảng giao cho, con lo sức khỏe sợ đi không đến nơi... nhưng tất cả những lo lắng ấy không thể làm chùn bước con đi. Ba Má lo lắng động viên con, tiếp thêm sức mạnh cho con, bạn bè động viên con, Xuân Lan động viên con, tất cả mọi người đều ao ước được đi như con. Con thấy đó là vinh dự lớn nhất của con. Đồng

thời đó cũng là trách nhiệm nặng nề đặt lên vai con.

Trước khi đi không gặp Ba Má, không gặp Xuân Lan con có buồn, nhưng con yên tâm ra đi vì Ba Má và những người thân yêu đều đang theo dõi bước con đi. Con vừa mới nhận được thư của XL¹, Lan bị ốm gần 1 tháng nay cũng cố viết thư động viên con. Khi con đi rồi, con chỉ có mong ước duy nhất là Ba Má nên thương yêu XL² như thương yêu con vậy. Ba Má tranh thủ viết thư cho XL³. XL⁴ ra đây có mấy chị em, anh Bùi đức⁵ Ái thì đã đi về Nam rồi. Đến nay con lại sắp đi về Nam xa XL⁶ nữa. Hè năm sau XL⁷ sẽ tốt nghiệp về nước. Con gửi kèm theo đây thư của XL⁸ gửi cho Ba Má. Đối với tình yêu của con và Lan, má đừng lo lắng, Lan rất tốt rất yêu con và kính yêu Ba Má, Lan học rất giỏi, đạo đức tốt được nhiều người mến. Chúng con sẽ xứng đáng là con yêu của Ba Má.

Hiện nay con được nghỉ một tuần để chuẩn bị đến tập trung địa điểm mới. Con phải lo tóm tắt tài liệu vì sách đi mang nặng lắm, vào trống không có tài liệu thì chẳng dạy được. Ngày 6/10 này con sẽ tập trung đến địa điểm mới. Ngày đi thì chưa biết vì rất bí mật. Có thể khoảng 1,2 tháng nữa sẽ đi (khoảng cuối tháng 11) Trước khi đi có thể được về nghỉ phép⁹ nữa cũng có thể đi luôn vì phụ thuộc vào tình hình trong ấy.

Cái Radio má mua cho con to nặng quá con chẳng mang theo được. Nếu được loại của anh Nường thì tốt

không thì thôi. Hiện nay con cần nhất là thuốc và dụng cụ đi đường rừng thôi. Hôm 27/9 con có gửi một cái thư cho Má lúc ấy con chưa nhận được đồ đạc của Má gửi ra. Hiện nay con cần cái võng loại nhẹ mà chắc để mắc ngủ dọc đường. Vì họ fở¹⁰ biến là đi hơn 6 tháng mới tới nơi. Dọc đường fải¹¹ tự nấu ăn và ngủ trên võng. Họ có fát¹² võng bằng Kaki nhưng mang nặng lắm. Má mua cho con khoảng 4,5 m loại vải nilong may áo loại dày để con làm võng mang đi nhẹ hơn (không fải¹³ loại nilông may áo mưa mà loại vải nilông may áo loại dày để làm võng).

Con cần thuốc bổ như Polyvitamine, B1, C mà cần nhất là thuốc sốt rét. Nếu thuốc không đủ thì dọc đường dễ ốm. Họ fở¹⁴ biến là mình fải¹⁵ mua thuốc thêm để dự trữ vì họ có fát¹⁶ nhưng không đủ.

Con chỉ cần nhất là vải nilong để làm võng vừa nhẹ và bền và thuốc thôi, con¹⁷ Radio có cũng tốt, không cũng chẳng sao, chỉ cần nhất là đủ sức khỏe về đến đích.

Con đi không thể mang được nhiều, khoảng 25, 26 kg thôi. Chỉ cần nhất là những dụng cụ cần thiết để đi như võng, thuốc, lương khô, dao găm để chặt củi cắt dây....Con biết Ba Má bận lắm phải lo nhiều việc, vả lại tiền nong cũng có hạn, con chẳng giúp gì cho Ba Má mà cứ xin Ba Má mãi. Cái nào Má mua được thì mua, không thì thôi. Họ có phát đồ dùng đi nhưng không đủ mà lại nặng nề. Làm thế nào càng nhẹ càng tốt.

Trước khi lên đường con sẽ tranh thủ viết thư cho

Ba Má nữa. Nếu lúc vào tối trống liên lạc được với Ba Má để con sẽ gửi thư cho Ba Má.

Con có đọc thơ của anh Ba Nhỏ gửi ra. Anh Thuận hiện đang dạy ở trường Âm nhạc, chị Hồng đã đi công tác. Thắng ở trong trường Anh Hai chị Tuyết lâu rồi con chưa gặp. Cả nhà đều mạnh khỏe, nhớ Ba Má.

Sau đây là địa chỉ của Xuân Lan

.....(phần chữ Hán).....

Ba Má gửi luôn địa chỉ của Ba Má sang cho cho Xuân Lan để XL¹⁸ gửi thẳng sang cho Ba Má.

Hôn Ba Má kính yêu của con.

Ca Lê Hiến

Tối 29/IX/64

Ghi chú:

1,2,3,4,6,7,8,18. Xuân Lan	11,13,15. phổ
5. Đức	12,16. phát
9. phép	17. còn
10,14. phổ	

Má kính yêu của con,

Con đã về nghỉ phép¹ rồi, con đã nhận được đồ đạc, thuốc và radio của má gửi cho con. Má lo cho con nhiều quá, con đi hứa với Má con sẽ cố gắng làm tròn nhiệm vụ xứng đáng là con yêu của Ba Má, xứng đáng với lòng chăm sóc của Ba Má.

Chỉ còn vài tiếng đồng hồ nữa con sẽ đi. Con đã gặp Ba con mừng quá. Chỉ tiếc là trước khi đi không gặp được Má thôi. Lên chỗ² tập trung nếu ơ³ có gì trắc trở khoảng ngày 10 – 15/12 này con sẽ xuất phát đấy.

Sức khỏe con vẫn bình thường. Tuy lên được 2 cân (52kg) nhưng da con vẫn mai mái xanh. Có lẽ⁴ vì giun hoặc sốt rét. Đi dọc đường con sẽ cố giữ gìn sức khỏe để đi đến nơi.

XL⁵ mấy tháng nay ốm, nay đã khỏe và ra viện rồi. Con đi con lo cho XL⁶ lắm vì XL⁷ sẽ buồn nhiều. Má có rồi tranh thủ viết dài dòng thăm hỏi, an ủi XL⁸ vì Cha XL⁹ đã chết trước CM¹⁰ là liệt sĩ, còn Má XL¹¹ thì hiện đang hoạt động trong Nam, XL¹² thiếu tình thương chăm sóc của Cha Mẹ. Mong má thương yêu XL¹³ như con vậy, được Má tin yêu XL¹⁴ con sẽ yên lòng ra đi.

Có thể con sẽ vào TU¹⁵ Cục nghe đầu đóng ở miền Đông, vào đấy con sẽ tìm cách gửi thư cho Má. Tập thơ của con có lẽ khoảng tháng 2,3 gì đó năm 1965 sẽ in, họ sẽ chuyển vào Ba Má, rồi Ba Má sẽ tìm cách chuyển

xuống cho con. Hiện nay con đi tài liệu về sử ^{o16} thể mang nổi. Chỉ cố đi cho đến nơi rồi sẽ hay. Nếu được sau này vào trồng con nhờ Ba Má chuyển hộ 1 số sách cho con vì nghe nói sách báo từ Cao miên chuyển xuống Nam bộ cũng dễ.

Hôm trước khi đi anh Xung Phong (cũng ở Bến tre¹⁷ chồng của chị Kim Hồng ở đội Cải lương Nam bộ) anh có đưa cho con đồng hồ loại đẹp vì ảnh bảo vào trồng cần đồng hồ mà đồng hồ con thì xấu. Anh Tám bảo con cần thì cứ lấy trị giá khoảng 200đ tiền VN¹⁸. Sau này nếu tập thơ con XB¹⁹ thì lấy tiền nhuận bút đưa cho ảnh, hoặc có thể má mua cho ảnh một cái transistor con trị giá khoảng 200đVN vì nghe đâu ảnh cũng muốn mua vì ảnh cũng đang chuẩn bị đi Nam. Có gì Má lo cho con vì hiện nay con chẳng có tiền bạc gì cả vì con sắp đi rồi.

Vài dòng cho Má rõ. Gấp quá, để con chuẩn bị đồ đạc và đi thăm anh Hai, chị Tuyết. Hôm trước khi đi con có xuống Cô Út, cô Út có cô nước mắm cho con mang theo. Nếu ^{o20} có gì trắc trở khoảng 15/12 con đi, nhưng còn tình hình đường xá, bảo²¹ lượ ở Khu 5, và bọn nó đang cần quét dọn đường đi.

Má yên tâm, đừng lo lắng về con nhiều. Nhất định có ngày gần đây con sẽ gặp lại Má.

Hôn Má trước khi con đi.

Con Ca Lê Hiến của Má

Sáng 26/11/64

TB: Má cố mua cho ảnh cái transistor khoảng 200đVN vì ảnh đang cần. Nếu thấy khó khăn thì lấy tiền VN trả cũng được.

Ghi chú:

1. phép	10. Cách mạng
2. chỗ	15. Trung ương
3,16,20. không	17. Tre
4. lẽ	18. Việt Nam
5,6,7,8,9,11,12,13,14.
Xuân Lan	19. xuất bản
	21. bão

Chị Hồng, anh Tám của em,

Chỉ còn vài tiếng đồng hồ nữa là em lên đường. Em tranh thủ viết vài dòng về thăm anh chị. Sức khỏe em vẫn bình thường có khỏe hơn lúc về fép¹, chân đã đỡ nề đi không đau như trước nữa.

Trước fút² ra đi em rất xúc động, em vừa thấy rạo rức háo hức, vừa thấy băng khuâng khi sắp xa anh chị, xa những người thân yêu. Em biết rồi đây những khó khăn thử thách mới sẽ đến với em thậm chí có khi hy sinh nữa nhưng không vì thế làm giảm sút quyết tâm đi Nam của em. Xa XL³ em rất buồn và nhớ, nhất là 2 đứa em sống gần bên nhau chỉ có mấy ngày, nhưng anh chị yên tâm, chúng em sẽ chung thủy và đợi chờ nhau. Có rồi anh chị viết thư thăm XL⁴ thay em, và hè tới XL⁵ về em mong anh

chị thương yêu và chăm sóc XL⁶ như em vậy.

Bận quá em không thể viết thư riêng cho anh Thuận chị Liễu, anh Hai chị Hai, em Thắng. Em gửi lời thăm cả nhà. Định viết thư cho Ba Má trước khi đi nhưng ơ⁷ kịp nữa rồi. Có gì anh chị báo tin cho Ba Má biết là em đã đi rồi.

Khi thư này đến anh chị là em đã đi xa rồi. Đi giữa mùa đông lạnh lắm nhưng ơ⁸ thể mang đồ rét nhiều được. Còn một ít đồ rách và chăn bông em gửi về. Em định gửi cái võng kaki về nhà nhưng ở đây họ ơ⁹ cho thành thử em fải¹⁰ mang theo tuy có nặng nhưng đắp đỡ rét.

Anh Tám đừng gửi thư của XL¹⁰ hay đồ đạc gì cho em nữa vì em đã đi rồi. Nếu tập thơ em có in, anh Tám hay chị Hồng đến chú BđGiang¹¹ liên hệ (đâu khoảng tháng 1,2 gì đấy) lấy sách và tiền nhuận bút. Tiền lấy 1 ít xài còn đưa cho chị Tuyết (chị của XL¹²) hoàn cảnh rất khó khăn không có lương mà fải¹³ nuôi con.

Hè năm sau XL¹⁴ về anh đưa vali em cho XL¹⁵. Trong vali em có thư và nhật ký, 1 ít sách và đồ cũ, anh giao cho XL¹⁶ giữ để XL¹⁷ đỡ nhớ em. Anh Tám giữ kỷ 18 mấy tập thơ của em những sách thơ em mua đấy, và XL¹⁹ về đưa XL²⁰ giữ hộ em. Vải của má cho em chưa may anh đưa cho anh Thuận may quần áo vì đồ đạc anh còn thiếu nhiều.

Trước khi đi em ơ²¹ gặp được anh Thuận và chị Liễu em rất nhớ. Em gửi lời thăm cô dưỡng Út và các em, thăm chú Tùng và chị Lan.

Gấp quá, em hôn cả nhà. Nhất định một vài năm gần đây em sẽ được gặp lại anh chị và cả nhà khi đất nước thống nhất. Em hôn cháu Hoàng nhiều.

Em đây
Ca Lê Hiến
22/12/64

- Em gửi cái bảng kê đồ đạc gửi về, anh Tám mang bảng này đến Ban Thống nhất lãnh 22 đồ.

- Em vừa nhận được thư của anh Tám gửi lên có cả thư XL23 nữa, em mừng lắm. Anh Tám đừng gửi gì cho em cả. Ba lô nặng lắm rồi.

Thôi em đi đây. Hôn cả nhà.

Ghi chú:

1. phép	10. phải
2. phút	11. Bảo Định Giang
3,4,5,6,10,12,14,15,	18. kỹ
16,17,19,20,23. Xuân Lan	22. lãnh
7,8,9,21. không	

⊗ 4 Cự K

Ba má kính yêu của con

Con đã về đến nơi bình an. Sức khỏe con vẫn bình thường tuy có hơi sốt rét và ho nhưng không sao. Hiện nay con đang học tập chính trị chờ công tác. Con chưa biết công tác đâu có lẽ¹ là ở Ban giáo dục. Anh Thanh

Nha và Bùi đức² Ái định xin con sang bên Văn nghệ. Lúc nào con có địa chỉ chính thức sẽ báo cho Ba Má rõ. Con rất nhớ Ba Má và anh chị ở ngoài Bắc. Vào đây tình hình bom đạn căng hơn, nhưng ba má đừng lo. Con sẽ dũng cảm và làm tròn công tác để xứng đáng là con của Ba Má.

Con đã được thư của anh Thanh nhưng chưa gặp được anh. Nghe nói chú Phối ở gần chỗ³ con nhưng con chưa gặp.

Con chưa biết địa chỉ của Ba Má gửi như thế nào, gửi bằng đường nào. Con nhờ anh Thanh gửi thư lên Má. Má có gửi thư ra Hanoi⁴ báo với anh chị là con đã về đến nơi, bảo với Xuân Lan là con vẫn khỏe mạnh, để con sẽ viết thư sau cho Xlan⁵.

Hiện nay con rất mong tin tập thơ của con không biết đã in chưa. Má hay Ba viết thư cho chú Bảo định⁶ Giang hỏi hộ giùm con. Nếu đã in rồi Má bảo chú gửi vào Nông-Pênh để chuyển xuống con. Con rất mong tin. Chỗ⁷ con ở cũng gần chỗ anh Thanh Nha (anh của anh Tám), nếu Má có viết thư thì tạm thời gửi theo địa chỉ của anh Nha, hoặc anh Thanh để chuyển cho con. Con có gặp giáo sư Lê Thiết đi dự hội nghị nhân dân Đông dương có nói chuyện về Ba Má. Con ở đây gần Ba Má lắm nhưng khó mà gặp được.

Ít hàng cho Ba Má rõ. Con sẽ gửi thư sau cho Ba Má.

Con
Ca Lê Hiến
9/4/65

- Có thể Má gửi theo địa chỉ:

HT 1217B/B18 chuyển giao cho con.

Ghi chú:

1. lẽ

5. Xuân Lan

2. Đức

6. Định

3. chỗ

7. Chỗ

4. Hà Nội

Gửi ông Ca Văn Thỉnh Nông-Pênh

Nhận 10/1969

Ba Má kính yêu của con,

Con đã gửi ba lá thư cho Ba Má rồi mà chưa thấy Ba Má trả lời. Không biết ba má có ốm đau gì không, con lo quá. Có rảnh Ba Má viết ít chữ xuống cho con để con đỡ lo. Con sắp đi công tác về Bến tre¹, con mừng lắm vì được về quê hương. Con sẽ tìm cách về gặp chị Ba và anh Ba. Có thư từ gì Ba Má cứ gửi xuống cho con ở Hòm thư 1217B B2.

Nhân đây Ba má giúp cho con một chuyện.

- Chị Loan vợ chưa cưới của anh Bùi đức² Ái (anh ruột của Xuân Lan) sắp về Nam, chỉ muốn chuyển số tiền đó về Nam qua tiền Miên. Chị Loan sẽ mang số tiền đến chỗ³ chị Hồng. Có thể số tiền đó ở Hanoi⁴ rồi, Ba Má chuyển xuống cho anh Ái (chuyển xuống chỗ con, rồi con đưa cho anh Ái vì con và anh Ái ở chung

chỗ) bằng số tiền riel tương đương với tiền miền Bắc. Không biết có gì trở ngại không? Ba Má ráng giúp giùm con. Có gì Ba Má gửi thư xuống báo tin cho con biết, nếu con đã đi công tác rồi thì Ba Má cứ chuyển cho anh Anh Đức (tức anh Bùi đức⁵ Ái) ở hòm thư 1217B, B2.

Ba Má độ rày có khỏe không? Không biết Ba Má chừng nào về Hanoi⁶. Tập thơ của con không biết chú Bảo định⁷ Giang đã gửi xuống cho Ba Má chưa? Nếu gửi rồi Ba Má chuyển xuống cho con để con mừng. Hôm rồi con có gửi thư nhờ chú Sáu Lưới chuyển cho Ba Má không biết Ba Má đã nhận được chưa? Con có xin 1 số thuốc bổ và mấy cuốn tự điển Anh – Việt và [Pháp – Việt]. Con đi công tác khoảng sau Tết tức khoảng 3/1966 mới về cơ quan. Có gì Ba Má cứ gửi xuống địa chỉ của con, anh Ái sẽ giữ cho con.

Xuân Lan có gửi thư cho Ba Má không? Con mong thư XL⁸ lắm. Con đi chắc XL⁹ buồn nhiều. Có gì Ba Má gửi thư chăm sóc XL¹⁰ hộ con. Ba Má thương XL¹¹ coi như con vậy. Có lẽ¹² hè này XL¹³ sẽ về nước. Có gì Ba Má giúp XL¹⁴ hộ con.

Hiện nay con đang chuẩn bị đi thực tế để sáng tác. Được công tác bên Văn nghệ con thích lắm vì hợp với nguyện vọng của con. Con sẽ cố gắng phấn đấu tu dưỡng tốt để được vào Đảng, con sẽ cố gắng sáng tác nhiều tác phẩm tốt. Ba Má đừng lo lắng nhiều về con. Rồi con sẽ sống quen và trưởng thành trong kháng chiến. Con lớn rồi. Con sẽ cố gắng xứng đáng là con của Ba Má.

Ít hàng cho Ba Má rõ. Ba Má cố giúp việc chuyển tiền cho chị Loan hộ con.

Con hôn Ba Má
Con trai của Ba Má
Ca Lê Hiến

Con lấy bút hiệu là Lê Anh Xuân

Địa chỉ con:
Hòm thư 1217B,B2 .
Ch/giao cho Ca Lê Hiến

Ghi chú:

1. Tre.	7. Định
2,5. Đức	8,9,10,11,13,14. Xuân Lan
3. chỗ	12. lẽ
4,6. Hà Nội	

Gởi ông Ca văn¹ Thỉnh

Con Ca lê² Hiến

26/6/1966

Ba Má kính yêu của con,

Con đã đi công tác ở Bến tre³ và về đến cơ quan. Hôm nay con tranh thủ viết thư cho ba má đây. Lúc con về cơ quan, con nhận được thư của ba má gởi từ tháng 9/ 65 do anh Hiến mang xuống. Đồ của anh Hiến mang

xuống con nhận được tất cả: 1 cuốn từ điển, 1 tập thơ của con và thuốc men. Còn 8 tập thơ của con má gửi con xuống con không nhận được.

Con đi công tác ở Bến Tre khoảng 7 tháng. Chủ yếu con về Mỏ cày⁴ và có ở tại xã nhà khoảng hai tháng. Cô Ngọc Yến dẫn con về Tân thành⁵ Bình. Lúc ra Đalat⁶ con còn nhỏ, nay về thấy khác quá. Bà com xúm xít hỏi thăm ba má, anh em. Con gặp chị Ba, anh Ba, ba đứa cháu: bé Hai, bé Ba, bé Tư. Gặp chú năm thím năm, chú Sáu thím Sáu, cô bảy dưỡng Bảy, bác Ba gái, cô năm, cô Sáu (chỗ⁷ anh Hai Mỹ), gặp anh Ba Đa, chú Hồ con cô Bảy, cô Đợi, Rĩ; cô Thời, Diễm con chú Năm... Tất cả bà con xã mình, ấp mình, đông lắm con không kể hết. Ai cũng hỏi thăm ba, má. Gặp nhau, mấy cô chú đều khóc ròng. Con cũng không biết mặt hết bà con. Về quê hương con thấy lòng ấm áp. Con có thăm mả ông nội, bà nội, mả Bác Ba. Và gần 20 năm con mới lại được ăn tết tại quê hương, đón giao thừa tại nhà của chị Ba. Cảm động quá, con cứ khóc ròng. Chị Ba gặp con, mừng mừng tủi tủi không sao cầm được nước mắt. Mấy đứa con của chị Ba chỉ vài hôm là nó quăn quít bên con và cứ kêu: “Cậu Sáu! Cậu Sáu!”

Chỗ⁸ nhà cũ của bà nội trong vườn dừa không ở được vì nó thụt đại bác cặp hai bên lộ vườn tược bị hư hại. Bà con đều ra cất những chòi nhỏ ngoài đồng để tránh máy bay vì nó thường oanh tạc trong vườn rậm. Chị Ba cất một cái chòi nhỏ nằm ngoài đồng chỗ⁹ đất của chú

Ba Đạo. Con có lên ở tại nhà chị Ba nhưng không dám ở lâu, vài ba ngày fải¹⁰ xuống ở dưới nhà chú Hồ (con cô Bảy) vì nhà chị Ba cách bót Thành Hóa khoảng 7,800 thước.

Hoàn cảnh chị Ba sống rất khó khăn. Ruộng làm ơ¹¹ được vì sát bót. Vườn dừa của bà nội chia bị đại bác bắn xác xơ, và hôm gần Tết nó rải thuốc độc cả vườn dừa coi như hư hết, lá cháy như na – pan, dừa rụng chuối ngã rạp... Chị Ba fải¹² mua từng lít gạo ăn. Anh Ba thì công tác thoát ly ở tỉnh, thỉnh thoảng vài ba tháng mới ghé về. Chị Ba công tác fụ¹³ nữ xã, trong tiểu tổ Đảng bận họp luôn, rồi còn đi đấu tranh chính trị. Mấy đứa nhỏ ở nhà vất vả lắm. Một mình bé Hai coi như quán xuyến tất cả việc nhà nó mới 11,12 mà lo đủ thứ, nấu cơm, giữ em... Những đêm chị Ba đi họp (mỗi lần họp fải¹⁴ qua bên kia lộ, bót đóng trên lộ) fải¹⁵ gửi mấy đứa còn ở nhà lối xóm. Trong hoàn cảnh bom đạn. Trẻ con fải¹⁶ ngủ trong hầm ban đêm. Tuy có khó khăn nhưng chị Ba cố gắng khắc phục và có tập thể bà con lối xóm và cô chú giúp đỡ. Con nói vậy chớ ba má đừng lo lắm. Bà con sống được, thì mình sống được. Ở đâu thích nghi với hoàn cảnh ấy và cải tạo hoàn cảnh ấy.

Mấy ngày đầu con chưa quen vì bót ở sát bên, nằm ở nhà nghe đài địch vắn trong bót, gặp gió xuôi mình vắn đài lớn tụi nó trong bót cũng nghe. Có khi đang nằm, đạn súng nhỏ nó rơi lổn rổn ngoài hè. Nhưng riết rồi quen. Bà con nắm được quy luật của địch vắn bám đất, chiến đấu, sản xuất. Con có theo bà con trong ấp lên

phá lộ ban đêm mặc dầu bột địch đóng ngay trên lộ cách đó không xa.

Được trở về quê hương con rất xúc động và sáng tác được một tập thơ. Ngoài **Mỏ cày**¹⁷, còn có qua Giồng trôm¹⁸, Ba tri¹⁹ gặp con gái của ông Nguyễn đình²⁰ Chiêm. Về ở nhà chị Ba, anh Ba rất thương yêu và chăm sóc con. Hôm rồi chị Ba có nhận được thư của ba má khoảng tháng 1/66 do chị gì đó lên chữa bệnh ở Pnông – Pênh (con quên mất tên) mang xuống 4 cái ca trắng men, bộ đồ lụa của má, và một ít tiền rịa²¹ đổi ra tiền Mnam²².

Sức khỏe của con vẫn bình thường, không có bệnh gì nặng, lâu lâu có sổ mũi và ớn lạnh. Con uống thuốc fòng²³ sốt thường xuyên. Độ rày tình hình bom đạn ác liệt lắm, nhưng con đã quen rồi, ba má đừng lo. Con ở chung chỗ²⁴ với anh Ái. Con công tác và sáng tác có tiến bộ. Được rèn luyện trong lò lửa CM²⁵, Ba má đừng lo cho con, con sẽ không fụ²⁶ lòng tin của ba má.

Tình hình sức khỏe của ba má ra sao? Ba má vẫn công tác ở trên, có gì thay đổi ba má gửi thư cho con biết. Hôm rồi nghe đài con có biết việc nâng cơ quan của mình thành đại diện Chính phủ. Ba Má có thường về Hanoi²⁷ không? Tình hình của mấy anh chị ở ngoài ra sao? Má có thường được thư của chị Hồng, anh Thuần, anh Hai, em Thắng, cô dượng Út không? Có gì má viết thư cho con biết với.

Ba má có được tin tức gì của Xuân Lan không. Lâu

quá con không được thư từ gì của XL cũ²⁸. Con lo lắm. Từ khi con vào đến nay chưa được cái thư nào của XL²⁹. Không biết XL³⁰ sức khỏe ra sao, hiện giờ công tác ở đâu? Nghe nói XL³¹ sắp về trong này không biết thế nào. Có gì má viết thư báo cho con biết để con đỡ lo. XL³² có viết thư cho ba má không? XL³³ có nhận được thư của con không? Chị Loan vợ của anh Ái vào gần tới cơ quan rồi.

Chị Ba, anh Ba ao ước có cái đài nhưng ơ³⁴ cách nào sắm được, nếu có thể má mua được gởi xuống cho con để con chuyển cho chị Ba. Chị Ba sẽ mừng lắm. Cái đài của con vẫn còn dùng được tuy có chữa mấy lần, nhưng ở dưới này kẹt pin loại nhì quá, chỉ có pin lớn thôi. Nếu có ai xuống má gởi được một ít pin loại đó và ruột bút bic. Có vitamine C Polyvitamine, thuốc bổ nếu gởi được má gởi cho con để con bồi dưỡng sức khỏe vì ở trong rừng ăn uống thiếu chất bổ mà con lại thường làm việc đêm. Nếu gởi xuống ơ³⁵ tiện có thể má gửi tiền rịa³⁶ xuống, vì ở chỗ con tiền rịa³⁷ có giá trị và dễ mua đồ hơn tiền miền Nam. Miền Bắc có sách gì hay má gởi xuống cho con nếu được, nhất là thơ, cuốn Kiều mới xuất bản, thơ chữ hán của Nguyễn Du...

Gởi kèm theo thư của chị Ba, cô Ngọc Yến, hình của bà ngoại, và hình của chị Ba và các cháu. Ít hàng cho ba má rõ. Con sẽ viết thư thường cho ba má. Con hôn ba má. Con Ca Lê Hiến.

Địa chỉ của con:

Ca Lê Hiến

HT 2511B,B2

Ghi chú:

1. Văn	13,26. phụ
2. Lê	18. Trôm
3. Tre	19. Tri
4,17. Cày	20. Đình
5. Thành	21,36,37. Riel
6. Đà Lạt	22. miền Nam
7,24. chỗ	23. phòng
8.Chỗ	25. Cách mạng
9. phần	27. Hà Nội
10,12,14,15,16. phải	28. cả
11,34,35. không	29,30,31,32,33. Xuân Lan

Gửi ông Ca Văn Thỉnh

Đến 25/7/66

Ba má kính yêu của con,

Con đã viết cho Ba Má mấy lá thư rồi không biết ba má đã nhận được chưa? Con có gửi thư của chị Ba, cô Ngọc Yến, hình của bà ngoại, và chị Ba. Con vẫn gửi theo địa chỉ cũ, con sợ ba má về Hanoi¹ rồi thư sẽ thất lạc. Thư này đến chắc là ba má đã ra Hanoi² rồi. Có gì ba má viết thư báo tin cho con biết. Để con đỡ lo.

Hiện nay con vẫn ở đơn vị chưa đi công tác đâu. Sức khỏe vẫn bình thường, con vẫn gầy, vì điều kiện kháng chiến ăn uống có khó khăn. Nhưng có tập thể cơ quan, ba má đừng lo cho con. Con xa ba má lâu rồi, con nhớ ba má quá! Nhất là chị ba càng nhớ ba má hơn. Bà con ở xã nhà nhắc ba má và mấy anh, chị hoài. Hôm con về xã nhà ở khoảng hai tháng. Chỗ³ nhà chị Ba cách bót có mấy trăm thước, con về ngủ tối chị Ba phải gác cho con ngủ, sợ biệt kích vô. Chị Ba, anh Ba và mấy cháu thương con lắm. Lúc con về, nhà chị ba nghèo, bà con ở lối xóm mang đến cho con gà vịt để bồi dưỡng. Hôm Tết rất vui, mặc dầu mấy ngày gần Tết máy bay và đại bác hoạt động dữ. Vườn ông nội bị rải thuốc độc hóa học coi như cháy xém như bị lửa napan. Con, anh Ba, chị Ba, anh Ba đa⁴, chú Năm vô vườn làm cỏ mộ ông nội, bà nội, bác ba. Tối giao thừa cả nhà ngồi chờ nghe Bác Hồ nói. Chị Ba khóc nhiều nhớ Ba má quá! Phút giao thừa con cũng rưng rưng nước mắt. Con tin rằng một ngày gần đây gia đình mình sẽ sum họp, chắc là vui lắm.

Chừng Ba má về Hanoi⁵ ba má báo địa chỉ mới để con gửi thư. Hôm rồi được thư XL⁶ con mừng quá. Hơn một năm rồi con mới nhận được thư của XL⁷. Có gì Ba Má chăm sóc XL⁸ hộ con. Ba má coi XL⁹ như con vậy. Có thư của XL¹⁰ ba má chuyển vô cho con. Sống trong hoàn cảnh bom đạn, nhận được 1 cái thư của XL¹¹, của

ba má con thấy lòng thêm sức chiến đấu. Chiến tranh càng ác liệt, thắng lợi càng gần. Con sẽ cố tu dưỡng và sáng tác để không phụ¹² lòng tin yêu của ba má. Con sẽ dũng cảm chứ không hề sợ sệt trước bom đạn, trước kẻ thù. Nói như thế không có nghĩa là con phung phí sức khỏe, liều lĩnh trước bom đạn.

Con có gửi ra ngoài ấy tập thơ “Hoa dừa” không biết chú Bđịnh¹³ Giang đã nhận được chưa? Có gì Má hỏi chú Giang hộ con. Nếu bị thất lạc bản thảo, ba má báo cho con biết để con gửi bản khác ra ngoài.

Hôm thư trước con có gửi xin má cái đài cho chị Ba. Nếu Ba Má về ngoài rồi thôi đừng gửi xuống nữa. Sự hoàn cảnh bây giờ khó bảo quản lắm, thất lạc thì uổng. Con có xin một ít thuốc bổ Vitamine C, B1, Polyvitamine....và cái cặp để đựng tài liệu. Tháng 7 này anh Hiền (ở điện ảnh) lại lên PP, nhưng ba má đã về Hanoi¹⁴ rồi làm sao gửi cho con được.

Con thăm anh Hai chị Hai và cháu Ng. Ánh thăm anh Thuần chị Liễu, thăm anh Tám chị Hồng và cháu Hoàng, thương và nhớ em Thắng nhiều lắm. Thăm cô Dượng Út và mấy em, thăm chú thím Tùng.

Ít hàng gửi cho Ba Má rõ. Có gì Ba Má gửi thư tin cho con biết địa chỉ mới để gửi thư. Con vừa được thư chú Hai Đạt (chú Đốc) còn nhờ chú chuyển thư ra Ba Má.

Từ nay về sau con gửi theo địa chỉ của chú Hai Đạt

Con yêu của Ba má.

Con hôn Ba má

Con Ca Lê Hiến

(Lê Anh Xuân).6/66

Ghi chú:

1,2,5,14. Hà Nội

6,7,8,9,10,11. Xuân Lan

3. Chỗ

12. phụ

4. Đa

13. Bảo Định

Gởi ông Ca văn¹ Thịnh

Nhận được 12/7/66

Ba Má kính yêu của con,

Con vừa nhận được thư của Ba Má gửi xuống cho con trong đó có hai thư của Xuân Lan. Con mừng quá. Lâu quá rồi con mới nhận được thư của Ba Má và Xuân Lan. Cách đây mấy hôm con có gửi thư cho Ba Má trong đó có hình của bà ngoại, thư của chị Du và hình chị Du chụp chung với mấy cháu; thư của cô Ngọc Yến.

Ba Má sắp về công tác ở Hanoi² rồi. Xuân Lan và mấy anh chị sắp được gần ba má, nhưng con lại xa ba má thêm một đoạn đường nữa. Ba Má ở Pnông - Pênh con thấy được gần ba má một đoạn đường. Chừng Ba Má về Hanoi³ rồi không biết con gửi thư cho Ba Má theo địa

chỉ cũ có được không? Có gì Ba Má gửi thư cho con để con biết, trường hợp đổi địa chỉ. Thư trước con có gửi thư xin một số thuốc và cái transistor cho chị Du nhưng thư tới Pnông - Pênh chắc ba má đã về Hanoi⁴ rồi. Vậy có khó khăn ba má không cần gửi xuống cũng được vì đường đi sợ khó, không mang được. Có thể Ba Má gửi cho con một ít riền riel để con mua đồ bồi dưỡng như thế tiện hơn gửi đồ. Nếu có gì trở ngại Ba Má không cần gửi cũng được, có gì con sẽ sống chung với anh em trong cơ quan. Ba Má khỏi lo.

Chừng nào Ba Má về Hanoi⁵. Ba Má gửi thư cho con biết. Lúc con về đơn vị con có gửi thư xuống cho chị Du. Và cách đây mấy hôm con có nhận được thư của cô Ngọc Yến gửi cho con báo cáo một số tình hình ở xã. Mùa khô này địch tăng cường càn quét xã mình, du kích và bà con anh dũng bám đánh địch. Chắc chị Du và mấy cháu ở dưới vất vả lắm, địch tăng cường bắn đại bác và dội bom. Dù có khó khăn hơn trước gấp bội nhưng bà con tin tưởng lắm, càng ác liệt bà con đoán ngày thắng lợi càng gần.

Ba Má có được tin gì của anh Ba hứa hôn với cô Ngọc Yến, ba má báo xuống để cho cô Yến mừng, cô Yến mong tin của anh ấy lắm.

Bận quá, con không thể viết thư riêng cho mấy anh chị được. Con gửi lời chúc hạnh phúc đến anh Thuần và chị Liễu. Nói với anh Thuần là anh Vĩnh Bảo (nhạc) đã

về tới và ở chung chỗ⁶ với con. Thăm anh Hai, chị Tuyết mạnh, mừng anh chị có cháu Ánh Nguyệt. Thăm anh Tám, chị Hồng, cháu Lê Hoàng chắc lớn lắm. Anh Thanh Nha mấy tháng nay đi công tác ở Long An chưa về. Nói với chú Tùng chú Năm thím Năm đều mạnh, con có nói với chú Năm về chú Tùng. Thăm cô Dương Út và mấy em. Thắng chắc lớn lắm, má nói nó gửi thư cho con.

Con vẫn mạnh, độ rầy hết sốt. Con vừa đi Bến tre⁷ về nên hiện nay ở lại lo làm báo, con phần lớn các anh khác đều đi ra mặt trận để viết. Khi nào các anh ấy về thì con lại đi. Ba Má đừng lo cho con. Con sẽ cố gắng giữ sức khỏe tu dưỡng và sáng tác tốt để xứng đáng là đứa con yêu của ba má. Ba Má chuyển thư của con đến Xuân Lan.

Ít hàng cho Ba Má rõ. Hôn Ba Má.

Con Ca Lê Hiến của Ba Má

- Má mua cho con 1 cái cặp da để con đựng tài liệu, con cần lắm. Giống như cái cặp má cho cho con lúc ở Hanoi⁸ nhưng khổ nhỏ hơn để cho gọn.

Ghi chú:

1. Văn
- 2,3,4,5,8. Hà Nội
6. chỗ
7. Tre

Phụ chú: Thư này tác giả không ghi ngày tháng viết thư.

Gửi ông Ca Văn Thỉnh
 Nhận thư ngày 24/9/66

Ba má kính yêu của con,

Con vừa được thư của chú Hai Đạt, nói má có gửi thư và sách xuống cho con nhưng con chưa nhận được. Hôm rồi chú chín An có mang cái cặp¹ và đồ của Má gửi xuống nhưng còn để bên cơ quan chú chưa có dịp chuyển sang con, vì chú sợ gửi đường giầy² đi thất lạc.

Tháng trước con có gửi thư cho ba má báo tin con đã nhận được tiền và radio của má gửi xuống. Không biết ba má đã nhận được chưa? Ba Má có mạnh khỏe không? Chú Hai Đạt nói ba má sắp về Hanoi³ rồi.

Con đã gửi mấy cái thư cho chị Ba mà cho mãi đến nay gần 6 tháng rồi con chưa nhận được thư trả lời của chị Ba không biết có chuyện gì không? Con lo quá. Con định gửi tiền xuống chị Ba theo giá 3000ria = 8000 đồng vì theo mấy chú ở cơ quan góp ý nên gửi tiền xuống tiện hơn. Con để lại radio cho cơ quan. Vì gửi radio đi người ta o⁴ dám nhận vì đường đi độ này ác liệt lắm, có thể bị hư hại hoặc mất mát. Vì thế con gửi tiền và kèm theo thư. Con fải⁵ đành giải quyết vậy, vì trong hoàn cảnh chiến tranh hiện nay ngay tính mạng của mình còn có thể bị hy sinh huống chi là đồ đạc.

Con vẫn khỏe. Nhân đây con báo tin cho ba má mừng là con vừa được kết nạp vào Đảng ngày 7/8/66. Đó là

bước đầu tiến bộ của con, con còn phải cố gắng phấn đấu hơn nữa, vì trong thời gian dự bị là thời gian thử thách mới được chuyển thành đảng viên chính thức.

Hứa với ba má, con sẽ luôn tu dưỡng phấn đấu, xứng đáng là đứa con yêu của ba má, xứng đáng là một đảng viên. Con sẽ không bao giờ để ba má phải lo lắng về tư cách và đạo đức của con. Được kết nạp Đảng, được rèn luyện trong chiến đấu, con tin rằng con sẽ sáng tác ngày càng tốt hơn.

Chừng ba má về Hanoi⁷ rồi, ba má thường gửi thư cho con và chị Du. Con nhớ ba má quá. Con tin rằng ngày con gặp lại ba má không còn xa nữa.

Có thư của XL⁸ ba má chuyển xuống cho con. Con mong thư XL⁹ lắm. Có gì của XL¹⁰ ba má báo cho con biết để con mừng. Con nghe tin hình như anh Thuần đã đi học Liên xô¹¹ lại không biết có đúng không? Con thăm anh Hai, chị Hai và cháu; anh Tám chị Hồng và cháu Hoàng, anh Thuần chị Liễu, Cô Út dưỡng Út và mấy em, chú thím Tùng. Má nói Thắng viết ít hàng cho con, con nhớ Thắng lắm, vì nó là em Út mà. Má có gặp anh Ba phi công nói ảnh gửi thư cho cô Yến nhờ con chuyển xuống, Cô Yến vẫn mong tin và chờ đợi anh ấy.

Tối 11/8/66

Con hôn Ba má

Con Ca Lê Hiến

Ghi chú:

1. cặp	5,6. phải
2. dây	8,9,10. Xuân Lan
3,7. Hà Nội	11. Xô
4. không	

Gửi ông Ca Văn Thỉnh

1/2/67

Ba má kính yêu của con,

Hôm tháng 1/67 con có gửi thư cho ba má và XL¹, trong đó có ảnh của con chụp chung với chị Ba, anh Ba và mấy cháu ở Bến tre² không biết ba má đã nhận được chưa?

Con mong tin Ba Má lắm, nhất là hôm giặc oanh tạc Hanoi³, ba má có biết con lo lắng đến mức nào không? Có gì ba má báo tin cho con biết để con đỡ lo. Con đã nhận được thư của Ba Má, chị Hồng và XL⁴ từ tháng 9 đến nay con không được tin tức gì của Ba Má cả.

Ba về công tác ở đâu? Địa chỉ của Ba, Ba báo tin cho con biết để con tiện viết thư, sợ chú Hai Đạt chuyển hoài có trở ngại gì cho chú không? Hàng tuần ở đơn vị con đều có chuyển thư ra Bắc, nếu có địa chỉ con sẽ gửi thẳng cho Ba Má tiện hơn.

Ba má có mạnh khỏe không? Con nhớ Ba Má lắm. Con xa Ba Má đã 3,4 năm rồi. Lúc con ở với Ba Má con không biết giúp đỡ Ba Má, đến khi Ba Má già yếu rồi con lại ở xa Ba Má. Để đền đáp công ơn của Ba Má con

cố gắng tu dưỡng đạo đức, phẩm chất CM⁵, để luôn xứng đáng là đứa con yêu của Ba Má, con sẽ cố gắng sáng tác nhiều bài thơ hay hơn nữa. Ba Má vững tin ở con, không bao giờ con làm phụ lòng tin của Ba Má. Ba Má sẽ tự hào vì con sẽ xứng đáng là con yêu của Ba Má.

Em Thắng chắc cao lớn lắm. Con nhớ em Thắng lắm. Hôm con ra đi, nó đạp xe ra tiễn⁶ con ở ga Hàng Cỏ, nó ít nói nhưng tâm hồn nó dễ xúc cảm và suy nghĩ. Cho con hôn em Thắng nhiều cái. Ba Má bảo em viết thư cho con.

Con đã viết thư cho chị Hồng, không biết chị đã nhận được chưa? Con thăm anh Tám, hôn cháu Hoàng. Thăm anh chị Hai và cháu, thăm anh Thuần, chị Liễu. Ở đơn vị con có nhiều người bạn của anh Thuần cùng học nhạc ở Lxô⁷, Đông âu. Mấy anh đều khen anh Thuần giảng dạy có uy tín. Mấy anh Hoàng Việt, Dinh Sơn, Vĩnh Bảo, Cửu Long... đều gửi lời thăm anh Tư.

Hiện con đang nằm ở bệnh viện. Con bị cúm và sốt nhẹ, khoảng 5,6 hôm nữa con sẽ ra viện về đơn vị ăn Tết. Ăn Tết xong con sẽ đi công tác xa, có thể ghé ngang qua Btre⁸. Khi nào đi công tác con sẽ viết thư cho Ba Má.

Tết này Ba Má và mấy anh chị ăn Tết ở đâu? Con mong ngày gia đình ta sum họp trong ngày Tết sẽ không còn lâu nữa. Ba Má có thường gặp XL⁹ không? Má kêu XL¹⁰ về cùng ăn Tết cho vui. Con đang sửa¹¹ tập thơ về anh Trỗi, khi nào xong con sẽ gửi ra Hội Văn nghệ miền Bắc. Trên đài con có nghe tin Ba ở trong Hội Văn nghệ

dân gian. Con có nghe má phát biểu trong buổi phát thanh học sinh sinh viên. Con theo dõi từng buổi phát thanh để nghe tin miền Bắc. Cái đài Nec của con bị hư vì lần qua sông Hàm Luông con bị tàu bắn phải nhảy chém về dưới bờ sông. Cái đài của chị Ba con đã bán lại cơ quan gửi tiền xuống cho chị Ba vì đường đi xuống Btre¹² khó mang cái đài nặng, giặc luôn phục¹³ kích trên đường đi, nên phải chém về luôn.

Có tin gì về tập thơ Hoa Dừa của con Ba Má báo tin cho con mừng, con có nghe trên đài đọc mấy bài thơ mới trong tập Hoa Dừa. Con thăm Cô Dượng Út và mấy em, chú thím Tùng mạnh.

Con Ca Lê Hiến của Ba má 1/2/67

- Ba có gặp Bác Hoài Thanh con gởi lời thăm Bác mạnh nhân dịp năm mới. Nhắc với Bác là anh Dũng vẫn mạnh (anh Dũng con của Bác cùng về 1 lượt với con) hiện đang ở chung chỗ¹⁴ với con.

Lê Anh Xuân

HT: 9110NĐ, B2

Ghi chú:

- 1,4,9,10. Xuân Lan
2. Tre
3. Hà Nội
5. Cách mạng
6. tiến

7. Liên Xô
- 8,12. Bến Tre
11. sửa
13. phục
14. chỗ

Gửi ông Ca văn¹ Thịnh
Thư viện Khoa học Trung ương

19/9/67

Ba Má kính yêu của con,

Nhân có chuyến ra, con tranh thủ viết thư cho ba má. Ba Má có mạnh khỏe không? Từ hôm tháng 3/67 đến nay con không nhận được thư từ gì của ba má cả. Không biết ba má có còn ở Hanoi² hay đi sơ tán ở đâu? Con rất mong tin tức của ba má, anh chị và cô dưỡng Út. Ba Má tranh thủ viết thư cho con, ở trong này thư của ba má là nguồn động viên, an ủi con rất nhiều. Ba má có thường gặp XL³ không? Con không được tin tức gì của XL⁴ con rất lo, không biết XL⁵ sức khỏe ra sao? Từ tháng 9/66 đến nay, tức là cả năm nay con không được thư của XL⁶. Chắc XL⁷ bận công tác hay đi sơ tán xa không viết thư cho con được.

Mấy tháng gần đây nghe tin giặc oanh tạc Hanoi⁸ con rất lo cho ba má và XL⁹ ngoài đó. Ba Má có còn ở chỗ nhà củ¹⁰ không? Em Thắng, mấy anh chị có khỏe mạnh không? Hôm mít tinh kỷ niệm 19/8 và 2/9 nghe có tên Ba con rất mừng. Con có nghe bài nhạc của anh Thuần do chị Liễu hát. Ở trong này từng giây từng phút con hướng về miền Bắc. Con nhớ Ba Má, anh chị, em Thắng lắm. Con mơ ước có một ngày nào đó gia đình ta sẽ đoàn tụ.

Lâu rồi con không được tin tức gì của chị Ba và bà

con ở Bến Tre. Nghe nói ở dưới nó đánh phá ác liệt lắm. Thư từ liên lạc từ chỗ con đến chị Ba lại khó hơn gửi ra Ba má, vì đường gập ghềnh¹¹ xuống Bến Tre đi rất khó.

Con vẫn công tác ở đơn vị cũ chỗ anh Ái. Thỉnh thoảng con có sốt nhưng sức khỏe vẫn không sút lắm. Tuy ăn uống có kham khổ, hoàn cảnh chiến tranh ác liệt nhưng tình hình cách mạng ngày càng sáng sủa nên con rất phấn khởi. Con tin rằng một ngày không xa nữa con sẽ gặp lại ba má.

Anh Hai chị Hai và cháu có khỏe không? Anh Hai vẫn ở chung với ba má hay đi sơ tán. Còn chị Hồng anh Tám và cháu Hoàng. Chị Hồng đã đi ...¹² hay còn ở Hanoi¹³. Hôm rồi con có gửi thư cho ba má trong đó con có gửi cho chị Hồng, không biết chỉ đã nhận được chưa? Anh Thuần đã đi Liên xô hay còn dạy ở Hanoi¹⁴. Má nói với anh Thuần con rất mong những sáng tác mới của anh về miền Nam Em Thắng chắc cao lớn lắm rồi, nghe nói em Thắng đã vào Đoàn, học hành tiến bộ con rất mừng. Má nói với em Thắng là con đã gặp em Mên mới có 14 tuổi mà đã diệt được 79 thằng địch, để em thấy thiếu niên miền Nam cỡ tuổi em đã trở thành dũng sĩ, anh hùng.

Có sách báo gì mới nếu gửi được má gửi cho con nhất là những số báo có đăng bài của con nếu không được thì thôi. Hôm rồi con có nghe tin nhà XB¹⁵ Văn học định in thơ của con cùng với 2 tác giả nữa, nếu đã in rồi

ba má chuyển được cho con thì con mừng lắm. Con vẫn tiếp tục sáng tác, có lẽ¹⁶ vài tháng nữa con sẽ đi một đợt công tác mới. Lúc nào đi con sẽ gửi thư cho ba má nữa.

Ít hàng cho ba má rõ.

Con trai của ba má
Ca Lê Hiến

19/9/67

Địa chỉ con: Lê Anh Xuân

Hội Văn nghệ Giải phóng

Ghi chú:

1. Văn

2,8,13,14. Hà Nội

3,4,5,6,7,9. Xuân Lan

10. cũ

11. dây

12. không đọc được chữ

15. xuất bản

16.

Thư của ông Lê Chí Nhân – nguyên Phó chủ tịch Ủy ban Nhân dân tỉnh Bến Tre

Ông Lê Chí Nhân, tên thật là Lê Văn Nhơn, sinh năm 1930 tại xã Lộc Thuận, huyện Bình Đại.

Sau khi Nhật đảo chánh Pháp (9-3-1945), ông thôi học về quê tham gia vào phong trào thanh niên Tiên phong, tham gia cướp chính quyền tại xã Lộc Thuận vào ngày 23 tháng 8 năm 1945, được phân công làm ủy viên Ban Chấp hành Đội Thiếu nhi Cứu quốc và trong ban văn nghệ của xã.

Năm 1946 (16 tuổi), ông thoát ly gia đình tham gia kháng chiến. Năm 1947, ông là cán bộ tuyên truyền của Phòng Thông tin quận An Hóa và tham gia Tuyên truyền xung phong lấy căn cứ tiền đồn Kinh Điều- An Khánh. Năm 1948, ông được kết nạp vào Đảng Cộng sản Việt Nam. Năm 1949, ông được phân công giữ chức Phó Phòng Thông tin quận An Hóa.

Năm 1954, hòa bình lập lại, ông được Đảng chỉ định ở lại gây dựng phong trào ở vùng trắng thị trấn An Hóa, sau đó được phân công về Lộc Thuận giữ chức Bí thư Chi bộ lập Chi bộ hợp pháp và gây dựng cơ sở nội tuyến lấy đồn Lộc Thuận ngày 19 tháng 12 năm 1959. Sau đó, do đồng chí Bí thư xã Long Mỹ hy sinh, Phó Bí thư bị tù đầy, ông được điều về giữ chức Phó Bí thư rồi Bí thư xã Long Mỹ. Cũng cố xong Chi bộ Long Mỹ, ông được điều về giữ chức Chánh Văn phòng Huyện ủy Châu Thành. Đầu khởi 1960, ông được phân công giữ chức Đội trưởng đội Võ trang Tuyên truyền diệt ác, phá kềm dành quyền làm chủ tại các xã Song Phước, Giao Long, Giao Hòa và thị trấn An Hóa.

Ngày 2 tháng 3 năm 1960, ông được điều động về biên tập báo Chiến Thắng. Tháng 5 năm 1960, ông giữ chức Tổng Biên tập báo Chiến Thắng. Từ năm 1962-1968, ông giữ chức Phó Ban Thường trực Ban Tuyên huấn Tỉnh ủy. Từ cuối năm 1968 đến năm 1975, ông là Ủy viên Ban Tuyên huấn Trung Nam bộ- Tổng Biên tập báo Giải phóng Khu.

Năm 1973, sau Hiệp định Paris, ông được cử làm sĩ quan báo chí vào trại David, lúc này, vợ ông vừa hy sinh, người con út của ông vừa tròn 6 tuổi. Trong một lá thư dài gửi cho 3 người con côi cút của mình, ông viết: *"Hồi mẹ con còn sống, cha với mẹ thường ước mơ "làm sao cha với mẹ cùng 3 con được ngủ chung trong 1 mùng,*

chỉ 1 đêm thôi...” “Nhưng các con ơi! ước mơ đó suốt đời của cha mẹ và 3 con không khi nào có được nữa! Chỉ một ước mơ rất nhỏ nhoi, rất tầm thường của một gia đình, mà gia đình mình cũng không có được. Bởi vì kẻ thù đã cướp mất người mẹ thương yêu của 3 con rồi”.

Đêm 30 tháng 4 năm 1975, ông dẫn đầu mũi tuyên truyền xung phong của Ban Tuyên huấn Khu vào tiếp quản Dinh Tỉnh trưởng Mỹ Tho- thủ phủ của Trung Nam bộ.

Năm 1976- 1977, ông lần lượt giữ các chức vụ: Trưởng ty Văn hóa- Thông tin và Trưởng ty Giáo dục. Năm 1978, ông được bầu giữ chức Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh, phụ trách khối Văn xã.

Ngày 27 tháng 02 năm 1979, ông được phân công làm Trưởng đoàn chuyên gia lên đường làm nghĩa vụ quốc tế giúp nước bạn láng giềng Campuchia thoát họa diệt chủng Pôn-pốt – Iêng-Xa-Ri. Hết nhiệm vụ ở KPC, ông trở về tỉnh, được bầu vào Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Phó Chủ tịch Thường trực Ủy ban nhân dân tỉnh Bến Tre,...

Tuy rất ít khi ông nói về bản thân mình, nhưng trong những lá thư gửi cho ba người con xa cách, sẽ giúp ta hiểu thêm phần nào về ý chí sắt đá của người chiến sĩ cách mạng kiên trung.

Nay tuy đã ngoài 80, nhưng ông vẫn hăng say viết báo, viết sách và tham gia nhiều hoạt động xã hội khác, nêu tấm gương sáng cho thế hệ tương lai.

Hạnh, Minh, Mẫn, 3 con thương yêu,

Với lòng thương, nỗi¹ nhớ, hôm nay cha viết 1 thư dài cho 3 con. Có những điều mà cha viết đây, mãi² đến hàng chục năm sau, các con mới biết hết ý nghĩa của nó.

Hồi mẹ con còn sống, cha với mẹ thường ước mơ “làm sao cha với mẹ cùng 3 con được ngủ chung trong một mùng, chỉ 1 đêm thôi. Để cha và mẹ nhìn từng hơi thở của 3 con; để nghe 3 con cười, 3 con nói, 3 con kêu: Cha! Mẹ!”

Nhưng các con ơi! Ước mơ đó suốt đời của cha mẹ và 3 con không khi nào có được nữa³! Chỉ một ước mơ rất nhỏ nhoi, rất tầm thường của một gia đình, mà gia đình mình cũng không có được. Bởi vì kẻ⁴ thù đã cướp mất người mẹ thương yêu của 3 con rồi.

Cho đến bây giờ, cha cũng hy vọng: “Cha được nằm chung một mùng với 3 con chỉ 1 đêm thôi!” chừng nào được hờ các con?

Cũng vì sự ngăn cách ấy mà cha mới có những giòng⁵ chữ⁶ này để các con hiểu về cha mẹ, ông bà, cô chú, cậu mợ và con đường đời phải đi. Tuy rằng các con còn rất nhỏ, chưa hiểu gì, nhưng rồi các con sẽ hiểu. Các con hiểu những dòng chữ⁷ của cha với tất cả tình thương mà cha mẹ giành⁸ cho các con.

Con là Chạnh, là Ninh, là Mẫn. Nội sửa tên các con để vừa lòng bà con. Chớ ý cha mẹ đặt tên cho Chạnh là

Hạnh, đứa con gái có đức hạnh, có hạnh phúc.

Hồi năm 1959, mẹ con mang thai thì bọn bán nước, tay sai Mỹ đã theo dõi⁹, tìm bắt mẹ cha. Mẹ con đi lánh ở Qưới Sơn, giả đi may mướn. Sau mẹ con về xã An hóa¹⁰ sanh con. Nội và dì hai đến nuôi mẹ và con.

Khi đồng¹¹ Khởi năm 1960, đồng bào nổi dậy đánh những thằng Việt gian tìm bắt cha, bắt mẹ đó, từ đó cuộc đời mẹ cha mới thanh thẳng¹², khỏi trốn chui trốn nhủi, khỏi ở hầm sâu dưới đất năm này sang năm nọ, khỏi ở trên đọt dừa hàng tuần lễ¹³, khỏi ăn bờ ngủ bụi 6 năm liền.

Lúc đó cha về Mỏ Cày - quê hương của Đồng khởi lịch sử. Con mới được 3 tháng. Mẹ con bỗng bế con qua ở với bà con xã Bình Khánh, ở ấp An ninh¹⁴, rồi qua ấp An hóa¹⁵. Mẹ con dạy học và may máy nuôi con. Bàn máy của bà ngoại con cho.

Khi con vừa giấp thôi nôi, Nội thấy con ở với cha mẹ quá vất vả. Nên Nội rước con về nuôi.

Đến năm 1962 thì con Minh chào đời ở Cù lao Minh, tại ấp An hoá¹⁶ xã Bình Khánh. Con tên Minh vì cha mẹ mong cho con thông minh, trí tuệ minh mẫn¹⁷ và lại sanh ở cù¹⁸ lao Minh.

Lúc ấy mẹ con, được bà con giúp cất 1 cái nhà nhỏ vừa may máy nuôi con, vừa giúp cho xã hội, cứu đồng bào. Lúc con sanh mới được 7 ngày, cha ở nhà nuôi mẹ con. Đến lúc cha có việc phải đi Trung ương 1 năm, ở

nhà chỉ còn mẹ con và con. Lúc đó mẹ con chỉ còn vài trăm đồng bạc trong túi. Cha để lại tiền ăn của cha để mua gạo cho mẹ con ăn. Rồi cha ra đi. Lúc ấy chị Mế¹⁹ của con (chị Mế²⁰ là con của cậu mợ 7) đến nuôi con. Chị Mế²¹ đưa cho con ngủ, đút cho con ăn. Sau đó dì hai²², mợ chín²³ có đến nuôi con một lúc. Gần 1 năm cha mới về thì con đã đi lẩm²⁴ đằm²⁵. Con đưa trên vòng²⁶, con ca hát líu lo. Mẹ hỏi con là con ai? Con đáp: Con của Chí Nhẫn (chữ²⁷ Nhân con nói chưa được).

Nội lại thương con, cha mẹ còn nghĩ vụ thiêng liêng với non sông đất nước. Cho nên 1 hôm mẹ con ẵm²⁸ con về Châu bình²⁹ và bà mười³⁰ Mậu đã ẵm³¹ con về nội. Lúc ấy con nhớ mẹ rất dữ³². Con đi lại nhà bà mười³³ đòi đi tìm mẹ. Con gặp dì mười³⁴ Thi hơi giống mẹ con. Con lằm, con chạy theo kêu: mẹ, mẹ! Con ơi! tình mẹ con nào bằng!

Còn Mẩn³⁵ sinh năm 1966 ở xã Thành Thới (Mỏ Cày). Lúc đó mẹ con cũng có 1 cái nhà ở ven lộ. Mẹ con may máy, làm vườn, trồng mía, trồng su³⁶ đủ. Và vẫn hoạt động cách mạng.

Những ngày con chào đời, có cha ở nhà. Sau đó cha lại đi Giồng trôm³⁷ công tác. Mẹ con cũng hết gạo trong hủ rồi. Nhưng mẹ con không nói. Cha tìm thấy trong túi mẹ con chỉ còn 50 đồng. Cha nhín ăn, để³⁸ tiền lại cho mẹ con. Chỗ³⁹ nơi ăn ở không yên. Cha mới đưa mẹ con và con về làm trong xưởng giấy xã Bình Khánh. Một

buổi chiều, từ xưởng giấy về nhà trọ. Pháo địch từ Mỏ cày⁴⁰ bắn, làm mẹ con và con văng xuống mương. Con khóc thét lên, mẹ con ãm⁴¹ con vào nhà thì một miếng đạn còn dính ở bàn chân của con. Mẹ con giứt miếng đạn, máu từ bàn chân con phúng⁴² ra. Lúc đó mẹ con bị thương ở hong⁴³, vì lo cho con mà mẹ con quên đau ở vết thương ấy. Mấy ngày sau, chân con còn băng trắng. Nhưng con đi cà nhót lần theo mé vách mà tăng lẳng tú lú đòi cha bỗng.

Rồi kẻ thù còn đó, chúng gây biết bao đau thương cho đồng bào. Giặc Mỹ trút bom đạn và hành quân trong vùng giải phóng bắn giết đồng bào, không từ những đứa trẻ như con. Có lần con mới sanh 1 ngày cha ãm⁴⁴ con xuống hầm. Giặc Mỹ ném bom napalm⁴⁵, bom bi sát bên hầm của cha con mình.

Nội không để con vất vả⁴⁶, Nội lại rước con về nuôi lúc mới giáp thôi nôi, để⁴⁷ cho cha mẹ tiếp tục con đường cứu nước.

Cha từ già con vào 1 đêm khuya, đốt đuốc đưa con ra tận bến đò máy An Định. Khi đò tách bến, cha đứng trên đò mà nghe tiếng con khóc thét dưới đó. Phải chăng đó là tiếng khóc biệt ly của⁴⁸ cha con mình. Và mẹ con đến chợ Tân Thạch, giữa⁴⁹ đám chợ đông trao con cho 1 bà con bỗng về nội. Con xa mẹ, con tìm mẹ. Mẹ con lẫn trong 1 đám đông nhìn con mà nước mắt trào ra.

Đó là sự chào đời của 3 con và ly tán của gia đình mình.

Vào năm 1965, cha có về ghé quê hương. Đêm ấy cha đi về nhà bà mười⁵⁰ Cầu, gần nhà mình. Bà Nội công⁵¹ con Minh và dẫn hạnh đến thăm cha. Cha ôm 2 con vào lòng trong đêm tối mà hôn lấy hôn để. Cha cố nhìn tận mặt 2 con mà chiếc đèn bong bóng lu quá cha nhìn không rõ. Cha bật hộp quẹt lên cho sáng để nhìn 2 con mà Nội không cho vì sợ giật hay.

Rồi gần ngủ chỉ mấy tiếng đồng hồ, cha con mình buộc phải chia tay.

Sau này mẹ con về Phú vang⁵² được gặp 3 con một lần.

Và mãi sau năm 1968 cha mới về ngoài rẫy⁵³. Nội công con Hạnh cùng bà mười⁵⁴ Mậu ra gặp cha mẹ.

Từ ấy đến nay, cha mẹ không được gặp các con nữa⁵⁵. Có những lần cha mẹ tha thiết xin phép nội để cho các con gặp cha mẹ thì nội sợ đường xa, sợ giật biết. Cứ như vậy mà cha mẹ và các con không được gặp nhau cho đến khi mẹ con từ trần.

Các con có biết không mỗi⁵⁶ lần như vậy, mẹ con khóc bụp cả đôi mắt. Khóc vì nhớ 3 con. Nhưng cũng có vì tức tuổi. Có khi buồn nội không thông cảm nỗi tình thương nức ruột của⁵⁷ cha mẹ với các con. Nhưng nghĩ lại cha mẹ thương nội, vì thằng giặc bè lũ Việt gian ở bên hè nội hằng ngày hằng giờ theo dõi⁵⁸ nội để làm hại nội.

Mẹ con từ trần trên đường cứu nước. Mẹ con đi từ

Thanh phú⁵⁹ Đông về Lương hoà⁶⁰ (Giồng trôm⁶¹) đi ngang đường xuống bị bọn giặc do thằng cảnh sát Phơi chỉ huy phục kích. Chúng bắn mẹ con ngay bụng, ngay hong⁶², gây mấy ngón tay. Mẹ con chết cùng 1 chiến sĩ nữa⁶³, vào ngày 1 tháng 7-1972 nhằm ngày 21 tháng 5 âm lịch. Bà con đã đem thi hài mẹ con an táng tại nghĩa trang Lương qưới⁶⁴ giáp xã Lương hoà⁶⁵.

Khi hòa bình, các con hãy đến viếng mộ mẹ con – người đã sanh ra các con, người đã vì tương lai các con, tương lai của⁶⁶ hàng chục triệu trẻ⁶⁷ con như các con, vì độc lập của dân tộc, mà nén cả tình thương mẹ con, mà hiến dâng cả cuộc đời mình cho đất nước.

Cha sẽ kể⁶⁸ sơ lược về cuộc đời của cha mẹ để 3 con hiểu về cha mẹ và các con hãy tiếp nối sự nghiệp của cha mẹ.

Mẹ con tên Lê Thị Tám sanh năm 1932. Sống trong gia đình nông dân lam lu⁶⁹ làm ăn. Mẹ con cấy rất giỏi, cuốc khoai, nhổ mạ, gặt hái và làm giồng. Bao nhiêu công việc nặng nhọc mẹ con đều đảm đương được. Mẹ con may vá khéo tay, có đôi bàn tay khác thiên hạ, rất yếu điệu.

Với vốn văn hóa chỉ hết cấp một nhưng mẹ con rất thông minh. Một quyển sách, như điều lệ Đ⁷⁰, mẹ con chỉ đọc vài lần là thuộc hết.

Lớn lên trong hoàn cảnh bị thực dân Pháp cướp nước

và bọn phong kiến áp bức bóc lột bất công, mẹ con không chịu được, nên chỉ mới 16 tuổi mẹ con tham gia cách mạng.

Vì rất căm thù lũ giặc Tây cướp nước và bè lũ Việt gian đã giết hại dã man bà con mình, mẹ con có lần đến Giồng Phụng cùng với du kích diệt 1 xe hơi chở đầy giặc và Tết (23 tháng chạp⁷¹ âm lịch 1954) góp công tiêu diệt bót Chợ Lộc Thuận, diệt 2 tên Việt gian đầu sỏ là Đến và Xong giải phóng hoàn toàn xã nhà.

Năm mẹ con mới 18 tuổi đã được kết nạp vào Đảng Cộng⁷² sản. Và từ đó mẹ con hiến dâng cuộc đời mình để giải phóng cho giai cấp lao động, cho những người nghèo khổ.

Mẹ con đến gây dựng cơ sở cách mạng ở xã Lương phú⁷³, tham gia công tác cách mạng ở xã Bình Khánh, Thành Thới, ở Ban Tuyên huấn tỉnh Bến tre⁷⁴. Và năm 1967 mẹ con ở trong Ban chấp⁷⁵ hành Phụ nữ tỉnh Bến Tre. Năm 1972 mẹ con được đặc cử⁷⁶ trong Ban thường⁷⁷ vụ BCH⁷⁸ Phụ nữ tỉnh Bến tre⁷⁹. Thường làm phái viên của Ban lãnh đạo cách mạng trong tỉnh đi truyền đạt mệnh lệnh cho các huyện.

Đối với cách mạng, mẹ con đã hiến dâng cả cuộc đời mình để lo cứu đồng bào mình khỏi cuộc đời nô lệ lầm than, khổ sở. Trên đường cách mạng biết bao chông gai, nguy hiểm, thử thách, nhưng mẹ con không bao giờ lùi bước. Không biết mệt, mẹ con cũng tập luyện để vượt sông. Dù bệnh hoạn, bị bấu⁸⁰ cổ, lúc sau này ốm dữ⁸¹ lắm

vẫn đi hoạt động. Đối với bà con, mẹ con đến đâu cũng phụ cấy gặt, trồng trọt, may vá và làm bất cứ việc gì để giúp đỡ⁸² bà con, xem như ruột thịt. Khi ở bà con mền, khi đi bà con nhớ. Đến bây giờ, cha đến những nơi mà mẹ con đã tới bà con rớt nước mắt mà nhắc đến mẹ con, bà con tưởng⁸³ chừng như mẹ vẫn⁸⁴ còn sống đâu đây. Bà con chỉ: đây bộ quần áo của mấy đứa nhỏ do mẹ con may. Đây cái áo rách vá rất khéo do mẹ con để lại. Đây là cái mền⁸⁵ của mẹ con may dùm. Hay các cô, các chú nói: Tôi biết chữ nhờ cô tư⁸⁶ dạy (mẹ con thứ Tám nhưng lấy thứ của cha mà xưng cô tư⁸⁷ để lúc nào mẹ con cũng nhớ đến cha). Tôi biết may nhờ cô tư⁸⁸ dạy. Hoặc cô tư⁸⁹ đi rồi còn viết thư để lại khuyên các cháu biết vâng lời ông bà cha mẹ.

Còn ban lãnh đạo của tỉnh thì than: Cô tư⁹⁰ Dân chết mất đi một cán bộ đáng tin cậy. (Mẹ con lấy tên là Dân, ý muốn chỉ làm một người Dân⁹¹ tốt, người dân cho ra người dân. Và còn có ý thắp với tên của cha là Nhân + Dân)

Mẹ con đối với ngoại, với dì hai, dì ba, cậu năm, mợ năm, cậu 6, cậu bảy mợ bảy, cậu chín mợ chín và các cháu thì rất thương, rất mền, rất quý. Nhất là khi mấy cậu, mấy dì bị giặc giết gần hết chỉ còn mẹ con, cậu 7, cậu 9 thì 3 anh em rất thương nhau. Khi cậu 9 mất, mẹ con thương mợ chín lắm, như em ruột.

Đối với cha thì mẹ con một lòng chung thủy, biết bao khó khăn trong cuộc sống mẹ con vẫn 1 lòng thủy chung.

Theo cha nghĩ, tấm gương sáng chói của mẹ con là rất đáng được cho 3 con suy gẫm⁹² mà noi theo, lấy đó mà ở đời.

Các con ơi! Mẹ con đáng thương, đáng quý lắm.

Mẹ con rất thương yêu 3 con. Mà cũng vì 3 con mà mẹ đã từng thì thầm với cha là: mình ráng đấu tranh để nước nhà mau độc lập, mau hòa bình để được gần 3 con, để con mình sung sướng và cả đồng bào mình sung sướng. Bỏ cái tánh ích kỷ ra thì các con sẽ thấy tình thương yêu cao cả của mẹ con.

Còn cha, cha định có dịp gặp 3 con, cha sẽ kể lại cuộc đời của cha để cho 3 con hiểu. Nhưng biết bao giờ, phải không các con, nên cha viết các con hiểu sơ bộ về cha.

Cha Lê Văn Nhơn sinh năm 1930. Cha lấy bí danh Chí Nhân vì muốn là 1 người có ý chí. Còn nguyên nghĩa⁹³ của Chí Nhân là người cao thượng, nhưng cha không mơ ước thành người cao thượng.

Cha được Nội rất thương, cho cha ăn học ở⁹⁴ Mỹ Tho. Đến đầu năm 1945, lúc ấy cha chỉ mới 15 tuổi⁹⁵, bằng tuổi của con Hạnh, cha thấy bọn tây⁹⁶ không lợi gì vì tây⁹⁷ là thằng giặc cướp nước, cha thấy thế nào Tây cũng thua nên đầu năm 1945 cha về phụ với nội trồng bông dệt vải và ngày đêm cha đi đặt nò trong rẫy để kiếm ăn cho gia đình và bán đắp⁹⁸ đổi qua ngày.

Kế đến 19-8-1945 cách mạng đánh đổ Pháp thành

công. Cha tham gia trong ban chấp hành Thiếu nhi xã nhà. Đầu năm 1946 giặc Pháp đến chiếm xã ta. Tháng 10-1946 năm ấy cha 16 tuổi, xấp xỉ tuổi con Hạnh bấy giờ, cha thấy giặc Pháp dã man giết người, đốt nhà nên cha đi theo kháng chiến đánh Pháp cứu nước hồi ấy. Mãi cho đến thắng Pháp. Rồi Mỹ vào cướp nước ta, cha lại tiếp tục đánh Mỹ không nghỉ ngơi 1 ngày nào.

Cũng⁹⁹ như mẹ con, năm cha mới 18 tuổi thì cha tình nguyện vào Đảng Cộng¹⁰⁰ sản để chiến đấu cho những người nghèo. Nói đến Cộng¹⁰¹ sản chắc các con chưa hiểu. Hay vì thằng giặc rất sợ cộng¹⁰² sản tiêu diệt nó nên nó hay nói xấu cộng¹⁰³ sản. Nhưng sự thật thì Cộng¹⁰⁴ sản rất tốt và quý nhất trên đời này. Chỉ có cộng¹⁰⁵ sản mới cứu được người nghèo mới làm cho không còn cảnh người bóc lột người, mới tạo nên 1 xã hội sung sướng, hạnh phúc.

Từ năm 1947 cho đến nay là 1974 và có lẽ mãi sau này cha chuyên làm công tác tuyên huấn tức là công tác lý luận, công tác để nâng trình độ kiến thức, hiểu biết cho con người. Năm cha 20 tuổi cha làm phó ban Tuyên huấn của quận Bình đại¹⁰⁶. Năm 1960 cha ở trong ban¹⁰⁷ tuyên¹⁰⁸ huấn tỉnh. Năm 1968 cha ở trong Ban tuyên¹⁰⁹ huấn khu. Cha bắt đầu viết báo từ năm 1952. Đến năm 1962 cha được cử vào Ban chấp¹¹⁰ hành Trung ương hội¹¹¹ nhà báo Dân chủ và yêu nước ở¹¹² miền Nam. Từ đó cha viết báo cho tỉnh¹¹³, cho khu, cho đài phát

thanh để¹¹⁴ ca ngợi lòng yêu nước của đồng bào quê hương mình. Ngày ký hiệp định Paris 27/1/1973 đánh dấu ngày chiến thắng giặc Mỹ xâm lược cha được cử vào Ban liên hiệp quân sự khu vực 6 và đã vào hoạt động trong Sài gòn, chủ yếu để¹¹⁵ tiếp xúc các nhà báo trong nước và quốc tế.

Tóm lại cuộc đời hoạt động của cha là như vậy.

Tóc cha nay đã điểm¹¹⁶ sương. Đời cha nghĩ rằng làm sao cho con người mình trong sạch và có ý chí. Đến nay những thói hư tật xấu tuyệt đối không thâm nhập được vào người cha. Cha không uống rượu, không uống trà, không hút thuốc. Cha không sa ngã về tình yêu, không tham lam về tiền bạc. Cha sống rất thanh bần như mẹ con, không ăn xài lãng phí, cha thường mặc những quần áo rách do mẹ con vá rất khéo tay. Nhưng cha có 1 điều là tất cả¹¹⁷ những cái tốt mà người ta làm được thì cha quyết chí làm được cũng như người ta.

Đối với 3 con, cha rất yêu thương. Bây giờ cha muốn cống¹¹⁸, muốn dắc¹¹⁹ 3 con cùng theo cha, hôm sớm có cha, có con, để¹²⁰ cha dạy dỗ¹²¹ 3 con trở¹²² thành con người tốt và hữu ích cho xã hội, để¹²³ cho 3 con giống hệt¹²⁴ tánh ý của¹²⁵ mẹ con. Xứng đáng là con của¹²⁶ cha và mẹ. Bây giờ cha có đủ¹²⁷ điều kiện, đủ¹²⁸ khả¹²⁹ năng cơm áo, sách vở¹³⁰, thuốc men, trường học, đủ¹³¹ nuôi các con ăn học đến khôn lớn, đến thành tài. Cha hy vọng, cha tha thiết dữ lắm. Cha muốn và cha có khả¹³²

năng nuôi luôn chị em của¹³³ con Trí, con Thanh, con Kim Hai, cha nuôi luôn con của¹³⁴ cậu năm, cậu sáu, cậu bảy, cậu chín của¹³⁵ các con.

Đó là những điều mơ ước của cha. Cha muốn các con, các cháu đi học trường của những người yêu nước dạy, ở đây sẽ dạy cho các con thành người tốt. Còn trường của các con đang học bây giờ là trường của bọn bán nước dạy để làm lợi cho bọn bán nước. Bà con mình và các con khó thấy cái hại của trường giặc.

Ông nội, bà nội. Người đã nuôi các con từ khi mới dứt sữa. Mất ăn mất ngủ, bệnh hoạn mau già yếu cũng vì nuôi con, nuôi cháu. Công đức của ông nội, bà nội như trời như biển. Nội cưng 3 con như trứng mỏng. Sự sống của ba con là do nội. Ba con phải hết lòng thương yêu nội. Nội già rồi, 3 con phải làm lưng giúp đỡ nội, phải ngoan và luôn vâng lời nội và nhớ đừng làm gì cho nội buồn.

Nội thương các cháu lắm. Nội quên thân mình để lo cho con cho cháu. Nội là người lao động cực nhọc suốt đời. Đến già rồi nội cũng còn cực. 3 con có thấy không? bà nội thức khuya dậy sớm. Lúc các con đi chơi, các con đi học, các con ngủ là lúc bà Nội thức để¹³⁶ mần thêm nuôi các con. Việc nội nuôi 3 con và Kim Hai là một việc làm có ý nghĩa, đóng góp rất lớn cho cách mạng. Nội đã giúp cho cha mẹ và ông già cháu Kim Hai rảnh rỗi để đi đánh giặc cứu nước.

Nhưng thằng giặc luôn làm khổ nội, cứ mãi theo ám

hại nội, do đó mà nội không thường gặp cha mẹ, không dám để¹³⁷ cho các con gặp cha mẹ để¹³⁸ thỏa lòng thương nỗi nhớ. Cho nên tình cảm cha con mình chưa sâu đậm. Và cũng vì vậy mà cha chưa nói hết lời với nội để¹³⁹ cho nội thấy rõ âm mưu của giặc. Cha con mình chưa thường gặp nhau rõ là do thằng giặc, nhưng cũng do nội chưa cương quyết. Vì biết bao người cũng hoàn cảnh như nội, như các con mà vẫn thường xuyên gặp người thân trong cách mạng.

Đối với chú Năm, chú Tám, cô bảy, dượng bảy của các con, cha thương lắm. Thương trong tình ruột thịt. Vì từ nhỏ nghèo khổ, sống chết có nhau. Cha nhớ rõ¹⁴⁰ lúc tản cư ở Hồ cò^{140a}, Nội nghèo, làm bánh ứt đổi gạo. Cô bảy đội sàng bánh đem đi bán giữa nắng trưa như đổ lửa, cát bãi¹⁴¹ biển nóng như chảo rang. Cô bảy con sa vào bãi¹⁴² cát chạy không khỏi, vừa chạy vừa khóc thất thanh.

Cha còn nhớ cũng lúc tản¹⁴³ cư ngày chú năm con cũng ra bãi¹⁴⁴ bùn lặn hụp đặt cá thòi lòi, bắt cua về nuôi gia đình. Chú tám, chú năm con xuống rừng gài bẫy bắt chim. Có bữa gài được con cuốc chú tám con cứ nhái mà kêu cuốc cuốc cùng rừng.

Cha rước chú năm con cùng đi chung với cha, chú Năm đồn và vẽ giỏi. Nhưng vì số người của¹⁴⁵ cơ quan có giới hạn. Cha đưa chú năm con qua bộ phận bảo vệ. Thật tình cha rất thương và vì để¹⁴⁶ để¹⁴⁷ dành cho nội bộ, cha đưa chú Năm con đi nơi khác mà chú năm không

hài lòng. Mãi¹⁴⁸ sau này vì chứng bệnh tim ngực¹⁴⁹ nghèo mà chú nằm ở lại trong vùng giặc. Và vì trốn lính mà chú nằm tìm kế dựa vào thế giặc mà sống. Cũng như chú tám con cũng vậy. Ai có làm sao hiểu¹⁵⁰ được vì hoàn cảnh bắt buộc, ai làm sao hiểu¹⁵¹ được lòng mình. Chính vì vậy mà chú Năm con bị chết oan uổng¹⁵² tức tưởi. Đó là cái khổ nhứt của nội, cái đau đớn của cha, cái phiền trách của¹⁵³ chú Tám và là cái phân vân của các con. Mãi đến sau này, lần lần người ta mới thấy. Nhưng phải nói thẳng rằng dựa thế của giặc như chú Năm và chú Tám là hoàn toàn không đúng, đó là con đường tự hại bản thân, hại cho danh giá nhà mình, mà chỉ¹⁵⁴ có 1 con đường hoặc là yêu nước, hoặc là bán nước, tuyệt đối không để¹⁵⁵ kẻ thù lợi dụng.

Con ơi! Con đã học sơ về lịch sử của Việt Nam ta. Chắc con rất thương, rất mến phục vua Quang Trung, Ngô Quyền, Nguyễn Trãi, vì đó là những người cứu nước. Và chắc con rất giận, rất ghét Trần Ích Tắc, Lê Chiêu Thống, vì đó là bọn bán nước hại dân, rước voi giầy mã tổ. Tội bán nước hại dân là điều nhục nhã, đáng nguyên rủa muôn đời..

Ngày nay Nguyễn v¹⁵⁶ Thiệu, VN¹⁵⁷ cộng¹⁵⁸ hòa cũng nói là yêu nước là quốc gia, là đánh cộng¹⁵⁹ sản, v.v... Nhưng đó là lời nói láo. Yêu nước gì mà rước giặc Mỹ về ném bom, bắn giết, đốt nhà dân Việt Nam? Lịch sử xưa nay không có loại người yêu nước đó!

Còn nói vì hoàn cảnh, sống trong vùng quốc gia phải làm cho quốc gia thì càng không thể¹⁶⁰ được. Vì làm cho quốc gia là bán nước. Chĩ¹⁶¹ có thể thôi!

Con ơi! Cha phải nói thẳng vấn đề này chĩ¹⁶² vì cha rất khổ về gia đình mình, cha rất khổ vì chú tám con chưa hiểu lòng cha, còn phiền cha, mà cha ngày đêm mong chờ chú tám con đi một đường với cha. Vì cha rất lo cho tương lai của 3 đứa con yêu quý của cha sau này. Con ơi! Chĩ¹⁶³ có con đường cách mạng, con đường yêu nước ghen con. Con đừng đi sai con đường của¹⁶⁴ cha của mẹ đã đi, hãy tiếp nối con đường của¹⁶⁵ cha của mẹ, tiếp nối ngay từ khi con biết đó là con đường con chọn sẵn¹⁶⁶.

Cũng chính vì lo cho tương lai 3 con mà cha có ý định tìm cho 3 con 1 người mẹ kế để¹⁶⁷ chăm sóc các con khi cha không được gần các con. Về người mẹ kế của các con, chắc các con không bao giờ muốn, các con rất buồn, rất khổ còn lòng cha thì gánh đã gãy thì không bao giờ chấp liền được con ơi! Không bao giờ có 1 người như mẹ con.

Cha nghĩ rằng cha sẽ còn trở vào Sài gòn nữa. Cha nghĩ rằng trên đường cách mạng còn biết bao nhiêu hiểm nguy đang chờ cha. Và cha có còn được điểm phúc gặp được các con, dạy dỗ dìu dắt¹⁶⁸ các con hay không? Khi Nội có qua đời thì các con sẽ đi về đâu? Cha nghĩ như thế mà chọn người mẹ kế cho các con với điều kiện

trước tiên là mẹ kể các con phải bảo bọc, dạy dỗ, chăm¹⁶⁹ sóc các con thay cho cha. Cha hy vọng các con nhận người mẹ kể với điều kiện đó, khi không có cha. Người mẹ kể của các con cũng yêu nước, cũng chịu biết bao nhiêu khổ sở như mẹ con, cũng người lam lụ¹⁷⁰ làm ăn, cũng người biết thương yêu đồng bào. Cha nghĩ¹⁷¹ rằng người mẹ kể của các con không phải chỉ là hạnh phúc của cha mà là vì hạnh phúc của các con, các con là nguồn hạnh phúc của cha. Thực tế: cha không có sống chung với người mẹ kể các con, mà chỉ¹⁷² nương tựa vào nhau trong lúc khổ sở này. 5,7 tháng gặp 1 lần để hỏi thăm tin về các con.

Đêm ngày, khi rảnh rỗi¹⁷³, cha luôn nghĩ về các con, các con có biết không? Hình ảnh của 3 con và mẹ con, cha luôn để¹⁷⁴ trong túi áo. Khi đêm tối, khi vắng vẻ¹⁷⁵, cha cứ lấy ra và nhìn, để¹⁷⁶ lên môi hôn và nước mắt cha cứ trào ra. Có ai biết được tình cha con.

Và mỗi ngày 1 dương lịch là ngày đó suốt 3 năm rồi không khi nào cha quên hình ảnh mẹ con. Vì ngày đó là ngày kỷ niệm, ngày mẹ con hy sinh.

Giờ này 3 con làm gì? Con Hạnh có ngày ngày đi tưới rau, đi bán rau ở chợ không? Con Minh, con Mẫn có phụ với chị tưới rau, coi gà, phụ với chị bó đi chợ bán không?

Vì nghèo, vì thương nội, thương em, con Hạnh đã nghĩ¹⁷⁷ học để¹⁷⁸ làm nuôi em. Con là chị, con hãy thương 2 em, hãy dạy bảo 2 em.

Con Minh, con Mẫn ráng học. Con phải phụ giúp chị bất cứ công việc gì có thể¹⁷⁹ giúp được, hãy ngoan, thương yêu nhau và vâng lời nội.

Các con Hạnh, Minh, Mẫn, Kim Hai, Trí, Thanh những đứa con mồ côi hãy thương yêu nhau, đùm bọc nhau, sống chết có nhau.

Xa các con, cha dặn các con mấy điều:

1- Hãy vâng lời ông bà, cô bác, cậu mợ.

- Hãy thương yêu nhau, thương yêu những người nghèo khổ.

2- Hãy ráng học tập

3- Hãy ráng lao động, sản xuất trồng lúa¹⁸⁰, chăn nuôi. Làm biếng là 1 thói xấu. Tuyệt đối không tham lam.

4- Hãy dũng cảm, không nhu nhược nhưng hết sức khiêm tốn nhường nhịn. Kiên quyết bình vực lẽ¹⁸¹ phải, chống điều không tốt, điều bất công.

5- Hãy hết lòng thương yêu người yêu nước và ghét kẻ bán nước.

Đó là năm điều cha dạy. Các con nên nhớ nằm lòng.

Các con hãy gặp mợ chín, hãy gặp cậu bảy giải thích những điều đó cho các con.

Ba con thương yêu của cha!

Trên đây là những lời tâm sự của¹⁸² cha, là nỗi lòng

của cha với 3 con. Rõ ràng có những điều mà tuổi¹⁸³ bây giờ của các con chưa hiểu¹⁸⁴ tới, nhưng tuổi¹⁸⁵ của Hạnh bắt đầu hiểu rồi phải không con? Tuổi của Minh, Mẫn rồi sẽ hiểu¹⁸⁶ và hiểu¹⁸⁷ hết nghen các con. Hiểu¹⁸⁸ để¹⁸⁹ làm cho đúng. Hãy nói cho chị Trí, Thanh, Kim Hai biết.

Cha gởi¹⁹⁰ về các con những cái hôn đầy yêu thương và hy vọng.

Cha mơ ước có ngày được nằm chung với 3 con trong một cái mừng là mơ ước mà mẹ các con không bao giờ có.

Thương yêu hôn các con

13/9/1974

Cha

Chí Nhân

Mợ chín

Mợ giữ dùm tôi cái thơ này, kêu 3 đứa con tôi đọc cho nó nghe. Rồi mợ giữ kỹ dùm, lâu lâu kêu chúng nó đến, đọc lại cho chúng nó nghe. Đến khi chúng nó lớn khôn. Hy vọng nơi mợ. Chúc mợ và các cháu mạnh.

Ghi chú:

1. nổi	8. dành
2. mãi	9,58. dôi
3. nữa	10,15,16. Hoá
4. kẻ	11. Đồng
5. dòng	12. thản
6,7,27. chữ	13. lễ

14. Ninh	của
17. mẫn	49. giữa
18. Cù	51,118,. công
19,20,21. Mễ	52. Vang
22. Hai	53. rầy
23. Chín	55,63. nữa
24. lẫm	56. mỗi
25. đẫm	59. Phú
26. vũng	60,65. Hoà
28,31,41,44. ằm	64. Quới
29. Bình	67. trẻ
30,33,34,50,54. Mười	68. kể
32. dũ	69, 170 . lữ
35. Mẫn	70. Đảng
36. đu	71. Chạp
37,61. Trôm	72,100,101,102,103,
38,47,114,115,120,123,	104,105. Cộng
136,137,138,139,146,155,	73. Phú
167,174,176,178,189. để	74,79. Tre
39. Chỗ	75,110. Chấp
40. Cày	76. cử
42. phún	77. Thường
43,62. hông	78. Ban Chấp hành
45. napal	80. bấu
46. vả	81. dũ
48,57,66,125,126,133,134,	82. đỡ
135,145,153,164,165,182.	83. tưởng

84. vẫn	140a. Cỏ
85. mừng	141,142,144. bãi
86,87,88,89,90. Tư	143. tản
91. dân	147. dễ
92. gấm	148. Mãi
93. nghĩa	149. ngặt
94,112. ở	150,151,184,186,187.
95,183. tuổi	hiếu
96,97. Tây	152. uống
98. đắp	154,162,172. chỉ
99. Cũng	156. Văn
106. Đại	157. Việt Nam
107. Ban	158. cộng
108,109. Tuyên	160,179. thể
111. Hội	161,163. Chỉ
113. tỉnh	166. sẵn
116. điểm	169. chăm
117. cả	171. nghĩ
119, 168. đất	173. rồi
121. dễ	175. về
122. trở	177. nghĩ
124. hết	180. tủa
127,128. đủ	181. lẽ
129,132. khả	188. Hiếu
130. vỡ	190. gửi
140. rõ	

Hạnh,
Con thương yêu,

Cha chịu ý con, viết thư riêng cho con. Chắc con cứng của cha sẽ vui.

Không gì vui cho cha bằng khi cha gặp con và khi cha được thơ con. Cha nhớ con lắm. Cha mong được gần gũi 3 con để¹ chăm sóc và dạy dỗ² các con. Cha thấy con gà trống dẫn bầy con của nó đi ăn. Con gà trống bươi bới tìm được mồi rồi tục kêu gà con đến, cho con ăn rất vui. Cha nhìn nó mãi, nhìn đến rơi nước mắt, nhìn mà nhớ đến 3 đứa con mồ côi của cha.

Cha nghe nội nói Mẫn có những lần buồn đòi dẫn 3 chị em đi Phú Vang hoặc đi Thừa Đức... Sao em cứa³ con đòi dẫn hết 3 con, không chịu đi 1 mình Mẫn. Con thấy không, tình ruột thịt thiêng liêng, dù em con rất nhỏ, chưa đủ⁴ trí khôn, mà không ai có thể⁵ cắt đi mối tình thiêng liêng ấy. Nên các con phải thương yêu nhau, nhường nhịn nhau, dù sao đi nữa cũng⁶ không giận hờn nhau, mà hết sức khuyên nhủ dạy bảo nhau. Trách nhiệm của con là chị lớn nên con phải⁷ chăm sóc cho 2 em. Và con phải⁸ dạy 2 em con thương câ⁹ chị Trí, Thanh, thương chị Kim Hai, thương những đứa con của¹⁰ cô bấy¹¹, chú tám con.

Nhưng vì sao Mẫn đòi dắc¹² 3 chị em đi Phú Vang? Em con hiểu rằng nơi đó có mẹ con, nơi đó các con đã gặp mẹ. Nơi đó có tình thương bao la của tình mẹ con,

cũa¹³ cha mẹ. Nơi đó cha mẹ đi theo lẽ phải. Điều đó nhắc nhở¹⁴ cha có trách nhiệm với các con, lời nói dạy bảo của¹⁵ cha với các con là căn¹⁶ 1 tình thương yêu vô bờ bến.

Bà nội, ông nội có nói cho cha nghe nhiều về 3 con, nhứt là về con. Cha rất vui lòng có đứa con như con. Con gái của¹⁷ cha sao mà giống¹⁸ tánh ý của cha, của mẹ con quá!

Nội nói con rất giỏi, con làm lụng rất lo lắng chu đáo. Mỗi ngày con lo tìm thứ này thứ nọ để¹⁹ bán, bán để²⁰ có tiền mua đồ ăn cho nội và các em. Ông nội bệnh, con biết mua thức ăn riêng cho ông nội. Con hiếu thảo với ông bà, vậy là tốt lắm. Con đi thăm cô Bảy, con giành tiền không đi xe mà chịu cực đi bộ. Con gái của cha tiện tặng đúng mức, thứ nào không cần xài thì nhứt định không xài phải không con? Khi thiếu Tám đi lo cho chú Tám không tiền, nội bảo con đi mượn tiền không có, con chạy xoay xở cho được để²² có tiền cho thiếu Tám đi! Con của²³ cha biết xoay xở quá, không chịu bó tay lùi bước trước khó khăn. Gặp khó thì dựa vào bà con để²⁵ xở khó. Nhưng vì sao mà người ta tin con, dám cầm 5.000 đồng cho con mượn? Chính vì người ta tin con đúng đắn, ngay thẳng, chính vì hằng ngày người ta thấy con là đứa con gái cần mẫn²⁶, siêng năng rất tốt.

Nội nói hằng ngày con đi hái từng ngọn rau, từng trái khế đem đi bán. Nhưng khi bưng rổ trâu đi bán, gặp đám ma của²⁷ người bà con, con bưng cho hết rổ trâu và chạy về cho ông bà hay để²⁸ đi phụ với bà con. Tuy ông

bà nội chưa biểu, mà tự ý con dám bùng nổ trâu cho hết! Việc đối xử của con như vậy là đúng lắm, tốt lắm. Cha khen con. Con ơi! Gặp việc như vậy, gặp bà con bị tai nạn mình phải²⁹ hết lòng giúp đỡ, đừng nghĩ gì đến việc riêng tư của mình. Có khi phải³⁰ dám chịu cực, chịu khổ³¹ quên mình mà giúp đỡ cho người bị nạn.

Nội nói con đến cô bảy thì xong³² vào giúp đỡ cô bảy, lo cơm nước, lo đi chợ, con coi nhà của cô bảy như nhà của con. Cô bảy rất khen con. Vậy mới phải đó con à. Con giúp cô bảy không bao nhiêu đâu, mà cô bảy, dựng bảy giúp đỡ, dạy dỗ các con nhiều lắm. Đừng kể³³ công, kể³⁴ ơn ghen. Cha nhớ mẹ con hồi còn sống. Ở³⁵ đâu mẹ con đều giúp đỡ bà con, mẹ con may quần áo, vá đồ rách cho bà con, trông rọt cho bà con, thấy bà con làm gì cũng³⁶ vô phụ làm, mẹ con không chịu ngồi không để³⁷ nói. Cho nên mẹ con được bà con thương lắm. Mẹ con giúp đỡ cho bà con chỉ có 1 phần, còn bà con giúp lại cho mẹ con mười phần nhiều hơn. Người ta nói “mình vì mọi người thì mọi người vì mình thôi”. Ở điếm³⁸ này con giống mẹ con lắm. Con phải giúp đỡ bà con nhiều hơn nữa. Nhớ đừng kể³⁹ công ơn ghen con.

Phải⁴⁰ vâng lời ông bà, cô bác, chú thiếm. Vì ông bà, cô bác là người lớn hiểu⁴¹ hơn mình. Những lúc ông bà giận, rầy la thì không nên trả⁴² lời lại, con nên nín thinh mà chịu đựng. Nếu có gì mà oan cho con, con không vừa ý thì con cũng vẫn không trả⁴³ lời. Đợi 5,10 hôm khi

ông bà vui con sẽ nói lại cho ông bà nghe những ý nghĩ⁴⁴ của con. Nhưng cũng phải hết sức lễ độ nghe con, đừng ngang bướng nghe con. Đó, không phải cha bảo con chịu đựng bất công, chịu những điều không phải, mà con phải luôn luôn trọng lễ phải, quyết giữ⁴⁵ lễ⁴⁶ phải. Nhưng đối với ông bà, cô bác, hay bất cứ ai con phải hết sức khéo léo lễ⁴⁷ độ. Cha nghe nội nói cô bảy có nói con gì đó, con không vừa ý. Khi về con viết thư lên cô bảy. Đó là đúng nhưng phải nhớ lễ⁴⁸ độ.

Cái phải, cái quấy đời nay khó phân biệt lắm con à... Ví như Tổng thống Thiệu nói đó là phải, một số người hòa theo Thiệu nói đó là phải. Còn cha thì nói đó là quấy thì sao? Có phải khó không? Cho nên cha nói với con điều gì? thì con phải thấy lời nói của cha là phải, là đúng. Vì cha thương yêu các con hơn ai hết. Cho nên cha dạy cho các con những điều phải vì vậy các con phải⁴⁹ nghe lời cha hơn ai hết. Cuộc đời của con, của 2 em con sau này sẽ khó xử⁵⁰ cho đúng về chỗ⁵¹ phải, chỗ⁵² quấy này, nếu các con không gần cha.

Cũng⁵³ như hồi mẹ còn sống, mẹ con rất mong thường gặp gỡ 3 con. Nhưng mẹ con suốt đời, cho đến chết còn buồn, còn khổ, còn ân hận vì không thường gặp 3 con để⁵⁴ cho thỏa tình mẹ con. Mẹ con muốn gặp 3 con là lễ phải. Nhưng nội không cho 3 con gặp mẹ con, vậy là nội phải hay không? Nội nói nội phải. Vậy thì con nghe lời ai? Khi mẹ con mất, cha nghe nói con khóc rất nhiều.

Con rất thương mẹ. Tình cảm đó thiêng liêng làm sao? Không ai ngăn được tình cảm của con với mẹ cha. Phải chi hồi mẹ con còn sống, con gặp mẹ con thường thường thì thoả mãn⁵⁵ tình mẹ con biết mấy! Đó là lẽ phải. Nhưng không lẽ con không vâng lời nội, vì nội nuôi con từ nhỏ, vì nội đang ở trong hoàn cảnh mà giặc đang theo dõi⁵⁶, nội còn không dám nhận con là con của⁵⁷ cha nữa mà, bởi vì giặc biết thì nội cũng khổ và các con cũng khổ.

Đây là ý cha.

Đáng lẽ⁵⁸ con phải thường gặp mẹ con. Nếu sợ giặc biết thì phải⁵⁹ tính toán cách đi cho bảo đảm, về phải giữ⁶⁰ bí mật, đừng cho ai biết. Ví như con nói con lên thăm cô bảy, 2, 3 ngày con về, thì có ai biết được. Chớ sợ như nội mãi⁶¹ thì làm sao, cho đến chết mà mẹ con còn khổ.

Cha đọc rất kỹ⁶² cái thư của con và của con Minh. Các con thấy là phải 5,6 năm nữa mới gặp được cha một lần nữa. Cha đọc đến đây cha buồn lắm lẽ nào tình cha con mình lại còn bị ngăn cách quá vậy sao? Con đã nói với cha rằng con đã khôn lớn rồi. “Không lẽ nào con không biết sao?”. Đúng, con của⁶³ cha đã khôn lớn rồi, con của cha đã bắt đầu biết phân biệt cái phải, cái quấy, con của cha tuy còn nhỏ mà đã biết trọng lẽ⁶⁴ phải, đã biết vượt qua những khó khăn.

Như vậy con của cha ngày nay, với tuổi⁶⁵ này có đủ lời lẽ để⁶⁶ xin nội đi thăm cha, có đủ⁶⁷ cách để⁶⁸ che mắt

giặc lấy cố đi Sài gòn để⁶⁹ đi thăm cha, để⁷⁰ cho thoải⁷¹ mãn tình cha con mình.

Con càng lớn, con cần phải gần gũi⁷² cha nhiều hơn để⁷³ con hiểu về cuộc đời của con sau này, để⁷⁴ con dạy dỗ 2 em con cho nên người. Vì con sẽ⁷⁵ xây dựng cuộc đời của⁷⁶ con sau này như thế nào? Sự làm ăn của⁷⁷ con như thế nào cho đúng? Làm sao con đi theo con đường đúng đắn⁷⁸ của cha mẹ đối với xóm làng? Nhiều lắm con à, cha không thể⁷⁹ nào viết thật đầy đủ⁸⁰ cho con được? Chỉ⁸¹ có cha con mình gần nhau nhiều lần, lâu ngày cha mới dạy hết cho con.

Cô Bảy, chú Tám con dù có thương con cách mấy, thương các con rất nhiều nhưng cũng⁸² không thể nào dạy cho các con thành người đúng đắn⁸³ được. Nội cũng⁸⁴ không thể dạy cho các con đúng được. Vì trên đời này nhiều chuyện khó lắm. Nội, cô bảy, chú Tám ít đi đó đi đây như cha nên không thể nói đúng được.

Cha rất lo 1 điều đáng lẽ không nên nói, nhưng rồi thế nào nó cũng⁸⁵ tới, nên cha nói trước là ông nội, bà nội đâu có thể sống đời để nuôi và dạy các con. Ông nội, bà nội sẽ qua đời thì chừng đó các con sống với ai? Các con làm sao? Đó, bao nhiêu đó thôi cũng⁸⁶ khổ⁸⁷ cho cha rồi. Vì chừng đó mà các con về ở⁸⁸ với chú Tám, cô bảy thì chắc chắn cô bảy, chú tám không thể dạy các con nên người tốt như cha mẹ mong muốn.

Vì cuộc đời của cha vào sanh ra tử, sống nay chết

mai biết chừng nào? Khi cha chết rồi thì còn ai mà dạy các con. Cho nên khi cha còn sống, cha muốn gán gửi⁸⁹ các con để⁹⁰ cha dạy các con đi theo đường của⁹¹ cha mẹ, để⁹² cho mẹ con ngậm cười nơi chín suối.

Con thấy chưa? Các con cần phải thường gặp cha là như vậy. Cho nên mỗi khi cha nhắn thì con tìm cách, vượt mọi khó khăn, trở⁹³ ngại để⁹⁴ gặp cho được cha. Khi nào cha thấy dễ⁹⁵ là cha nhắn hết 3 con. Khi nào cha thấy khó thì cha nhắn 1 mình con, con về con dạy lại cho 2 em con.

Gặp con, thấy con nước da mận mòi, thấy lưng của⁹⁶ con rám nắng. Cha rất bồi hồi cảm động. Nếu kẻ⁹⁷ ăn không ngồi rồi thì nói nước da trắng trẻo là đẹp để⁹⁸ và nhiều người ở chỗ⁹⁹ mình cũng¹⁰⁰ nói như vậy. Nhưng cha thì khác, cha cho cái đẹp của người con gái là sạch sẽ, gọn ghẽ¹⁰¹, nhứt là có nét na, siêng năng, cần mẫn¹⁰², dễ thương, ăn nói nhỏ nhẹ, dịu dàng. Đó là cái đẹp phải không con? Nhưng vì là con gái cho nên con phải sạch sẽ, gọn ghẽ¹⁰³. Đi ruộng phải đội nón. Mặc áo đi ruộng phải¹⁰⁴ mặc áo vải ít bịnh. Tóc phải chãi¹⁰⁵ gỡ suông¹⁰⁶ sẽ¹⁰⁷, đừng quần giầy¹⁰⁸ thun ngen con, coi không đẹp, cha không chịu đâu. Phải mua kẹp, kẹp đàn hoàng. Đừng kẹp cà nhổng như đuôi ngựa đang ỉa, xấu lắm, kỳ lắm. Quần áo đừng màu mè kiểu¹⁰⁹ cò, mặc đồ thường thôi, đừng thêm se súa quần áo ngen con.

Ăn uống, fải¹¹⁰ lo cho miếng ăn cho thật ngon, thật

vệ sinh. Cũng¹¹¹ bao nhiêu cá, thịt, rau đó mà biết nấu nướng, biết thêm gia vị là ăn ngon. Chớ không phải nhiều đồ ăn và cao lương mỹ vị gì. Nội nấu ăn ngon lắm. Con học nội, học cô bảy, học thiếm tám, đi đám tiệc học người ta để¹¹² con nấu ăn cho ngon. Nhớ đừng tính chuyện ăn mắm¹¹³ muối cho qua bữa là không được. Phải¹¹⁴ chằm¹¹⁵ sóc cái ăn cho ngon, làm nước mắm¹¹⁶ cho ngon, rửa¹¹⁷ rau cho sạch, ngâm rau bằng nước muối, thuốc tím để¹¹⁸ ăn sống. Ăn nhai phải¹¹⁹ kỹ, nhuyễn. Đừng ăn bánh tiệm, bánh chợ vì dơ lắm. Nên ăn trái cây như chuối, su¹²⁰ đủ, v.v... Dạy cho em cách ăn uống có vệ sinh, điều độ nghen con. Phải uống nước chính¹²¹, đừng uống trà.

Phải¹²² giữ gìn sức khỏe¹²³, giữ vệ sinh và phòng bệnh.

Đừng giang¹²⁴ nắng lúc nắng gắt, trưa nắng phải¹²⁵ nghỉ trong nhà, trong bóng cây, lỗ đi ngoài nắng phải đội nón, đội khăn. Lấy khăn nhúng nước mà đội. Rửa¹²⁶ mặt, rửa¹²⁷ tay, rửa¹²⁸ chân lúc ở¹²⁹ ngoài nắng, lúc vừa đi ngoài nắng vào. Nhớ lúc đang giang¹³⁰ nắng đừng tắm¹³¹ liền.

Đừng giầm¹³² mưa, chịu nước quá lạnh. Phải¹³³ đội nón che vãi¹³⁴ mưa, mặc áo mưa. Đừng để¹³⁵ quần áo ướt ngoi ngoét. Khi về đến nhà con thay đồ khô liền, lau mình thật khô trước khi mặc quần áo. Mặc cho thật ấm. Thấy lạnh quá thì xoa dầu lấy tay xoa lưng, xoa cùng mình cho thật ấm. Khi ớn trong mình, sợ nước các con đừng tắm¹³⁶ nước lạnh, nên nấu nước mà tắm¹³⁷. Nếu thấy trong mình bắt đầu bị căm¹³⁸ thì nên nấu nước xông¹³⁹ cho ra mồ hôi.

Con dặn 2 em những điều đó, nhắc nhớ¹⁴⁰ và chăm¹⁴¹ sóc 2 em con. Cũng¹⁴² đừng để¹⁴³ cho Minh tắm¹⁴⁴ nước ấm, mà tập các em con nên tắm¹⁴⁵ nước lạnh. Mới đầu thì tập em con tắm¹⁴⁶ giấc trưa lúc nắng thì khỏi sợ trúng nước. Làm sao cho quen chịu mưa, chịu nắng. Tối ngủ cũng¹⁴⁷ vậy dù trời nực cũng¹⁴⁸ không ở trần mà nực thì mặc áo mỏng. Khi trời hay trở tiết. Lúc tối nực, khuya lạnh con nhắc các em con mặc áo, khuya dậy đắp mền cho em. Đừng để em đứng ngoài gió mạnh.

Về học chữ¹⁴⁹ cha nghe nói thiếu tám con năng dạy cho Minh học. Cha mừng lắm. Con thường nhắc nhở 2 em con ráng học. Chỉ¹⁵⁰ cách học không phải là học thuộc lòng, mà học phải hiểu hết cái ý của bài vở. Không hiểu¹⁵¹ hay hiểu¹⁵² còn mập mờ phải¹⁵³ hỏi. Hỏi thiếu Tám con chỉ¹⁵⁴ cách làm sao để nhớ lâu quên. Ví dụ nói: Năm 1789 vua Quang Trung đánh thắng Mãn Thanh và lên ngôi thì nhớ cái con số 7,8,9 cái năm đó có con số kế kế như vậy là 10 nghìn, rồi số 7, số 8, số 9.v.v... Hay viết chánh tả làm cho dễ nhớ như chữ Trông, chữ trong khác nhau dấu ^ và chữ o là gì. Trông có dấu là trông thấy, là cô gái đội nón là chữ ^ đứng đó trông. Còn trong chữ o là ở trong, cái ruột nó trống rỗng, không có ô gì hết. Ví dụ cách học như vậy thì các con sẽ dễ nhớ, học một là phải biết mười. Học 1 bài toán cũng phải biết lật ngược lật xuôi để¹⁵⁵ thấy cái công thức phải vậy, không làm đúng công thức là trật. Riêng con, con cũng học thêm. Ráng học nó con, nhớ thiếu tám chỉ thêm về toán,

về khoa học.v.v... Con học còn ít quá, cha rất lo. Cha muốn cho con đi học nữa, mà học trường cũ¹⁵⁶ cha mở kìa.

Việc học ở¹⁵⁷ trường giặc có nhiều lợi nhưng cũng¹⁵⁸ rất nhiều cái hại, học lớp càng cao là càng nguy hiểm¹⁵⁹. Vì nó không khi nào dạy mình trở¹⁶⁰ thành người tốt. Nó dạy cho các con chống lại cha, hiểu¹⁶¹ sai về cha. Nó dạy cho các con làm người không đúng đắn¹⁶². Nó dạy cho các con không biết đâu là yêu nước, đâu là bán nước. Nó dạy cho các con ích kỷ, khinh người, ghét người nghèo, sợ cực, sợ khổ, sợ lao động.v.v... Cho nên các con học trường của giặc, cha không yên tâm chút nào. Cha không muốn cho chị Trí, Thanh, Kim Hai của¹⁶³ con học trường đó nữa. Cha rất muốn là 3 con sẽ học trường của cha mở. Cha sẽ lần lần coi tình hình hơi yên, cha sẽ xin nội cho 3 con học trường của cha mở.

Ý này chắc con chưa rõ¹⁶⁴ đâu. Lớn 1 chút nữa con mới biết lời của cha là đúng. Nhứt thiết các con phải tìm hiểu¹⁶⁵ lời cha về việc học hành này. Ông nội, bà nội cũng¹⁶⁶ chưa rõ¹⁶⁷ việc này nữa.

Cha dặn thêm ba con. Nếu rủi ro gì mà sau này cha con mình không còn gặp nhau nữa¹⁶⁸ thì các con nhớ mấy điều:

Một là phải yêu nước, yêu đồng bào nhứt quyết không theo kẻ bán nước cho Mỹ, không dựa thân dựa thế với kẻ theo Mỹ.

Hai là, khi Hạnh, Minh có chồng, khi Mẫn có vợ.

Khi Kim Hai có chồng, phải là lấy chồng, lấy vợ là người yêu nước. Không thương yêu, hạnh phúc gì với kẻ¹⁶⁹ bán nước.

Ba là: phải¹⁷⁰ là người trong sạch, ngay thẳng, chuộng lẽ¹⁷¹ phải, không tham lam, không để¹⁷² có thói hư tật xấu. Phải chữa thói hư tật xấu ngay từ lúc mới dộ¹⁷³ sa ngã.

Bốn là: các con phải¹⁷⁴ thương yêu nhau và kính trọng ông bà cô bác.

Đó là bốn điều cha căn dặn 3 con thương yêu.

Các con làm được những điều trên thì cha mẹ vui mừng lắm.

Về phần cha, cha sẽ¹⁷⁵ phấn đấu làm tròn trách nhiệm của cha đối với Tổ quốc và đối với các con. Đời cha sẽ noi gương mẹ con mà để¹⁷⁶ tiếng tốt cho các con. Các con sẽ vui lòng mãi mãi với cha mẹ.

Hạnh, con.

Cha nói thêm với con 1 điều nữa. Ba con sẽ có suy nghĩ¹⁷⁷ về cha mẹ, tại sao cha mẹ không nuôi 3 con? Tại sao cha mẹ để cho ông nội, bà nội nuôi các con?

Con ơi! Đồng bào mình khổ lắm, khổ vì lũ¹⁷⁸ giặc cướp nước và bán nước. Nó đã cướp mất biết bao nhiêu người thân của mình. Nó đã cướp mất cha của¹⁷⁹ con Nâu, cướp cả cha mẹ của chị Tha, chị Cúc của con, cướp người

mẹ của chị Chảnh con, để¹⁸⁰ cho biết bao trẻ¹⁸¹ mồ côi như con. Chúng còn cướp cuộc đời của những đứa trẻ¹⁸² vô tội như các con. Bà con mình khổ lắm con à. Nên cha mẹ đã¹⁸³ chọn con đường ra đi cứu nước, cứu bà con. Vì cha mẹ nghĩ¹⁸⁴ rằng nếu cha mẹ ở nhà nuôi 3 con thì không ắt rằng thằng giặc để¹⁸⁵ cho cha mẹ yên, hay cũng không làm sao bảo vệ được các con. Nên cha mẹ phải nén tình thương với các con để¹⁸⁶ đi cứu nước, cứu đồng bào, trong đó có các con. Các con sống với nội. Nội đã nuôi cha từ nhỏ tới lớn. Nay Nội còn phải nuôi 3 con, nuôi Kim Hai. Thật công ơn của nội như trời như biển, không biết bao giờ cha con mình trả¹⁸⁷ xong. Nội nuôi 4 con cũng là nghĩa vụ cao cả của nội đối với đồng bào, Tổ quốc, để¹⁸⁸ cho cha mẹ rảnh rang mà đi cứu nước. Các con sống với nội, tình cha con mình không thỏa mãn¹⁸⁹, đó cũng là sự hy sinh của 3 con rất lớn lao đối với đồng bào. Các con có hiểu¹⁹⁰ biết như vậy mới thương nội, thương cha mẹ, mới tự hào về các con, mới căm giận lũ¹⁹¹ bán nước cướp nước đã làm cho gia đình mình khổ và khi các con lớn lên phải nối chí mẹ cha.

Bao nhiêu tình thương của cha gửi¹⁹² gắm¹⁹³ hết vào đây cho con và 2 em con. Con hãy tìm hiểu. Có gì không rõ¹⁹⁴ con hỏi mẹ chín, hỏi chị Tha sẽ nói cho con rõ¹⁹⁵ hơn.

3 con đừng nghĩ¹⁹⁶ rằng cha thương đứa này nhiều hơn đứa khác. Cha thương nhiều lắm, thương hết các con. Nhưng với con là chị lớn, con có trách nhiệm dạy

bảo cho 2 em con, nên cha căn dặn con nhiều hơn.

Cha mong sẽ gần gũi 3 con. Và thường nhận được thư của 3 con. Con biểu con trai út của cha viết thư cho cha.

Cha hôn con, hôn Minh, hôn Mẫn, hôn cháu Kim Hai, Trí, Thanh.

Cha gửi lời thăm cô dưỡng bầy, chú thiếu tám nuôi của Mẫn.

Hôn các con

15/11/1974

Cha

Chí Nhân

Ghi chú:

1,19,20,22,25,28,37,54,

66,68, 69,70,73,74,90,

92,94,112,118,135,143,

155,172,176,180,185,

186,188. để

2. đỡ

3,10,13,15,17,23,27,57,

63,76,77,91,96,156,163,

179. của

4,67,80. đủ

5,79. thể

6,36,82,84,85,86,100,147.

148,158,166. cũng

7,8,29,30,40,49,59,104,

110,114,119,122,125,133,

153,170,147. phải

9,16. cả

11. bảy

12. đất

14,140. nhờ

18. giống

26,102. mẫn

31,87. khổ

32,139. xông

33,34,39. kể

35. Ở

38. điểm	106. suôn
41,151,152,161,165,190.	107. sể
hiếu	108. dây
42,43,187. trả	109. kiểu
44,177,184,196. nghĩ	113,116. mắ
45,60. giữ	115,141. chắ
46, 58,64,171.lẽ	117,127,128. rũa
47,48. lẽ	120. su
50. xử	121. chín
51, 52,99. chỗ	123. khoẻ
53,111,142. Cũng	124,130. dang
55,189. măn	126. Rũa
56. đôi	131,136,137,144,145,146.
61. mãi	tắ
62. kỹ	132. dầ
65.tuổi	134. vắ
71. thoả	138. cắ
72,89. gủi	149. chử
75,175. sể	154. chỉ
78,83,162. đắ	159. hiể
81,150. Chỉ	164,167,194,195. rồ
88,129,157. ở	168. nũa
93,160. trở	173. dợ
95. dể	178,191. lữ
97,169. kẻ	181,182. trẻ
98. đẽ	183. đắ
101,103. ghẽ	192. gỏi
105. chắ	193. gắ

Ch. N. M.

Ba con thương yêu,

Ngày nay cha lên đường đi xa. Chưa biết bao giờ cha trở lại. Cha có nhắn con Ch. và Thiểm T. Cha chờ 2 ngày không gặp, đành phải đi luôn. Cha có nhận được vãi của Nội. Cha đã gửi 2 thư dài, các con nhận được chưa. Bao nhiêu điều cha dặn trong 2 thư đó. Cha mong các con hiểu và làm đúng. Khi ở yên, cha sẽ rước các con.

Ngày càng lớn, các con ráng giúp đỡ nội, để¹ nội bớt nhọc nhằn về các con. Ch thường nhắc nội đừng làm nhiều, đừng làm nặng. Con nói cha nhắn nội như vậy. Vì nội làm nặng, dễ bệnh nguy hiểm. Bà Nội cũng vậy, đừng làm nặng, đừng thức khuya.

Các con đối với Thiểm T². phải thật ngoan. Con nói với chú T³. nói cha thương và nhớ chú T⁴. Cha khuyên chú T⁵. mau ra khỏi vòng nguy hiểm. Chú T⁶. về ở chỗ Thiểm T⁷. làm ăn chờ thời cuộc. Riêng ý cha thì muốn chú T⁸. đi với cha, cha lo cho chú T⁹. Những chuyện hoài nghi của người ta đến nay, cha đã lo xong. Cha cũng đã lấy lại danh dự cho chú N. rồi.

Con nói với Cô và dưỡng bầy, cha gửi lời thăm, cha khuyên cô và dưỡng bầy: “gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn”.

Con nói với cháu K. H¹⁰. Cha nó nhớ nó lắm. Nhớ và thương cũng như cha nhớ các con vậy đó. Cháu K. H¹¹ phải

tính tới chuyện đi thăm cha nó, phải biết tình cha con.

Cha thăm dưỡng 2, Tr¹². Th¹³.

Cha gửi lại cái thơ cũ¹⁴ mẹ con gửi¹⁵ cho 1 người chú, để các con thấy giọng¹⁶ chữ¹⁷ của mẹ con. Đó là lưu bút của mẹ con.

Cha đi mà nhìn lại quê hương, nhớ các con lắm. Cha chúc 3 con mạnh, vui, ngoan, học giỏi, cha kính thăm nội.

Hôn các con thật nhiều

21/11/1974

Cha

Ghi chú:

1. để	14. của
2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Tám	15. gửi
10, 11. Kim Hai	16. dòng
12. Trí	17. chữ.
13. Thanh	

**Vài nét về bà Phạm Minh Đấu (Minh YẾN)
– nguyên đại úy Phòng Dân quân
Quân khu 9, nguyên Chủ nhiệm Công ty
Ăn uống - Khách sạn tỉnh Bến Tre**

*“ Mỗi bức ảnh là một nhân chứng lịch sử. Mỗi trang
bản thảo là một bằng chứng khoa học. Mỗi kỷ vật cuộc đời
là một tài sản vô giá ”*

Bà Phạm Minh Đấu (còn gọi là Minh Yến) sinh ngày

10/10/1930, nguyên quán ở xã Đại Điền, huyện Thanh Phú, tỉnh Bến Tre. Năm 1975 bà Đấu nguyên là đại úy, phòng dân quân khu 9. Sau ngày giải phóng bà giữ chức chủ nhiệm Công ty ăn uống khách sạn tỉnh cho đến ngày nghỉ hưu.

Bà sinh ra và lớn lên trong một gia đình bần nông, được sự giác ngộ của Đảng của Cách mạng cộng với lòng căm thù bọn cướp nước và bán nước bà đã phấn đấu trở thành một đảng viên trung kiên, không khuất phục trước sự tàn bạo của kẻ thù. Sau khi hiệp định Giơ - ne - vơ được ký kết năm 1954, chồng bà tập kết ra Bắc, bà ở lại quê hương tiếp tục chiến đấu, nhiều lần bị giặc bắt bỏ tù đầy khổ tra bằng đủ loại cực hình tàn bạo như tra điện, đổ nước vào miệng vào mũi, tréo cánh gà, bị đâm vào chỗ kín... không còn cực hình nào chúng không đem ra hành hạ bà, đứa con thơ dại của bà chúng cũng không tha. Nhưng đó là vết thương do kẻ thù gây ra trên thể xác của bà, ngoài ra bà còn chịu đựng nỗi đau tinh thần, nỗi đau xa chồng, xa con vì hoàn cảnh đất nước bị chia cắt. Đây là một nỗi đau mà nhiều phụ nữ Nam bộ phải chịu đựng – khi vĩ tuyến 17 đã trở thành giới tuyến chia cắt hai miền Nam Bắc. Những người vợ ngày đêm vò võ trông chồng, như cô Đấu đã tâm sự cùng chúng tôi: “Quá mong tin chồng, quá thiếu thốn tình cảm nên nghe tin ở huyện Bình Đại có người bạn được thư chồng gửi về từ miền Bắc xa xôi cô đã không quản ngại đường xa, tìm cách đến gặp bạn, xin bạn cho xem thư người chồng của bạn cũng ở miền Bắc viết những gì. Cầm lá thư của bạn mà nước mắt tuôn rơi vì bà đã bao ngày đêm ngóng trông người chồng biệt biệt phương xa”.

Một trong những kỷ vật kháng chiến của bà Minh Đấu có một lá thư đặc biệt - lá thư gửi cho người chồng thân yêu đang sống ở miền Bắc xa xôi, nhưng do hoàn cảnh chiến tranh lá thư không đến được tay anh mà một người đồng đội đã cất giữ, mãi đến 30 năm sau lá thư lại trở về với bà.

Giới thiệu bức thư này để thế hệ trẻ hiểu thêm những gì mà người phụ nữ phải gánh chịu phải hy sinh trong hai cuộc kháng chiến trường kỳ gian khổ, họ đã hy sinh tất cả hạnh phúc cá nhân, tất cả tuổi thanh xuân, trọn cuộc đời cống hiến vì sự nghiệp giải phóng miền Nam thống nhất đất nước.

Nay bà đã về cõi vĩnh hằng nhưng bà đã để lại tấm gương sáng cho thế hệ trẻ noi theo, xứng đáng với 8 chữ vàng Bác Hồ kính yêu tặng cho phụ nữ Việt Nam “Anh hùng, Bất khuất, Trung hậu, Đảm đang”./.

Người nhận: Đ/c¹ Trần hữu² Hứng

F338.gg

Anh yêu mến!

Đã mười năm trôi qua, 10 năm Anh và em xa nhau, hai miền, hoàn cảnh chiến đấu của mỗi³ chiến trng⁴ có khác nhau, nhg⁵ cùng chg⁶ 1 nhiệm vụ của đảng⁷ phân công⁸ cho mỗi⁹ người.

Anh đi xây dg¹⁰ quân đội, xây dg¹¹ miền Bắc thân

yêu, để làm hậu thuẫn cho cuộc đi¹² thối¹³ nhứt nước nhà. Còn em thì ở lại vững lòng đi¹⁴ cho Nam – Bắc sớm thối¹⁵ nhứt, gia đình ta sớm được đoàn tụ. Hiện giờ, tuy xa nhau nhg¹⁶ ta vẫn gặp nhau trg¹⁷ lý tg¹⁸ phải ơ¹⁹ Anh?

Nay em viết thư này đến trước thăm Anh. Sau báo tin em cho Anh. Em và con còn sống, em vẫn còn là người vợ chg²⁰ thủy của Anh.

Anh, M.N²¹, em và con đã và đang sống một chế độ đen tối của bọn xâm²² lược Mỹ và bè lũ tay sai, nước mất và máu của nhân dân M.N²³ ơ²⁴ bao giờ ngưng chảy, trg²⁵ đó có gia đình mình, có em. Nhưng cg²⁶ với nhân dân đi²⁷ ơ²⁸ lùi bước vượt qua nhữg²⁹ khó khăn trợ³⁰ ngại, tin tg³¹ ở khả năng của mình, kiên trì thắng và sẽ³² thắng tất cả có như thế mới rõ³³ lửa thử vàng van³⁴ nan thử sức phải ơ³⁵ Anh? Bên cạnh đó được thư anh, đầu năm 62, biết Anh khỏe, mạnh, tiến bộ công tác tốt, em rất vui mừng, phấn khởi đg³⁶ viên em hăng sai chiến đấu để xứng đáng 1 PN.M-N³⁷ và xứng đáng người vợ hiền, mẹ thảo mà anh hằng mong ước, và cùng làm đúng lời dặn dò của anh lúc chia tay. Anh đã trao cho em hai nhiệm vụ

1/ Làm tròn một nữ đv³⁸ của đất nam³⁹ bộ Thành đồng.

2/ Làm tròn nhiệm vụ người vợ trẻ, người mẹ hiền của đứa con. Còn em chỉ gởi cho anh “giờ này ta chia tay hẹn gặp nhau, ở ngày vinh quang đầy thắng lợi. Hạnh phúc của mình, em gởi trọn cho anh”...

Nhưng 10 năm qua, em cố gắng làm tròn hai nhiệm

vụ ấy và phát triển bao hạnh phúc chg⁴⁰ chờ ngày gặp lại để thảo⁴¹ mãn bao ước mơ, mong nhớ đợi chờ. Cũng có lúc em lo ngại o⁴² biết anh bảo vệ hạnh phúc của ta đến đâu, hay anh đã xóa mất đi rồi. Nhg⁴³ sau cùng em nhận thức được, MN⁴⁴ đen tối, em không sai hẹn, anh sống 1 xã hội tốt đẹp, gần Bắc, gần TU⁴⁵, anh sẽ làm tròn 1 TN⁴⁶ của Nam bộ và giữ vẹn chg⁴⁷ thủy đối với em. Nên em làm 2 câu thơ ghi vào nhật ký đọc mỗi ngày. “Gái Bến Tre sắc son tròn nghĩa vợ, Trai Nam bộ trọn nghĩa làm chồng”. Đó là hai câu thơ để đg⁴⁸ viên em vững lòng chờ đợi ở anh.

Anh! Từ năm 61 đến nay em gặp không biết bao nhiêu bạn củ⁴⁹ và mới trở lại quê hương, báo cho em anh về ...em và con đã chuẩn bị đón anh nửa năm 61 đến nay. Vì thoát ly có lâu, chỉ còn một cái máy may em bán để lấy tiền, mua cho con một ít đồ. Còn bao nhiêu chờ được thơ anh liên lạc em xin phép tổ chức đi ngay, em luôn ước mơ khi gặp lại, chg⁵⁰ ta sẽ hoà⁵¹ tặng cho nhau nhg⁵² gì? Em đinh ninh rằng anh tặng cho em một mối tình chg⁵³ thủy. Còn em có một tay gãy, nhg⁵⁴ cái thẹo rất kín đáo, kết quả của mấy lần tù, bị đế quốc tra tấn, đó là vật kỷ niệm đầu tiên khi gặp lại Anh.

.....

Về phần em, qua nhiều lần bị tù đày⁵⁵ so với trước có óm⁵⁶ nhiều nhg⁵⁷ sức khỏe tương đối khá. Hiện nay o⁵⁸ còn công tác ở BCH Phụ nữ tỉnh nữa, đầu năm 64 em được chuyển công tác qua hệ qs⁵⁹ ở trong ban Chánh Trị

của Tỉnh đội Bến Tre.

Phần gia đình em, bình yên, mức sống tạm đủ. Gia đình bên Anh hai má mạnh đời sống có thiếu thốn. Ba bị tù đầu năm ⁵⁹ đến nay chg⁶⁰ đầy ở Côn đảo⁶¹ 3 năm nay o⁶² được tin, o⁶³ biết sống chết như thế nào? Bác Tư. Cha Má của chị 6 Thạnh chết năm 62, anh Tím có vợ 2 đứa con, anh bỏ vợ lên Sài gòn lấy vợ khác. Anh Ba Thép giặc giết năm 60.

Con mình mạnh nó lớn và ngoan, học lớp ba MN⁶⁴. Con sống đơn giản lắm, về vật chất o⁶⁵ thiếu thốn lắm nhg⁶⁶ bị thiếu hẳn tình thương của cha, mẹ, bà con thân thuộc. Có lúc em gởi ngoại sợ bị ảnh hưởng của giặc nên có lúc gởi ở Ba tri⁶⁷, ở quận Giồng Trôm, hiện nay em gởi ở Mỏ Cày độ 3, 4 thg⁶⁸ em đến thăm con 1 lần. Mỗi lần về thăm con khi đi, con khóc chạy theo kêu mẹ ơi, cho con theo, mẹ đừng đi đánh Mỹ - Diệm nữa ở nhà với con. Em cố dỗ con nhg⁶⁹ o⁷⁰ làm sao con chịu ở lại, đến giờ giao liên đi buộc lòng phải đánh con cho đau con giận em mà ở lại. Anh có hình dung được nỗi⁷¹ lòng của người mẹ lúc ấy ra sao?

Mỗi năm Tết đến, em may cho con bộ đồ, cái nón, đôi giày em nói dối với con, của cha ở Hà nội⁷² gởi về. Tuy xa anh em tạo cho con có 1 tình thg⁷³ người cha từ lúc nhỏ.

Cuối thư một lần nữa thăm...anh....công tác để tiến lên tốt.....nhg⁷⁴ đoàn hành quân tới. Anh thay lời em thăm anh, chị, em Miền Nam tập kết, các đ/c⁷⁵ công tác chg⁷⁶

với anh và đồng bao⁷⁷ Miền Bắc thân yêu.

1 giờ đêm 1.6.64

Em của Anh
Phạm Minh Đẩu

(Có một số chữ trong thư không đọc được nên phải
thay bằng dấu chấm chấm)

Ghi chú:

1,75. đồng chí	36,48. động
2. Hữu	37. Phụ nữ miền Nam
3,9. mỗi	38. Đảng viên
4. trường	39. Nam
5,16,57,65,69,74. nhưng	41. thoả
6,20,40,47,53,76. chung	43. Nhưng
7. Đảng	45. Trung ương
8. công	46. thanh niên
10,11. dựng	49. cũ
12,14,27. đấu tranh	50,60. chúng
13,15. thắng	51. quà
17,25. trong	55. đày
18,31. tưởng	56. ốm
19,24,28,35,42,58,62,63,65,70.
không	59. quân sự
21,23,44,64. miền Nam	61. Đảo
22. xâm	67. Tri
26. cùng	68. tháng
29,52,54. những	71. nổi
30. trở	72. Nội
33. rõ	73. thương
34. gian	77. bào

Thư của gia đình bà Nguyễn Thị Ron (Hong Hiệp):

+ Thư của bà Huỳnh Thị Nữa (mẹ của Nguyễn Thị Ron) – Nguyên Hội trưởng Hội Liên hiệp Phụ nữ Giải phóng huyện Giồng Trôm, tỉnh Bến Tre

+ Thư của ông Nguyễn Hữu Tời (cha của bà Ron) – Nguyên Bí thư Huyện ủy Giồng Trôm

+ Thư của ông bà Trần Quang Minh và Nguyễn Thị Ron (Hong Hiệp)

+ Thư của ông Nguyễn Văn Bá (cha nuôi của bà Ron)

Bà Nguyễn Thị Ron (tên thường gọi: Nguyễn Thị Hong Hiệp), sinh năm 1941, cựu học sinh trường miền Nam trên đất Bắc (1954 - 1961). Bà từng là cán bộ Ban Nghiên cứu Lịch sử Đảng Trung ương; Phó Trưởng Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Sóc Trăng... bà là con gái duy nhất của đôi vợ chồng Nguyễn Hữu Tời (Ba Quyết) và Huỳnh Thị Nữa (Sáu Huỳnh) quê quán xã Châu Hòa, huyện Giồng Trôm, tỉnh Bến Tre.

Trong kháng chiến, cả hai ông bà cùng đảm nhiệm nhiều chức vụ quan trọng: ông từng giữ chức Huyện đội Phó huyện Tân Kế, Phó An ninh tỉnh Bến Tre, Bí thư Huyện ủy Giồng Trôm, ... còn bà là Ủy viên Ban chấp hành Hội Phụ nữ Giải phóng tỉnh Bến Tre kiêm Hội trưởng Hội Liên hiệp Phụ nữ Giải phóng huyện Giồng Trôm, ...

Sinh ra và lớn lên trong một gia đình bần nông, giàu lòng yêu nước. Lúc mới 12 tuổi, bé Ron đã tham gia công tác giao liên. Sau khi hiệp định Genève, ông bà Ba Quyết không đi tập kết mà gạt nước mắt tiễn bé Ron ra Bắc với niềm tin *“có Bác Hồ, có đồng bào miền Bắc, nhất định con sẽ nên người”*, ông bà ở lại quê hương tiếp tục cuộc chiến đấu với quân thù. Con đi rồi, ông bà luôn canh cánh nhớ thương day dứt *“... rồi má nhớ lại ngày con ra đi tập kết tách rời MN ra MB thân yêu chỉ có má đưa con 1 khoảng đường đến nhà Bà 2 Dũ. Còn ba con lại vắng mặt (má còn nhớ, ngày Ba kêu, má đến xã Hữu Định <Châu Thành> Ba bàn việc đưa con đi tập kết, má có nói với Ba con: Ba nó về chơi vài ngày với con để rồi con đi. Ba con nói: Tôi bận quá, má nó về nói với Ron, con cứ đi vài năm rồi về gặp Ba ...”*.

Những tưởng sau hai năm sẽ được trùng phùng, nhưng cuộc chiến ngày càng khốc liệt, nỗi nhớ thương cứ vơi rồi lại đầy. Và vào một ngày của năm 1967, nỗi nhớ thương con đã theo cha vào lòng đất mẹ. Ông Nguyễn Hữu Thời đã anh dũng hy sinh!

Nhận lời gởi gắm của đồng đội, vừa là đồng hương, ông Nguyễn Văn Bá (lúc bấy giờ là cán bộ Ngoại thương kiêm Thường trực Hội đồng hương tỉnh Bến Tre trên đất Bắc) đã làm tròn trách nhiệm của người cha nuôi, chăm lo, day bảo bé Ron nên người.

Ký ức về người cha anh hùng của người con, cùng với lòng tri ân tấm chân tình của người đồng, người đồng hương là gia tài người mẹ chắt chiu giành tặng con gái sau mấy mươi năm xa cách, tất cả được thể hiện qua sự gìn giữ và xem những trang thư như báu vật đời mình của mẹ con cô Hồng Hiệp. ./.

Thư của bà Huỳnh Thị Nữa – nguyên Hội trưởng Hội Liên hiệp Phụ nữ Giải phóng huyện Giồng Trôm

BR¹

Đêm nay tranh thủ viết lại bài bích báo gửi đến BR² để rảnh xem và cắt kỹ đừng để mất. (vì bài tập làm văn có 1 bốn)

gửi³ 2 bài:

Bài làm văn có sai chách⁴ tả ngữ pháp nhiều nhưng vì mền nội dung đó là kỷ niệm thời trung niên trog⁵ cảnh gia đình rất nghèo nhug⁶ êm ả. (bài bích báo củg⁷ thế 1 nội dug⁸)

- giữ⁹ nó để làm kỷ niệm vì trog¹⁰ lúc chiến tranh chúg¹¹ ta sống¹² trong cảnh thiếu ăn thiếu mặc con nhỏ, cha mẹ già nhưg¹³ vượt mọi khó khăn để tham gia công¹⁴ tác. người¹⁵ thoát ly lâu lâu gia đình đến thăm viếng cho vật nọ món kia còn chúg¹⁶ ta cả một thời gian dài khôg¹⁷ ai đi thăm viếng giúp đỡ¹⁸ vật chất lẫn¹⁹ tinh thần (nói

mà nghe chớ như cậu thì ở xa, cha lớn tuổi nhác²⁰, má bệnh còn anh Hai củ²¹ như dì Hai của ron²² nhát là nhát²³)

Qua 20 năm bản thân củ²⁴ đôi khi tư tưởng²⁵ nặng²⁶ gia đình, nhưng²⁷ buồn qua giây lát²⁸ để cho lan tràn lo nghĩ²⁹ và củ³⁰ kịp thời củ³¹ cố cố liên tục công³² tác củ³³ tập thể.

Trog³⁴ giờ học văn hoá buổi làm văn củ³⁵ như giờ học lịch sử nam³⁶ bộ kháng chiến, nhớ lại vĩ văn³⁷ nên tôi lấy sự kiện chúg³⁸ ta làm đề tài củ³⁹ là để làm vật kỷ niệm năm xưa.

BR⁴⁰ cất kỷ

Đêm 1-5-66. MR⁴¹

Ghi chú:

1,2,40. Ba con Ron	15. Người
3. Gửi	17. không
4. chánh	18. đỡ
5,10. trong	19. lẫn
6,13,27. nhưng	20. nhát
7.21,24,30,35,39. cũng	22. Ron
8. dung	23. nhát là nhát
9. Giữ	25. tưởng
11,16,38. chúng	26. nặng
12. sống	28. lát
14,32. công	29. nghĩ

31. cũng

36. Nam

33. cùng

37. dĩ vãng

34. Trong

41. Má con Ron

Gửi :Nguyễn Thị Ron

Ban Liên Lạc đồng hương

Tỉnh Bentre l

Số 187- Bà Triệu

Hà Nội

Bentre² ngày 17. 7. 60

gửi³: Nguyễn Thị Ron

Má được bức thư thứ 3 của con ngày 10.7.60 có tấm hình con gửi chung với 2 chị em bạn, 2 thư trước má điều^{3a} được hết, bức thư thứ 2 cũng⁴ có hình con, nói chung 3 thư, Ba của con đều có đọc hết và nhiều bà con có đọc và nghe các Bác³ và chú cô vui vẻ thấy được con học khá, có nói đến sự chiếu cố của Đảng, Bác Hồ và tập thể, có cảm thù hướng về Nam đối với bọn ác nghiệt Mỹ Diệm

- Được thư thứ 2 của con, Ba con có gửi 1 thư chắc lạc rồi.

- Việc gia đình: ông Bà⁵ nội, bà 4, bà 5, các chú cô đều mạnh, ông ngoại, Bà⁶ 6, các dì cậu cũng⁷ mạnh, (ông 6 bệnh chết ngày 4.11.54 âm lịch) chỉ có Má và dì 2 với

My bỏ nhà (má có cất 1 căn nhà gần thất xã⁸ nhà, ở chung dì 2, My bán bánh đậu hủ, vì bọn phát xít, Mỹ Diệm, ruồng bố, bắn giết, bắt bớ, bắn chết cậu 5 Mộng (con ông 3 Riều, bắt vợ chồng Bà⁹ Út Bê (xóm gò¹⁰), Bà¹¹ 4 Trọng (má thằng Nối), cậu 2 Cứng, 4 người bị chúng đánh đập bắt giam khổ sở ở khám Bentre¹² chưa thả má chạy vọt, địch bao nhà Dì 2 và My do sợ hải¹³ chạy lên dì 2 (ở tây ninh¹⁴) 1 hành động trả thù đê hèn của chúng nhiều bà con bị bắt một cảm thù uất hận. Toàn thể đồng bào đứng lên đi đ/ tranh¹⁵ mãnh¹⁶ liệt, nhiều cuộc nhỏ liên tiếp, đến tập trung nhiều cuộc lớn ở quận, Tỉnh, ngăn chặn trong 3 tháng gần đây, địch có bối rối, đi ruồng thưa, tề ấp, liên gia thụt lại. Thế của q/chúng¹⁷ có lên, riêng Má thì thoát ly, đi công tác trong Huyện¹⁸, Ba con củng¹⁹ còn công tác đơn vị củ²⁰ (như lúc như con còn ở nhà) Ba và Má củng²¹ có bệnh 1 lúc, nay vẫn²² mạnh không có bệnh gì nhiều, mắt má vẫn²³ sáng. Trong 6 năm qua Mỹ diệm²⁴ tìm mọi cách vợ vét bóc lột đồng bào m/nam²⁵, vô cùng khổ sở, tăng thuế, bắt xâu, làm khu trừ mật, dùng đạo luật số 10.59 bắn giết tàn nhẫn²⁶ không thể nói hết. Địa chủ thu tô ...²⁷ đất trắng trơn. Con hợp²⁸ đồng hương nghe báo cáo thì rõ²⁹. Thư thứ 2 con hỏi hình Ba Má, (chưa chụp được) con tưởng tượng hình dung Ba Má như con ở bên cạnh Ba Má thuở nhỏ vậy (thuận tiện Ba Má sẽ³⁰ chụp gửi ra con). Ba Má vẫn³¹ yêu nhớ con, càng thương yêu con thêm mãi³², vì không phải 6 năm nay con xa Ba Má, trong 9 năm vô³³ trang đánh

pháp³⁴, má gọi con chỗ³⁵ nọ, chỗ³⁶ kia, vì Ba Má bận đi công tác. Cảnh chia ly lâu dài³⁷ như thế, ta càng căm thù Mỹ-Diệm thêm sâu sắc.

Thôi má thăm con và các chị em cùng học, quyết cố gắng học giỏi càng giỏi trở thành người công Dân³⁸ tốt, để khỏi phụ lòng ơn chiếu cố của Đảng, của Bác, chắc³⁹ tình đoàn kết 1 nhà nam⁴⁰ Bắc.

Đưa con yêu mến của Ba má.

- Má gửi lời thăm: Kính thăm Hồ Chủ Tịch vị cha già của dân tộc Việt nam⁴¹ mạnh khỏe luôn luôn và sống mãi⁴². Kính thăm đồng bào miền Bắc mạnh khỏe vui tươi tiến lên mạnh kiến thiết xã hội chủ nghĩa⁴³. Kính thăm anh chị em tập kết đầy đủ sức khỏe, học tập tiến bộ, ngày thống nhất sẽ⁴⁴ gặp nhau, cùng chung kiến thiết nước nhà.

Thôi má hẹn thơ sau.

Hôn đưa con yêu mến của má thật nhiều

Hh⁴⁵ Thị Nữa

(Bán)

P.C Con nói anh 3 lớn 3 nhỏ gửi thơ về thăm

- Má sẽ⁴⁶ nhắn My chụp hình gửi ra con thơ sau sẽ⁴⁷ có Địa chỉ

Anh 3 Quyết. Quận Giồng Trôm Tỉnh Kiến Hoà

Nhận ngày: 1- 9- 60

Con ngghuy

Ghi chú:

1,2,12. Bến Tre	26. nhẵn
3. gởi	27. chữ bị mất
3a. đều	28. họp
4,7,19,21. cũng	29. rõ
5,6,9,11. bà	30,44,46,47. sẽ
8. xã	32. mãi
10. Xóm Gò	33. võ
13. hãì	34. Pháp
14. Tây Ninh	35,36. chỗ
15. đấu tranh	37. dày
16. mãnh	38. dân
17. quần chúng	39. thắt chặt
18. huyện	40,41. Nam
20. cũ	42. mãi
22,23,31. vẫn	43. nghĩa
24. Mỹ-Diệm	45. Huynh
25. miền Nam	

Kính gửi anh Tư

Được thơ anh và ron¹ 2 em rất mừng, và cháu thường đến nhà anh, anh thương chăm lo cho cháu, 2 em rất cảm động rơi nước mắt, chúng ta 10 mấy năm qua ...² trường chiến đấu, xa gia đình, luôn luôn học tập tranh đấu bản thân, tư tưởng khỏi chi phối quyết tiêu diệt địch. Thấy đứa bé, xa quê hương, xa cha mẹ, sống cùng tập thể³ lo

học tập nay đã trưởng thành, cha mẹ lại bất tin, hướng về miền nam⁴ ngày đêm trong⁵ đợi tin tưởng thấy thế sự thông cảm vô bờ bến. Phần gia đình anh:

má⁶ ruột, má vợ anh vẫn, mạnh, chị Tư và mấy cháu đều mạnh, cháu Đức có vợ được 1 con, (con anh 7 cănh⁷ ở 1 xóm) cháu Cưng có chồng được 1 con (con anh H/hào dương⁸ hồi pháp⁹ thuộc ở châu phú¹⁰) Dự ở sài gòn¹¹ mấy em nhỏ vẫn¹² mạnh anh Tư coi thơ ron¹³ sẽ¹⁴ hiểu m/nam¹⁵ ta như thế, em có gửi thơ về xả¹⁶ nhà nơi Chị Tư biên thơ gửi ra anh chắc sẽ¹⁷ gửi ra anh gặp anh em tập kết nói 2 em gửi lời thăm anh chị em tất cả. Còn cháu Khâm học tại đâu, lớp mấy anh được thơ trả lời cho 2 em.

Cuối thơ thăm anh và cháu Khâm mạnh.

Huỳnh Thị Nửa¹⁸ (Bán)

Anh còn ỡ¹⁹ gần cháu ron²⁰ đến chơi nhờ anh chăm sóc và dạy bảo. 2 em thành thật và tin tưởng.

Ghi chú:

1,13,20. Ron

2. không rõ chữ

3. thể

4,15. miền Nam

5. trông

6. Má

7. Cảnh

8. Dương

9. Pháp

10. Châu Phú

11. Sài Gòn

12. vẫn

14,17. sẽ

16. xả

18. Nửa

19. ở

Huỳnh thị¹ Nữa

ấp Thới hòa³

Xã⁴ Châu hòa⁵

quận giồng trôm⁶

Tỉnh Bentre⁸

Kèm ảnh 1, 2

gửi Nguyễn thị² Ron

Tập kết học lớp 8

Ban liên lạc đồng hương

Tỉnh Bentre⁷, 187 Bà Triệu

Hà nội⁹

Gửi Ron

má¹⁰ được 2 thư chú Khiết của con (ngày 22,1 và 7, 2, 61, một thư bác 4 Bá của con (ngày 5,2,61) Bà con trong xã¹¹ và gia đình tập kết nghe tin có thư về MN¹² đều đến xem và vui mừng phấn khởi chuyển tay trong xã¹³ xem rộng rãi.

Tình hình miền nam¹⁴ và sự đấu tranh thắng lợi con chắc theo dõi¹⁵ báo chí hằng ngày đã hiểu và con đón thư đến chuyển nầy sẽ¹⁶ rõ¹⁷ (có 6 thư ra và trước đây 2 thư, 1 ba của hừng¹⁸, ba của lăng¹⁹)

Ba con đã đi học ngày 10, 3, 61 (thời gian 5 tháng) má công tác trong quận giồng trôm²⁰. Ông Bà²¹, cô, Bác²² cậu, dì, anh, chị em và Ba, Má đều được mạnh khỏe cả, chú Khiết nói con được thư má, con có gửi về rồi nhưng má chưa được thư con nhưng má rất mừng vì con đã²³ được thư má gửi đến. Yêu và nhớ con má biết nói gì thêm và sao cho thỏa mảng²⁴, chỉ có hăng say lăng²⁵ mình vào công tác cùng quần chúng đấu tranh để thực hiện thống nhất

đất nước Hòa Bình²⁶ đem hạnh phúc cho toàn dân.

Con chuyển lời má kính thăm Cụ Hồ Chủ Tịch²⁷ được nhiều sức khỏe vui tươi và sống mãi²⁸. Thăm tất cả đồng bào miền bắc²⁹, thăm tất cả đồng bào miền nam³⁰ và anh em học sinh tập kết được đầy đủ sức khoẻ đoàn kết, học tập, công tác và tiến bộ. Cùng chung xây dựng X.H.C.N ở M/B³¹ tiến lên lớn mạnh mau thống nhất nước nhà.

Được thơ này con gửi thơ về má rất trông tin con.
Má của con.

Ngày 6.4.61

Huỳnh thị³² Nữa

Ghi chú:

1,2,32. Thị	17. rõ
3. Hòa	18. Hừng
4. Xã	19. Lãng
5. Hòa	20. Giồng Trôm
6. Quận Giồng Trôm	21. bà
7,8. Bến Tre	22. bác
9. Nội	23. đã
10. Má	24. mẫn
11,13. xã	25. lẫn
12. miền Nam	26. hòa bình
14,30. Nam	27. tịch
15. đôi	28. mãi
16. sẽ	29,31. Bắc.

Huỳnh Thị Nữa

Châu Hoà – Bentre¹

Nguyễn Thị Ron

187 – Bà Triệu – Hà Nội

Châu Hòa ngày 26/3/62

Con

Má được 4 thư con gửi về (1 thư gửi ngày 21.2.61, 1 thư gửi ngày 28.5.61 có kèm 1 tấm ảnh của con, 1 thư gửi ngày 8.8.61, 1 thư gửi ngày 12.11.61, có kèm 2 tấm ảnh của con và Minh còn 1 thư ngày 23.8.60 đã lạc)

Được thư Bác² Tư, cậu Sáu và thư con gửi về má nghe con đau mắt má lo ngại nhiều, nghe con thật mạnh má rất mừng.

Con được Đảng, chánh phủ, Hồ chủ³ tịch, anh chị em miền bắc⁴ và tập kết nuôi dưỡng⁵ chăm lo, dạy bảo (trách nhiệm nhiều nhất là Bác Tư, cậu Hai, cậu Sáu) nay con đã⁶ trưởng thành, học tập được tiến bộ siêng năng má rất vui lòng. Nhưng phần đau mắt của con thật mạnh hẳng⁷ chưa? Má rất băn khoăn phần này, con nên kiểm điểm sức khỏe của mắt chu đáo, cậu Sáu có nói phần châm⁸ học của con nên má ngại (con biên thư cho biết phần này)

Việc hôn nhơn của con Ba con có gửi thư bàn cùng má. má⁹ trình bày ý kiến của con, Ông, Bà nội, bác hay

đi hay đều nhứt trí vấn đề hôn nhân con chọn lựa.

Ba, má không được gận con. Con kiểm điểm con thật kỹ việc xây dựng hạnh phúc lâu dài¹⁰, đi đôi với bốn phận 1 công dân (sống trong thế hệ mới) 2 con xét kỹ¹¹ đồng ý thì Ba má cũng vui lòng với ý kiến con và ý kiến của tập thể.

Ông Bà¹² nội, ông ngoại, Bà¹³ sáu, dì hai, Ba, Má, My đều mạnh khỏe cả.

Má xa xã nhà trong 1 năm, nay về xã nhà cùng đồng bào đấu tranh chống lại những hành động tàn ác, cướp bóc¹⁴, ruộng bõ, tàn bạo của¹⁵ Mỹ Diêm, gìn giữ nông thôn, đoàn kết các tầng lớp nhân dân dưới sự lãnh¹⁶ đạo của mặt trận dân tộc giải phóng¹⁷ miền nam¹⁸ đấu tranh đánh đổ mỹ diêm¹⁹ sớm thống nhứt đất nước, Bắc nam²⁰ sum hợp.

Tình mẹ con xa nhau mười mấy năm làm sau²¹ nói hết lời. má²² dặn con cố siêng năng học tập công tác, và giữ gìn sức khỏe có như thế mới làm tròn trách nhiệm lâu dài²³, được như thế là con yêu của ba má.

Kính thăm tất cả anh chị em Tập kết nhiều sức khỏe học tập tiến bộ và cùng đồng bào miền Bắc đoàn kết kiến thiết xây dựng X.H.C.N²⁴ đem lại sự ấm no chung toàn dân.

Thăm tất cả²⁵ bạn học của²⁶ con, sức khỏe càng tăng, siêng năng học tập và công tác tốt được vui lòng cha

mẹ và tập thể.

Ngày con tập kết đến nay bệnh cũ của²⁷ Ba đã hết hẳn không có tái lại nữa. Mắt má mấy năm nay đã mạnh không trở bệnh lại nữa, 6 năm nay má đeo kính²⁸ để²⁹ xem chữ³⁰, khi nào xem viết nhiều có mỏi³¹ chút³² ít.

Các bạn học cũ của³³ con vẫn mạnh khỏe, bạn Đào đã có chồng (con cậu 6 Phỉ), Tư Lợi có vợ (được 2 con), 10 Xưởng có vợ (vợ là Do con cậu 3 Bê), Sương, Cây có chồng (đều có 1 con) Mun chưa chồng, 7 Xích có chồng được 1 con (chồng 4 Triết con cậu 2 Bá)

Vợ chồng Bà³⁴ Út Ê còn ở trong khám chúng chưa thả và 2 Triệu, 2 Cửng... Bà³⁵ Tư Trọng về rồi, Cậu³⁶ 3 Kiện mới về (lần thứ 2) về ngày 16.11.61 âm lịch

Cuối thư thăm con mạnh
Má của con/ Hh 37 Thị Nữa

Ghi chú:

1. Bến Tre	10,23. dài
2. bác	11. kỹ
3. Chủ	12,13,34,35. bà
4. Bắc	14. bóc
5. dưỡng	15,26,27,33. của
6. đã	16. lãnh
7. hẳn	17. phóng
8. chăm	18,20. Nam
9,22. Má	19. Mỹ-Diệm

21. sao	30. chữ
24. Xã hội Chủ nghĩa	31. môi
25. cả	32. chút
28. kiếng	36. cậu
29. để	37. Huỳnh

Huỳnh Thị Nữa

Châu Hòa ngày 26.3.62

Bentre¹

Gởi: Nguyễn. v². Bá

Số 187 – Bà Triệu, Hà Nội

Kính gởi³ anh Tư

em⁴ được thơ anh Tư, ron⁵ gởi⁶ về, em đem thơ đến chị Tư xem. Bác sáu vẫn khỏe dù tuổi già có hơi yếu hơn mấy năm trước chút ít nhưng vẫn sáng thấy em đến thì nhớ liền. Bác sáu vẫn nhớ và hỏi thăm và nhắc nhở⁷ anh chị Tư và các cháu được mạnh.

Em⁸ xa xã nhà 1 năm khi được về đặt chân lên mảnh đất địa phương lòng rào rạt vui mừng và liên⁹ nghỉ¹⁰ đến anh chị em tập kết ngày trở¹¹ về quê hương thì sự vui mừng khó tả¹² được.

sống¹³ trong cảnh¹⁴ xa quê hương, gia đình cùng nhân dân chiến đấu chống xâm lăng lấy sự đoàn tụ vui tươi của¹⁵ gia đình nhân dân làm của¹⁶ mình để¹⁷ ấm áp lòng...có lúc vĩ văn¹⁸ hiện ra trước mắt làm cho ta căm¹⁹ thù mỹ diệm²⁰ thêm sâu sắc. mỗi²¹ khi em đi ngan²² qua

thất Cao đài em nhớ lại những²³ hình ảnh cũ sống bao năm dưới mái hiên chùa....sống lùi về vĩ vãn²⁴ trong giây phút²⁵ với nhớ tình thương khi xa cách mẹ con. Em liên²⁶ nghĩ đến bao nhiêu gia đình, bao nhiêu đồng bào đã chịu²⁷ cảnh²⁸ chia ly tan²⁹ tóe, do mỹ diễm³⁰ gây ra mãi đến nay. vấn³¹ đề hôn nhân của ron³², thơ anh đã nói rõ³³ và thơ ron³⁴. 2 em ở xa nhưng vẫn tin tưởng tập thể³⁵ và anh. Anh³⁶ Tư thương ron³⁷ châm³⁸ lo lắng³⁹ sóc ron⁴⁰ từ việc nhỏ, lớn dạy bảo tận tâm lúc nghỉ hè và chủ nhật về nhà anh sống dưới mái nhà đồng hương vui ấm, ron⁴¹ nay đã⁴² trưởng thành được học tập nhà trường ngoài ra anh và em Hồng Hải, em Khiết dạy bảo được đầy đủ⁴³. em⁴⁴ có trình bày ý kiến của⁴⁵ ron⁴⁶, ông Bà nội ron⁴⁷ đồng ý. Em⁴⁸ nhứt trí việc hôn nhân của⁴⁹ con theo sự dự định của⁵⁰ con. Việc này anh Tư và anh em tập kết quản lý châm nôm⁵¹ chỉ⁵² bảo cho ron⁵³ thấy và hiểu để⁵⁴ làm tròn trách nhiệm.

Ghi chú:

1. Bến Tre	11. trở
2. Văn	12. tả
3,6. gửi	13. Sống
4,8,44,48. Em	14,28. cảnh
5,32,34,37,40,41,46,47,53. Ron	15,16,45,49,50. của
7. nhỏ	17,54. để
9,26. liên	18,24. dĩ vãng
10. nghĩ	19. cảm

20,30. Mỹ Diễm	35. thể
21. Mỗi	36. Anh
22. ngang	38. chăm
23. những	39. sẵn
25. phút	42. đã
27. chịu	43. đủ
29. tang	51. chăm nom
31. Vấn	52. chỉ
33. rõ	

Hh¹ thị² Nữa

Châu Hoà, BenTre³

Gửi⁴:

Nguyễn Thị Ron

số 187, Bà Triệu, Hà Nội

Châu Hoà ngày 26,12,62

Con

Má⁵ được thư Bác tư con gửi về (thư gửi ngày 8,6,62) Bác tư con nói con bận học để thi nên không gửi thư về nhưng đến nay má chưa được thư con để biết việc học và sức khoẻ Ông, Bà nội, Ông ngoại, Ba, má, dì hai, em my⁶ đều mạnh và tấc⁷ cả cô Bác anh chị em.

lúc⁸ trước con có gửi thư ảnh về cho Bác Tư và anh nô⁹, má trực tiếp đưa thư anh cho Bác Tư.

Ba nô¹⁰ ở saigòn¹¹ có vợ được 2 con ít về xa¹², 4

Kiểu, 6 Lãng, 7 Leo đều làm nghề¹³ củ¹⁴ (4 Kiểu có vợ 3 con) đời sống Dì hai, my¹⁵ được yên. Ba làm ăn xa thĩnh thoã¹⁶ có về thăm Ông Bà nội, và má, hiện nay má ở tại xả¹⁷ nhà, cùng đồng bào đtranh¹⁸ với địch để¹⁹ giải phóng đất nước, cho nước nhà độc lập đồng²⁰ bào sum họp gia đình không²¹ còn cảnh chia ly, sẽ²² có gia đình ta trog²³ bao nhiêu đồng²⁴ bào khác, xả²⁵ nhà được giải phóng đồng bào quê hương được hưởng cảnh tự do no ấm không còn kềm kẹp như trước, nhưng đồng bào quê hương vẫn luôn luôn cảnh giác mọi âm mưu địch, để giành thắng lợi về ta.

má²⁶ kèm theo thơ 1 tấm ảnh. đã²⁷ hứa gởi đến con 8 năm qua nay chuyển đến con để khi xa má thấy ảnh cũng²⁸ an ủi lòng mong nhớ.

anh²⁹ cheo³⁰ con có gởi thơ về má tiếp được ngày 20.12.62 anh cheo³¹ con vẫn mạnh khỏe³² tác tốt.

má³³ biết nói gì thêm, vì nhiều việc lắm thôi con bắc³⁴ đài nghe thì hiểu tình hình MN³⁵ đag³⁶ đấu tranh quyết liệt với mỹ³⁷ Diệm để giải phóng³⁸ đất nước, chỉ mog³⁹ vài thág⁴⁰ con gởi một lá thư về MN⁴¹ để⁴² má cùng Bà con đón thơ xem và được rõ⁴³ con và tất cả⁴⁴ đồng⁴⁵ bào tập kết, đồng bào miền bắc⁴⁶ mạnh khỏe⁴⁷ hăng sai⁴⁸ công⁴⁹ tác kiến thiết X.H.CN⁵⁰ lớn mạnh nhanh chóng.

Con⁵¹ chuyển lời má kính thăm tất cả đồng bào M.B⁵² thân yêu, và đồng⁵³ bào tập kết, các bạn cũ⁵⁴ con và thăm Bác Tư kính mến của con luôn luôn mạnh khỏe công⁵⁵

tác tốt, học hành tiến bộ. Con được thư trả lời gấp⁵⁶ má đón tin con

má của con
Hh⁵⁷ T⁵⁸ Nữa

Ghi chú:

1,57. Huyện	28. cũng
2,58. Thị	29. Anh
3. Bến Tre	30,31. Cheo
4. Gửi	32,49,55. công
5,26,33. Má	34. bắt
6,15. My	35,41. miền Nam
7. tất	36. đang
8. Lúc	37. Mỹ
9,10. Nô	38. phóng
11. Sài Gòn	39. mong
12,17,25. xã	40. tháng
13. nghề	43. rõ
14. cũ	44. cả
16. thỉnh thoảng	46. Bắc
18. đấu tranh	47. khoẻ
19,42. để	48. say
20,24,45,53. đồng	50. xã hội chủ nghĩa
21. không	51. con
22. sẽ	52. miền Bắc
23. Trong	54. của
27. Đã	56. gấp

Người gửi :

Huỳnh Thị Nửa¹

Huyện Giồng Trôm

Tỉnh Bentre²

Người nhận :

187 Bà Triệu

Hà nội³

Ban liên lạc

Đồng Hương

Tỉnh Bến Tre

chuyển giao

Nguyễn⁴ Thị Ron

Giồng Trôm ngày 1- 5- 66

Minh Ron yêu mến của Ba Má,

Lâu rồi má không gửi thơ thăm hai con và không được thơ hai con gửi về. Má gửi thơ đến thăm hai con và cô, chú, cậu và các bạn của con mạnh khỏe.

Ron yêu nhớ của má, sức khỏe hiện nay của con như thế nào? có bảo đảm học nốt chương trình hay không⁵? trog⁶ học tập con cố siêng năng nhưng nghe sức khỏe, đừng rảnh rỗi lắm không⁷ bảo đảm lâu dài, Minh hiện nay côg⁸ tác ở đâu? có thường về thăm con không⁹, Minh sức khỏe¹⁰ vẫn¹¹ tốt phải không? con nói Ba Má gửi lời thăm Minh.

Ngày 20-3- 65 má có nhận được 1 thư con gửi về (ngày 5-7-64) con đã¹² nhận được ảnh Ba Má, má đã¹³ 2 lần ảnh của 2 con gửi về

Lần đầu chụp riêng má bỏ túi để nhớ các con lấy xem, ngày 5-9-63 bọn lính đi càn gặp má má thủ tiêu hết

Lần sau 2 con chụp chung, ngày 15-3-64 má đi công¹⁴ tác ở huyện Bà Bảy Đê hỏi xin, nói nhớ con lắm má cho bà giữ để nhớ xem.

Ron yêu nhớ của má,

Ông, Bà nội, Ông ngoại, Bà Sáu, Dì Hai và bà con của con đều mạnh, em My của con đã¹⁵ tuyên bố thành hôn với Ngưng ngày 18-2-66, (Ngưng em Hai Gai) Ngưng đi công tác ở Miền 4 năm nay, về 10 ngày làm lễ¹⁶ tuyên bố xog¹⁷ đã¹⁸ trở lại đơn vị công¹⁹ tác, còn My ở nhà công tác với tập thể tại xã²⁰.

Má công tác ở huyện có gặp số anh em được biết con như Ba Phong dặn má gửi thư thăm con, nhắc Ba Phong học chung²¹ với con 1 trường ở Hải Phòng năm 1958 là con nhớ (ĐVTNLD)

Ron yêu nhớ của má.

Đế quốc Mỹ²² bị nhân dân MN²³ đánh bại âm mưu cướp nước, càng²⁴ thua nặng mỷ²⁵ càng tăng việc quân và vũ khí vào MN²⁶ nhưng nhân dân MN²⁷ vẫn²⁸ cương quyết đấu tranh đánh bại chúng²⁹, giải phóng MN³⁰. Trên 10 năm xa con, nhớ các con, nhớ thương³¹ đồng bào Tập kết đã³² bao năm xa vẫn³³ quê hương xứ sở gia đình, nhớ đồng³⁴ bào MN³⁵ bao nhiêu người bị chúng³⁶ bắt đánh đập tù đày³⁷ bắn giết, hãm³⁸ hiếp bỏ bom tàn sát sanh mạng đồng³⁹ bào, rải chất độc hoá học tiêu diệt hoa mầu, súc vật và con người đau yếu, gây cảnh đói khổ đồng⁴⁰ bào má càng

biến nhớ thương căm thù Mỹ⁴¹ và bọn tay sai hơn nửa⁴², chỉ còn đồng⁴³ bào MN⁴⁴ đấu tranh các mặt công⁴⁵ tác để diệt bọn tay sai và mỹ⁴⁶, mau thống⁴⁷ nhất nước nhà, gia đình đoàn tụ⁴⁸, hạnh phúc yên vui (có cả gia đình mình).

Cuối thư má thăm con mạnh khỏe mãi⁴⁹, siêng năng học tập và lao động⁵⁰ tốt. Con thay lời: má kính thăm các chú, cô, cậu, và các cậu : Hải, Khiết, Phục và Tông, Bá, Sơn, các bạn học của con đều mạnh khỏe học tập, công⁵¹ tác tiến bộ./.

Má thương nhớ của con

Huỳnh Thị Nửa⁵²

Ghi chú:

1,52. Nửa	22,25,41,46. Mỹ
2. Bến Tre	23,26,27,30,35,44. miền Nam
3. Nội	24. càng
4. Nguyễn	25,36. chúng
5,7,9. không	31. thương
6. Trong	33. vắng
8,14,19,45,51. công	34,39,40,43. đồng
10. khỏe	37. đầy
11,28. vẫn	38. hăm
12,13,15,18,32. đã	42. nữa
16. lễ	47. thống
17. xong	48. tụ
20. xã	49. mãi
21. chung	50. động

Người gửi:Huỳnh thị Nửa¹Huyện Giồng trôm²Tỉnh Bentre³Người nhận

Nguyễn Văn Bá

Ban Liên Lạc

Đồng hương

Tỉnh Bentre⁴187 Bà Triệu Hà nội⁵

Ngày 1 – 5 – 66

Kính gửi anh Tư

Trên 1 năm qua khôg⁶ thơ ra vào thăm hỏi nhau. Tôi củg⁷ bận rộn lằng xằng, nay viết thơ thăm anh và tất cả⁸ anh chị em tập kết đều mạnh.

Sức khoẽ⁹ của¹⁰ anh năm nay như thế nào? Ba của Ron vẫn mạnh, còn tôi sức khỏe có kém hơn.

Tôi ít về xã¹¹ nhà suốt năm 65 đến ngày 24-12 ăi tôi đi ngang có tạm ở lại 3 ngày thăm bà con ngày 27-12 ăi qua lộ ăn Tết xã Lương phú¹².

-Chị Tư và các cháu ở Bentre¹³ đều mạnh vợ chồng 3 Đức ở nhà. Bác Sáu đau nặng¹⁴ đã¹⁵ chết năm 65.

Mỹ¹⁶ đã man rãi chất độc hóa học các xã¹⁷ trong Huyện¹⁸ tiêu diệt hoa mầu, gà vịt sự thiệt hại xã¹⁹ mình và châu²⁰ Bình nhiều hơn các xã khác. anh²¹ chị em trong xã²² vẫn²³ cươg²⁴ quyết bám ruộng vườn lo giống trồg²⁵ tủa sản xuất mùa mưa 66 sẽ trồg²⁶ các loại giống²⁷ mới.

Cuối thư thăm anh, cháu Khâm, Hai Hải, Hai Khiết, Chín Phục và tất cả²⁸ anh chị em tập kết. đồng²⁹ bào Miền Bắc và đồng bào Vĩnh phúc³⁰ thân yêu ruột thịt đều mạnh./.

Huỳnh Thị Nửa³¹

Ghi chú:

- 1,31 Nửa
- 2. Trôm
- 3,4,13. Bến Tre
- 5. Nội
- 6. không
- 7. cũng
- 8,28. cả
- 9. khoẻ
- 10. của
- 11,17,19,22. xã
- 12. Phú
- 14. nặng

- 15. đã
- 16. Mỹ
- 18. huyện
- 20. Châu
- 21. Anh
- 23. vẫn
- 24. cương
- 25,26. trởng
- 27. giống
- 29. Đồng
- 30. Vĩnh Phúc

Người gửi
Huỳnh Thị Nửa¹
Xã² Châu Hòa
Huyện Giồng Trôm
Tỉnh Bentre³

Người nhận
Nguyễn⁴ Văn Bá,
Ban liên lạc
đồng hương
Tỉnh Bentre⁵.

Châu Hòa 1-1-68

Kính gửi anh Tư

Lâu rồi tôi không⁶ nhận được thư anh gửi về thăm và

tôi cũng chậm gửi thơ ra Bắc thăm anh và tất cả⁷ cô, Bác⁸, anh, chị em thân yêu.

Anh tư, đầu năm 67 tôi được được thơ anh hỏi thăm về gia đình anh, phần gia đình anh hiện nay thì 3 Đức nó còn ở tại xã công⁹ tác với tập thể¹⁰, còn cuối năm 66 tôi có trở về công¹¹ tác xã nhà 8 ngày hỏi thăm thì chị Tư với các cháu tăn¹² lên Bentre¹³ ở , do ơ¹⁴ về thường¹⁵ nên từ lúc ơ¹⁶ rỏ¹⁶ lăm chắc bình yên ơ¹⁷ sau¹⁷. Ba nó thì từ năm 65 đến nay ơ¹⁸ có về Châu Hòa.

-và¹⁹ cũng báo tin buồn đến anh Tư hay. Ba con Ron đã chết đêm 24 rạg²⁰ 25 – 11 – 67. <anh xem thơ tôi gửi cho con Ron thì rõ²¹>

anh²² Tư: Trog²³ Bạn²⁴ bè chiến đấu trog²⁵ 9 năm k/c²⁶ đến nay xem lại còn chẳng²⁷ bao nhiêu đã dậy²⁸ nhưg²⁹ xạ³⁰ mình anh 5 Thôi vừa chết ngày 5 – 17 – 67 <anh giận 1 cán bộ cãi vấ³¹ trog³² cuộc hợp tức mình xiểu³³ rồi chết luôn. Còn chị 5 Thôi <chị 5 nem³⁴> nửa³⁵ năm 66, địch cho máy bay bắn hỏa tiễn trứg³⁶ chị chết liền, chị 6 thau³⁷ thág³⁸ 7 – 67, bọn lính nhà thờ biệt kích vào nhà bắn chị chết liền <má của 3 triết³⁹ 4 sắc⁴⁰> anh 3 Kiên cũg⁴¹ bị cà nông⁴² bắn chết.

Thăm anh Tư mạnh và cháu Khâm, anh Tư trao lời

tôi kính thăm tất cả anh, chị em đều mạnh

Kính mến

Huỳnh Thị Nửa⁴³

Anh Tư biểu con Ron gửi thơ về MN⁴⁴ năm nay có con chưa? Sức khỏe và côg⁴⁵ tác của vợ chồng nó như thế nào 2 năm rồi nó o⁴⁶ gửi thơ

Ghi chú:

1,43. Nửa

2. Xã

3,5,13. Bến Tre

4. Nguyễn

6,14,18,46. không

7. cả

8. bác

9,11,45. công

12. tản

15. thường

16. không rõ

17. không sao

19. Và

20. rạn

21. rõ

22. Anh

23. Trong

24. bạn

25,32. trong

26. kháng chiến

27. chẳng

28. vậy

29. nhưng

30. xã

31. cải v&

33. xủ

34. Nem

35. nữa

36. trúng

37. Thau

38. tháng

39. Triết

40. S&

41. cũng

42. nông

44. miền Nam

người¹ gởi:

Huỳnh Thị Nửa <tư Ron>

ấp Thới trị²xã³ Châu Hoà

Huyện Giồng Trôm

Tỉnh Bentre⁴Người nhận:Nguyễn⁵ Thị Hồng Hiệp

Tập kết

Ban liên lạc

Đồng Hương, Tỉnh Bentre⁶ch/giao⁷

(con nhận được ngày 8/90)

Châu Hoà 1-1-1968

Hai con: Minh, Hồng Hiệp

Thương yêu của má,

Đã⁸ lâu rồi má không⁹ biên thơ gởi đến 2 con và cũng¹⁰ không được thơ 2 con gởi về thăm ông Bà Ba má và cô Bác anh chị em quê hương yêu mến

Hai con Minh Hiệp yêu mến của má

Má biên thơ này gởi đến 2 con 1 tin rất đau buồn cho 2 con là Ba của con bị bọn giặc bắn cà nông¹¹ trúng mẫn¹² chết đêm 24 rạ¹³ 25-11-67.

bị¹⁴ thương¹⁵ hồi 1 giờ 45 phúttừ¹⁶ thương¹⁷ hồi 2 giờ 5 phút (trog¹⁸ 20 phút là chết)

đêm¹⁹ 24 rạ²⁰ 25-11-67 dl²¹ nhằm đêm 23 rạ²² 24-10-67 âm lịch

2 con Minh Hiệp yêu thương của má.

Má rất đau buồn thương²² Ba của 2 con lại cần²³ thương

2 con hơn nửa²⁴. trog²⁵ năm 65 má được thơ 2 con như Hiệp đã²⁶ kể “con đã²⁷ o²⁸ được sống²⁹ gần Ba Má ngót 19 năm, rồi má nhớ lại ngày con ra đi tập kết tách rời MN³⁰ ra MB³¹ thân yêu chỉ có má đưa con 1 khoảng³² đường³³ đến nhà Bà 2 Dũ. Còn Ba con lại vẫn³⁴ mặt (má còn nhớ, ngày Ba kêu, má đến xã Hữu³⁵ Định <Châu Thành> Ba bàn việc đưa con đi tập kết, má có nói với Ba con: Ba nó về chơi vài ngày với con để rồi con đi.

Ba con nói: Tôi bận quá. Má nó về nói với Ron, con cứ đi vài năm rồi về gặp Ba.

2 con Minh, Hiệp thương³⁶ nhớ.

Trên 1 thág³⁷ nay má ngủ rất ít nhữg³⁸ hình ảnh vĩ vãn³⁹ nó hiện ra trước mắt, gần như trog vòg⁴⁰ 15 tháng 16-8-66 ông ngoại con ở Tây ninh⁴¹ bệnh chết, ngày 22-8-66 Bà nội con ở Bentre⁴² bệnh chết. Ba má o⁴³ đi thăm được rồi ngày 24-11-67 Ba con chết, việc rồi và Ba con bị thương⁴⁴ quá nặng⁴⁵ trog⁴⁶ 20 phút là tắc⁴⁷ thở, được anh em cho hay má đến tận nơi là Ba con đã chết rồi (Ba con chôn tại nghĩa trang xã Tân Hào, Huyện giồng⁴⁸ Trôm)

nhữg⁴⁹ đêm má o⁵⁰ ngu⁵¹ yên má lấy tập lưu niệm của bạn viết thơ tặng, má xem đọc suốt bài “Kinh nhứt tụng” của vị cha già của dân tộc Hồ Chủ Tịch, để củg⁵² cố bản thân trog⁵³ tinh thần tư tưởng gặp bước khó khăn.

2 con Minh, Hiệp yêu thương, 2 con được tin Ba đã⁵⁴ chết chắc phải đau buồn nhiều vì 2 con mog⁵⁵ ước ngày

về sẽ⁵⁶ tìm thấy được hình bóng⁵⁷ cha già bao nhiêu năm xa vắng⁵⁸. Nhưng 2 con phải thấy hiện nay bọn đế quốc Mỹ càng⁵⁹ thua bại chng⁶⁰ càng cố lấn chiếm MN⁶¹, phá hoại MB⁶². Mỹ còn ở MN⁶³ 1 ngày là 1 ngày đó phải có số chiến sĩ⁶⁴, cán bộ và đồng⁶⁵ bào cả nước Việt Nam⁶⁶ ta trẻ già nam, nữ⁶⁷ còn đổ máu, tình gia đình ruột thịt thương⁶⁸ yêu nhớ tiếc là phải. về⁶⁹ lý có lúc má đã⁷⁰ suy nghĩ chết như Ba con như vậy có chậm <sống⁷¹ rất lâu rồi> thật thế trog⁷² chiến đấu trên 22 năm rồi đã⁷³ biết bao CS⁷⁴, cán bộ đã hy sinh máu thấm đảg⁷⁵ kỳ trog⁷⁶ nhiệm vụ cứu nước, cứu nhà. Nay Ba con đã⁷⁷ hoàn thành nhiệm vụ Đảg⁷⁸ viên, 2 con phải noi theo gương của Ba ơ⁷⁹ nên đau buồn sanh bệnh, hải⁸⁰ cùng tập thể nổ⁸¹ lực công tác hơn nữa làm tốt nhiệm vụ Đảg⁸² phân công⁸³. <má cũng⁸⁴ thế>

ngày⁸⁵ giải phóng MN⁸⁶ thốg⁸⁷ nhứt nước nhà 2 con về <như má còn sống> má con sẽ⁸⁸ sum hiệp má sẽ nói lại việc nhà với 2 con nghe còn má có chết như Ba con thì 2 con thương⁸⁹ mến Ba má cố làm tròn nhiệm vụ <vi gia đình cũg⁹⁰ như bao nhiêu gia đình khác đóg⁹¹ góp sức người và xương⁹² máu trog⁹³ nhiệm vụ diệt đế bài phog⁹⁴ xây nền độc lập nước nhà

cuối⁹⁵ thơ Má thăm 2 con Minh, Hiệp đều mạnh khỏe công⁹⁶ tác tốt <như con có con> má thăm cháu ngoại chóg⁹⁷ lớn và ngoan

2 con trao lời má kính thăm các chú, Bác, cậu và anh
chị em của con đều mạnh khỏe, chiến đấu sản xuất tốt.

Má của 2 con Minh, Hiệp thương yêu

Huỳnh thị⁹⁸ Nữa

Ghi chú:

1. Người	26,27,54,70,73,77. đã
2. Trị	29,71. sống
3. xã	30,61,63,86. miền Nam
4,6,42. Bến Tre	31,62. miền Bắc
5. Nguyễn	32. khoảng
7. chuyển giao	33. đường
8. Đã	34,58. vắng
9,28,43,50,79. không	35. Hữu
10,84,90. cũng	37. tháng
11. nông	38. những
12. miểng	39. dĩ vãng
13,20. rặng	40. trong vòng
14. Bị	41. Ninh
15,17,22,36,44,68,89. thương	45. nặng
16. Tử	47. tắt
18,46,53,72,76,93. trong	48. Giồng
19. Đêm	49. Những
21. dương lịch	51. ngủ
23,59. càng	52. cũng
24. nữa	55. mong
25. Trong	56,88. sẽ

246 _____ **Những lá thư THỜI MƯA BOM, LỬA ĐẠN**

57. bóng

60. chúng

64. sĩ

65. đồng

66. Việt Nam

67. nữ

69. Về

74. chiến sĩ

75,78,82. Đảng

80. hãy

81. nổ

83,96. công

85. ngày

87. thống

91. đóng

92. xương

94. phong

95. Cuối

97. chóng

98. Thị

**Thư của ông Nguyễn Hữu Tồi -
nguyên Bí thư huyện ủy Giồng Trôm.**

Ba Quyết

Tỉnh Bentre¹ – Gõi²

Nguyễn Thị HồngHiệp

Số 187 – Bà Triệu B.L.L³
đồng hương Bentre⁴
ch/giao⁵

HÀ.NỘI

Hiệp con yêu của⁶ ba má

- ba⁷ được thư con gởi⁸ về ngày 26-12-61 <có 2 tấm ảnh⁹ của¹⁰ con và Minh> cả thư của¹¹ bác tư gởi¹² cho ba má, và thư con gởi¹³ về cho bác Tư gái. Tất cả¹⁴ thư đó ba má đã chuyển¹⁵ về cho ba má con hết để¹⁶ xem.

-Tin gia đình ông nội, bà nội, ông ngoại tuổi¹⁷ đã

nhieu nhưng còn mạnh khỏe¹⁸, ông nội 74 tuổi¹⁹, bà nội 72 tuổi²⁰, ông ngoại gần 70 tuổi²¹, dì hai và Mi còn ở²² chỗ cũ gần thất, dì hai gói bánh bán cũng tạm sống, cũng có tập thể²³ giúp đỡ. em²⁴ Mi có làm việc chút²⁵ ít theo các cô trong ấp, bác hai và tất cả²⁶ bà con đều mạnh, Đào bạn học của²⁷ con trước kia không tiến bộ, về ông ngoại cũng còn ở²⁸ với bà sáu dì 2 Niên má con có thường liên lạc và thư từ được.

má²⁹ con cũng còn làm việc như cũ, sức khỏe³⁰ thì có kém thường hay bệnh hoạn, mắt thì đã hết ở³¹ có gì. Phần ba thì dần³² mạnh mấy năm nay không có bệnh gì, hiện ba đang ở³³ xa nơi má con.

-ba³⁴ được thơ con ba có đọc kỹ, nội dung thơ con báo tin học khá năm thứ nhứt trường Đại học Hà nội³⁵, và việc con hôn³⁶ xây dựng hôn nhân con và Minh, ba tán thành, ba có viết thơ về cho má con với ý của³⁷ ba, chắc ý của³⁸ má con ở³⁹ gì khác. ba⁴⁰ rất tin tưởng⁴¹ bác tư và các bác chú đồng hương hết lòng chăm sóc lo cho con, vấn đề hạnh phúc cuộc hôn nhân là quan trọng, hơn nữa con cũng nhận được việc ấy cân nhắc kỹ thì ba vững lòng tin tưởng⁴². ba⁴³ má ở⁴⁴ xa không thể⁴⁵ lo cho con được, chỉ⁴⁶ tin vào sự thương con của⁴⁷ bác tư và các chú, bác gần bên con mà thôi.

-Tình thương con của⁴⁸ ba má, cũng như con thương

Những lá thư THỜI MƯA BOM, LỬA ĐẠN

nhớ ba má, tình thương đó nó biến thành sức mạnh
cả⁴⁹ gia đình ta đang đi, quyết một lòng tiêu diệt
cướp và bán nước Mỹ Diệm. Lý tưởng⁵¹ đó là của
cả⁵³ bà con chúng ta và có gia đình ta. Vậy con nên
gắng⁵⁴ học tập giỏi⁵⁵, công tác tốt, làm tròn nh/vụ⁵⁶
bà con trong này đang mong đợi mầm non trẻ⁵⁷,
các bạn con và con, để⁵⁹ ngày mai về góp sức xây
M.N⁶⁰ và cả⁶¹ V.N⁶² hoàn thành xã hội tốt đẹp không
việc riêng mà xao lãng làm yếu đi sức mạnh đó,
lòng mến yêu mà bà con giao phó. ba⁶³ có nhiều
năm mới con học tập tốt, nghiên cứu sâu thấy
cái mới, cái⁶⁴ tiến về nông nghiệp để⁶⁵ phục vụ
này được tốt.

-Cuộc đ/ tranh⁶⁶ CM⁶⁷ ở⁶⁸ M.N⁶⁹ đã đoạt được
quả tốt, tỉnh⁷⁰ nhà cũng nằm trong tình hình chung
lên, phong trào có quyết liệt đương đầu với kẻ⁷¹ g
chết đạt được nhiều thắng lợi, chắc con cũng được
tin tức rồi, nơi xã nhà cũng có thành tích khá, đoạt
đồn địch, họp⁷³ Mitting liên tiếp, họp⁷⁴ xóm⁷⁵ áp củ
cố tinh thần để⁷⁷ tấn công địch của⁷⁸ bà con mình
ch/trị⁷⁹.

Thôi ít lời, lúc con nghỉ⁸⁰ tết có viết thư cho M
nói ba má có lời thăm Minh công tác tốt, và tư tưởng
tinh thần, kỷ luật tốt. và⁸² ba má có lời nhắn thăm

cả⁸³ bà con đồng hương đều được sức khỏe⁸⁴, cả⁸⁵ luôn anh 3 lớn và anh 3 nhỏ⁸⁶

Tin về gia đình của⁸⁷ bác Tư Bá.

-Bà sáu <má bác tư> còn mạnh giỏi⁸⁸ có lãng tai nhiều, Hiện⁸⁹ bác tư gái, chú Đức, cô chín, cô mười, đều ở⁹⁰ chung với bà sáu, chú Đức có vợ được 2 đứa con <1 gái 1 trai> vợ Đức là con của⁹¹ bác 7 cảnh⁹².

-Cô Cưng có chồng ở⁹³ Tân An, con của⁹⁴ bác hào Dương

-Cô Thủy⁹⁵ học ở⁹⁶ Ben⁹⁷ Tre.

-Cô Tám học ở⁹⁸ Tân An

-Chú Dự ở⁹⁹ tù đã bị đày đi côn đảo¹⁰⁰ lối 5 thg¹⁰¹ nay ở¹⁰² được tin tức.

Bà cố Sáu già dữ lắm lãng tai nhiều, nhg¹⁰³ bà căm thù Mỹ Diệt bà chửi¹⁰⁴ bọn ác độc đó tối ngày, nói mãi nhớ con nhớ cháu, bà hồi¹⁰⁵ bộ nó chết gần hết chưa?./.

Nhận ngày 11.2.62

Hà nội¹⁰⁶

Sáng Chủ nhật

Ngày 30-12-61

Ba của¹⁰⁷ con

Nguyễn Tươi. Quyết

Ghi chú:

1,4. Bến Tre	50,71. kẻ
2. Gởi	54. găng
3. Ban liên lạc	55,88. giỏi
5. chuyển giao	56. nhiệm vụ
6,10,11,27,37,38,47,48,	57. trẻ
52,58,78,87,91,94,107.	60,69. miền Nam
của	62. Việt Nam
7,34,40,43,63. Ba	64. cải
8,12,13. gởi	66. đấu tranh
9. ảnh	67 cách mạng
14,26,49,53,61,83,85. cả	70. tỉnh
15. chuyển	72. giày
16,59,65,77. để	73,74. họp
17,19,20,21. tuổi	75. xóm
18,30,84. khỏe	76. củng
22,28,33,44,68,90,	79. chính trị
93,96,98,99. ở	80. nghỉ
23,45. thể	82. Và
24. Em	86. nhỏ
25. chút	89. hiện
29. Má	92. Cảnh
31,39,102. không	95. Thủy
32. vẫn	97. Bến
35,106. Nội	90. Đảo
36,105. hỏi	101. tháng
41,42,51,81. tưởng	103. nhưng
46. chỉ	104. chữi

Gửi:
 Nguyễn văn Bá.
 Số: 187- Bà Triệu.
 Ban I-I¹ đồng hương
 Bentre². ch/g³,
 Hà nội

Ngày 15 tháng 8 năm 1962

Kính gửi⁴ anh Tư thân mến.

Tôi được thư anh gửi⁵ về đến ngày 25-7-62, trong đó có thư anh gửi⁶ về cho chị Tư và hình của⁷ con anh Huấn.

+ Được thư anh trong lúc có 1 số anh chị em trong tỉnh⁸, đọc thư biết được tin anh rất vui mừng và càng thêm gắn chặt⁹ tình Nam-Bắc, cũng không sao ngăn nổi¹⁰ tấm lòng của¹¹ người trong cảnh¹² có chị em đọc lại 4 câu thơ sau cùn¹³ trong bức thư của¹⁴ chị.

Nói chung tất cả¹⁵ thơ đó tôi đã gửi¹⁶ về cho vợ tôi đem đến cho chị Tư, chắc bà và chị, các cháu rất mừng biết được anh sức khỏe¹⁷, học tập công tác tốt.

- Trong tháng 6-62 tôi có về ghé thăm bác, bác sáu dẫn¹⁸ còn mạnh khỏe¹⁹ không yếu lắm, năm nay 90 tuổi²⁰ già lắm rồi, mà trí dẫn²¹ càng sáng, bác thấy chúng tôi mừng lắm hỡi²² chừng nào êm, mình thắng dữ hôn? lính Mỹ Diệt chết còn nhiều ít? bác nghe thuật lại fong²³ trào đ/ tranh²⁴, ch/trị²⁵ võ trang của nhân dân ta rất vui mừng và nói: bà ráng sống đợi anh về, bác lấy bánh để

sẵn²⁶ trong thùng đem ra biếu²⁷ ăn, đem hình cưa²⁸ anh và thơ biếu²⁹ đọc đi.

Chị Tư rất lo lắng cho gia đình, nuôi mẹ già, việc sanh sống cũng tạm đủ³⁰. Cháu Đức cũng cô³¹ tác chúc³² ít, 2 cháu Trọng đi học Mỹ Tho, đứa nhỏ³³ học trường tại xã, lớp 3, cháu Dự còn ở³⁴ Côn đảo³⁵. Nói chung trong gia đình anh không có gì khác hơn thơ cưa³⁶ Đức gởi³⁷ cho anh kỳ rồi. Anh yên tâm cô³⁸ tác đạt thêm nhiều kết quả³⁹ mới, để⁴⁰ khi trở⁴¹ về phục⁴² vụ tốt.

+ Báo tin, ở⁴³ tỉnh⁴⁴ nhà phong trào đ/ranh⁴⁵ đang dương⁴⁶ lên, có đạt được thành tích khá, bên xã nhà được giải⁴⁷ phóng fong⁴⁸ trào có đều, đáng nói nhất là các chị lớn tuổi⁴⁹, thường kêu là bà Trầu, năm nay biết chữ, đọc được và có chị viết giới⁵⁰ nữa, làm công tác và đi đ/ranh⁵¹ tốt, các chị gặp tôi nói lên với về⁵² mừng phấn khởi “Tôi năm nay hết đuôi⁵³ rồi chú 3 à” đọc được tin tức của⁵⁴ mình!

- Bà Tư của⁵⁵ con Ron ở⁵⁶ tù về rồi, hiện đang cô⁵⁷ tác tích cực, ông út, bà út chúng chưa tha⁵⁸. Nhữg⁵⁹ người bạn k/c⁶⁰ cũ như 2 5 th-, 3 K., 2 T... còn mạnh và cô⁶¹ tác, 3 K... ở⁶² tù 2 lần về cũng còn sức khoẻ⁶³.

+Tră⁶⁴ lời =⁶⁵ thơ của⁶⁶ con Ron gởi⁶⁷ về cho Nô và các bức thơ khác đều được hết không cái nào lạc.

- Trong thơ anh cho biết nhận Ron làm con nuôi, Ron cũng chạn tuổi⁶⁸ với đứa gái thứ 5, thì chúg⁶⁹ tôi rất vui lòng, con ở⁷⁰ cách xa cha mẹ, có anh nuôi nấng như

con ruột thì có gì vui mừng hơn, ngày gặp nhau tình càng đậm giữa chg⁷¹ tôi và anh. Còn đứa con <anh Minh của Ron> hiện giờ nó đang công tác ở⁷² đâu? Có thể⁷³ anh gửi⁷⁴ thư cho nó được, để⁷⁵ địa chỉ⁷⁶ biểu⁷⁷ nó gửi⁷⁸ thư cho chúng tôi, để⁷⁹ gắn chặt⁸⁰ mối tình đối với con.

- Cuối thư nhờ anh chuyển⁸¹ lời chúng tôi thăm hết bà con mình tập kết và bà con m⁸². Bắc thân yêu, đều mạnh khỏe⁸³ công⁸⁴ tác tốt, vượt mức kế hoạch kiến thiết một năm trong⁸⁵ 5 năm, chúng⁸⁶ tôi kiên quyết đ/ tranh⁸⁷ diệt kẻ⁸⁸ thù ngăn cản tình ruột thịt của⁸⁹ chúng ta mau thg⁹⁰ nhứt Bắc-Nam./.

Lần nữa chúc anh mạnh .

Tôi

Nguyễn-Tời

Ron yêu của⁹¹ ba má.

được⁹² thư bác Tư gửi⁹³ về cho biết con đang lo học tập để⁹⁴ thi kỳ này nên không⁹⁵ gửi⁹⁶ thư về, con cố gắng⁹⁷ học tập tốt trở⁹⁸ thành đứa con ngoan của⁹⁹ đất nước, thì tất cả¹⁰⁰ ông bà, bà con đều mừng lắm, nhứt¹⁰¹ là ba má, bình của¹⁰² con bác Tư có nói rõ nay cũng¹⁰³ hết, như¹⁰⁴ ráng bồi dưỡng thêm cho thật hết. Con nhớ ba-má, có bác Tư như ba má, con nghe theo lời dạy của¹⁰⁵ bác Tư.

- Gia đình ở¹⁰⁶ nhà đều bình yên hết, ông, bà nội, ông ngoại dẫn¹⁰⁷ còn ở¹⁰⁸ trên di 2 Niên, di 2 và mi¹⁰⁹

cũg¹¹⁰ còn ở¹¹¹ chỗ cũ, việc sanh sống vừa tạm đủ¹¹², con yên tâm lo học tập và nghe theo lời dạy bảo¹¹³ của¹¹⁴ các bác, chú, cô và giúp đỡ của¹¹⁵ bạn, để¹¹⁶ cũng¹¹⁷ cố tình thần tiến lên, fục¹¹⁸ vụ tốt cho g-cấp¹¹⁹, dân tộc, đừng¹²⁰ quá nghĩ việc riêng mà buồn¹²¹ trôi, là chưa đúng đũa con ngoan. Thôi ít lời ba má gởi¹²² thăm con, má con sẽ chụp hình gởi¹²³ đến cho con sau, con chuyễn¹²⁴ lời ba má thăm hết bà con thân yêu Nam, cũg¹²⁵ như Bắc, và các bạn học của¹²⁶ con được nhiều sức khoẻ¹²⁷, tiến lên, học tập và công¹²⁸ tác tốt.

Ba, má của¹²⁹ con.

Ghi chú:

1. liên lạc	17,19,63,83,127. khoẻ
2. Bến Tre	18,21,107. vẫn
3. chuyển giao	20,49,68. tuổi
4,5,6,16,37,67,74,78,	22. hỏi
93,96,122,123. gởi	23,48. phong
7,11,14,28,36,54,55,66,	24,45,51,87. đấu tranh
89,91,99,102,105,114,	25. chính trị
115,126,129. của	26. để sẵn
8,44. tỉnh	27,29,77. biểu
9,80. chặt	30,112. đủ
10. nổi	31,38,57,61,84,128. công
12. cảnh	32. chút
13. cùng	33. nhỏ
15,100. cả	34,43,56,62,70,72,

106,108,111. ở	76. chỉ
35. Đảo	81,124. chuyển
39. quả	82. miền
40,75,79,94,116. để	85. trong
41,98. trở	88. kẻ
42,118. phục	90. thống
46. vườn	92. được
47. giải	95. không
50. giỏi	97. gắng
52. vẽ	101. nhứt
53. dui	103,110,117,125. cũng
58. thả	104. nhưng
59. Những	109. My
60. kháng chiến	113. bảo
64. Trả	119. giai cấp
65. bằng	120. đừng
69,71,86. chúng	121. buông
73. thể	

1.5.66

Minh-Ron

Lâu quá o¹ được thơ con gởi² về, má con viết thơ gởi³ thăm 2 con và tất cả⁴ các bác, chú, cô ngoài này được mạnh ch/đầu⁵ tốt, Bác⁶ tư con (Anh⁷ Bá) chắc già nhiều đầu bạc fải o⁸? mấy anh con chắc năm nay học giỏi⁹ lắm. Hôm rồi Ba có gặp thiếm¹⁰ 3 Cầm (thiếm¹¹ Ba) cho biết con bị bệ¹² mắt nên con học trễ 1 lớp, nhờ các

bác (Bác¹³ sĩ) trog¹⁴ và ngoài nước chữa bệnh con nay tươg¹⁵ đối khá đi học làm việc được, nhưng còn tiếp chữa thêm nhiều mới hết, vậy con cố gắng trị thêm bệnh để¹⁶ học thêm ra côg¹⁷ tác tốt.

Má con măm nay cũng già yếu côg¹⁸ tác có mệt nhiều bị thương mấy năm trước gần đây bom nổ¹⁹ gần cũng rêm, nhưng ơ sau²¹ bồi dưỡng fục²² sức công tác

2 con tranh thũ²³ viết thơ gởi²⁴ về để má con trông ./.

PC: má ²⁵ con có đi	Ba cữa ²⁶ con
học khoá văn hoá công-nông	3 Quyết
hoàn thành lớp bốn (hạng khá)	

Ghi chú:

1. không	14. trong
2,3,23. gởi	15. tươg
4. cả	16. để
5. chiến đấu	17,18. công
6. bác	19. nổ
7. anh	20. không sao
8. phải không	21. phục
9. giỏi	22. thũ
10,11. thím	24. Má
12. bệnh	25. của
13. bác	

**Thư của ông bà Trần Quang Minh
+ Nguyễn Thị Ron**

20.2.1963

Kính gửi Ba má của hai con!

Lần đầu tiên con viết thư gửi đến ba má kính mến của con. Trước tiên con kính chúc ông Bà và ba má luôn

mạnh khoẻ sống lâu công tác tốt.

Tuy ba má chưa biết con nhưng từ đây con sẽ là đứa con thân yêu của ba má và gia đình. Hai con kính báo với ông Bà, ba má biết để mừng cho hai con. Hai con đã¹ làm lễ thành hôn vào ngày mừng 2 tết vừa rồi. Thưa ba má! từ đây hai con đã² thành đôi vợ chồng sẽ sống cùng nhau cả cuộc đời. Đó là điều hai con phải làm được và cũng là lòng mong muốn của³ ba má. Hai con sống với nhau hoà thuận và yêu mến nhau nhiều lắm. Hai con đúng ra sẽ vui sống bên nhau từ đây. Nhưng đứng trước nhiệm vụ CM⁴ nhất là đối với cuộc CM⁵ miền Nam hiện nay, hai con còn phải tạm xa nhau trong một thời gian dài. Ngày gần đây em Ron trở lại ghé nhà trường tiếp tục nhiệm vụ học tập, còn con được lên đường nhận nhiệm vụ mới, ngày ấy con sẽ có thư đến thăm ba má và tất cả gia đình.

Ba má kính mến của con! lần nữa con kính chúc ba má luôn mạnh khoẻ⁶ sống lâu cũng như công tác có nhiều thành tích. Và ba má nói lại với ông bà, con kính chúc ông bà sống lâu để ngày về chứng kiến ngày vui của hai con trong ấy.

Con kính thăm dì Hai, em My và bà con trong ấy.

Thời gian qua hai con vẫn khoẻ⁷, riêng em Ron đã bớt nhức đầu hơn trước.

Con xin phép ba má con dừng bút. Con hẹn với ba má trong những ngày đến khi con đi công tác ngoài nước,

con sẽ tìm cách gần gũi ba má bằng thơ từ nhiều hơn.

Con của ba má
Trần quang⁸ Minh

Ghi chú:

1,2. đã	6. khoẻ
3. của	7. vẫn khoẻ
4,5. cách mạng	8. Quang

Thơ này qua Tám Sản nhờ chuyển về theo địa chỉ trên càng sớm càng tốt.

Người gửi: Ng. thị¹ Ron 20-8-1963

Người nhận: Ng². hữu Tời

Huỳnh thị³ Nữa

(ông Ba Quyết - Huyện Giồng Trôm, Bến Tre)

Ba má kính mến!

Gần một năm rồi con bắt tin ba má và ba má không được biết tin tức gì về con. Từ đây dù có khó khăn con vẫn thường xuyên gửi thơ về thăm ba má, thương nhớ của con. Con nhớ ba má, dì hai, ông bà và em My lắm. Ba má gửi thơ cho con với. Con và anh Minh muốn lúc nào ba má cũng biết tình hình của hai con. Và hai con sẽ nhận được những dòng chữ thân yêu, những lời khuyên nhủ ấm áp của ba má bà con từ quê hương đau thương, anh dũng. Đó là sức mạnh cho lòng chúng con luôn cứng

rấn, vượt qua những đau buồn trong cảnh gia đình từ bấy lâu nay bị xa cách, ba má phương Nam, chúng con phương Bắc. Hai con rồi đây cũng tạm biệt nhau với bao tháng ngày biệt. Tuy lưu luyến nhưng chúng con đã hiểu rằng đó là sự cần thiết nhất trong nh/v⁴ CM⁵ hiện nay đối với những đứa con miền Nam trên đất Bắc. Kể ở người đi hai con đều quyết tâm làm tròn trách nhiệm của mình.

Hai con kính báo với ông bà, ba má, dì hai, bà con ta: hai con đã làm lễ thành hôn vào ngày mừng 2 tết vừa rồi (7 giờ tối) tại Xuân Mai, tỉnh Hà đông⁶ nơi cậu Sáu Khiết ở làm việc. Buổi hôn lễ hai con tổ chức đơn giản nhưng ấm áp tình gia đình, tập thể bè bạn. Bên con có bác tư, cậu sáu Khiết, cậu hai Hải, anh Khâm (anh hai con), anh Ba lớn thay mặt ba má và gia đình. Bên anh Minh có ông mười ba, 3 người anh ruột: anh Năm, anh tám Hoàng, anh mười Mãnh và hai đứa cháu gái gọi anh Minh bg⁷ cậu: Huệ, Diệp, cùng với bạn bè đông đủ.

Đám cưới của hai con cách 25 ngày về trước, một kỷ niệm đẹp đẽ của cuộc đời hai con. Hiện nay anh M8. đang công tác gần nơi con ở, vài tháng nữa con về tự trường, tiếp tục một năm học mới. Từ đó chúng con sẽ xa nhau lâu đấy ba má à.

Ngày thống nhất đất nước gia đình sum họp và chúng con sẽ được gặp lại nhau.

Con kính chúc ông bà, ba má, dì hai, em My và bà

con ta mạnh khoẻ.

Hôn ba má thật nhiều.

Con thương yêu.

Ng.thị⁹ Ron

Kèm đây con gửi về ba má tấm hình của hai con và
anh Ba

M+H

Trần quanh¹⁰ Minh

Ng. thị¹¹ Hồng-Hiệp

Ghi chú:

1,9,11. Nguyễn Thị

2. Nguyễn

3. Thị

4. nhiệm vụ

5. cách mạng

6. Đông

7. bằng

8. Minh

10. Quang

Ng. Thị Ron. 187 Bà Triệu Hà nội¹

Kính gửi.

H. Thị Nữa. Châu hoà² (19 năm rồi con xa cha má)

Giồng trôm³, Bến tre⁴

(Đã xem)

Ban Liên Lạc Đồng Hương tỉnh

chuyển đi

Hà nội, ngày 5 -7 -1964

Ba má kính yêu của con!

Hôm nay vừa kết thúc một năm học, bước sang tháng

ngủ hè thoải mái vui tươi kết hợp với lao động thực tế của toàn thể học sinh, sinh viên miền Bắc con gửi thơ này về kính thăm ba má nhớ thương và gia đình bà con, ông bà, cô bác, anh chị và bạn bè con trong xã nhà mạnh khỏe.

Con kính thăm ông nội, bà nội, ông ngoại, dì hai, gia đình bác tư gái, gia đình bác hai, gia đình bà sáu ở Tây Ninh, gia đình dưỡng năm (ba My) và bà con ruột thịt được bình yên khỏe mạnh.

Ba má nhớ thương của con! Trong những⁵ ngày ôn thi cuối năm dồn dập, ngày 10.6.1964 con được thơ má gửi ngày 26.12.62, càng động viên con nỗ⁶ lực học tập để thi kết quả tốt. Được thơ và hình má gửi ra, con mừng quá, con cứ lấy hình má ba ra xem mãi, các bạn cùng học với con cùng chia niềm vui lớn ấy đối với con. Từng cùng đang ngồi xem thơ của ba má gửi cho con từ năm 60 tới giờ. Con và các bạn đang nhớ đến ba má, gia đình và quê hương yêu dấu. Tin tức từ quê hương đưa tới con và các bạn nức lòng phấn khởi và càng nghĩ đến nhiệm vụ học tập, công tác của mình.

Được biết ông bà, ba má mạnh khỏe con rất mừng. Con nhìn ảnh ba má mãi, con nhớ lại những ngày bé nhỏ sống bên ba má, dì hai kính yêu. Ngày sống bên nhau rất ngắn ngủi mà 19 năm rồi con xa ba má, một thời gian dài của tuổi trẻ các con và tuổi già của ba má cần được vui vầy sum họp trong gia đình ấm cúng có ba má có các con.

Con vẫn khỏe mạnh, mập mạp như hồi còn ở nhà.

Mất con đã đỡ nhiều, hiện nay còn bệnh đau đầu, suy nhược thần kinh nên việc học hành có gặp khó khăn, không như các bạn khỏe. Tuy vậy kỳ thi vừa rồi con làm bài tốt, được phân khoa tuyên dương về mặt vượt khó để học tập. Đó là nhờ công ơn tập thể giúp đỡ con. Ba má yên tâm, con xin hứa cố gắng học tập để trở về quê hương phục vụ, làm việc tốt. Đó là nguyện vọng duy nhất và là nh/v⁷ của con. Con học khoa Sư trường đại học Sư phạm Hà nội⁸. Còn 3 năm nữa con sẽ học xong chương trình. Anh Minh, chồng con hiện công tác ở nơi xa con. Anh cố gắng công tác tốt trong bất kỳ công tác nào của người bộ đội. Ba má tin ở hai con. Hai con sẽ xứng đáng là con yêu của ba má.

Bác tư, anh Khâm, Bá, Tùng (con chú 7 Cảnh) đều mạnh khỏe. Bá đi dạy học, Tùng học trường đại học Bách khoa. Các cậu Hải, Khiết, Phục đều mạnh. Sơn hiện nay đã lớn, học lớp 8 báo bà hai mừng. Ba má có được thơ hai con gửi đầu năm 63 không, có hình của 2 con.

Con xin dừng bút. Hai con kính chúc ba má mạnh khỏe, đón ngày thắng lợi.

Hai con thương nhớ của ba má!

Ron – Minh

-X-

Anh chị thăm em My, em gái cưng của chị. Anh chị chúc em luôn mạnh và không ngừng đấu tranh chống bọn xâm lược Mỹ bọn tay sai để giành thắng lợi.

Ghi chú:

1,8. Nội	5. những
2. Hoà	6. nổ
3. Trôm	7. nhiệm vụ
4. Tre	

ca¹ và gia đình, bà con xem thơ ảnh ngày đi 3 đến cô, 5 ca² trao lại đi ba đem đến

Người nhận: Huỳnh Thị Nửa (chữ bị xóa) Huyện Giồng Trôm, Tỉnh Bến Tre

Hà nội³, ngày 11-11-1967 (đến 2-3-68)

Ba má kính yêu, thương nhớ của con!

Ba má à, ngày 1-6-1967 con nhận được thư ba má gửi con ngày 1-5-66. Được biết ông bà, ba má, dì hai, em My và bà con ta được mạnh khỏe con rất mừng.

Quê ta được giải phóng, gọi lại lòng con nhớ những ngày ta thắng giặc Pháp năm 1954, ta tổ chức liên hoan mừng mừng tại đình Châu-Thới đón các anh bộ đội võ trang về. Và khi ấy con mới mười ba tuổi, con chỉ biết đi theo má và vui chơi với các bạn...

Ba má ơi! Mười ba năm trôi qua rồi. Mười ba năm con xa quê hương yêu dấu, mười ba năm con xa ba má kính yêu, bà con xóm làng, bạn bè thân thuộc. Con nhớ lắm, nhớ từng ngọn cỏ, bóng cây của mảnh⁴ đất quê hương trong những ngày thơ ấu.

Con nghĩ, giờ đây quê ta nhiều thay đổi. Quê hương đã chịu đựng cảnh đau thương, bom đạn của quân thù. Và quê hương ta đã đứng lên, dẫn đầu phong trào đồng khởi, nắm chắc tay súng, quyết diệt quân Mỹ xâm lược giành độc lập tự do. Bếtre⁵ anh hùng, ngày đêm lập những chiến công rạng rỡ.

Con rất sung sướng, tự hào về quê hương xứ sở của mình và luôn ghi nhớ công lao của bà con ta đã hy sinh xương máu, mồ hôi viết lên trang sử vẻ vang, oanh liệt.

Ba má thương nhớ! Năm nay ba má đã nhiều tuổi, nhưng ba má vẫn bền lòng kháng chiến trong mọi hoàn cảnh khó khăn gian khổ. Con càng nghĩ càng thương ba má.

Năm qua ông bà, ba má có mạnh khỏe không. Dì hai, em My hiện nay sống như thế nào hở má? My đã xây dựng gia đình rồi, như vậy dì hai cũng yên tâm. Anh chị chúc mừng hạnh phúc của hai em My, nhưng cố gắng đóng góp phần mình với bà con trong công cuộc cách mạng chung.

Còn các bạn con giờ đây đã lớn lên, đang tích cực, hăng hái trong cuộc kháng chiến của quê hương, của miền Nam thành đồng... phải không ba má. Ba má chuyển lời con hỏi thăm các bạn Huấn, Khử, Mai, Triêm, Đào, Triết, Sáu Tồi, Bảy Xích... gửi các bạn lời chào quyết thắng.

Ba má có gặp các anh: anh Nô, anh Ba Lớn, Ba Nhỏ, anh

Cheo, Kiệt, Chương...con gửi lời thăm các anh mạnh khỏe.

Ông bà Út, bà Tư, bà Sáu, các cô, các cậu, các dì vẫn mạnh khỏe chứ ba má? Gia đình bác Hai hiện nay sống như thế nào. Các anh, các chị con nay chắc lớn lắm phải không ba má.

Con mong ngày thống nhất, được gặp gỡ tất cả bà con, cô bác, bạn bè mà con hàng mong nhớ. Và ngày ngày đó con được trở về sống với ba má kính yêu mà 22 năm con xa cách.

Ba má thương nhớ! Con đã lớn lên trên miền Bắc thân yêu. Trong hoàn cảnh chống lại cuộc chiến phá hoại ngày càng ác liệt của đế quốc Mỹ, nhân dân miền Bắc vẫn xây dựng xã hội chủ nghĩa thắng lợi. Thanh niên đi tòng quân giết giặc, phụ nữ ở nhà “ba đảm đang” chiến thắng trên mặt trận sản xuất, thi đua với phụ nữ miền Nam, sản xuất và chiến đấu giỏi.

Ngoài này bác tư, cậu hai, cậu sáu vẫn mạnh. Bác tư tuy tuổi đã nhiều, đã về hưu, nhưng bác vẫn tận tụy làm công tác đồng hương và lo giúp đỡ con, cháu trong tỉnh lúc gặp khó khăn.

Vợ chồng con và cháu vẫn mạnh khỏe. Chúng con đã có một cháu, sinh ngày 14-12-1966 tại Hà nội⁶, cháu gái, cháu tên Trần hoài⁷ Thu. Cháu nhớ ông bà lắm. Cháu mong được gặp ông bà, ở với ông bà thì vui thích lắm.

Cháu sắp được một tuổi, cháu khỏe, chóng lớn, đang tập đứng, đi vòng theo giường cũi.

Hàng ngày con gửi cháu ở nhà trẻ địa phương nơi con sơ tán. Cháu đã quen vui chơi với các bạn và các bà giữ trẻ. Ngày hai buổi đi làm việc về, con đến đón cháu. Các bà chăm sóc cho cháu ăn ngủ ngon, say. Con đã tốt nghiệp trường Đại học sư phạm (khoa Sử). Hiện nay con công tác ở cơ quan Ban nghiên cứu lịch sử Đảng trực thuộc Trung ương. Con về đây đã hơn một năm. Mới ra trường, công tác còn mới mẻ, con sẽ cố gắng để tiến bộ không ngừng.

Chồng con vừa gửi thư về thăm ba má, chắc thư chưa đến nơi.

Hiện nay anh Minh công tác cách xa con, thỉnh thoảng có về thăm con và cháu.

Huệ, bạn gái của con, cháu gọi anh Minh bằng cậu, vừa về đến quê hương, Huệ gửi thư ra cho con nói biết ba ở Giồng Trôm. Nếu có điều kiện, lúc nào đó Huệ sẽ liên lạc được với ba má.

Khi nào chụp hình cháu, con sẽ gửi về ba má.

Ba má, dì hai, em My gửi hình ra cho con với nhé.

Con xin dừng bút, kính chúc ba má mạnh khỏe, đón ngày sum họp.

Con kính thăm ông bà, dì hai, vợ chồng My và bà

con, cô bác mạnh khỏe.

Con gái thương của ba má

Nguyễn Thị Ron

Cháu ngoại cưng của ông bà.Trần hoài⁸-Thu. Khi nào có hình cháu con sẽ gửi về ba má. Con gửi ba má hình của hai con.

Con kính thăm gia đình bác tư mạnh khỏe. Anh hai đã có vợ, anh chị được một cháu trai lên 5 tháng.

Ghi chú:

1,2. Ca

3,6. Nội

4. mãnh

5. Bến Tre

7,8. Hoài

Thư của ông Nguyễn Văn Bá – Cha nuôi của bà Nguyễn Thị Ron (Hong Hiệp)

20/2/63

Chú thiếm¹ ba thân mến!

Trước đây 10 hôm tôi có viết thư về báo tin đám cưới của 2 cháu cho chú ba thiếm² ba biết.

Giờ đây, tôi tiếp gửi luôn 2 lá thư của 2 đứa nó tự tay viết để báo tin ngày vui của chúng nó và thăm hỏi gia đình.

Lâu quá rồi tin tức qua lại của 2 bên gọi là tạm gián đoạn, tôi đã chuyển thư trước rồi, có lẽ³ nó fải⁴ mang tin đến tận nhà. Vậy chú ba và thiếm⁵ ba đón nhận thư đó. Biết tin bọn ác ôn rã⁶ chất độc, tôi rất căm thù, sôi sục⁷ trong lòng.

Nhờ thiếm⁸ ba hỏi thăm gia đình của tôi như thế nào! Anh em đi làm ăn xa đều mạnh khỏe cả, đều khá giả cả. Tôi xin thăm tất cả gia đình mạnh giỏi, đồng

vui với đồng bào, trong sự đoàn kết lo lắng chung.

Tư Bá

Ghi chú:

1,2,5,8. thím

6. rải

3. lẽ

7. sục

4. phải

Người nhận: Huỳnh th¹ Nữa,

X². Châu Thới,

Giồng Trôm,

Bentre³

Tháng 6/64

Cô Tư,

Được thơ có kèm theo hình của cô gửi ra mà mới tới hồi đầu tháng này, kể ra cũng chậm, vì đường xa diệu vợi, trải qua bao nhiêu sông núi. Con Ron nó nhìn hình cô mà nó cảm động đến rướm nước mắt, vì lâu rồi, nó không thấy mặt mẹ dù là thấy mặt trên hình ảnh; nhưng tình thương mẹ con cách biệt hơn 10 năm trời lại dâng trào ở trong lòng nó: đau thương, nhớ nhung dấy lên sâu sắc.

Đáng lý gì nó fải⁴ gửi thơ ngay, mà vì nó fải⁵ học ôn thi trong tháng này nó học suốt cả ngày đêm nên chưa viết thơ cho cô được. Cô dặn nó mỗi⁶ 2 tháng một lần viết cho cô 1 thư, nhưng mà tôi nhớ lâu rồi, nó chưa viết

thơ cho cô. Vì lẽ 2 năm trước đây bị đau đầu, rồi fải⁷ chuyển khoa không còn học Nga Văn nữa, việc học chưa ổn định, nên nó không dám viết thơ về cô. Phần khác, Tết năm 1963 đã làm lễ⁸ cưới rồi, nhưng đến nay hơn 1 năm mà chưa có thai, vì chúng nó “giữ⁹ gìn” để bảo đảm kế hoạch học tập. Không sớm thì muộn rồi đây sẽ có con, vậy chú ba và cô chuẩn bị “vai trò” ông ngoại và bà ngoại trước đi, vì có thể khi con Ron về là con nó lóc thóc quấy fá¹⁰ lung tung đấy. Tôi năm nay cũng mạnh. Sức khoẻ con Ron cũng khá, học được đều rất tốt.

Tôi xin kính thăm bà con cô bác và tất cả anh chị em mình đề mạnh giỏi.

Bá

Ghi chú:

1. Thị	6. mỗi
2. Xã	8. lễ
3. Bến Tre	9. giữ
4,5,7. phải	10. phá.

Chú ba quyết¹

Huyện Giồng Trôm

xã² Châu Thới, Bến Tre

Tháng 2/1966

Chú ba và cô tư thân mến!

Lâu quá rồi không được tin tức gì ở xã³ nhà tôi có

rất nhiều lo lắng vì theo tin đài, thì trong tháng 12/65, giặc Mỹ đã rải nhiều lần chất độc hoá học trên một qui mô rộng lớn, gây thiệt hại mùa màng, gia súc và đồng bào cũng mang bệnh khá nhiều. Nghe tin riêng ở Châu Hoà và Châu Bình cũng có mấy trăm mẫu⁴ vườn dừa bị hư hại. Còn bà con của ta ra sao, ai còn, ai mất, ai mang tật nguyên? Thật là một mối căm thù muôn đời bất diệt. Anh em ngoài này rất nóng lòng muốn được về ngay để trực diện đánh địch, góp phần⁵ mình trong việc tận diệt quân thù.

Tôi biết được tin bà già tôi mất, tôi rất ân hận là chưa về được thấy mẹ già mà đã vội phân ly kẻ còn người mất. Dù sao cũng buồn khi nghĩ⁶ đến, nhưng con người Cách mạng phải⁷ xác định tư tưởng vượt qua những cảnh tang tóc, đau thương mà phải⁸ biến nó thành hành động cụ thể tận diệt quân thù cướp nước và bán nước.

Mấy tháng trước con Ron có gửi thư về chú có nhận có nhận được chưa? Nó chưa thai nghén gì, còn giữ⁹ gìn kế hoạch để đảm bảo học tập. Còn 4 tháng nữa nó học xong thì ra trường Đại Học Sư Phạm. Chồng nó công tác xa thỉnh thoảng về Hanoi¹⁰

Mong nó học xong ra trường là hoàn thành bước đầu nhiệm vụ. Thăm chú ba, cô tư và anh em bà con tất cả đều được mạnh giỏi, chiến đấu hăng say để đoạt lấy thắng lợi cuối cùng.

Siết tay chú.

Tư Bá

Ghi chú:

1. Quyết	6. nghỉ
2. Xã	7,8. phải
3. xã	9. giữ
4. mẫu	10. Hà Nội
5. phần	

Chú ba Quyết

Huyện Giồng Trôm

Bến Tre

Tháng 10/66

Chú ba và thiểm ba thân mến.

Lâu quá rồi không được tin nhà ra sao, tôi rất nóng lòng trông. Phải chăng có việc gì khó khăn nhiều đối với gia đình tôi, gia đình của chú mà phải vắng tin như vậy. Nói chung mọi người đều trông tin tức của xa¹ mình, huyện mình. Vợ chồng con Ron cũng lo ngại, không biết ở nhà như thế nào. Nhưng con Ron mắc lo việc học hành. Nó vừa thi xong tốt nghiệp trường Đại Học Sư Phạm và được bố trí làm ở Ban Sử, vài tháng nữa là nó sinh đứa con đầu lòng. Tôi bảo nó viết thư thì nó nói để thi xong, rồi nay nó nói để sinh xong cứng cáp rồi sẽ viết thư về. Tôi viết trước để báo tin cho vợ chồng chú mừng để chuẩn bị đón đứa cháu ngoại của chú khi nó được về quê nhà. Tôi vẫn² biết tin giặc Mỹ rải chất độc hoá học nhiều, gây nhiều thiệt hại ở quê mình, nhưng tình hình

cụ thể như thế nào không nắm được. Nếu có thì giờ và thuận tiện thì chú viết thư ra cho biết. Chú ba có gặp Chín Phục không? Chú nói tôi có lời thăm và thăm gia đình chú cùng với tất cả anh em đều mạnh giỏi, chiến đấu quyết liệt.

Anh em ngoài này đều mạnh. Thăng Khâm con tôi công tác ở Quảng Bình.

Bá

Đã xem và chuyển đi.

Ghi chú:

1. xã
2. vẫn

Tháng 12-67

Cô Tư và chú Ba thân¹ mến,

Đã lâu rồi tôi không được tin tức của gia đình. Tôi đã viết nhiều thư bằng nhiều đường liên lạc, nhưng vẫn² không được thư trả lời. Tôi cũng sốt ruột và không rõ³ như thế nào.

Tôi cũng biết rõ⁴ vùng mình bị giặc Mỹ rải chất độc hóa học phá hoại nhiều, nhưng vẫn⁵ giữ vững⁶ vùng giải phóng⁷ từ lâu. Cô tư bắt liên lạc giùm và cho tôi biết. Mặc dù mỗi⁸ thư của cô gửi cho Ron đều có đến tôi để fan fối⁹, tôi có đọc biết tình hình trong đó và cũng có biết một ít về gia đình tôi. Tôi muốn biết gia đình có những

khó khăn như thế nào và những cháu bé lớn lên nay đã đi học và đóng góp công sức đối với công cuộc chiến đấu chống Mỹ như thế nào?

Nay tôi chuyển thư của Ron về tôi kèm theo thư tôi thăm tất cả gia đình bên chú ba và cô tư đều mạnh giỏi cả, ủng hộ mạnh mẽ cuộc kháng chiến chống Mỹ và bọn tay sai. Riêng tôi mong chú ba và cô tư đều được sức khỏe theo đuổi cuộc kháng chiến anh hùng của tỉnh nhà đến toàn thắng.

Cô tư fấn¹⁰ khởi chưa khi biết tin có cháu ngoại, nay tròn một tuổi, chờ đón ngày về bồng bế cháu.

Riêng tôi sức khỏe cũng bình thường.

Thân mến

Bá

Ghi chú:

1. thân	7. phóng
2,5. vẫn	8. mỗi
3,4. rõ	9. phân phối
6. giữ vững	10. phấn

Chú ba Quyết

Ủy ban Mặt trận DTg¹

Huyện giồng trôm² Bến tre³

Tháng 7/68

Chú ba và cô tư thân mến,

Tôi theo dõi⁴ Đài biết được Bến Tre thắng lớn từ

đầu xuân tới nay nhứt là những trận thắng ở Cầu Cá lóc⁵, ở Cầu Cống 2 (xã Tân Thạch) ở vùng xã Hữu định⁶ đặc biệt các trận thắng lớn trên sông Cừ long⁷ (Tam điền⁸) Ba lai⁹, Hàm lương¹⁰ và giồng trôm¹¹. Qua những tin chiến thắng đó, chúng tôi ở ngoài này phấn¹² khởi lắm, nhưng cũng có phần¹³ lo nghĩ về những lần phản¹⁴ kích điên cuồng của giặc thả bom, rải chất độc hóa học bữa bãi tàn phá¹⁵ 1 vùng rộng châu thành¹⁶ Bến tre¹⁷ (có khu vực Tòa thánh Cao đài ở an hội¹⁸). Chúng tôi lo nghĩ¹⁹ bà con, anh chị em thân quyến chúng mình ai có sao không? Thêm vào tin tức Đài, tôi còn đọc được 1 bức thư viết từ ngày 1 tháng²⁰ 3/68 gửi ra, có nêu nhiều chi tiết cụ thể về chiến thắng²¹ tháng 2/68. Qua đó chúng tôi càng nức lòng, hả dạ hơn nữa. Ước gì chúng tôi có những tin mới từ tháng 3 trở về đây thì chúng tôi thêm vui sướng nữa, vì ở xa mà chúng tôi cũng hóa ra gần, bởi những tin tức rõ²² ràng, cụ thể được đưa ra cho anh em ngoài này biết là việc rất cần thiết đối với sinh hoạt tinh thần của chúng tôi. Mà đó cũng là một nguồn động viên chiến đấu và sản xuất đối với Vĩnh phú²³, tỉnh kết nghĩa²⁴ (tỉnh Vĩnh phúc²⁵ và tỉnh Phú thọ²⁶ sáp nhập lại lấy tên là Vĩnh phú²⁷)

Tôi năm nay sức khỏe có sút hơn, nhưng tinh thần rất phấn²⁸ khởi, vì tin tưởng vào ngày ๑²⁹ xa, ta lại gặp nhau.

Chú và thiếu³⁰ hỷ³¹ vui mừng vì có cháu ngoại gái rồi đấy. Con bé tên Hoài thu³² được 18 tháng rồi. Chồng con Ron đi công tác xa lâu rồi không biết có lúc nào nó

được gặp gia đình không?

Thằng Khâm con tôi cũng có vợ có con rồi, con nó là con trai chưa đầy tuổi. Cả mấy năm nay nó khg³³ về nhà tôi được vì nó công tác ở tận Quảng bình³⁴, xa quá nên khó đi. Còn con Ron thì công tác ở cơ quan Sử đi sơ tán. Thỉnh thoảng 1 tháng hay tháng rưỡi³⁵, tôi có vào thăm mẹ con nó cho quà bánh. Chừng 4, 5 tháng thì nó có về nhà 1 lần nếu gặp ô tô mới đi được.

Nhờ chú ba nói tôi kính lời nó thăm tất cả bà con hết thấy đều mạnh giỏi. Xin hẹn ngày gặp nhau.

Bá

Ghi chú:

1. Dân tộc Giải phóng	19. nghĩ
2,11. Giồng Trôm	20. tháng
3,17. Tre	21. thối
5. Lóc	22. rõ
6. Hữu Định	23,27. Phú
7. Long	24. nghĩa
8. Điền	25. Phúc
9. Lai	26. Thọ
10. Luông	29,33. không
12,28. phần	30. thím
13. phần	31. hầy
14. phần	32. Thu
15. phá	34. Bình
16. Châu Thành	35. rưỡi
18. An Hội	

Thơ đến 14-9-68

Thơ đến ngày 22-7 sau âl¹ ngày mảng² tang bà nội

Ng³. Hữu.Tôi

giồng⁴ Trôm

Bến Tre

Đông xuân 1968

Chú ba, cô tư mến,

Tôi đã viết mấy thơ rồi gửi về cô tư bằng⁵ nhiều đường liên lạc không rõ⁶ có đến tay chú và cô tư hay không? Nghe tụi giặc rải chất độc hóa học nhiều ở vùng mình tôi có sốt ruột, nhưng nay đã có tin ra tôi cũng biết được fann⁷ nào.

Con Ron và chồ⁸ nó đều mạnh khỏe. Nó sanh một cháu gái kháu khỉnh (ngày 14/2 năm rồi), tôi lo cho nó mọi mặt điều⁹ tốt: học tập xong, xây dựng gia đình, điều trị bệnh, sanh đẻ cho đến lúc xin cho nó làm công¹⁰ tác. Kể như bây giờ nó ổn rồi, làm sao sắp xếp thì giờ để học tập và công tác được tiến bộ hơn nữa. Chồng nó có thể đi công tác ở chiến trường xa. Còn con Ron cũng đi sơ tán theo cơ quan nó, cách tôi đến mấy chục cây số, con của nó thì gửi nhà trẻ của hợp tác xã¹¹ nông thôn.

Càng gần ngày Tết càng nhớ gia đình và bà con làng xóm lắm chú ba. Nhưng vì nhiệm vụ cách mạng nung nấu thêm căm thù đối với bè lũ¹² giặc Mỹ cướp nước và tay sai bán nước, ta quyết tâm chiến thắng chúng để cho

ngày sum hợp của ta càng gần.

Nhờ chú chuyển lời tôi thăm tất cả gia đình và anh em của mình đều mặt không sót một ai.

Thân kính thăm chú ba, cô tư năm mới dồi dào sức khỏe dốc toàn sức vào chiến đấu mới để toàn thắng.

Bá

Ghi chú:

1. âm lịch	7. phần
2. mần	8. chồng
3. Nguyễn	9. đều
4. Giồng	10. công
5. bằng	11. xã
6. rõ	12. lữ

**Thư của Ông Nguyễn Quang Trị -
nguyên Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và
Du lịch tỉnh Bến Tre**

Ông Nguyễn Quang Trị tên
họ thật: Nguyễn Văn Sum

(tên thường gọi Tám Trị),
sinh ngày 25 tháng 5 năm 1949,
tại xã An Đức, huyện Ba Tri, tỉnh
Bến Tre

Tham gia cách mạng ngày
01 tháng 02 năm 1964

Ngày vào Đảng Cộng sản
Việt Nam ngày 26 tháng 01
năm 1969

Những năm 1968-1975, ông công tác tại Ban
Tuyên huấn huyện Ba Tri.

Sau giải phóng, ông trải qua các chức vụ: Ủy viên
Ban lãnh đạo, Phó trưởng Ban Tuyên giáo, Trưởng Ban
Tuyên giáo, Phó Bí thư Huyện ủy, quyền Bí thư Huyện
ủy, Chủ tịch Hội đồng Nhân dân huyện Ba Tri, Phó trưởng

Ban thường trực Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Bến Tre (Tỉnh ủy viên)

Trước khi hưu trí (tháng 5 năm 2009): Tỉnh ủy viên, Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Bến Tre.

Hiện nay, ông giữ chức Chi hội trưởng Chi hội Văn nghệ dân gian tỉnh Bến Tre (Hội viên Hội Văn nghệ Dân gian Việt Nam), Hội viên Hội Di sản Văn hóa Việt Nam, Hội viên Hội Văn học Nghệ thuật Nguyễn Đình Chiểu, Bến Tre, Thành viên Câu lạc bộ cán bộ hưu trí tỉnh Bến Tre

Những năm 1968 – 1975 ông Tám Trị công tác ở Ban Tuyên huấn huyện Ba Tri, lúc thì ở khu vực Cầu Đường trầu – xóm Cò, xã Châu Bình, huyện Giồng Trôm; lúc thì ở Kinh giữa – Xóm Đước; lúc thì ở Cù lao Lá – Rạch Vọp; lúc thì ở Thới Thuận, huyện Bình Đại. Dù ở đâu, mối quan hệ bằng thư từ vẫn được thực hiện thường xuyên với người anh ruột là ông Hai Nhân, được Huyện ủy phân công vào bám trụ trong dân ở xã An Đức và thị trấn Ba Tri để chỉ đạo phong trào.

Khối lượng thư khá nhiều, nhất là thư của **anh Hai Nhân gửi cho em Tám Trị**. Thường mỗi khi báo cáo về Thường trực Huyện ủy và Ban Tuyên huấn huyện, ông Hai Nhân đều có thư riêng gửi cho em, xem như món quà tinh thần động viên em trai trong thời kỳ chiến tranh gian khổ, ác liệt. Rất tiếc, do việc dời đổi và bị địch

đánh phá nên nhiều thư bị thất lạc, không thể tìm lại được.

K/gửi¹ : Anh 2.000² kính mến,

Em có viết cho anh 1 thư khá dài, nhưng đợt chuyển giao liên sẽ gửi. Thư này, em báo anh rõ: Ngày 30/11, TV – TU³ có điện xuống xin cháu T.T⁴ về VP – TU⁵. Em xét thấy về đây có thể c/tác⁶ tiến bộ, vì ở VP-TH⁷ xưa rày cũng chưa c/tác⁸ gì được (Lý do vì sao em đã có nói trong thư chuẩn bị gửi cho anh).

Yêu cầu của thư này là cho anh biết ý kiến của em nhứt trí cho cháu TT⁹ về c/t¹⁰ ở VP-TV-TU¹¹ và kéo ngày nhấn chị B-42¹² lên để gặp em và cháu TT¹³ trước khi đưa cháu lên đg¹⁴.

Ngày quy định: 25/10 âl¹⁵ (hai mươi lăm tháng mười, âm lịch), chị B42¹⁶ có mặt tại điểm anh 7 Gần sẽ có em đến đón đưa về VP- TH¹⁷. Trước khi đi, chị B42¹⁸ mua cho cháu TT¹⁹ số vải²⁰ đen may 1 bộ đồ (vải²¹ tương đối tốt) và chuẩn bị cho cháu số tiền xài. Nếu tiện, có thể dẫn 1 trong 2 đứa em của nó ra thăm.

Về lần²² cháu TV²³, đã có nhận được 10.000đ của chị 204²⁴ gửi, số vải nghe nói ở nhà có gửi ra nhưng chưa nhận được.

Vấn tất anh rõ. Thăm anh và toàn bộ các anh ở G2²⁵ + G12²⁶ mạnh hết.

PC: Anh nói với chị 204²⁷ tìm cách đđg²⁸ cháu Ch²⁹ (anh của TV³⁰) về hướng em ở, sẽ sắp xếp cho nó c/tác³¹. Trường hợp có B³² (anh của TT³³) về, nếu có chuyển GB³⁴, cho nó thấp tùng đi luôn về huyện, đg³⁵ cho đi qua TP³⁶ lòng dòng³⁷ lăm.

2/12/dl38/74
Nhằm 19/10 âm 139
800040

Ghi chú:

1. Kính gửi
2. Nguyễn Thành Nhân
3. Thường vụ Tỉnh ủy
- 4,9,13,19,33. Thanh Tâm (Chi)
5. Văn phòng Tỉnh ủy
- 6,8,10,31. công tác
- 7,17. Văn phòng Tuyên huấn
11. Văn phòng Thường vụ Tỉnh ủy
- 12,16,18. Chị 2 (vợ anh 2 Thành Nhân)
14. đường
15. âm lịch
- 20,21. vải
22. phần

- 23,30. Thanh Vân (Trầm)
24. mẹ của Thanh Vân
- 24,27. mẹ của Thanh Vân
25. Thị trấn Ba Tri
26. xã An Đức
28. phát động
29. Châu
32. Bằng
34. Giao Bưu
35. dừng
36. Thạnh Phú
37. vòng
38. dương lịch
39. âm lịch
40. Tấm Trị

Phụ chú:

Đồng chí Hai Nhân (Nguyễn Thành Nhân), sinh năm 1932, là anh ruột của Tám Trị. Đồng chí là Đảng viên Đảng Cộng sản từ năm 1957. Những năm 1968 – 1975, là Đảng uỷ viên Đảng bộ Thị trấn Ba Tri, được Huyện uỷ phân công bám trụ vùng An Đức, Thị trấn.

Sau giải phóng, kinh qua các chức vụ: Chủ tịch UBND Thị trấn, Bí thư Đảng uỷ Thị trấn Ba Tri, Huyện uỷ viên – Phó Chủ tịch UBND huyện Ba Tri.

Hiện nay, đồng chí hưu trí tại thị trấn Ba Tri, huy hiệu 55 tuổi Đảng.

K/gửi¹ : Anh 2 kính mến,

Báo anh rõ: Cháu TT² lên đường về Tỉnh trưa ngày 17/12 dl³, do chị 3 Mao, c/bộ PN⁴ huyện đưa đi. Có lẽ nay, cháu đã nhận xong NV⁵ công tác. Phần giải quyết tiền bạc cho cháu, hôm rồi chị B42⁶ mang ra 7.000đ + 6.000 tiền lãnh SHP⁷ + 1000 Ban xuất quỹ tức⁸ ủng hộ ? t/cộng⁹ 14.000đ đưa cháu lên đg¹⁰. Như vậy KT¹¹ còn thiếu khoảng 30.000đ nữa, nhưng lúc này vì kẹt quá nên chỉ lãnh được 6.000đ. Chú 6 Khởi hứa sẽ fát¹² lần tg¹³ bước, lải rải có ai lên đó sẽ gửi tiếp sau. Riêng còn tiền ăn từ đầu thg¹⁴ 12 đến ngày đi (ở VP¹⁵), em đã tính toán xong cho cháu. Trước khi đi, em có dẫn đi may cho cháu 1 cái áo (hôm rồi ở nhà gửi vải ra).

- Phần em, sức khỏe bình thường, ơ¹⁶ có gì trở ngại.
 - Chị 8 Hoa đi thăm anh 4 Đình về rồi, kỳ này có k/ quả¹⁷ mỹ mãn.

- Nghe chú 6 Khởi nói: trên có QĐ¹⁸ rút anh 10 Thắng về tổ chức tỉnh và 5 Thắng về Khu, nhưng 2 anh ấy chưa đi vì còn mắc giải quyết nhiều việc

- Phần chuẩn bị cho tập Đặc san xuân Ất Mão, tham khảo ý anh xem có thể giúp cho 1 bài fóng¹⁹ sự, hoặc 1 mẩu chuyện hoặc 1 bài thơ được ơ²⁰? Biết rg²¹ gần đây anh bận rất nhiều việc vì 7 Dũng + 4 Rạng ơ²² có nhà. Nhg²³ em rất tưởng²⁴ nhiệt tình của anh trong v/đề²⁵ này. Có thể anh đg²⁶ viên 211²⁷ viết 1 bài càng tốt (Nội dung fục²⁸ vụ chg fá²⁹ bđịnh³⁰).

Vấn tất یت hàng anh rõ. Kính lời em thăm ông già của 8.000³¹ và anh em, bà con thân thuộc mạnh hết. Thăm 2 Rọt và cháu Đức + gánh 13³².

12/74 Thân mến

Em của Anh

QT³³

Ghi chú:

1. Kính gửi
2. Thanh Tâm (Chi)
3. dương lịch
4. cán bộ Phụ nữ
5. nhiệm vụ

6. chị 2 (vợ anh Thành Nhân)
7. sinh hoạt phí
8. tự túc
9. tổng cộng
10. đường
11. Kinh tài

12. phát	24. tin tưởng
13. từng	25. vấn đề
14. tháng	26. động
15. văn phòng	27. mật danh của cơ sở
16,20,22. không	28. phục
17. kết quả	29. chống phá
18. Quyết định	30. bình định
19. phóng	31. Tám Trĩ
21. rằng	32. xã An Đức
23. Nhưng	33. Quang Trĩ

Kính gửi: anh Hai kính mến,

Suốt tháng nay, anh gửi cho em nhiều thư mà em ¹ có cái nào đáp lại, vì công việc quá lu bu của Ban và THT² giao cho. Nay, em tranh thủ thư này để sẵn, trả lời anh rõ 1 số việc đã hỏi trong các thư gửi cho em và cho anh biết thêm 1 số việc cần biết.

- Số tiền 5.000đ (gửi trước chuyển CK³ 8/11), em đã nhận được, trong đó có số tiền của TV⁴ 4000đ, TT5: 1000đ.

- Bài bình luận anh viết, em nhận được 21/11, đã có gửi về Tỉnh và đề nghị điện về đài. Nói chung, thể tài này em cũng rất ít viết, nhưng viết như anh vậy là tương đối lắm!

Ssong⁶ ngày này, em có nhận được “Chập ca cổ” do

anh s/tác⁷, 1 thư gửi cho Trấn, 1 thư gửi cho T.V⁸

- Chú 2 Tạo đã được Ban TH⁹ Tỉnh rút về khung I – TTS¹⁰, chú đi ngày 1/11, có lẽ nay đã về đến Tỉnh – TV-HU¹¹ chưa có dự kiến ai thay trưởng TH¹².

- Báo thêm anh biết là ngày 17/11 có vợ của Fan¹³ Minh và vợ M79¹⁴ ra. Em có đến trực tiếp thăm 2 người và hỏi thăm việc gđ¹⁵. Dịp này, cô TT¹⁶ có gửi cho em 1 áo bà ba, 2 quần cụt và 5.000đ (cũng còn chiếu cố thg¹⁷ em!) và chị 204¹⁸ có gửi cho TV¹⁹ 3.000đ.

- Em cũng có tiếp được 1 thư của cháu Ch²⁰ (anh ruột của TV²¹), trên đường cháu đi dân cg²² lãnh đồ cho TH²³ huyện TP²⁴ về. Nội dung thư nó viết khá lắm, nó hứa sẽ về bên này c/tác²⁵. Có thể anh đốc thúc gđ²⁶ kêu nó về hướng em ở càng sớm càng tốt. Giá lúc này sẵn có nó thì rút nó vô tổ chiếu fim²⁷, nếu nó qua trễ, có người trám vào thì hơi bị đg²⁸. Tuy vậy, anh cứ đg²⁹ viên nó về bên này, em sẽ tính c/tác³⁰ cho.

- Cháu Lý (bảo vệ VP.THT³¹) con anh 5 Th³², bị thương đêm 9/11 trên đg³³ đi rước đ/c³⁴ 6 Khởi dự HN³⁵ Tỉnh về. Vết thương khá ng³⁶, gãy xương bả vai và lưng fổi³⁷ 1 khuỷnh bằng miệng chén. May mà ơ³⁸ trúng cột xương sg³⁹ và tim (đi giữa cột sg⁴⁰ và tim), nếu trúng 1 trong 2 cái đó thì chết. Hiện nay, nó đã khá nhiều, em có đến thăm 1 ngày sau khi nó vào viện.

- Tin buồn mà hôm rày em chưa báo anh, em Hoàng

(con chú 2 A⁴¹) ở ĐC⁴², đánh đồn HBD⁴³ (MCH⁴⁴) hy sinh bỏ xác vào 3g rưỡi khuya 15 rạng 16/10 dl⁴⁵ (nhằm mùng 1 rạng 2/9 âl⁴⁶). Địch đem xác em về hậu cứ BA995⁴⁷.

Kế đó, tên xã trưởng Răng vận đg⁴⁸ mỗi gđinh⁴⁹ ở khu fố⁵⁰ được 20.000đ, mua cái hàng giá 20.000đ, nhg⁵¹ chủ hàng cúng 3.000đ, còn 17.000đ và v/động⁵² số sạp vải 56m tấn em. Em được hội Chùa Bà chôn cất tại đấm mả (đất làng, ấp Gò Da, gần mả của 6 đ/c⁵³ hy sinh trận đánh đồn Bờ bầu⁵⁴ 1960), có tu sĩ đọc kinh cầu siêu và 60,70 q/c⁵⁵ đưa đấm. Sơ bộ em báo để anh nắm và thơ an ủi cho chú thím 2 an tâm. Nhờ anh chuyển lời em chia buồn với 2 chú thím và các em ở nhà.

Hôm rồi, nhân cuộc hội nghị TH + DV⁵⁶, em có gặp chị Út Hạnh (bức thư máu); chị hiện c/t⁵⁷ ở PN⁵⁸ Tỉnh và mới được đắc cử TUV⁵⁹ một lượt với chú 6 Khởi. Gặp em, chị hỏi thăm, cuối cùng nhận ra em là em của “anh Danh” (cg⁶⁰ tác chi đoàn trước năm 60), nghe em báo anh 3 hy sinh, chị Út rơi nước mắt và o⁶¹ ngớt lời ca ngợi ý chí và tinh thần cm⁶² của anh 3, cũng như tiếc khả ng⁶³ của anh 3 nếu còn sg⁶⁴ năm nay tệt lăm cũng là TV-HU⁶⁵? Dịp này, em có nhắc anh, chị Út nhớ lại và hình dung được, tuy o⁶⁶ hiểu về anh nhiều. Chị còn cho biết thêm “2 Nhân ở TT⁶⁷ hôm rồi có xét đề bạt, tương lai lăm”. Khi chị về, chị có gởi cho em 1 thư nhờ chuyển đến anh. Như vậy là trong chuyến này, ngoài thư của chị Út, còn có thư của 5 Trong trả lời anh rõ mấy v/đề⁶⁸ anh hỏi hôm rồi.

- Về lần⁶⁹ thư anh gửi cho Trấn, hiện Trấn đi học khóa hội họa của Tỉnh nay trên 1 tháng, em sẽ giữ và chuyển lại khi Trấn về. Còn chú Lý (cháu anh 3 Quang) đã rút về TH⁷⁰, fân⁷¹ công thông tin BC⁷², nhưng hôm rày cũng còn fụ⁷³ lặt vặt với VP⁷⁴ chứ chưa vô nghiệp vụ được.

- Fân⁷⁵ 7 Bình, qua cuộc họp này, có lẽ nó sẽ được fân cg⁷⁶ đi fụ⁷⁷ trách xã 5⁷⁸. Cháu TV⁷⁹ hôm rồi dự kiến tính đưa qua cánh TH + HH⁸⁰ để mở lớp nhưng còn đợi 5 Phong đi hội nghị Tỉnh về mới đi được.

- Lúc này Tết nhứt cũng gần đến nơi, riêng TV⁸¹ em có nhắn vợ M79⁸² về xin cho nó 1 bộ đồ và 1 số bạc. Còn TT⁸³, có thể anh nói với chị 2 mua cho cháu số vải đủ may 1 bộ đồ (lựa thứ vải đen, tương đối tốt để mặc lâu, vì kiểm lại, nó ơ⁸⁴ còn bộ đồ nào đáng giá để mặc đi đám tuyền bố chg⁸⁵ hạn) – Chỉ mua vải rồi gửi tiền ra đây may, vì sợ ở nhà nhắm chg⁸⁶ may ơ⁸⁷ vừa, uống lăm!

- Riêng cháu B⁸⁸ (anh của TT⁸⁹) nghe anh nói mà em lo cho nó, nhứt là k/hoạch⁹⁰ về nội ơ⁹¹ khéo, bị chúng “thộp cổ” thì rồi! Nhưng khi nó về, nếu tiện đg⁹² giao bưu đi được, anh gửi thg⁹³ lên đây cho em, đừng cho qua TP⁹⁴ lòng dòng⁹⁵ lăm, lâu lăm! Trước khi đi, anh cần sinh hoạt kỹ xem lên đây cần nói cái gì, cái gì không cần nói, nhứt là vài ngày đầu rất ít nói, để sau em sinh hoạt kỹ hơn.

- Sau cùng, báo về fân⁹⁶ em, sức khỏe vẫn đảm bảo, c/tác⁹⁷ cũng có chiều hướng tiến lên. Gần đây, công việc

có nhiều, đòi hỏi fải⁹⁸ ngh/cứu⁹⁹ sâu và vói nên có “hơi mệt” một chút nhg¹⁰⁰ chắc ơ¹⁰¹ đến đổi gì.

- Nghe ruộng nương, fần¹⁰² Cha làm năm nay bị thất, chắc tài chánh đến đây có hẹp dữ? Anh chuyển lời em thăm Cha và mg¹⁰³ Cha hết bệnh. Chắc chuyến này ơ¹⁰⁴ viết thư cho Cha được!

- Em cũng chúc mg¹⁰⁵ anh và B40¹⁰⁶, AK¹⁰⁷ thoát qua đại nạn, lại lập thành tích mới. Cái “mừng” này làm em nhớ lại chuyến qua lộ 26 của anh vào đầu năm 74 mà ớn xương sống, nhg¹⁰⁸ rồi cũng lập được thành tích! Nếu “cái huông” này cứ tái diễn cỡ đó thì mấy anh quả là “thiện nghệ” và về sau sẽ ơ¹⁰⁹ thiếu gì ~¹¹⁰ câu chuyện rùng rợn để làm cho mọi người fải¹¹¹ vĩnh lỗ tai nghe, thay vì nghe chuyện tiểu lâm!

Em tạm dg¹¹² bút nơi đây. Nhờ anh chuyển lời em thăm hết các anh ở G2¹¹³ + G12¹¹⁴, thăm cháu Đức và em Th¹¹⁵. (em ruột của Hoàng hy sinh). Chúc anh vui khỏe và cg¹¹⁶ tác tốt .

Em của Anh

Trị

25/11/74

Ghi chú:

- 1,38,61,66,84,87,91,101,104,109. không
- 2,11,65. Thường vụ Huyện uỷ
3. giao liên công khai

4,8,19,21,79,81. Thanh Vân (Trầm)	41. Hai Ảnh
5,6,83,89. Thanh Tâm (Chi)	42. Đặc công
6. Song song	43. Hoà Bình Dưới
7. sáng tác	44. Mỹ Chánh Hoà
9,12,23,70. Tuyên huấn	45. dương lịch
10. Trần Trường Sinh	46. âm lịch
13. Phan	47. bảo an 995
14,82. bí số của đồng chí 4 Thái	50. phố
15,26,49. gia đình	51,100,108. nhưng
17. thăng	52. vận động
18. má của Thanh Vân	54. Bàu
20. Châu	55. quần chúng
22,60,116. công	56. Tuyên huấn + Dân vận
24,94. Thanh Phú	58. Phụ nữ
25,30,57,76,97. công tác	59. Tỉnh uỷ viên
27. phim	62. Cách mạng
28,29,48. động	63. năng
31. Văn phòng Thường vụ Huyện uỷ	67,113. Thị trấn Ba Tri
32. 5 Thưởng	68. vấn đề
33,92. đường	69,96,102. phần
34,53. đồng chí	71. phân
35. hội nghị	72. báo chí
36. nặng	73,77. phụ
37. phổi	74. văn phòng
39,40,64. sống	75. Phần
	78. xã Phú Lễ
	80. Tân Hưng + Hiệp Hưng
	85. chẳng

86. chùng	103,105. mừng
85. Bằng	106. đồng chí 7 Dũng
90. kế hoạch	107. đồng chí 4 Rạng
93. thắng	111. những
95. vòng	112. dừng
98,11. phải	114. An Đức
99. nghiên cứu	115. Thời

Thư này gửi thượng tuần tháng 1-75

K/ gửi¹ Anh 2 kính mến,

Thư này, em viết cho anh, vắn tắt mấy việc:

- Ngày 2-1-75, em có nhận được thư của cháu Thanh Tâm gửi về nhân chuyến đi Tỉnh về của đ/c² 6 Khởi. Được biết cháu cũng mạnh và nhận nh/vụ³ đánh máy.

- Cánh này, tình hình địch bắt đầu suy: Ngày 31/12/74, chúng rút đồn Gò Bắp (Cầu Mới). Ngày sau (1-1-75) rút luôn đồn Kinh 3m5. Ở Tân hg⁴, từ 24 ? 27/12, địch rút luôn 4 đồn để cụm lại PCK⁵, ta GP⁶ cơ bản xã TH⁷, gần 2500 dân.

- Hôm rồi, em có thư cho anh về v/đề⁸ góp phần⁹ cho tập Đặc san Xuân. Vậy, anh có làm được bài nào chưa, nếu có, gửi gấp về N.2810 khoảng ¹⁰ ? 12/1/75. Nếu ơ¹¹ sẽ trễ, vì đang chuẩn bị thg qua để lên khuôn. Song song, đề

ngợi anh cho em rõ một vài chi tiết về sử tích “Gò Trại” (lúc Ôm hè bắt hè, đánh Tây) và gương của chú Ba (con anh 2 Du), vụ diệt thg¹² Năm, lúc đó em có nhà nhưng vì o¹³ sát lắm nên không rõ, nhất là nghe đầu Ba lãnh nh/vụ¹⁴ lúc đang hứa hôn với cô nào đó (chỉ cho biết 1 vài nét đáng đề cao ý chí và quyết tâm của¹⁵ Ba).

- Đề nghị anh cho rà lại bộ máy DV/CH¹⁶ của địch có gì thay đổi, có nắm thêm d/sách¹⁷ của thg nào nữa o¹⁸? Tháng rồi, anh báo có t/cg¹⁹ 1 thư cho 1 c/bộ DV²⁰, có nắm được fản²¹ ứng nào o²²? Có k/nghiệm²³ gì mới trong sử dụng tức²⁴, sách báo, truyền đơn nói chung. Địch có ra được tờ tin o²⁵? Thực lực về thông tin của ta ở N2²⁶ có gì thay đổi, hiện còn mấy tổ đọc báo, có ch/đạo²⁷ lợi dụng được báo chí CK²⁸ để T2²⁹ o³⁰?

Mấy v/đề³¹ trên, đề nghị anh tranh thủ báo dùm. Em cũng biết ở G2³² sắp làm ăn, c/việc³³ bề bộn lắm, nhg em mong và tin ở nhiệt tình của³⁴ anh.

Cuối cùng, em chúc anh luôn mạnh và thu nhiều thg³⁵ lợi trong năm mới. Chuyển lời em thăm cháu Đức, em Thời, 4 Thái, anh 8 Cương và nói chung gánh G2³⁶, G12³⁷ mạnh hết.

Thân mến,
Em của anh
8000³⁸

Ghi chú:

1. Kính gửi	16. Dân vận/chiêu hồi
2. đồng chí	17. danh sách
3,14. nhiệm vụ	19. tấn công
4. Hưng	20. cán bộ dân vận
5. Phân chi khu	21. phản
6. giải phóng	23. kinh nghiệm
7. Tân Hưng	24. tin tức
8,31. vấn đề	26,32,36. Thị trấn Ba Tri
9. phần	27. chỉ đạo
10. Ban Tuyên huấn huyện Ba Tri	28. công khai
11,13,18,22,25,30. không	29. tuyên truyền
12. thằng	33. công việc
15,34. của	35. thắng
	37. An Đức
	38. Tám Tri

Lời kết

Lịch sử sẽ sang trang, nhưng ký ức thời gian luôn mang đậm dấu son lịch sử!

Dòng đời sẽ trôi đi, nhưng kỷ niệm về thời đã qua không bao giờ phai nhạt!

Thế hệ cha ông gây dựng cơ đồ, thế hệ cháu con muôn đời giữ lấy!

“ Những lá thư thời mưa bom, lửa đạn ” hy vọng sẽ là ấn phẩm văn hóa góp phần tô đậm thêm bản anh hùng ca của người Việt Nam nói chung, Bến Tre nói riêng trong trường kỳ lịch sử dựng nước và giữ nước của dân tộc, của cha ông dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam

PHỤ LỤC THƯ

298 **Những lá thư THỜI MƯA BOM, LỬA ĐẠN**

Me mất do bệnh già yếu và tuổi
 Khi mất, Tu đưa Me vào chôn cất
 ở nhà thờ St. Paul.

Anh chắc em được tin này em
 buồn lắm, nhưng anh cũng nghĩ rằng
 chắc mỗi chúng mình cũng như ai
 đi chiến đấu đều cũng chuẩn bị
 từ trước đối với việc có thể có nhiều
 sự đau buồn đó, lúc nào đó, xảy ra
 và mình cũng đã xác định rằng đó
 cũng là một sự hy sinh cũng như muốn
 ngàn sự hy sinh của bao đồng bào và anh
 chị em chiến sĩ khác có khi còn hết sức
 lớn lao hơn, đau đớn hơn...

Tuy đã xác định như thế, nhưng
 cũng không khỏi phải một thời gian
 đau buồn nhiều. Chắc là đối với em,
 tuy ở ngoài như thế, nhưng rất nhiều
 tình cảm. Anh bản thân và tiếp tiếp
 những lúc này anh không có điều kiện
 gần em.

Trích thư ông Huỳnh Tấn Phát gửi cho vợ bà Bùi Thị Nga, ngày 03/4/1969

6/4/69

Em 6 Hồng

Anh có được thư của em với "chút tình" em gửi qua mấy cây tầm tề. Anh rất cảm động và rung động với món quà ấy, món quà rất thiết thực cũng là rất không thiết thực, chỉ tạm chôn cất, quan lao trong rừng chết có nhau mới có món quà như vậy và kiến cho quà độc đáo ấy. Có trong cái đó mấy cây tầm tề mang tình nặng nghĩa đó, mới đáng gọi là mấy cây tầm tề xa và nó có nhiều ngọn ngai đi thẳng vào lòng anh, gọi là bao tình anh của em và làm cho anh vừa thấy yêu em thêm nhiều, vừa thấy thêm hơi hết nhiều việc anh. Nhớ đến em, và từ tuổi mới đến lúc này, mới hiểu nhau nhiều yêu nhau lắm, mới thấy hạnh phúc tiếp nối đầy đủ hơn trong tình yêu. - và cũng thấy như thế cũng rất kết luận thêm được rõ hơn rằng anh đi "từ trường" quan hệ thật, dù vì kết trong nhiều từ trường không đúng mà hạnh phúc của chúng mình bị bao nhiêu hạn chế và từng lúc nào đó bị uy hiếp. Và anh cũng quên mình nghĩ rằng nếu không có cái may thì còn như thế nào. và cũng nghĩ đến đó cũng thấy bao nhiêu giá trị đã xây dựng trong anh đó củ.....

Trích thư ông Huỳnh Tấn Phát gửi cho vợ là Bùi Thị Nga, ngày 06/4/1969

Tương lai làm việc này, nhờ tên em làm, và Kháel cũng thường hỏi sao không mời em về chơi (họ hỏi theo quan niệm của họ). Nhưng nếu có em ở đây, anh nên chắc cũng vui và giúp anh nhiều. ~~Nhiều công việc~~ là khi mệt hơn em chắc cũng thấy khỏe lắm. Nhưng cũng đừng thấy lo âu quá, anh nên làm việc không gò gạc và vô tư chút nữa cũng o. Khỏe là em nhận hoài.

Sức khỏe của em hôm nay ra sao, em. Em đã được gò gạc anh nhờ anh 3 hướng dẫn về, cho em không. Em nhớ anh lắm nghe em.

Ngày 29-10-70

Mẹ,

Hồi hôm em đi họp về đã 9^h30 trưa, nên về uống ngay, tiếp tục đi rồi ngủ. Nhỡ lỡ tới anh, em lại tốt nhất sao chưa được tin gì hết. Cuối cùng em chờ đợi đến, tiếp viết vài chữ hỏi thăm nữa, rồi gửi cái báo thể hống tiễn bạn với tui chủ của anh - kìm hết lo ngay. Bây giờ thì em ăn tâm rồi, nước dư hết anh vẫn chưa khỏe hẳn! Mẹ gọi mua dầu cũ la, xoa thêm ở ngực, tốt lắm anh à, xoa cả ở hàm, em nghĩ cũng tốt thôi. Nhỡ anh đau có tiếng thì lâu này chuyện đó! Nếu có em, chắc cũng phải "gõ gõ" lắm mới xoa dầu cho anh được - hôm đó là hôm rui ro anh đau lắm mà vẫn vậy thôi.

Bây giờ thì em vẫn chưa thấy giảm, em thì chưa được Bình Hương, tất nhiên sức khỏe anh chưa ổn đâu - Mẹ đừng có ý gì, vì em thấy mau mau đi chôn cất em nữa rồi - Mẹ gửi em với và chúc sức khỏe thêm nữa. Còn anh thì em nói với mẹ câu này chớ có hay hết già lắm nhuyền, anh thêm buồn tới đó gửi anh, anh nhé -

Trích thư bà Bùi Thị Nga gửi cho chồng Huỳnh Tấn Phát, ngày 29/10/1970

Kính gửi 2-Lực đ/c Hội đồng hương Bến Tre.
Các anh các chị thân mến !

++

Từ lâu, tôi không viết thư cho các anh các chị vì bận công việc cũng có một khúc viết cho các anh các chị tôi lại nhớ đến con tôi, do đó tôi có nhiều lần viết nhưng nào, chưa lại bỏ dở. Hôm nay có dịp tôi viết thư này để thăm, các anh các chị và sơ lược báo cáo 1 số việc, diễn biến của tình hình. Đó là 1 năm qua năm mới đến với các anh các chị.

Tình thế đã qua những năm đen tối. Từ ngày đồng khởi dân này phong trào đấu tranh, chính trị vô trùng thể hiện bằng tấn công 3 mặt được giữ vững và phát triển không ngừng. Địa đầu đang lúc có cấp nhiều khó khăn, nhưng nhờ có sơ quân trị các quân, chúng tôi, tiến dần chiếm địa đầu đó, được sự liên lạc chặt chẽ các bang từ trên xuống dưới có nhiều kinh nghiệm qua thủ tục đến ngày nay, các đầu ở quốc gia này đang gây chiến tranh các bộ, nhưng khi thế các phương thức vô trùng chúng tôi vẫn đấu tranh quyết liệt để giành từng, tấc đất, người dân nhất là bắt đầu vào đợt đầu xuân / 7, cùng với khí thế đồng khởi năm 19 6, quân dân tỉnh nhà đã công loạt tấn công 1 năm hàng chục đến một vài hàng chục "phong trào" để giải phóng thêm nhiều vùng rộng lớn, đến nay đã hoàn toàn giải phóng trên 50 xã, nhiều nhất là xã này, giành thêm và các xã theo vùng ven biển dần giải phóng 6, 6 xã còn lại thì đã giải phóng được giải phóng. Hàng năm chiếm chỉ còn chúng quanh tại xã, thị trấn và vấp là giải phóng chiến lược như Bến Tre, do trí, đồng đội đó say thì hết hẳn từ đó cây dừa thành từ, bình đại. Bến Tre phá đất đai, gạo, các loại là ta không còn là nỗi, đi được nhân dân trên 500.000 từ đó năm kiểm soát trên 2/3, đó chưa kể, hoàn được đều khắp trong tỉnh, lực lượng quân sự và lực lượng chính trị thường trực so với các tỉnh ven biển và giữ vững được truyền thống tốt đẹp trong tấn công và xây dựng. Tuy nhiên, tình hình chung còn vấp vấp một số khuyết điểm, nhưng khi các thấy được thì các chưa, rất nhiều. Hiện nay các đồng chí tỉnh ủy, huyện ủy đại đa số còn tập trung lên trong phong trào mới nhiều, vì thế từ đầu năm nay là đ/c Ban ở B (Hội, 2/3 là bị phá, 2/3). Các đồng chí bị thơ Huyện ủy phân nhiều trọng trọng chiến là đồng viên hoặc chỉ ủy viên. Từ tỉnh đến xã đều có cấp ủy viên là phụ nữ như tỉnh ủy, hiện nay thì đ/c Ban là thường vụ, do bị bị thêm chỉ, do hết (chỉ sau kết hiệp này là hội trưởng, phụ nữ tỉnh) - Huyện ủy có 6/7, 6 đồng chí nữ, có số các ủy bị thơ là phụ nữ. Lực lượng phụ nữ trong cơ quan, ở tỉnh có 1 trung đội phụ nữ tập trung để làm công tác vô trùng, tuyên truyền diệt ác ôn phá thế kìm kẹp... tình hình có phối hợp tác chiến, trong các quan của kích số hàng ngàn chỉ có thêm gia truyền tiếp cận vũ khí.

Trích thư bà Nguyễn Thị Định gửi Hội đồng Hương Bến Tre
vào khoảng những năm 1962 - 1963

Bọn Mỹ Diệm là 1 lũ tanh hôi man rợ . Tôi nghĩ nghĩ k
không còn chữ gì để nói cho hết tính chất độc ác tàn bạo của chúng
nữa . Trong người tôi , còn 1 ít máu chúng cũng định bắt lột cho -
hết . Cứ mỗi lần chúng lấy máu là mỗi lần tôi chết giấc rất lâu . V
Vài ngày chúng lại chích 1 lần , cho đến khi chúng thấy không còn m
máu để lấy nữa , và tôi không còn cử động được , chúng đem bỏ tôi t
trong nhà xác .

Nay tôi được cứu thoát về đây tính ra suốt hơn 1 năm bị
khảo tra bằng đủ thủ tục hình nơi khác là đến tở . Tôi chuy chết hẳn
nhưng người tôi còn chỉ còn sống từ ngực trở lên , từ ngực trở xuống chân
đã tê liệt rồi . Về đây được bà con hết lòng chăm sóc , ăn uống thuốc
men , và nói vui mừng thoát khỏi tay giặc , vui mừng trước không khí
sôi nổi của bà con , chị em đấu tranh , tôi chết hất nửa thân người
nhưng đầu óc tôi còn sáng suốt lắm gần giường ghi lại mấy hàng này , a
thuật lại 1 phần nào mà tôi còn nhớ về sự tra tấn dã man của bè lũ Mỹ
Diệm cho ông , bà , cô , bác , anh , chị nghe với 1 lòng mong mỗi làm
sao mình đấu tranh quyết liệt hơn nữa để tiêu diệt bọn chúng , sớm c
cứu thoát những anh chị em còn bị giam cầm và đang hấp hối trong lao
tù , trong khám lá .

Tôi tay đã thành phế nhả : và không biết còn có thể sống
được nữa hay không nhưng van 1 lòng tin tưởng sắt đá vào sức đấu tranh
của đồng bào ta , không bao giờ phai .

// ngày 24/5/1961

HẠNH

Trích bức thư máu của bà Trần Thị Tiết (Út Hạnh), ngày 24/5/1961

Hanoi 29/9/64.

Ba mẹ kính yêu của con.

Hôm nay con được về nghỉ phép đi chơi trường để
chưa bị đến 1 lần đến tập trung mới. Về đến
nhà con nhận lời thư từ đó tác của má gửi cho,
con còn mừng lắm vì Má chăm sóc cho con như
những người thân mà lo cho con đủ thứ.
Con cảm ơn mẹ và bố rất nhiều.

Con đã đọc bài thơ của Ba viết tặng cho con
Con rất cảm động. Con sẽ mang theo bài thơ ấy
đọc thường đi để tăng thêm sức chiến đấu.
Con hứa với Ba Mẹ là con sẽ xứng đáng với lòng
tin yêu của Ba Mẹ. Con sẽ lo lắng và không làm

Xin yêu cầu Bà Mă
 con đi tắt nhiên con có lo lắng sợ không làm
 được như nhiên của Đảng giao cho con lo sức khỏe
 sợ không theo nổi ... nhưng tất cả nhậy lo
 lắng ấy không thể làm chùn bước con đi. Bà Mă
 lo lắng Đảng vẫn con, tập thể vẫn con, Đảng vẫn con,
 tập thể vẫn con, Đoàn Thanh niên vẫn con, tất
 cả mọi người đều chờ đợi được đi như con.
 Con thấy đó là vinh dự lớn nhất của con. Thấy
 thời đó cũng là tắt nhiên nặng nề đặt lên vai.

Con: Bức thư thì không gặp Ba Má, không gặp
 anh Lan con có bức, nhưng con gửi tận ra Đ. vì
 Ba Má từ nhiều ngày rồi chưa đến đây theo
 đợt học con đi. Con nói nói nhảm được thư của
 anh, Lan bị ốm gần tháng nay cũng có viết thư
 đồng ý con. Khi con đi rồi, con chỉ có mang
 mỗi duy nhất là Ba Má nên thường yêu là như
 không yêu con vậy. Ba Má sang thư viết thư
 cho nó. Nó ra đây có mấy chị em, anh Bửu trước
 thì đi đi về về năm rồi. Bức này con lại sắp đi.

Trích thư nhà thơ Lê Anh Xuân gửi ba mẹ, ngày 29/9/1964

Và cuộc đời của cha vào sau ra tử,
 sống nay chết mai ~~chỉ~~ biết chừng nào? Khi
 cha chết rồi thì còn ai mà dạy cái con.
 Cho nên khi cha còn sống, cha nuôi gần
 gũi cái con để cha dạy cái em đi theo
 đường mà cha mẹ, để cho mẹ em
 ngắm cười nói chín oái.

Con thấy chưa? Cái em cần phải
 thường gặp cha là như vậy. Cho nên mỗi
 khi cha nhận thi em từ các, một nơi
 khi khác, họ ngại để gặp cho được cha.
 Khi nào cha thấy để là cha nhận hết,
 3 con. Khi nữa cha thấy khó thì cha nhận
 1 mình con, con về con dạy lại cho 2 em
 con.

Trích thư đồng chí Lê Chí Nhân gửi con gái là Hạnh, ngày 15/11/1974

Gặp em, thấy em nước da mẩn đỏ
 thấy húng của con rần rần. Cha rất
 lo! hơi cảm động. Nếu kẻ ốm không
 ngọt với thì nói nước da húng heo
 là đẹp đẽ, và nhiều người ở chỗ
 mình cũng nói như vậy. Nhưng cha
 thì khác, cha cho cái đẹp của người con
 gái là sạch sẽ, gọn ghẽ, nhứt là có
 kết na, dềng nắng, cảm mẩn, đi thường
 ăn nói nhỏ nhẹ, dịu dàng. Đó là cái
 đẹp phải không con. Nhưng vì là con
 gái cho nên con phải sạch sẽ, gọn ghẽ.
 Đi ruộng phải đội nón. Mặc áo đi ruộng
 phải mặc áo vải ít bỡ. Tóc phải chắt
 gờ ruộng x, đừng quên giặt thun ngực
 con, coi không đẹp, cha không chịu đâu.
 Phải mua kẹp, kẹp đũa hàng. Đừng kẹp
 cả những nhũn đũa ngựa đang ỉa, xấu
 lắm, kỳ lắm. Quần áo đừng có mẩn mề
 kiểu cò, mề đồ thường thờ, đừng
 thêm xé qua quần áo ngực con.

Trích thư ông Lê Chí Nhân gửi con gái là Hạnh, ngày 15/11/1974

Cha vẫn thêm ba em nữa nữa
giữa sau này cha con mình không còn
gặp nhau nữa thì cái con nhỏ này
điều:

Một là phải yêu nước, yêu đồng bào
không quyết không theo kẻ bán nước
cho Mỹ, không đưa thân đưa thế
đi theo Mỹ.

Hai là Khi Hanoi, mình có công,

Khi Mân có vỏ - Khi Rừng Hai
có công, phải là lấy công lấy
vỏ với người yêu nước. Không
thường yêu, phải phải gì với kẻ
bán nước.

Ba là: phải là người trung thực,
ngay thẳng, không hề phải, không
tham lam, không có thói hư
tật xấu. Phải chịu trách nhiệm
xấu ngay từ lúc mới đến sa ngã.

Bốn là: Cái con phải thường yêu nhau
và kính trọng ông bà cha mẹ.

Đó là bốn điều cha cần dặn 3

con thường yêu

Cái con lưu lạc những đời này
thì cha mẹ vui mừng lắm.

Về phần cha, cha sẽ phải đầu tư
trên trách nhiệm của cha đối với Tổ quốc
và đối với cái con. Đối cha sẽ noi gương
mẹ con mà cố gắng tốt cho cái con.
Cái con sẽ vui lòng mãi mãi với
cha mẹ

Trích thư ông Lê Chí Nhân gửi con gái là Hạnh, ngày 15/11/1974

Hôm nay em viết thư này, anh biết chắc anh
đọc sau bao nhiêu em thư anh. Em và con, con
đồng, em vẫn còn là người bạn thân của anh
anh số 68. em và con, anh và đang sống
một thế độ yên ổn của bọn xâm lược Mỹ và
ba em tuy sai, nhưng mà máu của nhân dân
số 68 ở bao giờ ngừng chảy, họ có gia đình
như anh, cô em. cũng em từ vô nhân dân số 1
ở lại buổi viết qua anh, anh nhân số ngoại, thì
tự "?" để nâng mình, diễn tả thành và sự thay
tốt cái cơ như thể một số lứa tuổi vâng van
non trẻ siêu phàm ở anh? Bức ảnh oto
của anh, anh anh năm 62, biết anh nhớ,

mình, tiền bố cúng tế tốt, em rất vui
nũng, phần "chợ" ở việc em lương sai, em rất
đo" Xứng đáng 1 PN H- R. và Xứng đáng người
vô liêm, mẹ thuê nhà anh lương nũng rồi,
và cũng làm đúng lời dặn của anh lương
của tay. Anh đã trao cho em lời khuyên và
1/ làm tốt 1 cái ở của đất nước ở thành phố
2/ làm tốt người và người vô tội, người
mẹ hiền của đời con. Bởi em chỉ ở cho anh
"Giao tiếp của tay lên cấp nhau, ở
người và anh lương đầy lương rồi, H- anh lương
của mình, em ở" hơn cho anh"...

<https://tieulun.hopto.org>

Ông Bà Nội, Ông Ngoại, Bà Sáu, dì Hai
Ba, má, Mỹ Diễm mãi mãi khỏe cả.

Má xa xa nhà trọ 1 năm, may về
xa nhà cũng đông bao đầu trâu chấy lại
như hành đống cần quết, cướp bóc, rầy
bớ, tan bọ của Mỹ Diễm, gìn giữ này,
thôn, đoàn kết các tầng lớp nhân dân dưới
sự lãnh đạo của mặt trận dân tộc giải
phóng miền nam đầu trâu đánh đổ Mỹ, diệt
sấm thối nhiệt đất nước, Bắc nam sum
hợp.

Tình mẹ con xa nhau mười mấy năm
lần đầu nói hết lời. má dặn con cố gắng
nâng học tập cố gắng, và giữ gìn sức khỏe
có như thế mới làm tròn trách nhiệm
lần đầu, được như thế là con yên của Ba
má.

Trích thư bà Huỳnh Thị Nửa gửi con gái Nguyễn Thị Ron, ngày 26/3/62

- Ba được cho con ba có học kỳ, nên bụng ba con
lao thì học khá năm chủ nhật thường đi học hát nôm, uot
vui con ba xây bằng hơn nhơn con uoi Hinh, ba tan
thành, ba có viết thư uoi cho má con uoi của ba, chổ
của má con ở quê khác. Ba rất vui tưởng ba có uoi uot
cái ba có chủ động hưởng hết lòng chăm sóc cho con, uoi
đi học phải uoi hơn nhơn lot quan trọng, hơn nữa con cũng
nhìn trước uoi ở căn nhà kỳ thi ba uoi lòng tin tưởng.

Ba má ở xa không thể lo cho con được, chỉ cần uoi uot
sử thường con của ba có uoi uot cái chủ, ba gani bên con
má thôi.

- Tình huống của ba má, cũng như con thường nhớ
ba má, tình huống đó nó lên thành sức mạnh má
cả gia đình ta đang ở, qđt & lòng tin đặt ke cuoi
uoi bên nước kỳ đườn. b' tưởng đó lot của tất cả
lot con chúng ta uoi có gia đình ta. b' em nên có
gần học tập gần, công tác tốt, lauot tron nh' uoi
má lot con uoi nay đang mong chờ má uoi mơn tr' ,
của các bạn con uoi con, để ngày mai uoi goni sức
xây dựng H-N uoi cả VN hoạt thành xa hơn lot đẹp.
không uoi uoi uoi má xao lạng lauot gần đ' sức má
to, phụ lòng mơn gần má lot con gần gần. ba có
nhieu lời năm mới con học tập tốt, nghiêm chỉnh

thầy nhưn cái mới, cái tiến uoi nông nghiệp b' phục vụ san
này được tốt.

- Cuộc ở trại CH ở H-N ta hoạt triển kế quả tốt,
tình nhất cũng nên trong tđ hinh cũng có lên, phong trào
có qđt hết thảy dân uoi ke quả. Chết tất triển nhưn
thời đó, chổ con ở được nghe tin tức rồi, nh' xa nhất
cũng có thể biết khá, hoạt triển đôn đôn ~~đồng chí~~, hợp
hợp hinh hinh, hợp hinh hinh cũng có thể thành b' t' t' t' t'
triển của lot con mĩt uoi ch' h'.

Người nhận: Huỳnh Giang Trâm
Giáo sư Ban Chỉ huy

Hà Nội, ngày 11-11-1967 (Đen' 2-3-68)

Ba ma' hình yêu, thương nhớ
của con!

Ba ma' hình yêu, thương nhớ
của con!

Bà má' a, ngày 1-6-1967 con nhậm chức
thức bà má' giới con ngày 1-5-66. Dưới
liệt ông bà, bà má', di hai, em My và
bà con ta được mạnh khỏe con rất mừng.

Quê ta đói khổ, giải phóng, gọi lại lòng
con nhỏ nhưng ngày ta thắng giặc
Pháp năm 1954, ta tổ chức liên hoan
tặng bằng tại đình Châu Bưởi đón các anh
lính trở về trang quê. Và khi ấy con mới
mười ba tuổi, con chỉ bắt đi theo mẹ và
vui chơi với các bạn...

Ba mẹ ơi! Mười ba năm trôi qua rồi.
Mười ba năm con xa quê hương yêu dấu,
mười ba năm con xa ba mẹ kính yêu, ba
con xon' lạng, bận bịu thân thương. Con nhớ
lắm, nhớ từng ngọn cỏ, bóng cây của mảnh
đất quê hương trong những ngày thơ ấu.

Con nghĩ, giờ đây quê ta nhiều thay đổi.
Đường hướng đã khác hẳn các đầu hướng,
Cơm đàn của quân thù. Vì quê hương ta đã
đứng lên, dân đầu phong trào đồng khởi, nắm
chặt tay súng, quyết diệt quân Mỹ xâm lược
giành độc lập tự do. Búnke anh hùng, ngày
đêm lập những chiến công rực rỡ.

Con rất sung sướng, tự hào về quê hương

Trích thư bà Nguyễn Thị Ron gửi cho ba mẹ
là ông Nguyễn Hữu Tài và bà Huỳnh Thị Nữa, ngày 11/11/1967

u/ nhất là vào ngày đầu rất ít nói, để sau em biết hoạt ký hỏi.

- Sau cùng, báo về gần em, sức khỏe vẫn đảm bảo, các việc cũng cố chiều hướng tích lên. Gần đây, công việc có nhiều, giờ hồ sơ ngày càng sâu và với nên có "hỏi một" một chút nghĩ chửi ở đầu đũa gọt!

- Nhờ mừng mừng, gần cha làm năm nay bị thất, chắc tại chất đất này eo hẹp đất? Nhưng chứng tỏ em thân cha và mẹ cha hết bình. Chắc chuyện này ở viết thư cho cha được!

Em cũng chúc mừng anh và Biko, AK thoát qua được nạn, lại lập được thành tích mới. Các "mừng" này làm em nhớ lại chuyện qua lại của anh vào đầu năm 74 mà ớn xương sống, nhớ rõ cũng lập được thành tích! Nếu "cái hướng" này có tác dụng ở đó thì mừng anh qua là "thiên nghệ" và vô sau sẽ ở thiện ý! Cần chuyển mừng rồi để làm cho vui người gần viết lá thư này, thay vì nghĩ chuyện tiêu cực!!

 Em tâm độ biết với đây. Nhớ anh chuyển lời em thân thiết các anh ở G2 + G12, thăm cháu Đức và em Th. (em một em (thanh lý bình)). Chúc anh vui khỏe và cố gắng hết.

Em em Anh,

Trị

25/11/74

Trích thư ông Nguyễn Quang Trị gửi anh hai ông Nguyễn Thành Nhân, ngày 25/11/1974

PHỤ LỤC ẢNH

Bà Nguyễn Thị Định và áo cho chiến sĩ

Bà Nguyễn Thị Định bên xác xe tăng Mỹ trên đường Trường Sơn

Ông Huỳnh Tấn Phát

Đồng chí Ca Lê Hiến (Lê Anh Xuân) chụp với gia đình tại Hà Nội năm 1960.
(Từ trái qua: Anh nuôi Văn Thanh; Ca Văn Thỉnh (ba); Ca Lê Hiến;
Lê Thị Tài (mẹ); Ca Lê Hồng (chị thứ 5); Nguyễn Long Trảo (chồng chị Hồng);
Ca Lê Thăng (em út))

Nhà văn Lý Văn Sâm, Ca Lê Hiến, nhà văn Anh Đức chụp ảnh lưu niệm tại căn cứ Trung ương cục miền Nam (gọi tắt là R)

Bà Út Hạnh gặp Bác Tôn ở Hà Nội

*Vợ chồng đều là
Anh hùng
Lực lượng Vũ trang
Nhân dân:
ông Đoàn Văn Thờ
(Văn Anh)
và bà Trần Thị Tiết
(Út Hạnh)*

*Ông Lê Chí Nhân (đứng bìa phải hàng đầu tiên) trong dịp đón
đại tướng Võ Nguyên Giáp về thăm Bến Tre*

Ông Lê Chí Nhân phát biểu trong buổi lễ mừng thọ cán bộ lão thành

Bà Minh Đẩu (người đứng bìa trái, hàng đầu) chụp ảnh cùng bà Nguyễn Thị Định (người đứng giữa) tại căn cứ Trung ương cục miền Nam (Lò Gò - Tây Ninh)

*Bà Minh Đẩu – hướng dẫn Tổng Bí thư Trường Chinh
thăm Nhà hàng nổi Bến Tre*

Mục lục

	<i>Trang</i>
Lời giới thiệu	3
Thư của ông Trần Văn An	7
Thư của ông Huỳnh Tấn Phát	29
Thư của bà Bùi Thị Nga	83
Thư của Thiếu tướng Nguyễn Thị Định	114
Thư của bà Trần Thị Tiết	123
Thư của Nhà thơ Lê Anh Xuân	136
Thư của ông Lê Chí Nhân	170
Thư của bà Phạm Minh Đẩu (Minh Yển)	209
Thư của gia đình bà Nguyễn Thị Ron	216
Thư của bà Huỳnh Thị Nửa	218
Thư của ông Nguyễn Hữu Tời	247
Thư của ông bà Trần Quang Minh và Nguyễn Thị Ron	258
Thư của ông Nguyễn Văn Bá (Cha nuôi của bà Nguyễn Thị Ron)	270
Thư của ông Nguyễn Quang Trị	281
Phụ lục thư	297
Phụ lục ảnh	315

Chịu trách nhiệm xuất bản

TRẦN NGỌC TAM

Tỉnh ủy viên - Giám đốc Sở Văn hóa,

Thể thao và Du lịch tỉnh Bến Tre

Tổ chức thực hiện

NGUYỄN QUANG TRỊ

LƯ VĂN HỘI

PHẠM THỊ LAN

NGUYỄN THỊ THU THẢO

LÊ THỊ KIM NGỌC

CAO THỊ THÁI VÂN

Trình bày

LÊ DŨNG

Bìa 1, bìa 4

ẢNH TƯ LIỆU

Phụ lục: Ảnh tư liệu Bảo tàng

Xuất bản 1.000 quyển, khổ 14,5 x 20,5cm, tại CÔNG TY
CỔ PHẦN IN BẾN TRE * Giấy phép xuất bản số 65/GP-
STTTT cấp ngày 30 tháng 8 năm 2012 * In xong và nộp lưu
chiếu tháng 9 năm 2012

Những lá thư THỜI MƯA BOM, LỬA ĐẠN

